

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH

PRÁVNICKÁ FAKULTA

Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva

OBCHODNOPRÁVNE A SÚŤAŽNOPRÁVNE ASPEKTY ŠPORTU

Jozef Čorba

KOŠICE 2012

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH
Právnická fakulta
KATEDRA OBCHODNÉHO PRÁVA A HOSPODÁRSKEHO PRÁVA

OBCHODNOPRÁVNE A SÚŤAŽNOPRÁVNE
ASPEKTY ŠPORTU

Košice 2012

Táto práca vznikla v rámci riešenie projektu APVV č. LPP-0199-09 „Nevyhnutnosť a možnosť aplikácie obchodnoprávných noriem na výkon profesionálnej športovej činnosti“

Obchodnoprávne a súťažnoprávne aspekty športu

Autor: JUDr. Jozef Čorba, PhD.

Recenzenti: prof. JUDr. Karel Marek, CSc.

doc. JUDr. Kristián Csach, PhD., LL. M.

© 2012 Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Všetky práva vyhradené. Toto dielo ani jeho žiadnu časť nemožno reprodukovať, ukladať do informačných systémov alebo inak rozširovať bez súhlasu majiteľov práv.

Za odbornú a jazykovú stránku práce zodpovedá autor. Rukopis neprešiel redakčnou ani jazykovou úpravou.

ISBN 978-80-7097-994-5

Obsah

Úvod	7
I. Šport a právo.....	9
I. 1. Vzťah športovej a právnej regulácie	12
I. 2. Špecifiká športu.....	14
I. 2. 1. Pyramídový model usporiadania športových súťaží	17
I. 2. 2. Rozvrhnutie športových súťaží do časových období - sezón.....	19
I. 2. 3. Obmedzenie prístupu do športových súťaží	20
I. 2. 4. Nepredvídateľnosť výsledku športových zápasov a súťaží	21
I. 3. Organizácia športu	23
I. 3. 1. Modely športu	23
I. 3. 2. Športové pravidlá.....	24
II. Subjekty v športovom sektore	29
II. 1. Športové zväzy	29
II. 1. 1. Právne postavenie športových zväzov	29
II. 1. 1. 1. Národné športové zväzy.....	30
II. 1. 2. Športový zväz ako organizátor športového sektora	31
II. 1. 2. 1. Licenčné konanie.....	32
II. 1. 2. 2. Zodpovednosť v licenčnom konaní.....	34
II. 1. 3. Športový zväz ako regulátor	37
II. 1. 4. Športový zväz ako dominantný poskytovateľ služieb.....	40
II. 1. 4. 1. Ingerencia verejnej moci do systému predaja vysielacích práv.....	44
II. 1. 4. 1. 1. Obmedzenie dojednávania exkluzivity pri predaji vysielacích práv	44
II. 1. 4. 1. 2. Nabúranie princípu teritoriality	48
II. 1. 5. Športový zväz ako dominantný odberateľ služieb	50
II. 2. Športové kluby.....	51
II. 2. 1. Športové kluby ako obchodné spoločnosti	52
II. 2. 2. Fúzie športových klubov a ich následky	59
II. 2. 3. Disponovanie s právom účasti v športovej súťaži	62
II. 2. 4. Športový klub v konkurze	67
II. 3. Športovci.....	69
II. 3. 1. Právne postavenie športovcov v kolektívnych športoch	70

II. 3. 2. Právne postavenie športovcov v individuálnych športoch	76
II. 4. Podnikatelia v športovom sektore	79
II. 4. 1. Tréneri	79
II. 4. 2. Hráčski agenti	81
II. 4. 2. 1. Právne postavenie hráčskych agentov	82
II. 4. 2. 2. Predpoklady výkonu činnosti agenta	86
II. 4. 2. 3. Zmluvný vzťah agenta s hráčom	87
II. 4. 2. 4. Zmluvný vzťah agenta s klubom	90
II. 4. 2. 5. Zodpovednosť agenta	92
II. 4. 2. 5. 1. Disciplinárna zodpovednosť agenta	92
II. 4. 2. 5. 2. Súkromnoprávna zodpovednosť agenta	93
II. 4. 2. 5. 2. 1. Zodpovednosť agenta za škodu spôsobenú hráčom	94
II. 4. 2. 5. 2. 2. Zodpovednosť agenta za škodu spôsobenú klubom	97
II. 4. 2. 5. 2. 3. Vplyv voľby obchodného zákonníka na zodpovednosť agenta	99
II. 4. 3. Zápasoví agenti	100
III. Obchodné záväzkové vzťahy v športe	102
III. 1. Prestupy športovcov	102
III. 1. 1. Transferová zmluva a jej obsah	103
III. 1. 2. Vplyv judikatúry ESD na obsah transferových zmlúv	107
III. 1. 3. Následky v prípade jednostranného neodôvodneného ukončenia profesionálnej zmluvy hráča	111
III. 2. Host'ovanie	117
III. 3. Sponzorská zmluva	118
III. 3. 1. Právna povaha sponzorskej zmluvy	120
III. 3. 2. Obsah sponzorskej zmluvy	121
III. 3. 2. 1. Plnenie sponzora	121
III. 3. 2. 2. Protiplnenie sponzorovaného	122
III. 3. 3. Účel sponzorskej zmluvy	124
III. 3. 4. Ambush marketing	126
III. 3. 4. 1. Prejavy ambush marketingu	127
III. 3. 4. 2. Možnosti obrany proti ambush marketingu	128
III. 3. 4. 2. 1. Právo duševného vlastníctva	129
III. 3. 4. 2. 2. Nekalá súťaž	129

III. 3. 4. 2. 3. Zmluvná ochrana	131
III. 3. 4. 2. 4. Faktická ochrana.....	131
III. 4. Zmluvné vzťahy pri merchandisingu	132
III. 4. 1. Komerčné využitie mena a priezviska	133
III. 4. 2. Komerčné využitie prejavov osobnej povahy	135
III. 4. 3. Poskytnutie súhlasu	136
III. 4. 4. Právna povaha zmluvy o komerčnom využití jednotlivých stránok osobnosti fyzickej osoby.....	138
III. 5. Záväzkové vzťahy pri organizovaní športových podujatí.....	141
III. 5. 1. Organizácia športových podujatí.....	142
III. 5. 2. Zodpovednosť organizátora	145
III. 5. 2. 1. Administratívnoprávna zodpovednosť	146
III. 5. 2. 2. Súkromnoprávna zodpovednosť	147
III. 5. 2. 3. Disciplinárna zodpovednosť.....	148
III. 5. 3. Vzťah organizátora k účastníkom podujatia	149
III. 5. 4. Právny vzťah organizátora športového podujatia k divákovi.....	152
III. 5. 5. Zodpovednosť hosťujúceho klubu	159
IV. Športová súťaž a hospodárska súťaž.....	162
IV. 1. Všeobecné poznámky.....	162
IV. 2. Postavenie v hospodárskej súťaži	164
IV. 3. Obmedzovanie hospodárskej súťaže pri prevádzkovaní športovej činnosti	165
IV. 3. 1. Dohody obmedzujúce súťaž.....	165
IV. 3. 2. Zneužívanie dominantného postavenia	168
IV. 3. 3. Koncentrácia	169
V. Riešenie sporov v oblasti športu	171
V. 1. Rozhodovanie sporov v priebehu konkrétnej športovej hry.....	171
V. 1. 1. Spoločné črty rozhodcovského konania a rozhodovania rozhodcov v športe	172
V. 1. 2. Rozdielnosti medzi rozhodcovským konaním a rozhodnutiami rozhodcov v športe	175
V. 2. Rozhodovanie sporov mimo priebehu športovej hry	177
V. 2. 1. Rozhodovacia právomoc národných športových zväzov.....	178
V. 2. 2. Rozhodovanie športových sporov v rozhodcovskom konaní.....	179

V. 2. 2. 1. Spôsob uzavretia rozhodcovskej zmluvy.....	181
V. 2. 2. 2. Dobrovoľnosť uzavretia rozhodcovskej zmluvy	182
V. 2. 2. 3. Požiadavka nezávislosti rozhodcovského súdu.....	184
V. 2. 2. 4. Arbitrabilita sporov v oblasti športu	184
Záver	189
Použitá literatúra:	192

ÚVOD

V prostredí Slovenskej republiky možno podľa nášho názoru šport ešte stále považovať za takú oblasť spoločenského života, ktorá z hľadiska práva nie je dostatočne preskúmaná.

Prvotné dielo, ktoré sa v našej právnej spisbe venovalo vzťahu športu a práva, publikoval *prof. Prusák* v roku 1984¹, čo bolo z hľadiska histórie v podstate iba nedávno. Ďalším významným príspevkom do diskusie o vzťahu športu a práva bola v tomto geografickom priestore monografia *Michala Králíka*², ktorá položila viac ako solídny teoretický základ pre ďalšie skúmanie právnych aspektov športu. Najnovšie poznatky z tejto oblasti zhrnul vo svojej skvelej práci *Tomáš Gábriš*³. Možno povedať, že uvedené publikácie predstavujú gro vedeckého poznania ohľadne právnych vzťahov v oblasti športu, pričom sú zamerané najmä na koncepčné a teoretické poznatky z tejto oblasti a ďalej bližšie analyzujú tieto právne vzťahy najmä z pozícií občianskeho práva či niektorých iných právnych odvetví.

Nadväzujúc na uvedené diela, začínajú sa v poslednom období čoraz viac vyskytovať v odborných periodikách alebo na vedeckých konferenciách partikulárne príspevky ďalších autorov venujúcich sa športu (napr. *Križan, Dolobáč, Poruban*), čo naznačuje, že aj v našich pomeroch sa pomaly ale isto začína vytvárať odborná komunita skúmajúca právne vzťahy v oblasti športu.

Možno však konštatovať, že obchodnoprávne aspekty športovania a športového súťaženia nie sú úplným stredobodom pozornosti tejto časti právnej obce. Táto publikácia sa však práve naopak zameriava na komerčnú stránku športu, pričom má ambíciu komplexne obsiahnuť túto problematiku a vymedziť vzťah medzi obchodnoprávnou reguláciou a športovými normami či pravidlami.

Práca je výsledkom trojročného výskumu realizovaného v súvislosti s riešením grantového projektu APVV č. LPP-0199-09 „Nevyhnutosť a možnosť aplikácie obchodnoprávnych noriem na výkon profesionálnej športovej činnosti“, v rámci ktorého bolo cieľom posúdiť odôvodnenosť vyňatia športu spod aplikácie niektorých kogentných noriem obchodného, súťažného či pracovného práva, pričom konkrétne išlo o poskytnutie odpovedí na otázku charakteru právneho vzťahu medzi profesionálnymi športovcami a športovými klubmi ako aj nájdenie vhodného modelu pôsobenia národných športových zväzov ako hlavných predstaviteľov športovej autonómie.

V tejto práci by sme chceli prezentovať závery uskutočneného výskumu, poskytnúť odpovede na otázky, do ktorých sfér športu zasahujú normy obchodného práva či súťažného práva, aké právne vzťahy upravujú a ktoré oblasti športu a športových súťaží sú vzhľadom na svoj špecifický charakter vyňaté spod aplikácie týchto právnych noriem.

¹ PRUSÁK, J.: Šport a právo (Úvod do dejín, teórie a praxe právnej zodpovednosti v športe).

Bratislava: Šport, slovenské telovýchovné vydavateľstvo, 1984, s. 248, ISBN: 77-033-85 11-4 (ďalej „Prusák, strana“)

² KRÁLÍK, M.: Právo ve sportu. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 278, ISBN: 80-7179-532-1

³ GÁBRIŠ, T.: Športové právo. Bratislava: Eurokódex, 2011, s. 544, ISBN: 978-80-89447-52-7

Želaným efektom práce by bolo, ak by sa o niektorých názoroch alebo podnetoch uvedených v tejto práci rozvinula širšia odborná diskusia.

I. ŠPORT A PRÁVO

Šport je jav spoločenský a spoločnosť ho pozná už odpradáva. Jeho funkcie sa s vývojom spoločnosti menili, dnes je najmä nástrojom pre zábavu, oddych i posilnenie zdravia. Stáva sa stále čoraz populárnejším, uchvacuje mnoho ľudí vo svete, zblízuje príslušníkov znepriatelených národov, ale aj rozpútava zbytočné vášne medzi ľuďmi pochádzajúcimi z inej krajiny, mesta či dokonca mestskej štvrte. Športovci sú hrdinami dnešných dní a často sa im dostáva väčšej úcty a obdivu než politikom, vedcom či umelcom, ktorí pritom ešte väčšmi ovplyvňujú charakter spoločnosti.

Ambíciou tejto práce nie je poskytnutie definície ústredného pojmu, ktorý budeme skloňovať zo všetkých strán – pojmu šport. Pokúšali sa o to mnohí pred nami, ale nemožno povedať, že by boli úspešní, pretože vymedziť tak široký pojem ako je šport a zachytiť pritom všetky jeho znaky, tak aby ho odlišovali od iných ľudských činností je veľmi problematické, ba možno povedať, že nemožné. Slovom šport označujeme tak rozmanité činnosti, že pre ne nemožno vymedziť jednoznačnú definíciu. Na druhej strane je hranica medzi tým, čo považujeme za šport a čo už za šport nepovažujeme niekedy taká tenká, že jej kontúry sa nám strácajú v hmle a nie je ju možné vidieť. Ako uvádza *Sluka*, v Českej republike je za šport vo všeobecnosti považovaný bridž, ale mariáš už nie!⁴ V Nemecku zvolili pragmatický prístup pričom za šport považujú tie aktivity, ktoré sú organizované na zväzovom princípe a združené v Nemeckom olympijskom zväze (DOSB)⁵.

V dostupných literárnych prameňoch evidujeme veľké množstvo definícií, ale ťažko nájsť takú, voči ktorej nemožno vzniesť námietku, alebo ktorá by neskôr nebola označená za nevyhovujúcu.

Napr. poľský autor *Jedruch* vymedzil šport ako každú činnosť človeka, uznanú, považovanú aktuálne v určitom spoločensko-ekonomickom prostredí za prevádzkovanie športu alebo športovú činnosť (na rozdiel od práce, zábavy, boja a pod.). Prevádzkovaním športu je teda každá konkrétna činnosť človeka s podstatnými znakmi niektorej zo športových disciplín, ktorá je realizovaná pri dodržaní principiálnych pravidiel a športových zvykov, obyčajov pre zábavu, aktívny odpočinok, pre zvýšenie fyzickej sily alebo profesionálne ak ktorej základným cieľom je priamy alebo nepriamy pomer víťazstva nad protivníkom bez úmyslu poškodenia jeho zdravia alebo života.⁶ Možno konštatovať, že táto definícia je skôr účelová a zaoberá sa skôr prevádzkovaním športu než športom samotným.

V našom právnom a geografickom priestore prišiel s rozsiahlou definíciou *M. Choutka* podľa ktorého je šport: 1. spoločenský jav, ktorého jadrom sú historicky vzniknuté a rozvinuté športové odvetvia, reprezentované konkrétnymi športovými činnosťami.

⁴ SLUKA, T.: Profesionální sportovec (právní a ekonomické aspekty). Praha: Havlíček Brain Team, 2007, s. 14, ISBN: 80-903609-5-5 (ďalej len „Sluka, strana“)

⁵ PFISTER, B. in Fritzweiler, J. - Pfister, B. - Summerer, T.: Praxishandbuch Sportrecht, 2. vydanie, C. H. Beck, München, 2007, s. 3, ISBN: 13 978 3 40653856 8 (ďalej len „Fritzweiler-Pfister-Summerer, strana“)

⁶ citované podľa KRÁLÍK, M.: Právo ve sportu, Praha: C. H. Beck, 2001, s. 36, ISBN: 80-7179-532-1 (ďalej len „Králík, strana“)

Dlhodobá, cieľavedomá a plánovitá príprava spolu so systémom súťaženia sú základnými súčasťami športu, v ktorých prebieha proces tvorby a sprostredkovania hodnôt športu; 2. záujmová dobrovoľná činnosť voľného času a je zameraný na dosahovanie vysokej športovej výkonnosti vo vybranom športovom odvetví alebo disciplíne.⁷ Choutkova definícia má podľa nás tautologický charakter. Vymedzenie určitého pojmu skrz pojmy ako športové odvetvie a športová činnosť, ktoré sami osebe obsahujú pojem, ktorý má byť definovaný, a ktorého obsah nie je jednoznačne zrejmy, nie je možno najšťastnejšie.

Jednoduchú a pomerne výstižnú definíciu uvádza A. Brunner, podľa ktorého je športom každá činnosť, obsahujúca prvok pohybu, ktorý slúži človeku k priamemu alebo nepriamemu uspokojovaniu potrieb hry a zábavy⁸. Takýmto spôsobom by bolo možné vystihnúť podstatu športu, či už je vykonávaný profesionálne alebo ako rekreačná aktivita pre voľný čas. Avšak podľa tohto vymedzenia by pojem „šport“ zahŕňal aj také hry, ktoré obsahujú prvok pohybu, ale tak minimálny, že nemožno súhlasiť s ich zaradením medzi športy (niektoré spoločenské hry, kartové hry, napr. aj taká hra na „slepú babu“) a rovnako by zahŕňal aj niektoré umelecké aktivity (ako je napr. herectvo alebo tanec⁹).

V Európskej charte športu z roku 1992 sa športom rozumejú všetky formy telesnej činnosti, ktoré či už prostredníctvom organizovanej účasti alebo nie, si kladú za cieľ prejavenie alebo zdokonalenie telesnej a psychickej kondície, rozvoj spoločenských vzťahov alebo dosiahnutie výsledku v súťažiach na všetkých úrovniach.

Jeden z novších výskumov pojmu šport prezentoval F. Holzke, ktorý dospel k záveru, že šport možno vymedziť len pomocou dvoch ďalších pojmov, ktorými sú *Wettkampfsport* (súťažný šport) a *Körpersport* (telesný šport - v našom ponímaní skôr telesná kultúra), pričom ako *Wettkampfsport* rozumie ľudskú činnosť, ktorou sa snažíme dosiahnuť výkon v súťaži organizovanej jednotnými (medzi)národnými pravidlami, a ktorá by bez takejto súťaže nemala využitie a pod pojmom *Körpersport* rozumie ľudskú činnosť, ktorá vyžaduje určitú telesnú silu a telesnú koordináciu a ktorá sa využíva na súťažnú športovú činnosť alebo na prípravu na športovú súťaž alebo na zlepšenie telesnej kondície¹⁰.

Zo sociologického hľadiska je šport primárne súkromnou činnosťou, ktorá plní dôležité spoločenské, kultúrne, vzdelávacie a fyzické funkcie v rámci spoločnosti¹¹.

Posudzujúc tieto a ďalšie vymedzenia pojmu šport, možno prijať záver, že vo všetkých týchto definíciách sa objavujú určité spoločné znaky, ktoré by sme mohli chápať ako univerzálne definičné znaky športu. Univerzálne sa vyskytujúci znakmi sú:

⁷ Králík, s. 32

⁸ Králík, s. 34

⁹ Pri tanci by podľa nášho názoru bolo možné uvažovať o tom, že tanec je športom, napokon organizujú sa tanečné súťaže na obdobnom princípe ako športové súťaže, ale určite by sme narazili na protestné hlasy, ak by sme chceli všetky formy tanca zaraďovať pod široký pojem športu.

¹⁰ HOLZKE, F.: Begriff Sport im deutschen und im europäischen Recht. Inaugural – Dissertation, Köln: Hohe Rechtswissenschaftliche Fakultät der Universität zu Köln, 2001, s. 157 (ďalej „Holzke, strana“)

¹¹ PARRISH, R.: Sports law nad policy in the European Union. Manchester: Manchester University Press, 2003, s. 6

a) *Fyzická aktivita* – aj keď jedným dychom je potrebné dodať, že otázka, či tento znak je nevyhnutne potrebné považovať za jeden zo znakov športu je sporná, pretože za šport sa zvyknú považovať aj také činnosti, kde je fyzická aktivita minimálna, alebo sa vôbec neprejavuje. Ide najmä o šach, ktorý na vrcholovej úrovni vyžaduje tvrdú fyzickú prípravu, aj keď v samotnom šachu je jej prejav de facto nulový¹², snooker, športová strelba či kartové hry.

b) *Účelovosť* – ide o fyzickú aktivitu, ktorá je zameraná na dosiahnutie určitého cieľa (dosiahnutie určitého športového výkonu, porazenie súpera a pod.). Týmto znakom sa šport odlišuje od iných fyzických aktivít (napr. od sexu).

c) *Dovolenosť* – šport je právom aprobovaná fyzická aktivita zameraná na porazenie súpera, na rozdiel od fyzických činností smerujúcich k porazeniu súpera s úmyslom spôsobiť mu zranenie či inú ujmu.

d) *Dobrovoľnosť* – šport je dobrovoľná aktivita, ku ktorej nemôže byť nikto nútený, čo platí aj napriek systému povinnej telesnej výchovy v rámci povinnej školskej dochádzky

e) *Súťaživosť* – pre šport je typický prvok súťaženia, porovnávanie svojich športových výsledkov a snaha byť lepší než ostatní, aj keď aj pri vyslovene rekreačných aktivitách môže aj tento prvok absentovať.

f) *Nepredvídateľnosť výsledku* – tento znak uvádzame skôr z dôvodov jeho opodstatnenosti ako znaku, ktorý ospravedlní neuplatňovanie určitých súťažnoprávných alebo iných všeobecne záväzných právnych noriem na oblasť športu.

Súčasný právny poriadok legálnu definíciu športu neposkytuje, možno aj preto, že by s tým boli spojené nemalé ťažkosti a nie je potrebné, aby každá oblasť športu a športových aktivít bola regulovaná právnymi normami. Potreba prijatia právnej úpravy sa týka najmä profesionálneho športu, prípadne niektorých aspektov športu amatérskeho.

V súčasnosti platný zákon č. 288/1997 Z. z. o telesnej kultúre a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov predsa len obsahuje vymedzenie niektorých pojmov. Nedefinuje priamo šport, ale telesnú kultúru ako organizovanú alebo neorganizovanú, individuálnu alebo skupinovú činnosť súvisiacu s telovýchovnou, turistickou, športovou a pohybovo-rekreačnou aktivitou. Z toho môžeme usudzovať, že zákonodarca považuje telesnú kultúru za širší pojem, kam spadá aj šport. V ustanovení § 2 ods. 3 spomenutého zákona je ďalej vymedzený pojem „šport pre všetkých“, ktorým sa v zmysle zákona rozumie rekreačnú aktivitu uskutočňovanú rôznymi formami telesných cvičení a ďalšími záujmovými pohybovými činnosťami. Naproti tomu je potom v ustanovení § 2 ods. 4 vymedzený pojem „výkonnostný a vrcholový šport“, ktorým sa chápu činnosti vymedzené pravidlami, osvojené v tréningovom procese, uskutočňované v súťažiach a organizované na zásadách dobrovoľnosti.

Aktuálna právna úprava teda reaguje na veľmi časté rozlišovanie športových aktivít na dve veľké skupiny činností, ako tzv. šport pre všetkých a profesionálny šport. *Grex*

¹² Králík, s. 53

napríklad hovorí o športe v užšom zmysle (ako činnosti zameranej na výkon, systematický tréning a súťaženie) a športe ako integračnom termíne, ktorý zároveň zahŕňa aj rekreačný šport, turistiku a rekreáciu¹³.

Šport je spoločenská aktivita, ktorá sa neodohráva v nejakom právnom vákuu, ale tiež je do určitej miery regulovaná právom. Aj v oblasti športu dochádza k vzniku, zmene či zániku takých spoločenských vzťahov, ktoré sú regulované právnymi normami. Šport vo väčšine prípadov predstavuje organizovanú aktivitu, ktorá je riadená určitými pravidlami, ktoré nie sú pravidlami právnymi, nie sú vynútiteľné štátnou mocou, ale predstavujú určujúcu stránku športovej hry či športovej súťaže.

I. 1. VZŤAH ŠPORTOVEJ A PRÁVNEJ REGULÁCIE

Právo v objektívnom zmysle je súhrnom právnych noriem regulujúcich spoločenské vzťahy¹⁴. Je to určitý regulačný systém, ktorý je vlastne prítomný všade, vo všetkých oblastiach spoločenských vzťahov.

Šport má však tiež určitý regulačný systém, tvorený športovými pravidlami resp. športovými normami. Sú to pravidlá upravujúce napr. rozmery basketbalového ihriska, šírku betónov hokejových brankárov, pravidlá určujúce, čo sa vo futbale považuje za gól, koľko hráčov hrá hádzanársky zápas, alebo pravidlá určujúce trestné sekundy za dotyk vodného slalomára so slalomovou bráňkou. Tieto normy zároveň upravujú aj sankcie, ktoré sa ukladajú za porušenie pravidiel športovej hry. Športové normy však nie sú priamo späté so štátnou donucovacou mocou, nie sú všeobecne záväzné, čo je na druhej strane imanentný znak noriem právnych.

Ak hovoríme o vzťahu športu a práva, hovoríme najmä o vzťahu športových a právnych noriem, alebo o vzťahu týchto dvoch regulačných systémov.

Vzťah medzi týmito regulačnými systémami sa dá vyjadriť ako vzťah dvoch množín so spoločným prienikom. Z tohto pohľadu by sme právne vzťahy v oblasti športu mohli rozdeliť do nasledujúcich sfér:

a) sféra, ktorá je upravená výlučne športovými normami a je mimo záujmu práva (napr. pravidlá jednotlivých športových zápasov či hier, pravidlá zaraďovania športovcov a športových družstiev do športových súťaží, disciplinárne opatrenia pri porušení športových pravidiel); podľa *Sluku* ide o športové pravidlá v užšom zmysle, netvrdí však, že ide o výlučnú sféru športovej regulácie¹⁵,

b) sféra, ktorú upravujú športové normy, ale aj právne normy

¹³ GREXA, A.: Problém dejín športu na Slovensku. Historický časopis, 55, 2007, č. 1, s. 107

¹⁴ Jeden z najvýznamnejších slovenských predstaviteľov právnej vedy *prof. Luby* definoval objektívne právo ako súhrn noriem, upravujúcich správanie sa ľudí, zachovanie ktorých noriem je poistené hrozbou, že ten, kto neposlúchne, bude donútený vonkajšou a zvláštnym spôsobom ustrojenou mocou. Pozri: LUBY, Š.: Základy všeobecného súkromného práva. III. vydanie pôvodného diela, Šamorín: Heuréka, 2002, s. 9

¹⁵ Sluka, s. 19

ba) prijaté vyslovene na účely regulácie určitých javov v oblasti športu (možno hovoriť o oblasti doping, či diváckeho násilia na športových podujatiach, ale aj právne vzťahy medzi športovým klubom a športovcom)

bb) právne normy všeobecného charakteru (zmluvné vzťahy pri prestupoch hráčov, vysielacie a reklamné práva, oblasť preskúmania rozhodnutí športových orgánov)

c) sféra, ktorá je upravená výlučne právnymi normami vzťahujúcimi sa na určité otázky výkonu športu (daňové zvýhodňovanie športových organizácií, financovanie športu dotáciami zo štátneho rozpočtu, sponzorstvo).¹⁶

S originálnym vymedzením vzťahu športu a práva prichádza Foster, podľa ktorého šport upravujú štyri druhy pravidiel:

a) *pravidlá hry* – má tým na mysli technické pravidlá a zákonitosti konkrétnej športovej hry, ktoré vytvárajú športové združenia, sú jadrom každého športu a do ktorých právo vôbec nezasahuje;

b) *etické princípy* – pretože šport ako taký je založený na istých etických princípoch, pravidlách *fair play*, športovom duchu a pod. a tieto etické princípy by sa mali vziať do úvahy vždy, ak súdy rozhodujú o športových záležitostiach;

c) *medzinárodné športové právo (International Sports Law)* – ktorými má na mysli všeobecné právne princípy, ktoré sa automaticky aplikujú aj na šport, ktoré spočívajú v základných ochranných pravidlách ako sú *trebárs pacta sunt servanda*, klauzula *rebus sic stantibus* či právo na spravodlivý proces a predstavujú „úlohu práva v športe“;

d) *globálne športové právo (Global Sports Law)* – pravidlá vydávané medzinárodnými športovými združeniami ako súkromný zmluvný poriadok.¹⁷

Je zreteľné, že isté otázky môžu byť ponechané na úpravu iba športovým normám a právo by nemalo do nich zasahovať, ktoré otázky to však majú presne byť, závisí aj od jednotlivých štátov, od toho aký prístup k športu zvolia a akú širokú mieru autonómie ponechajú športovej samospráve – športovým zväzom.

Špecifický charakter športu sa snažia jednotlivé krajiny zohľadňovať prijímaním špeciálnej športovej legislatívy, tak ako je to uvedené sub *ba*). Králík potom rozdeľuje jednotlivé štáty podľa toho, do akej miery regulujú oblasť športu prostredníctvom vlastnej legislatívy na štáty s liberálnym modelom zasahovania do oblasti športu a štáty s intervenčným modelom. Intervenčný model, ktorý sa podľa neho prejavuje aj v Slovenskej republike je charakteristický skutočnosťou, že hlavným garantom športu je štát, spravidla prostredníctvom vládnej inštitúcie, štát zodpovedá za rozvoj a podporu športu a spolupracuje pritom so športovými organizáciami¹⁸.

Pripájam sa k názorom, podľa ktorých najmä profesionalizácia športu priniesla so sebou širokú škálu nejasností, legislatívnych medzier, problémov a otáznikov, ktoré

¹⁶ Bližšie pozri: Králík, s. 12-15

¹⁷ FOSTER, K.: Is There a Global Sports Law? Entertainment Law, Vol. 2, No. 1, 2003, s. 4, ISSN: 1473-0987 (ďalej len „Foster, strana“)

¹⁸ Tamtiež, s. 179

prechádzajú skrz celým právnym poriadkom¹⁹. Jedná sa najmä o právne postavenie profesionálnych športovcov v kolektívnych a individuálnych športoch, právnú povahu zmluvných vzťahov medzi profesionálnym športovcom a športovým klubom, postavenie a mieru autonómie športových organizácií, otázky vysielacích práv zo športových stretnutí, sponzorstva a pod.

I. 2. ŠPECIFIKÁ ŠPORTU

V predchádzajúcej stati sme uviedli, že pri právnej regulácii športu a vymedzení hraníc medzi všeobecne záväznými právnymi predpismi a autonómnou športovou úpravou je potrebné brať na zreteľ špecifický charakter športu a športového súťaženia. Úvahy o špecifickom charaktere športu sa azda trochu paradoxne prejavovali najmä pri skúmaní interakcií primárneho práva EÚ a rôznych športových pravidiel.

Aplikovateľnosť práva EÚ na právne pomery v oblasti športu bola doposiaľ argumentovaná najmä prostredníctvom rozhodnutí Súdneho dvora Európskej Únie (ďalej „ESD“), ako boli napr. rozsudky vo veci *Walrave & Koch*²⁰ či *Doná vs. Mantero*²¹, v ktorých súd vyjadril názor, že Zmluva o založení Európskeho spoločenstva (ďalej „ZES“) sa vzťahuje aj na oblasť športu, pretože ide o aktivitu, ktorá sa dotýka hospodárskeho života a ako taká spadá pod ciele tejto zmluvy, vyjadrené v jej čl. 2. Odkazujúc na závery týchto rozsudkov, ESD potom v každom ďalšom prípade dotýkajúceho sa športu, v ktorom mal v rámci prejudiciálneho konania rozhodnúť, či nejaké športové pravidlo²² je v súlade alebo nie je v súlade so ZES, najprv skúmal, či dané športové pravidlo má ekonomické dôsledky, a teda je schopné ovplyvniť postavenie subjektov na vnútornom trhu, či obchodovanie medzi subjektami z rôznych členských krajín, alebo sa jedná o výsostne športové pravidlo, ktoré je nevyhnutné pre riadne fungovanie športových súťaží a nesleduje ekonomické ciele. Na základe posúdenia tejto otázky mohol dospieť ESD k záveru, či má alebo nemá právomoc rozhodnúť v predloženom prípade.

Tým sa vytvorila teória o existencii dvoch druhov športových pravidiel, tých, ktoré sledujú vyslovene športové ciele, bez ktorých by športové súťaže nemohli riadne fungovať a ktoré nemajú ekonomické dôsledky, a na druhej strane pravidiel, ktoré ovplyvňujú hospodársky život športovcov či športových klubov a majú dopad na vnútorný trh. Predmetom skúmania ESD pritom môže byť iba druhá skupina pravidiel, pretože ako judikoval samotný ESD, prv spomenutá skupina pravidiel nespadá do rámca ZES ani medzi ciele Európskeho spoločenstva.

¹⁹ KRÁLÍK, M.: Zamyšlení nad tzv. sportovním právem. Právní rozhledy, VI, 1998, č. 10, s. 491

²⁰ Rozsudok ESD č. 36/74 vo veci *B. N. O. Walrave a L. J. N. Koch proti Association Union Cycliste Internationale, Koninklijke Nederlandsche Wielren Unie a Federacion Espanola Ciclismo* zo dňa 12.12.1974. [1974] ECR 01405

²¹ Rozsudok ESD č. 13/76 vo veci *Gaetano Doná proti Mario Mantero* zo dňa 14.07.1976 [1976] ECR 01333

²² Športovými pravidlami na účely tu rozumieme regulácie prijímané športovými zväzmi ako súkromnoprávnymi subjektmi za účelom organizácie, riadenia a kontroly športových súťaží.

Tento pohľad na vzťah práva EÚ k športu bol trocha pozmenený v dôsledku rozhodnutia ESD vo veci *Meca-Medina a Igor Majcen*²³, v ktorom ESD uviedol, že aj pravidlá o zákaze používania dopingu v športe, majú ekonomický charakter, pretože, ak je z dôvodu dopingu pozastavená súťažná činnosť športovca, alebo je mu uložené disciplinárne opatrenie zákazu činnosti, športovec nemôže vykonávať svoju zárobkovú činnosť, čo má podstatný vplyv na jeho ekonomickú situáciu. Pri takomto zazeraní na športové pravidlá (ktoré je podľa nášho názoru na mieste) dospievame v zhode s inými autormi k záveru, že je ťažké, ak nie nemožné nájsť také športové pravidlo, ktoré by nemalo svoje ekonomické dôsledky²⁴. Aj pravidlá o veľkosti tenisovej loptičky majú ekonomické dôsledky, pretože prípadná zmena tohto pravidla prinúti výrobcov tenisových loptičiek zmeniť svoju výrobu a investovať do týchto inovácií určité prostriedky²⁵. Preto vyššie uvedené rozlišovanie športových pravidiel na ekonomické a rýdzo športové zrejme nie je dostatočné. Rozlišovacie kritérium by teda nemalo spočívať v prítomnosti či neprítomnosti ekonomických dôsledkov, ale v tom, či dané športové pravidlá majú byť ochránené pred vplyvom komunitárneho práva z dôvodu, že sú nevyhnutné pre riadne fungovanie športu napriek svojim ekonomickým dôsledkom²⁶.

Športová samospráva samozrejme medzitým volala potom, aby športové pravidlá boli čo najviac uchránené zásahom zo strany pravidiel právnych, aby bol zachovaný *status quo*, keďže ide o dobre zabehnutý systém, v ktorom sa nevyskytujú žiadne neriešiteľné problémy.²⁷

Každopádne s judikatúry ESD vyplynulo, že hoci šport je ako každá iná aktivita regulovaný všeobecne záväznými právnymi predpismi vrátane predpisov práva EÚ, predsa len existujú určité výnimky dané špecifickou povahou športových súťaží a právnych vzťahov vznikajúcich v súvislosti so športovým súťažením, ktoré odôvodňujú vyňatie určitých športových pravidiel spod aplikácie ZES či teraz Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej „ZFEU“). Túto športovú výnimku sa snažili predstavitelia športovej samosprávy zahrnúť aj do normatívnych právnych aktov práva EÚ v záujme posilnenia právnej istoty vo vzťahu k osobitnej povahe športu, spočiatku sa však stretávali s nevôľou členských štátov pojať do normatívneho textu zmienku o športe, keďže mali obavu, že by sa jednalo o rozširovanie kompetencií EÚ na úkor členských štátov²⁸.

²³ Rozsudok ESD vo veci C-519/04 P *David Meca – Medina a Igor Majcen* proti Komisii Ú. v. EÚ (2006/C 244/14)

²⁴ WEATHERILL, S.: *Anti-Doping Rules and EC Law*, E.C. L. R. 2005, s. 421, cit. Podľa Hamerník, P.: *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. Praha: Auditorium. 2007, s. 38, ISBN: 978-80-903786-1-2 (ďalej „Weatherill, strana“)

²⁵ HEERMANN, P. W.: *Sport und Kartellrecht*. In: Arter, O. (ed.): *Sport und Recht*. Bern: Stämpfli Verlag, 2005, s. 205, ISBN: 978-3-7272-9024-4

²⁶ Weatherill, s. 38

²⁷ GARDINER, S. – JAMES, M. – O’LEARY, J. – WELCH, R. – BLACKSHAW, I. – BOYES, S. – CAIGER, A.: *Sports Law*. Third edition, London: Cavendish Publishing, 2006, s. 55-64, ISBN: 978-1-859-41894-9 (ďalej len “Gardiner, S. a spol.: strana“)

²⁸ MEIER, H. E.: *Emergence, Dynamics and Impact of European Sport Policy – Perspectives From Political Science in Gardiner, S. - Parrish, R. - Siekmann, R. (eds.): EU, Sport, Law and Policy. Regulation, Re-regulation and Representation*. The Hague: T. M. C. Asser Press, 2009, s. 10 a nasl.

Napokon predsa len došlo k implementácii otázky športu priamo do normatívneho textu pri príležitosti prijatia lisabonskej zmluvy, výsledkom čoho je ustanovenie čl. 6 písm. e) ZFEU vymedzujúce právomoc EÚ a najmä čl. 165 ods. 1 ZFEU, v zmysle ktorého Únia prispieva k podpore európskych záležitostí týkajúcich sa športu, pričom zohľadňuje jeho osobitnú povahu, jeho štruktúry založené na dobrovoľnosti, ako aj jeho spoločenskú a vzdelávaciu úlohu. Zároveň boli v odseku 4 tohto článku Európsky parlament a Rada splnomocnení na prijímanie podporných opatrení resp. odporúčaní na dosiahnutie cieľa deklarovaného v čl. 165 ods. 1.

Lisabonskou zmluvou bola teda na jednej strane „kodifikovaná“ osobitná povaha športu, ktorá môže byť dôvodom pre odlišnú aplikáciu (resp. neaplikáciu) práva EÚ na niektoré otázky týkajúce sa športu, na druhej strane bola jednoznačne zakotvená právomoc orgánov EÚ preskúmavať športové pravidlá z hľadiska ich súladu s právom EÚ bez ohľadu na ich prípadný ekonomický charakter a prijímať tzv. *soft law* za účelom ovplyvňovania športového diania či organizácie športového sektoru.

Špecifickosť športu je teda dnes rozoznávaná už aj v platnom právnom poriadku, a to dokonca v primárnom práve EÚ. Už to nie je „len“ súdna interpretácia odrazu autonómie športu v aplikačnej rovine, ale už je to „kodifikované“ pravidlo.

Vymedziť, čo všetko predstavuje špecifický prvok športu, odôvodňujúci odlišnú aplikáciu alebo výnimku z aplikácie niektorých právnych pravidiel, je veľmi zložitá, a zrejme to aj naďalej ostane úlohou súdov, posúdiť prítomnosť alebo absenciu nejakého špecifického prvku v tom ktorom konkrétnom posudzovanom prípade.

Usudzuje sa, že osobitosti športu súvisia s pyramidovým usporiadaním športových súťaží, rozdelením športového súťaženia do športových sezón, obmedzenosťou prístupu k športovým súťažiam, záujmom na vyrovnanosti účastníkov športovej súťaže a pod. Správa o športe pripravená z iniciatívy Rady Európskej únie počas jej britského predsedníctva rozoznáva tri oblasti, v ktorých je potrebné dbať na zachovanie špecifického charakteru športu:

- a) regulárnosť a správne fungovanie športových súťaží,
- b) integrita športu,
- c) súťažná vyváženosť (vyrovnanosť účastníkov)²⁹.

Ako príklad môžu poslúžiť pravidlá športových zväzov ohľadne prestupov športovcov medzi jednotlivými športovými klubmi v kolektívnych športových odvetviach. Tieto pravidlá často obmedzujú možnosť uskutočňovania prestupov na vopred určené prestupové obdobia a obmedzujú aj počet prestupov³⁰, ktoré môže hráč zrealizovať počas určitého obdobia (športovej sezóny). Na prvý pohľad takéto pravidlá obmedzujú slobodu pohyb pracovných síl³¹ (prípadne slobodu poskytovania služieb) garantované

²⁹ Podrobnejšie rozvedené v: ARNAUT, J. L.: *Independent European Sport Review*, 2006, s. 27 a nasl., publikované na www.uefa.com

³⁰ V čl. 5 bod 3. Predisov FIFA o statuse a prestupoch hráčov sa uvádza, že hráči môžu byť registrovaní v maximálne troch kluboch v priebehu obdobia od 1. júla do 30. júna nasledujúceho roku a počas tohto obdobia smú hrať oficiálne zápasy pre dva kluby.

³¹ SIEKMANN, R.: *What is Sports Law? Lex Sportiva and Lex Ludica: a Reassessment of Content and Terminology*. *International Sports Law Journal* 2011, č. 3-4, s. 5

v primárnom práve EÚ, avšak Európsky súdny dvor dospel k záveru³², že tieto pravidlá sú odôvodniteľné špecifickou povahou športu. Vzhľadom na integritu športových súťaží a záujme na vyrovnanosti účastníkov športovej súťaže je potrebné zabrániť neželanému stavu, keby hráči mohli prestupovať ľubovoľne každý týždeň do iného klubu a dochádzalo by k situáciám, kedy by pred koncom sezóny kluby, ktoré by už nemohli pomýšľať na lepšie umiestnenie „kupčili“ so svojimi hráčmi a uvoľňovali ich do klubov, ktoré ešte takpovediac majú, o čo hrať, čím by dochádzalo k ohrozeniu regularnosti súťaží a rovnosti účastníkov súťaží, lebo v závere sezóny by už mali jednotlivé súperiace kluby úplne inú silu a hráčske vybavenie, než v úvode sezóny. V dôsledku toho súper, ktorý by v rámci dlhodobej súťaže hral proti určitému klubu v úvode sezóny, by bol zvýhodnený alebo nezvýhodnený voči súperovi, ktorý by proti tomuto klubu hral v závere sezóny.

Existujú aj názory, že špecifickosť športu nie je treba preceňovať a hľadať takmer v každom športovom pravidle, lebo každá oblasť spoločenského života má svoje špecifiká a nemôže si len preto nárokovať na výnimky z aplikácie všeobecne záväzných pravidiel³³.

Podľa nášho názoru osobitosti športu, ktoré by mohli odôvodňovať odlišnú aplikáciu všeobecne záväzných právnych predpisov, a to najmä pokiaľ ide o profesionálny šport, spočívajú najmä v

- a) pyramídovom modeli usporiadania športových súťaží
- b) časovom rozvrhnutí športových súťaží do sezón
- c) obmedzenosti prístupu k športovým súťažiam
- d) záujme na zachovaní nepredvídateľnosti výsledku športového zápasu alebo súťaže.

I. 2. 1. Pyramídový model usporiadania športových súťaží

Šport obsahuje v sebe prvok súťaživosti, a teda bez organizovania športových súťaží by šport nebol športom. Športové súťaže sú najmä na európskom kontinente organizované tzv. pyramídovým spôsobom na základe teritoriálnych kritérií. Znamená to, že na vrchole pyramídy je spravidla jedna súťaž medzinárodná (svetová či kontinentálna), pod ňou na nižšej úrovni viaceré národné súťaže určené pre športovcov alebo športové kluby domicilované v konkrétnej krajine, pod každou národnou súťažou je organizovaných niekoľko regionálnych súťaží, pričom v rámci každej regionálnej súťaže je ešte na nižšej úrovni organizovaných niekoľko lokálnych či miestnych súťaží. Medzinárodnú (alebo ak

³² Pozri rozsudok ESD č. C-176/96 vo veci *Jyri Lehtonen a Castors Canada Dry Namur-Braine ASBL* proti *Fédération royale belge des sociétés de basketball ASBL (FRBSB)*, Ú. V. [2000] I- 02681

³³ WATHELET, M.: Sport Governance and EU Legal Order: Present and Future, in: : Gardiner, S. - Parrish, R. - Siekamm, R. (eds.): *EU, Sport, Law and Policy. Regulation, Re-regulation and Representation*. The Hague: T. M. C. Asser Press, 2009, s. 68, ISBN: 978-90-6704-292-5

chceme kontinentálnu či nadnárodnú súťaž) organizuje medzinárodný športový zväz, ktorého členmi sú jednotlivé národné športové zväzy, organizujúce národné súťaže v danom športe, ich členmi sú viaceré regionálne zväzy, ktoré organizujú regionálne súťaže. A napokon členmi regionálnych športových zväzov sú ešte lokálne alebo miestne zväzy³⁴. Zároveň potom platí rovnica: jedna územná jednotka (obec, okres, kraj, krajina, kontinent) = jeden zväz na danej územnej úrovni a jedno športové odvetvie = jeden zväz³⁵. Z toho vyplýva, že jednotlivé športové zväzy majú pri organizovaní športových súťaží prirodzene monopolné postavenie. Túto skutočnosť je treba potom mať na zreteli pri posudzovaní uplatňovania napr. noriem súťažného práva na oblasť športu. Síce neexistuje právna prekážka, ktorá by bránila komukoľvek založiť športový zväz, ktorého účelom by bola organizácia futbalových súťaží a ktorý by existoval paralelne popri jestvujúcom Slovenskom futbalovom zväze (SFZ) ako aj vytvoril konkurenčné futbalové súťaže popri existujúcom systéme športových súťaží, avšak pravdepodobnosť, že by sa do takejto súťaže prihlásili kluby a že by mali o túto súťaž záujem diváci, je veľmi nízka. Takéto nové združenia by sa márne uchádzali o členstvo v medzinárodných zväzoch, ako je Únia európskych futbalových asociácií (UEFA) či vo Federácia medzinárodných futbalových asociácií (FIFA), ktoré príjmu za svojho člena z každej krajiny iba jednu asociáciu. To znamená, že paralelná súťaž by nemohla atraktívna ani pre súťažiteľov ani pre fanúšikov, pretože víťaz tejto súťaže by nemohol štartovať v prestížnych a komerčne úspešných nadnárodných súťažiach, ktoré organizuje UEFA a paralelná futbalová asociácia by nemohla vytvoriť národné reprezentačné mužstvo zo svojich najlepších hráčov, ktoré by bolo oprávnené zúčastniť sa Majstrovstiev Európy či sveta organizovaných UEFA a FIFA³⁶. Bolo by možné vytvoriť celú paralelnú organizačnú štruktúru futbalových združení na všetkých úrovniach, ktoré by organizovali vlastné nadnárodné či medzištátne súťaže, v súčasnosti by sa však podľa nášho názoru už nestretli so záujmom, pretože fanúšikovia vždy budú uznávať len jedného majstra sveta, len jedného majstra Európy, len jedného majstra svojej krajiny, a za takého uznajú iba víťaza súťaže, ktorá má najväčšiu tradíciu a v ktorej je vytvorená najsilnejšia konkurencia súťažiteľov. Zväz, ktorý nie je začlenený do tejto hierarchie bude mať veľmi ťažké stať sa činným v športových súťažiach a získať svojich členov, bude mať aj ťažší prístup k štátnym dotáciám. Právo založiť si vlastný športový zväz mimo tejto hierarchickej štruktúry sa tak stráca v prázdnote³⁷.

Uvedený model športu potom vytvára akýsi celosvetový vertikálny kartel športových zväzov, ktorý sa prejavuje v monopolnom postavení športových zväzov jednak na strane

³⁴ Takýto pyramídový model je potrebné vnímať ako základnú schému organizovania športových súťaží, ale v jednotlivých športových odvetviach existujú aj isté modifikácie či deformácie tohto základného modelu, ktoré však na tento účel nemusie brať do úvahy.

³⁵ V Nemecku sa toto pravidlo označuje ako tzv. „Ein-Platz-Prinzip“, ktorého opodstatnenosť potvrdil aj *Bundesgerichtshoff*, keďže umožňuje uskutočňovať jednotne podporné opatrenia a odborne riadiť dané športové odvetvie - bližšie pozri SUMMERER, T. in Fritzweiler - Pfister - Summerer, s. 157

³⁶ Na Majstrovstvách sveta či Európy a iných medzištátnych súťažiach pod hlavičkou tej ktorej krajiny neštartujú športovci, ktorých nominuje vláda danej krajiny alebo iný štátny orgán, ale športovcov nominuje príslušné národné športové združenie, ktoré je členom medzinárodného združenia, organizujúceho daný šampionát, a to len spomedzi športovcov, ktorí sú jeho členmi.

³⁷ SUMMERER, T. in in Fritzweiler - Pfister - Summerer, s. 156

ponuky (napr. pri predaji televíznych práv) ako aj na strane dopytu (napr. pri nákupe športových potrieb)³⁸.

Posudzujúc tento systém *Európska komisia* dospela k záveru, že pyramídová štruktúra športových súťaží v Európe, spolu so systémom „postupov a zostupov“ sú veľmi dôležitými aspektami kultúry športu v Európe a zachovanie tohto systému je veľmi dôležitým záujmom, ktorý by mal byť braný do úvahy pri posudzovaní, či pravidlá lig a športových zväzov o organizácii športových súťaží sú v súlade s právom EÚ vrátane súťažného práva³⁹.

I. 2. 2. Rozvrhnutie športových súťaží do časových období – sezón

Ďalšie špecifikum športových súťaží spočíva v tom, že športové súťaže neprebiehajú kontinuálne po neurčitú dobu, ale sú časovo ohraničené, rozdelené na športové sezóny, pričom niektoré súťaže sa uskutočňujú vo veľmi krátkom časovom období (napr. krátkodobé turnaje v kolektívnych športoch trvajúce niekoľko dní či týždňov alebo jednorázové preteky konajúce sa spravidla v individuálnych športoch, ktoré sa uskutočňujú v jeden deň a môžu trvať veľmi krátky časový okamih). V rámci športového hnutia existuje záujem na tom, aby výsledky športových súťaží boli čo najviac objektívne, regulárne a mohli byť podkladom pre zaraďovanie športovcov či klubov do športových súťaží v nasledujúcej sezóne či na nasledujúcom turnaji a pod. Tento cieľ sa premietol do vytvorenia vlastného systému rozhodovania o porušení pravidiel súťaže a rozhodovania sporov v rámci športových súťaží športovými združeniami riadiacimi jednotlivé súťaže, ktorý má byť rýchly efektívny a konečný bez možností následného preskúmavania rozhodnutí športových orgánov všeobecnými súdmi.

Skutočnosť, že športové súťaženie je rozvrhnuté do sezónnych časových období, ktoré na seba nadväzujú, pričom športové výsledky predchádzajúcej sezóny sú určujúce pre organizáciu a zaradenie účastníkov súťaží v nadväzujúcich sezónach, v sebe nesie požiadavku na obmedzenie ingerencie orgánov verejnej moci do rozhodovania sporov v oblasti športu.

Rozhodovanie v športe zverujú športové normy rozhodcom, ktorí rozhodujú bezprostredne o porušení konkrétnych pravidiel športového zápasu alebo súťaže, pokiaľ ide o výlučnú sféru aplikácie športových noriem, pričom ich rozhodnutia sú takmer vždy konečné a nie je možné ich zvrátiť. Výsledok dosiahnutý na športovisku možno dodatočne zmeniť iba v krajnom prípade, napr. pri preukázaní, že výsledok bol dosiahnutý pomocou dopingu či korupciou.

³⁸ PFISTER, B. in Fritzweiler – Pfister – Summerer, s. 14-17

³⁹ NAFZIGER, J. A. R.: A Comparison of the European and North American Models of Sport Organisation, in : Gardiner, S. - Parrish, R. - Siekamnn, R. (eds.): EU, Sport, Law and Policy. Regulation, Re-regulation and Representation. The Hague: T. M. C. Asser Press, 2009, s. 38, ISBN: 978-90-6704-292-5 (ďalej „Nafziger, strana“)

Rozhodovanie o sporoch, ktoré vznikajú napr. ohľadne platnosti právnych úkonov (napr. hráčskych zmlúv, transferových zmlúv), ohľadne vylúčenia alebo pripustenia účasti v športovej súťaži a ohľadne iných práv a povinností športových klubov vyplývajúcich zo športových noriem je tiež zverované športovými normami osobitným orgánom zriadeným spomínanými samosprávnymi riadiacimi športovými organizáciami. Pritom normy vydávané športovými organizáciami často obsahujú ustanovenie zákazu pre jednotlivých svojich členov obracať sa so žiadosťami o ochranu svojich práv a právom chránených záujmov na súdne alebo iné štátne orgány, napriek tomu, že tu už ide napríklad o sféru pracovnoprávných, občianskoprávných či obchodnoprávných vzťahov, ktoré nie sú výlučne regulované len športovými normami, ale aj normami právnymi, ktorých interpretácia a aplikácia by mala byť v zásade vecou súdov⁴⁰.

Účelom je zrejme dosiahnuť rýchle rozhodnutie, práve z dôvodu, že športové súťaže sa vykonávajú periodicky, v po sebe idúcich obdobiach, pričom výsledky z predchádzajúcej sezóny sú východiskom pre zaraďovanie účastníkov do jednotlivých súťaží v nasledujúcich obdobiach. Súdne konania trvajú dlho, spravidla niekoľko rokov a športová verejnosť sa snaží vyhnúť tomu, aby tak dlho trval stav právnej neistoty ohľadne regulárnosti dosiahnutých športových výsledkov. Táto neistota sa môže prejaviť aj v tom smere, že vzniknú pochybnosti o tom, či možno určitého účastníka zaradiť do súťaže v nasledujúcom období, či víťazovi konkrétnej súťaže patrí určená odmena resp. či neprichádza do úvahy vznik určitých kompenzačných nárokov pre ukrátených účastníkov súťaže. Okremtoho neregulárnosť jednej súťaže napr. na národnej úrovni môže ovplyvniť regulárnosť ďalších súťaží na medzinárodných úrovniach. Vylúčenie súdnej ochrany sleduje cieľ dosiahnuť prostredníctvom športových rozhodovacích orgánov rozhodnutie v relatívne krátkom čase, aby neistota ohľadne regulárnosti jednotlivých súťaží trvala čo najkratšie. Túto požiadavku odôvodňuje *Jedruch*, ktorý tvrdí, že je potrebné vytvoriť takú konštrukciu, aby súdne preskúmanie rozhodnutí orgánov športových organizácií, najmä vzhľadom k dĺžke trvania súdnych sporov, prakticky neznamenal negáciu funkčnosti športových rozhodnutí a spochybnenie existencie celého športového sveta, ktorý je primárne založený na rozhodnutiach práve orgánov športových.⁴¹

I. 2. 3. Obmedzenie prístupu do športových súťaží

Prístup do jednotlivých športových súťaží je obmedzený, nie je otvorený vždy pre každého. Nie je predstaviteľné, aby sa konkrétnej športovej súťaže mohol zúčastniť každý športovec či športový klub, ktorý o to prejaví záujem. Ak by sa chceli všetci ľudia, ktorí vedia utekať, zúčastniť Majstrovstiev Slovenska v behu na 100m, asi by nebolo možné organizačne to zvládnuť, a usporiadať preteky, alebo systém pretekov pre všetkých týchto záujemcov. Podobná situácia je v kolektívnych športoch, kde väčšina

⁴⁰ Pozri napr. čl. 3 bod 4. Stanov Slovenského futbalového zväzu zo dňa 10. júla 1993 v znení neskorších zmien a doplnkov

⁴¹ JEDRUCH, S.: „Kodeks sportowy“ i „Sad sportowy“. Sport Wyczynowy, 1974, č. 7, s. 31-32; cit. podľa Králík, s. 110

súťaží je organizovaná systémom, že vo vzájomných súbojoch sa stretávajú postupne všetci účastníci súťaže (systém „každý s každým“). Ak by sa do súťaže mohol zapojiť každý klub, ktorý by prejavil záujem, a počet účastníkov by nebol obmedzený, nikdy by sa súťaž neukončila a nespoznali by sme jej víťaza.

Z uvedeného dôvodu pravidlá o organizácii športových súťaží, upravujú limity pre počet účastníkov súťaže⁴², a zároveň ustanovujú kritériá, ktoré je potrebné splniť, ako podmienku pre účasť v športovej súťaži, a nazáklade ktorých sa vyselektujú jednotliví záujemcovia na tých, ktorým sa povolí účasť v súťaži a tých, ktorým sa prístup do súťaže zamietne.

I. 2. 4. Nepredvídateľnosť výsledku športových zápasov a súťaží

Jedným zo základným zmyslov organizovania športových súťaží je ich prezentovanie verejnosti, keďže ide o jednu z foriem zábavy a relaxu pre ľudí. Verejnosť prejavuje záujem o športové súťaženie, pretože sledovanie športových zápasov a zápolení prináša ľuďom emocionálny zážitok, uvoľnenie či odreagovanie. Emocionálny zážitok zo sledovania športových súťaží však diváci dosiahnu len vtedy, ak výsledok športovej súťaže alebo zápasu im nie je vopred známy, a ani nemožno predpokladať, ako súťaž či zápas napokon dopadne. Práve nepredvídateľnosť výsledku je tým magnetom, ktorý ťahne divákov k športovým súťažiam.

Požiadavka nepredvídateľnosti výsledku športového zápasu alebo súťaže pred jeho skončením v sebe zahŕňa požiadavku vyrovnanosti športovej výkonnosti jednotlivých účastníkov športovej súťaže. Len ak sú účastníci súťaže výkonnostne vyrovnaní, je ich vzájomné súperenie napínavé, nemožno vopred odhadnúť výsledok ich zápasu, a to prináša emócie pre divákov a vzbudzuje ich záujem o takúto súťaž.

Divácky záujem klesá, ak sú medzi účastníkmi súťaže také výkonnostné rozdiely, že je vopred zrejmé, kto v súťaži víťazí. Prejavilo sa to napríklad na poklese diváckeho záujmu o najvyššiu slovenskú basketbalovú súťaž žien, v ktorej jeden klub dosiahol takú výkonnostnú úroveň, že ostatné neboli schopné športovo mu konkurovať a poraziť ho niekoľko rokov po sebe.

Záujem na vyrovnanosti športovej súťaže sa prejavuje tak, že športovej súťaže sa nemôže zúčastniť ktorýkoľvek športovec či športový klub, ale iba ten, ktorý splní určité kritériá stanovené riadiacim orgánom súťaže. Spravidla je potrebné sa do konkrétnej súťaže kvalifikovať na základe predchádzajúcich dosiahnutých športových výsledkov, jednotlivé súťaže sa hierarchizujú, tak že sa vytvárajú súťaže na rôznych úrovniach, do ktorých sú zaraďovaní účastníci na podobnom stupni športovej vyspelosti, pričom na základe dosiahnutých výsledkov sa môžu kvalifikovať do športovej súťaže vyššej úrovne alebo byť preradení do súťaže kvalitatívne nižšej úrovne, prípadne sa môžu z lokálnych súťaží prebojovať do súťaží nadnárodných či medzinárodných.

⁴² Potrebu obmedzenia počtu účastníkov športových súťaží akceptoval ESD v rozsudku C-191/97 *Christelle Deliège v. Ligue Francophone de Judo et Disciplines Associées ASBL* [2000] ECR I-2549

Práve z dôvodu záujmu na vyrovnanosti jednotlivých súťažiteľov sa v športových súťažiach uplatňujú pravidlá obsiahnuté v spomínaných športových normách, ktoré sa v iných súťažných vzťahoch neuplatňujú, a ktoré by v iných sférach boli možno považované za prejav nedovoleného obmedzovania hospodárskej súťaže. Zdá sa však, že existuje verejný záujem na existencii takýchto pravidiel, a ich existencia je doslova v záujme športových divákov sťa by spotrebiteľov vyvolávajúci dopyt po „produkte“, ktorý predstavuje konkrétne športové podujatie alebo športový výkon. Záujem na obmedzovaní prílišného rastu ekonomickej a športovej sily len jedného alebo len niektorých účastníkov športovej súťaže a snaha o udržanie určitej vyrovnanosti účastníkov športovej súťaže sú vyjadrené tzv. *Louis-Schmellingovým paradoxom*, ktorý spočíva v tom, že fanúšikovia majú tým väčší záujem o šport, čím viac je šport napínavý a výsledok neurčitý⁴³.

Uvedený paradox iste neplatí absolútne. Fanúšikovia síce majú väčší záujem o vyrovnanú súťaž a vyrovnané zápasy, ale len pokiaľ ponúkajú určitú kvalitu. Na zápasy nižšej okresnej futbalovej súťaže na Slovensku nebudú nikdy chodiť davy fanúšikov, a to ani pokiaľ by boli kluby súťažiacie v tejto súťaži akokoľvek vyrovnané.

V konečnom dôsledku je potrebné povedať, že pokiaľ ide o extrémne prípady, súťažiteľ v športovej súťaži nemá záujem na tom aby dosiahol absolútne monopolné postavenie a neexistenciu súťaže. Na to, aby mohol vykonávať svoju činnosť nevyhnutne potrebuje súperov, s ktorými by mohol súťažiť a porovnávať svoje výkony. Do istej miery má aj záujem na tom, aby jeho súper boli dostatočne zdatní, aby bol vystavený podstatnej konkurencii, pretože vtedy je výsledný športový produkt zaujímavejší pre divákov, sponzorov i fanúšikov, ktorí sú ochotní platiť za takýto produkt viac, čo pozitívne ovplyvňuje príjmy súťažiteľa.

Požiadavka nepredvídateľnosti výsledku športovej súťaže pred jej ukončením sa prejavuje aj v pravidlách zakazujúcich majetkové a personálne prepojenie športových klubov⁴⁴. Športový arbitrážny súd (*Court of Arbitration for Sport – CAS*) v jednom zo svojich rozhodnutí uviedol, že najdôležitejšie pre šport nie je to, či sú aktéri športových zápolení čestní a výsledky autentické, ale potreba vnímania týchto zápolení zo strany verejnosti ako čestných a autentických⁴⁵. Tým, že CAS považoval za ochranyhodnú a už samotnú predstavu verejnosti o čistote a čestnosti športových súťaží, naznačil, že športové pravidlá môžu obmedzovať súťažiteľov v záujme ochrany tejto predstavy či viery verejnosti nastavením takých podmienok, ktoré obmedzujú možnosť zneužívania účasti v súťaži (napr. dohodami obmedzujúcimi súťaž) bez toho, aby bolo preukázané, že k takémuto zneužívaniu dochádza alebo môže dôjsť.

S uvedenou argumentáciou sa stotožnila i *Európska komisia*, keď vo svojom rozhodnutí na základe sťažnosti *ENIC-u*⁴⁶ uviedla, že takéto pravidlá UEFA nemožno považovať za

⁴³ Sluka, strana 28

⁴⁴ Napr. čl. III. Bod 3.01 Pravidiel Únie európskych futbalových asociácií (UEFA) Ligy Majstrov 2010/2011 zverejnený na www.uefa.com

⁴⁵ Rozhodnutie CAS 98/200 vo veci AEK Athens & Slavia Praha vs. UEFA zo dňa 20. augusta 1999 publikované na www.tas-cas.org

⁴⁶ *ENIC plc* je spoločnosť, ktorá v jednom období súčasne disponovala majetkovou účasťou na futbalových kluboch *Glasgow Rangers*, *FC Basel*, *Vicenza Calcio*, *Slavia Praha*, *AEK Atény*, *Tottenham Hotspurs*, z ktorých niektoré pôsobili súčasne v rovnakých klubových súťažiach UEFA.

nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže, pretože ich účelom nie je obmedzenie súťaže, ale naopak zachovanie integrity súťaže a zamedzenie konfliktom záujmov medzi účastníkmi súťaže. Tým sa zároveň zabezpečuje neistota výsledku športových súťaží a zaručuje sa, že spotrebiteľ si bude môcť zachovať predstavu o tom, že futbalové (alebo iné) zápasy, ktoré sleduje sú prejavom čestnej športovej súťaže medzi jej účastníkmi. Uvedené pravidlo UEFA je navyše nevyhnutné na naplnenie tohto cieľa a neobmedzuje súťažiteľov viac než je to na dosiahnutie tohto cieľa potrebné. Tieto pravidlá o zákaze tzv. *multiple ownership* športových klubov podľa komisára *Maria Montiho* nezabraňujú investorom investovať kapitál do športových klubov, teda neničia hospodársku súťaž v tomto smere, zabraňujú len tomu, aby športové kluby, ktoré majú rovnakých investorov (spoločníkov) nesúťažili v tej istej súťaži. Pritom sa investori môžu slobodne rozhodovať, do ktorých športových klubov investujú svoje peniaze. Európsky komisár *Monti* uviedol vo svojom stanovisku presne to, čo už sme tvrdili vyššie, že pravidlo UEFA o zákaze *multiple ownership* nemôže byť v rozpore s čl. 81 ZES, keďže jeho účelom nie je obmedzovanie súťaže, ale ochrana integrity súťaže⁴⁷.

I. 3. ORGANIZÁCIA ŠPORTU

Šport je organizovaný na dobrovoľnom princípe a takpovediac „zdola“. Hybnou silou športu sú súkromnoprávne subjekty, športovci či športové kluby, ktoré sa organizujú do športových zväzov, ktoré následne organizujú športové súťaže a určujú ich pravidlá.

Štát prostredníctvom svojich orgánov nie je iniciátorom športového súťaženia, ani hlavným regulátorom, ale zaujíma pozíciu podporovateľa športu a prípadne kontrolóra jeho riadneho výkonu.

I. 3. 1. Modely športu

Šport môže byť organizovaný rôznym spôsobom, pre európske krajiny je typický tzv. pyramídový model, ktorý je dopĺňaný systémom pravidiel o zostupe a postupe medzi jednotlivými úrovňami pyramídy. Pyramídový model sme už popísali podrobnejšie vyššie, keď sme sa venovali základným špecifickým rysom športu.

Pyramídový model má aj svoje nevýhody, pretože vychádza nielen z vertikálneho rozdelenia súťaží podľa výkonnostných kritérií, ale aj z horizontálneho podľa teritoriálnych kritérií, čo niekedy môže pôsobiť diskriminačne, alebo podnecovať nacionalistické, rasistické či iné prejavy intolercancie⁴⁸.

⁴⁷ Európska komisia – Case COMP/37 806: ENIC/UEFA, dostupné na www.europa.eu

⁴⁸ Nafziger, s. 40

Iný model sa uplatňuje v Severnej Amerike, kde jednotlivé športové súťaže sú navzájom oddelené, neprepojené a uzavreté. Každá z nich je organizovaná iným organizátorom. Niektoré sú obmedzené lokálne, niektoré sú určené pre kluby alebo športovcov zo širšieho regiónu presahujúceho niekedy aj hranice štátu, niektoré sú len pre športovcov určitej vekovej kategórie, niektoré len pre športovcov študujúcich na univerzitách.

Postupom času sa tiež začali tieto súťaže diferencovať svojou kvalitou, a to najmä na základe toho, že súťaž, ktorá bola komerčne úspešnejšia dokázala prilákať kvalitnejších hráčov a získala aj povest športovo kvalitnejšej súťaže než tie iné.

Možnosti posunu do výkonnostnou úrovňou lepšej súťaže nie sú otvorené pre športové kluby, ale len pre konkrétnych športovcov, na základe systému tzv. draftov, keď si jednotlivé kluby v súťaži na konci sezóny, na základe presne určených pravidiel vyberajú hráčov do svojho tímu aj z iných súťaží.

I. 3. 2. Športové pravidlá

Športové zväzy organizujú a regulujú športové súťaže na základe systému pravidiel, ktoré sami prijímajú prostredníctvom orgánov, ktoré sú na to poverené v zmysle stanov športového zväzu. Tieto pravidlá budeme ďalej v práci označovať ako „športové pravidlá“.

Športové pravidlá sú pravidlá vydávané športovými zväzmi⁴⁹, ktoré možno chápať ako orgány záujmovej samosprávy združujúce osoby, ktorých zjednocuje spoločný záujem spočívajúci vo výkone určitej športovej činnosti. Takéto zväzy potom vydávajú pravidlá upravujúce výkon tejto športovej činnosti, organizáciu jednotlivých športových súťaží v rámci nimi riadeného športového odvetvia, ktorým sa ich jednotliví členovia (športovci či športové kluby) dobrovoľne podriaďujú. Vôľu byť viazaný týmito športovými pravidlami prejavujú podaním prihlášky do takéhoto zväzu, alebo pri inom úkone, ktorým im vznikne členstvo v takomto zväze, alebo ktorým im vznikne právo účasti v športovej súťaži riadenej konkrétnym zväzom.⁵⁰ Častokrát je táto vôľa prejavená faktickým konaním, pričom navyše platí princíp reťazových odkazov od pravidiel regionálneho zväzu k pravidlám národného zväzu a od nich k pravidlám medzinárodného zväzu. Existujú pritom aj prípady, kedy sú tieto reťazové odkazy

⁴⁹ Spravidla sa jedná o občianske združenia, ktorých názvy môžu byť rôzne (zväzy, asociácie, federácie, organizácie...); o tom podrobnejšie v ďalšej kapitole. V práci budeme všetky tieto subjekty označovať ako „športové zväzy“

⁵⁰ Rovnako NOLTE, M.: Sport und Recht. Ein Lehrbuch zum internationalen, europäischen und deutschen Sportrecht, Schorndorf: Hofmann, 2004, s. 27 - 29, autor zároveň poukazuje na to, že z hľadiska medzinárodného práva súkromného v záujme určí rozhodné právo, ktorému sa má daný právny vzťah podriaďiť je potrebné rozlišovať, či sa účastník zaviazal podriaďiť športovým normám ako člen športového združenia v rámci členského vzťahu, alebo sa im podriadil v rámci určitého zmluvného záväzkového vzťahu mimo členstva v konkrétnom športovom združení. Spôsob záväzného podriadenia sa stanovám takýmto faktickým konaním akceptuje aj Summerer, SUMMERER, T. in Fritzweiler - Pfister - Summerer, s. 170

nedokonalé a vzniká v nich diera, čo môže spôsobiť problémy pri ich aplikácii voči konkrétnym subjektom práva⁵¹.

Športové regulácie podobne ako normatívne právne akty sa medzi sebou diferencujú a tiež sa utvára istá hierarchizácia na základe právnej sily týchto pravidiel. Mnohé športové zväzy si v tomto berú príklad zo systematizácie právneho poriadku. Disponujú napr. stanovami, ako základným predpisom pre ich organizáciu (obdobne ako ústava jednotlivých štátov), následne prijímajú poriadky (organizačný poriadok, súťažný poriadok, disciplinárny poriadok a pod.), ktoré musia byť v súlade so stanovami, a ktoré môže prijímať povedzme podriadený orgán orgánu, ktorý schvaľuje stanovy a ich zmeny alebo sa na ich prijatie vyžaduje nižšie kvórum. Okrem poriadkov potom ešte môžu prijímať ďalšie normy, ako sú rôzne smernice, organizačné pokyny a pod⁵². Rozdielnosť právnej sily týchto noriem vyplýva aj z právneho poriadku, pretože stanovy predpokladá priamo zákon a určuje ich podstatné náležitosti⁵³.

Regulácie schvaľované športovými zväzmi je treba chápať ako súkromnoprávne regulácie vytvárané na princípe zmluvnej regulácie, s osobitným mechanizmom vzniku zmluvy. Mohlo by ísť o jeden zo spôsobov vzniku právneho vzťahu medzi členmi športových združení a športovými združeniami skutkovým priebehom resp. faktickým dejom, čím dochádza k vzniku faktického zmluvného vzťahu⁵⁴. Tento záver potvrdzuje aj *Foster*, ktorý ako bolo uvedené vyššie tieto normy zaraďoval do systému, ktorý označuje ako *Global Sports Law* a ktorý považuje za súkromný zmluvný poriadok⁵⁵. Tento záver vychádza z koncepcie chápania ako súhlasného prejavu vôle dvoch či viacerých osôb, uskutočnený za účelom určitých právnych následkov, bez ohľadu na to, ako boli tieto prejavy vôle uskutočnené. Rozhodujúci pre určenie spôsobu, akým dochádza k uzavretiu zmluvy je samotný pojem zmluvy. Akýkoľvek proces vedúci k vytvoreniu súhlasných prejavov vôle zmluvných strán je kontraktácnym procesom⁵⁶.

Súhrn takýchto noriem prijímaných športovými združeniami za účelom regulácie vykonávania športu, ktorý organizujú, a ktoré sú adresované členom týchto združení sa zvykne označovať ako *lex sportiva*. *Foster* poukazuje na to, že v literatúre existuje mnoho prístupov k vymedzeniu *lex sportiva*, podľa neho ide však o súkromný autonómny právny poriadok, ustálený zmluvami medzi medzinárodnými športovými zväzmi a tými subjektmi, ktoré spadajú do ich športovej jurisdikcie, a ktoré sa objavujú v stanovách a poriadkoch športových zväzov ako aj v interpretácii orgánov alternatívneho riešenia sporov v športe⁵⁷.

⁵¹ PFISTER, B. in Fritzweiler – Pfister – Summerer, s. 22-23

⁵² Napr. čl. 8 Stanov SFZ zo dňa 28.09.2012

⁵³ Rozsudok Landesgericht München z roku 2000 citovaný podľa SUMMERER, T. in Fritzweiler – Pfister – Summerer, s. 108

⁵⁴ Bližšie o teórii faktických zmluvných vzťahov ZUKLÍNOVÁ, M.: Smlouva (K otázkám československé občanskoprávní smluvní teorie). Praha: Academia, 1985, s. 135-136 (ďalej „Zuklínová, strana“)

⁵⁵ FOSTER, K.: Is There a Global Sports Law? Entertainment Law, Vol. 2, No. 1, 2003, s. 4 (ďalej len „Foster, strana“)

⁵⁶ HULMÁK, M.: Uzavírání smluv v civilním právu. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 5, ISBN: 978-80-7400-062-1

⁵⁷ FOSTER, K.: Transnational Law in Action. International Sports Law Journal, 2010, č. 3-4, s. 21, ISSN: 1567-7559

Spomínaný britský autor *Foster* dokonca našiel paralelu medzi *lex sportiva* a tradičným *lex mercatoria*. Podľa neho majú oba tieto normatívne systémy spoločne to, že sa vytvorili štandardizovaním zvyklostí a praxe v danej oblasti, dávajú prednosť pri rozhodovaní sporov alternatívnym spôsobom rozhodovania pred všeobecným súdnictvom a obsahujú ustanovenia, ktoré majú predchádzať aplikácii vnútroštátnych právnych poriadkov. Podobnosť *lex mercatoria* a *lex sportiva* spočíva v tom, že sa vyvinuli zdola, keď sa formovala osobitná skupina ľudí, pre ktorých tieto osobitné pravidlá boli určené (obchodníci v 11.-12. storočí, resp. športovci v 20. storočí), iniciatívu pri rozvoji týchto pravidiel mali práve tieto skupiny osôb, tieto pravidlá koexistujú popri všeobecne záväzných predpisoch právneho poriadku, zároveň tieto súkromné pravidlá preberajú niektoré základné zásady a princípy známe so všeobecného právneho poriadku a vytvárajú sa osobitné fóra a procesné pravidlá pre rozhodovanie sporov z uplatňovania týchto pravidiel⁵⁸.

Zároveň však *Foster* dodáva, že úplná analógia medzi *lex mercatoria* a *lex sportiva* nie je správna, pretože, pokiaľ *lex mercatoria* je založená na zmluvách, *lex sportiva* je založená na tzv. fiktívnych zmluvách⁵⁹. Aj vzťah medzi športovým združením a športovcom je síce z nominálneho hľadiska zmluvou, ale sociologická analýza tohto vzťahu je úplne iná.⁶⁰

Podľa nášho názoru fiktívnosť týchto zmlúv spočíva v tom, že ich obsah nie je vytvorený v dôsledku priamo zameraného obsahu zhodného prejavu vôle zúčastnených subjektov, ale je tvorený určitou korporáciou, na základe toho, že sa členovia tejto korporácie dohodli (prv alebo následne), že táto korporácia bude môcť prostredníctvom svojich orgánov takéto pravidlá prijímať so záväznosťou pre všetkých členov korporácie. Prítom členovia korporácie rešpektujú záväznosť týchto pravidiel bez toho, že by vo svojich zmluvných vzťahoch medzi sebou alebo vzťahoch s korporáciou výslovne na tieto pravidlá odkazovali.

Povahou športových pravidiel sa už zaoberali aj európske súdne orgány. Súd prvej inštancie si vo veci *Piau*⁶¹ kládol otázku, či oprávnenia športových združení nevyplývajú z delegovania časti verejnej moci na tieto združenia zo strany štátu, ktorý by ich poveril výkonom štátnej správy v konkrétnom športovom odvetví, a či nimi vydávané pravidlá nemajú povahu normatívnych právnych aktov a rozhodnutia orgánov športových združení povahu individuálnych právnych aktov preskúmateľných v rámci správneho súdnictva a pod. Súd prvej inštancie⁶² naznačil, že športové združenia ako napr. Federácia medzinárodných futbalových asociácií (FIFA) disponujú určitou normatívnou právomocou ako prejavom slobody ich vnútornej organizácie, ktorá nemusí pochádzať

⁵⁸ KOLEV, B.: *Lex Sportiva and Lex Mercatoria*. *International Sports Law Journal*, 2008, č. 1-2, s. 57-58, ISSN: 1567-7559

⁵⁹ Niektorí autori hovoria skôr o faktických zmluvách, pretože tu nejde o nejaké fingovanie prejavu vôle a fingovanie vzniku zmluvy ale o vznik zmluvy faktickým priebehom určitého deja (pozri *Zuklínová*, s. 135). V tomto prípade súhlasíme so *Zuklínovou*, že faktický priebeh určitého deja vždy zahŕňa určité konanie alebo opomenutie osoby, z ktorého možno usudzovať vôľu uzavrieť určitú zmluvu. Tak je tomu podľa nášho názoru aj s vôľou podriaďiť sa pravidlám športových súťaží pri podávaní prihlášok do týchto súťaží a pod

⁶⁰ *Foster*, s. 10

⁶¹ Rozsudok Súdu prvého stupňa vo veci T-193/02 *Laurent Piau* proti Komisii Európskych spoločenských z 22.04.2004

⁶² Pozri rozsudok vo veci *Piau* ods. 71-79

od orgánov verejnej moci. Ich normatívna činnosť by však podľa súdu prvého stupňa bez delegácie od orgánov verejnej moci nemala zasahovať do oblasti hospodárskej činnosti a základných slobôd iných subjektov (aj keď sú členmi tohto združenia). Športové združenia ako súkromnoprávne osoby nemajú legitimitu na prijímanie takýchto pravidiel.

Je nesporné, že pravidlá, ktoré prijímajú športové združenia nepoživajú úplnú imunitu vo vzťahu k právnemu poriadku ako takému. Autonómia športu nie je a nemôže byť absolútna. Športové regulácie podobne ako aj iné vnútroorganizačné pravidlá súkromnoprávnych združení alebo korporácií musia byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi⁶³. Presnejšie povedané, športové regulácie musia byť v súlade s kogentnými normami všeobecne záväzných právnych predpisov⁶⁴, keďže od dispozitívnych noriem sa môžu subjekty právnych vzťahov vzájomnou dohodou odchýliť alebo môžu vylúčiť ich uplatnenie na ich právny vzťah⁶⁵. Vyššie sme uviedli, že pravidlá športových združení predstavujú vo svojej podstate zmluvný systém, ktorému sa jednotliví účastníci športových súťaží podriaďujú dobrovoľne a prejavujú tak vôľu odchýliť sa od dispozitívnych noriem.

Dôležité však je, aby uvedené predpisy boli v súlade nielen s kogentnými normami občianskeho práva či obchodného práva, ktoré sa najčastejšie aplikujú na vzťahy medzi členmi športových združení navzájom či vzťahy medzi športovým združením a jeho členmi, ale aj v súlade s predpismi proti obmedzovaniu hospodárskej súťaže. Športové združenia združujú totiž športové kluby, ktoré majú často formu obchodných spoločností a medzi ktorými sa nevytvárajú len športovo-súťažné vzťahy ale aj hospodársko-súťažné vzťahy. Činnosť športových klubov či športovcov má aj ekonomický charakter a na účely predpisov o hospodárskej súťaži je potrebné považovať ich za podnikateľov⁶⁶ - v komunitárnej terminológii za podniky - a športové združenia sú potom združeniami podnikateľov resp. združeniami podnikov, a to bez ohľadu na to, že ich členmi sú aj amatérske športové kluby či amatérski športovci⁶⁷. Športové regulácie prijímané športovými združeniami za účelom organizovania súťaží v určitom športovom odvetví majú teda charakter rozhodnutia združenia podnikateľov (§ 4 ods. 2, písm. c) zákona č. 136/2001 Z. z.) resp. rozhodnutia združenia podnikov (čl. 101 Zmluvy o fungovaní Európskej únie - ďalej „ZFEÚ“). Pravidlá vydávané športovými združeniami teda

⁶³ NOVOTNÝ, J. in Kolektív autorů: Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva, 2008, s. 17, ISBN: 978-80-904024-1-6

⁶⁴ Uvedený záver podľa nášho názoru jednoznačne vyplýva aj z bodov 17./18. odôvodnenia rozsudku Súdneho dvora Európskych spoločenstiev č. 13/76 vo veci *Gaetano Doná* proti *Mario Mantero* zo dňa 14.07.1976 [1976] ECR 01333

⁶⁵ Podrobne CSACH, K.: Miesto dispozitívnych a kogentných právnych noriem (nielen) v obchodnom práve. I. časť - Všeobecné otázky a rozbor kogentných noriem. Právny obzor, 90, 2007, č. 2, s. 102 - 121, ISSN: 0032-6984

⁶⁶ Majúc na zreteli, že vymedzenie pojmu podnikateľ v zmysle § 3 ods. 2 zákona č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, v znení neskorších predpisov je podstatne širšie než vymedzenie tohto pojmu v zmysle Obchodného zákonníka

⁶⁷ Rozsudok vo veci *Piau* ods. 70.-71. Komentár k tomu pozri napr. v: HAMERNÍK, P.: Sportovní právo s mezinárodním prvkom. Praha: Auditorium, 2007, s. 98-100, ISBN: 978-80-903786-1-2

podliehajú kartelovému právu a nesmú porušovať zákazy ustanovené pre dohody obmedzujúce súťaž.

Vzhľadom na spomínanú súkromnoprávnu povahu športových združení a zmluvný základ športových noriem, či ak chceme *lex sportiva*, dospievam k názoru, že športové normy musia byť v súlade s normami právnymi, teda nesmú sa odchyľovať od právnych noriem kogentného charakteru. Dispozitívne normy totiž dovoľujú účastníkom konkrétneho právneho vzťahu upraviť si svoj vzájomný vzťah odchyľne. Táto odchylná úprava môže byť obsiahnutá práve v kolektívnych pravidlách vydávaných športovými združeniami.

Súkromnoprávna autonómia športových zväzov je obmedzená v dôsledku nerovnovážneho postavenia športovcov zväzov, keďže sú športovci „slabšou stranou“ a sú závislí na svojom členskom zväze, ktorý má v danej športovej oblasti monopolné postavenie⁶⁸.

Pravidlá prijímané športovými združeniami však musíme vnímať aj v inej rovine. Nejde len o to, že predstavujú akýsi regulačný systém na zmluvnom princípe vytvárajúci *lex sportiva*, ale z hľadiska súťažného práva sú rozhodnutiami združení podnikov. Veľmi jasne to konštatoval Súd prvého stupňa posudzujúc Nariadenie Federácie medzinárodných futbalových asociácií (FIFA) o agentoch hráčov a klubov⁶⁹, keď vyslovil, že toto Nariadenie má charakter rozhodnutia zdrużenia podnikov, nakoľko členmi FIFA sú národné združenia, ktoré združujú kluby, v prípade ktorých futbalová prax predstavuje hospodársku činnosť. Tieto futbalové kluby sú v dôsledku toho podnikmi v zmysle čl. 81 ZES a národné združenia, ktoré sú zložené zo združení podnikov, sú tiež podnikmi v zmysle toho istého ustanovenia. Okolnosť, že národné združenia sa skladajú okrem profesionálnych klubov aj z klubov, ktoré sú amatérske, nemôže spochybniť tento záver.⁷⁰

Z uvedeného dôvodu je potrebné nazerať na pravidlá športových združení cez prizmu kartelového práva a prehlásiť za neplatné také pravidlá, ktoré obmedzujú hospodársku súťaž (a to či už súťaž medzi športovými klubmi alebo súťaž medzi agentmi hráčov a klubov alebo súťaž medzi televíznymi či rozhlasovými vysielateľmi) v zmysle § 4 zákona č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov resp., pokiaľ ide o nadnárodné aspekty týchto pravidiel, tak v zmysle čl. 81 ods. 1 ZES.

⁶⁸ PFISTER, B. in Fritzweiler – Pfister – Summerer, s. 26

⁶⁹ Nariadenie Medzinárodnej federácie futbalových asociácií (ďalej „FIFA“) pre agentov hráčov z 12.12.2000; dostupné na www.fifa.com

⁷⁰ Rozsudok vo veci *Piau v. Komisia*, body 69.,70.

II. SUBJEKTY V ŠPORTOVOM SEKTORE

V oblasti športu pôsobí množstvo subjektov s rôznym postavením a rôznymi úlohami. V nasledujúcich stadiách sa budeme zaoberať postavením jednotlivých subjektov, pričom sa budeme snažiť poukázať na tie subjekty, ktoré majú postavenie podnikateľov, resp. ktoré budú vstupovať do obchodných záväzkových vzťahov.

II. 1. ŠPORTOVÉ ZVÄZY

Športové zväzy sú jedným z najdôležitejších článkov športového hnutia. Možno povedať, že sú hlavnými nositeľmi športovej autonómie a organizátormi športového života. Ich názvy sú rôznorodé, označujú sa ako zväzy, asociácie, federácie, združenia a pod., v tejto práci ich však budeme označovať jednotným pojmom „športový zväz“.

Športový zväz disponuje súkromnou autonómiou, ktorá je ohraničená zákonnými ustanoveniami a základnými zásadami korporátneho práva, ako sú zásada rovnakého zaobchádzania s členmi, zákaz diskriminácie členov, ručenie orgánov. autonómia zahŕňa právo na prijímanie vlastných pravidiel (stanovy, poriadky) a ich samostatné samosprávne uplatňovanie a presadzovanie.⁷¹

V športe pôsobia športové zväzy rôzneho druhu. Jednak tie, ktoré sú zamerané na združovanie športových klubov či športovcov na účely výkonu športovej činnosti v konkrétnom športovom odvetví, a ktoré sa navzájom združujú do jednotnej hierarchicky usporiadanej sústavy podľa svojej teritoriálnej pôsobnosti, ale aj také, ktoré združujú športové zväzy do širších zoskupení pôsobiacich nielen v rámci jedného športového odvetvia, ale naprieč viacerými či všetkými športovými odvetviami, zameriavajúc sa na podporu či rozvoj športu vo všeobecnosti (napr. Slovenský združenie telesnej kultúry, Konfederácia športových zväzov a pod.)⁷².

Pozornosť sme v rámci tejto práce upriamili na prv spomínanú skupinu športových zväzov, ktoré usporiadávajú športové súťaže a organizujú športové dianie v konkrétnom športovom odvetví.

II. 1. 1. Právne postavenie športových zväzov

Športové zväzy sú v Slovenskej republike vytvárané v rôznych právnych formách. Podľa Gábriša ide o občianske združenia podľa zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov,

⁷¹ SUMMERER, T. in Fritzweiler – Pfister – Summerer, s. 104

⁷² Podrobnejšie o rôznych športových zväzoch pôsobiacich v Slovenskej republike pozri GÁBRIŠ, T.: Športové právo. Bratislava: Eurokódex, 2011, s. 115 a nasl., ISBN: 978-80-89447-52-7 (ďalej „Gábriš, Športové právo, strana“)

zväzy občianskych združení podľa § 16 uvedeného zákona, záujmové združenia právnických osôb podľa § 20f a nasl. Občianskeho zákonníka (ďalej „OZ“) obchodné spoločnosti, neziskové organizácie podľa zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby, nadácie podľa zákona č. 34/2002 Z. z. o nadáciách či ako neinvestičné fondy podľa zákona č. 147/1997 Zb. o neinvestičných fondoch⁷³.

Vzhľadom na právnotechnické procedúry vzniku týchto subjektov, ktoré sú založené na súkromnoprávnom prejave vôle, možno konštatovať, že športové zväzy sú vždy právnickými osobami súkromného práva, aj keď na dovŕšenie procesu ich vzniku sa vyžaduje aj nejaký verejnoprávny akt, ktorým sú tieto osoby uznané za vzniknuté, alebo je schválený ich účel ako zákonom aprobovaný, alebo sa týmto aktom konštituuje ako subjekt práva⁷⁴.

Najčastejšie sú zakladané vo forme občianskych združení, pričom však mnohé športové zväzy nezduružujú priamo fyzické osoby (teda napríklad športovcov) ale výlučne právnické osoby (regionálne či lokálne športové zväzy, športové kluby), čo sa javí byť v istom rozpore so zákonom č. 83/1990 Zb., rovnako ako aj skutočnosť, že združujú profesionálnych športovcov, pre ktorých ide o výkon zárobkovej činnosti⁷⁵.

Športové zväzy ako občianske združenia predpokladá aj zákon č. 300/2008 Z. z. o organizácii a podpore športu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZOPS“), ktorý osobitne upravuje postavenie tzv. národných športových zväzov, pričom ustanovuje, že tieto národné športové zväzy sú občianske združenia⁷⁶.

II. 1. 1. 1. Národné športové zväzy

Zákon predpisuje ako prvé kritérium povinnú právnu formu občianskeho združenia pre národný športový zväz. Uvedené kritérium je snáď trochu obmedzujúce, nevedno prečo by bolo potrebné odňať subjektom inej právnej formy možnosť nadobudnúť status národného športového zväzu, aj keď je pravdou, že športové zväzy sú najčastejšie občianskymi združeniami.

Ďalším kritériom je akceptácia tohto športového zväzu Slovenským olympijským výborom, ako predstaviteľa športu, ktorý je uznaný Medzinárodným olympijským výborom alebo akceptácia Medzinárodnou federáciou školského športu alebo Medzinárodnou federáciou univerzitného športu. Pokiaľ športové združenie nie je uznané týmito organizáciami, postačuje na priznanie jeho statusu národného športového zväzu, ak je členom takého medzinárodného športového zväzu, ktorý združuje najmenej 10 národných športových zväzov ako svojich riadnych členov. Popri tom musí mať

⁷³ Gábris, Športové právo, s. 116 a nasl.

⁷⁴ HURDÍK, J.: Právnické osoby a jejich typologie. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 42-45, ISBN: 80-7179-790-1

⁷⁵ Tamtiež

⁷⁶ § 8 ods. 1 ZOPS

takéto športové združenie mať najmenej 10 aktívnych športových klubov (zrejme ako svojich členov – význam slovesa „mať“ nie je v zákone bližšie špecifikovaný) a najmenej 200 športovcov s preukazom športovca, musí minimálne tri roky pravidelne organizovať celoštátnu športovú súťaž, zabezpečovať výber a prípravu športovcov na športovú reprezentáciu a starostlivosť o športové talenty a musí vytvárať podmienky na športovanie detí mimo školského vyučovania.

Športové združenia spĺňajúce takéto kritériá sú potom uznané za partnera na dialóg pre orgány štátnej správy, konkrétne môžu zastupovať záujmy daného športového odvetvia vo vzťahu k ministerstvám a ostatným orgánom verejnej moci, sú oprávnené zabezpečovať prípravu športovej reprezentácie a jej účasť v medzinárodnej športovej súťaži alebo na medzinárodnom športovom podujatí, čím sa prestíž a dominantné postavenie takéhoto združenia upevňujú.

Zákon ďalej stanovuje možné príjmy národného športového zväzu, pričom vychádzajúc z dôvodovej správy, má sa zrejme jednať o uzavretý katalóg možných príjmov. Čo by sa stalo, ak by národný športový zväz dosiahol aj iné príjmy, nevedno. Národnému športovému zväzu je umožnené v zmysle zákona založiť obchodnú spoločnosť. Ak však ide o podnikanie v štátnej reprezentácii, musí byť národný športový zväz jediným spoločníkom takejto obchodnej spoločnosti a celý svoj podiel na zisku môže použiť len na plnenie svojich úloh vymenovaných v ZOPŠ alebo na financovanie vlastnej činnosti. Aké je *ratio legis* takýchto obmedzení súkromnoprávných subjektov, zo samotného ZOPŠ ani z jeho dôvodovej správy nevyplýva.

Dôvodová správa vo vzťahu k týmto ustanoveniam apeluje na transparentnosť financovania národných športových zväzov, podľa nášho názoru však existujú iné právne inštitúty na zabezpečenie transparentnosti finančných vzťahov súkromnoprávných osôb i transparentnosti priznávania a čerpania dotácií z rozpočtu verejnej správy a obmedzovanie činnosti a slobody rozhodovania národných športových zväzov k posilneniu transparentnosti neprispieva.

Športovým zväzom, ktoré majú postavenie národných športových zväzov priznáva priamo zákon určité oprávnenia, o ktorých sa zmienime nižšie.

II. 1. 2. Športový zväz ako organizátor športového sektora

Športové združenia organizujú výkon športovej činnosti v konkrétnom športovom odvetví, vydávajú pravidlá športových hier, organizujú a riadia športové súťaže, určujú ich pravidlá i podmienky na účasť v týchto súťažiach. Všetko sa to deje na samosprávnom princípe. Športové združenia sú vytvárané „zdola“ ako osoby súkromného práva, pričom ich členská základňa je taktiež tvorená súkromnoprávnymi subjektmi, či už sa jedná o samotných športovcov alebo športové kluby.

Organizačnú pôsobnosť športovým zväzom, a to konkrétne tým, ktoré majú postavenie národných športových zväzov, priznáva samotný ZOPŠ, ktorý ustanovuje v § 8 ods. 2, že národný športový zväz organizuje alebo povoľuje organizovanie celoštátnych športových súťaží, zriaďuje komisie a iné vnútorné orgány na zabezpečenie športovo-technickej

stránky športových súťaží, prestupov športovcov medzi športovými klubmi, dodržiavania pravidiel a disciplíny v športových súťažiach a ďalších potrieb podľa druhu športu. V nasledujúcom ustanovení priznáva zákon národnému športovému zväzu právo vyhlásiť športovú súťaž alebo poveriť jej vyhlásením inú právnickú osobu, pričom ten, kto vyhlasuje športovú súťaž, určuje podmienky účasti v športovej súťaži a jej pravidlá, riadi a kontroluje priebeh športovej súťaže a vyhlasuje aj prípadné odmeny alebo ceny.

Vzhľadom na spomínanú pyramídový model organizácie športu a faktickú neexistenciu konkurenčnej sústavy športových zväzov a paralelnej sústavy športových súťaží v jednotlivých športových odvetviach, majú športové zväzy pri organizovaní športových súťaží monopolné postavenie. Ak má niekto záujem zúčastniť sa konkrétnej športovej súťaže v konkrétnom športe a v rámci určitého teritória, má spravidla k dispozícii iba jedinú súťaž, v ktorej sa môže uchádzať o účasť. Buď teda splní podmienky účasti v súťaži, ktoré vyhlásil športový zväz, ktorý danú súťaž organizuje, alebo nebude súťažiť vôbec. Z tohto pohľadu má pôsobnosť národného športového zväzu ohľadne určenia podmienok na účasť v súťaži a prijatia rozhodnutia, či uchádzač tieto podmienky splní alebo nie, vážne právne následky.

II. 1. 2. 1. Licenčné konanie

V ostatnom období sa v niektorých kolektívnych športoch, najmä pokiaľ ide o futbal a hokej začali zavádzať tzv. licenčné systémy. V podstate sa jedná o to, že ak chce niektorý klub pôsobiť vo vrcholných futbalových či hokejových súťažiach musí získať licenciu na účasť v takejto súťaži od príslušného športového združenia, ktoré túto súťaž riadi a organizuje⁷⁷.

Právna povaha týchto licencií je v jednotlivých športových predpisoch upravená rôzne. Napríklad V zmysle Smernice pre udeľovanie súťažnej licencie a nakladanie s touto licenciou vydané Slovenským zväzom ľadového hokeja (SZLH)⁷⁸ je licencia listinou, ktorá obsahuje smernicou predpísané povinné náležitosti, vydáva ju SZLH a je s ňou spojené právo účasti v tej hokejovej súťaži, ktorá je na licencií vyznačená. V zmysle bodu 3.5 Licenčného systému SFZ, ktorý vychádza z bodu 4.4.1.8. Licenčného systému UEFA⁷⁹, je licencia neprevoditeľná (teda viazaná na subjekt, ktorému bola vydaná) a zaniká skončením súťažného ročníka, na ktorý bola vydaná. Licencia sa považuje iba za certifikát potvrdzujúci, že žiadateľ o licenciu naplnil všetky minimálne obligatórne požiadavky pre jej udelenie.

Na základe uvedených predpisov môže vyvstať otázka, či je potrebné vnímať licenciu na účasť v športovej súťaži ako akýsi „cenný papier“, s ktorým je spojené právo účasti v danej športovej súťaži. Licencia je vydávaná spravidla v listinnej podobe a na jej základe je možné zúčastniť sa konkrétnej športovej súťaže. Nemožno ju však podľa

⁷⁷ Pozri Licenčný manuál Slovenského futbalového zväzu (SFZ) dostupný na www.futbalsfz.sk

⁷⁸ Úplné znenie tejto smernice je spolu s prílohami zverejnené na www.szlh.sk

⁷⁹ www.uefa.com/newsfiles/358508.pdf

môjho názoru považovať za listinný cenný papier. Jednak nie je takáto listina uvedená v sústave cenných papierov podľa § 2 ods. 2 zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnkov, ktorá predstavuje *numerus clausus* druhov cenných papierov a jednak pri podrobnejšom skúmaní zistíme, že s licenciou priamo nie sú spojené konkrétne práva (napr. právo účasti v športovej súťaži), tak ako tomu je pri cenných papieroch.

Licencia sa v zmysle príslušných športových noriem nedá previesť tak, aby tým nadobúdateľ nadobudol konkrétne práva. Pokiaľ športové normy ustanovujú pravidlá o prevede licencie majú tým skôr na mysli (prevod) postúpenie práva účasti v športovej súťaži, pričom ak nadobúdateľ splní ostatné kritériá pre účasť v športovej súťaži (s výnimkou športových), bude mu vydaná nová licencia. Licenciu možno skôr chápať ako listinu, ktorou sa preukazuje splnenie podmienok pre účasť v konkrétnej súťaži. Nie je možné ju prevádzať na rad majiteľa rubropisom (tak ako u listinných cenných papieroch), ale je možné postúpiť právo na účasť v súťaži, čo je predpokladom vydania licencie na účasť v konkrétnej súťaži. Prevod samotnej licencie má za následok iba nadobudnutie danej licenčnej listiny, ale nie vznik práva na účasť v športovej súťaži.

Na získanie licencie je potrebné splniť rôzne kritériá, ktoré možno rozdeliť na

a) *športové kritériá* – dosiahnutie takých športových výsledkov v uplynulom období, ktoré uchádzača oprávňujú zo športového hľadiska na účasť v danej súťaži. Komplexne sa pritom hodnotia aj športové výsledky mládežníckych družstiev uchádzača, resp. existencia jeho mládežníckej základne

b) *infraštruktúrne kritériá* – ide o úroveň štadióna, jeho kapacitu, výbavu, bezpečnosť, okolie, zabezpečenie usporiadateľskej služby, zdravotníckej pomoci, distribúcie lístkov, rozmery hracej plochy, osvetlenie štadióna, zariadenia pre zástupcov médií, požiadavky na dostupnosť štadióna, parkovacie plochy a pod.

c) *personálne a administratívne kritériá* – ide o požiadavky na personálnu štruktúru uchádzačov, odbornú úroveň trénerov, technické vybavenie

d) *právne kritériá* – povinnosť byť členom príslušného športového združenia, ktoré danú súťaž organizuje, v niektorých prípadoch povinnosť mať právnu formu spoločnosti s ručením obmedzeným alebo akciovej spoločnosti a povinnosť predkladať vnútorné stanovby (prípadne iný obdobný dokument) riadiacemu združeniu

e) *finančné kritériá* – ktoré sú najpodrobnejšie a najkomplikovanejšie; spočívajú v tom, že účastník musí predložiť svoj rozpočet, preukázať zdroje na jeho naplnenie, povinnosť viesť účtovníctvo, nechávať overovať svoju účtovnú závierku, povinnosť predkladať rôzne výkazy a finančné dokumenty, ako aj povinnosti dbať na určitú štruktúru aktív a pasív.

Takto prísne stanovené podmienky na účasť v športovej súťaži môžu pôsobiť ako neprímerané prekážky brániace prístupu na relevantný trh príslušným športovým klubom ako súťažiteľom a ako prekážky poskytovania služieb. V takomto prípade by sa jednalo o obmedzovanie hospodárskej súťaže, a to či už v zmysle zákona č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov, alebo čl. 81 a nasl. ZES, v prípade, že je prítomný medzinárodný prvok.

Podľa nášho názoru budú európske orgány priaznivo naklonené podobným licenčným systémom, pretože majú za cieľ pôsobiť ako určitý filter, ktorý pustí do konkrétnej športovej súťaže iba serióznych súťažiteľov a zároveň má zabezpečovať ochranu záujmov veriteľov športových klubov (najmä hráčov) ochranu bezpečnosti i zdravia hráčov i divákov a zvýšenie kvality výsledného športového produktu.

Dá sa predpokladať, že sa priklonia k argumentácii, akú použil Súd prvého stupňa pri posudzovaní licenčného systému u hráčskych agentov v rozsudku *Piau*⁸⁰, kde súd prvého stupňa akceptoval systém kritérií, ktorých splnenie je potrebné na nadobudnutie možnosti poskytovať služby v športovom sektore. Síce stanovuje obmedzenia pre poskytovateľov týchto služieb, ale viac kvalitatívne ako kvantitatívne, pričom jeho cieľom je ochraňovať hráčov a kluby a zároveň tento systém berie do úvahy najmä riziká v prípade zle vyjednaných prestupov, hroziace hráčom, ktorých kariéra je krátká. Obmedzenia vyplývajúce z tohto licenčného systému sú primerané a nevyhnutné, nevylučujú hospodársku súťaž a zodpovedajú teda výnimkám zmysle čl. 81 ods. 3 ZES (teraz čl. 101 ods. 3 ZFEÚ). Rovnaký názor má aj *Summerer*, ktorý uvádza, že licenčný systém je vhodným, žiaducim a primeraným prostriedkom na dosiahnutie riadneho výkonu športových súťaží a nerušený priebeh sezóny bez problémov s likviditou alebo platobnou neschopnosťou⁸¹.

Obdobne ušľachtilé sú ciele licenčného systému pre športové kluby, ktoré by bolo možné sformulovať do nasledujúcich bodov.

- zabezpečiť riadne fungovanie ligovej športovej súťaže z dlhodobého hľadiska
- pomôcť zabezpečiť stabilitu športových výkonov a konkurencieschopnosť jednotlivých klubov aj na medzinárodnej úrovni
- posilniť integritu súťaže
- vybudovať spoľahlivosť a dôveryhodnosť účastníkov súťaže
- zlepšiť verejný imidž a schopnosť uplatniť sa na trhu
- zlepšiť bezpečnosť a komfort divákov⁸²

Tieto čiastkové ciele sledujú svoj konečný účel spočívajúci v posilnení ochrany veriteľov športových klubov.

II. 1. 2. 2. Zodpovednosť v licenčnom konaní

O pridelení licencie rozhoduje spravidla konkrétne športové združenie riadiace danú súťaž, resp. jeho orgány⁸³. Čo ak však príslušný orgán rozhodne o udelení či neudelení

⁸⁰ Pozri rozsudok Súdu prvého stupňa vo veci T-193/02 Laurent Piau proti Komisii Európskych spoločenstiev z 22.04.2004

⁸¹ SUMMERER, T. in Fritzweiler – Pfister – Summerer, s. 133

⁸² HEERMANN, P.-W.: Haftungsrisiken des Sportverbandes bei Lizenzierungsverfahren im Ligasport. In: Causa Sport, 2004, č. 3-4, s. 194, ISSN: 1660-8399 (ďalej len „Heermann, strana

licencie nesprávne, v rozpore s vlastnými pravidlami? Pri súčasnom stave komercializácie športu môže mať takéto nesprávne rozhodnutie nedozerné následky a spôsobiť škodu viacerým subjektom.

Následkom rozhodnutia v licenčnom konaní, ktoré by bolo v rozpore s licenčnými pravidlami a pravidlami licenčného konania môže byť určite vznik škody. Podľa Heermanna⁸⁴ tvoria relevantný okruh poškodených nasledujúce osoby. My sa pokúsime ustáliť, v čom by mohla spočívať škoda, ktorú by utrpeli jednotliví poškodení:

a) uchádzač o licenciu – ak uchádzač licenciu nezíska a bude sa môcť zúčastniť iba nižšej alebo žiadnej súťaže, môže prísť o predpokladané príjmy zo vstupného, z vysielacích práv, o príjmy od sponzorov a pod. Môže mu teda vzniknúť ušlý zisk. Je tu však potrebné citlivo preskúmať, či by pri udelení licencie na účasť v súťaži zisk dosiahol, pretože s účasťou v športovej súťaži nie sú spojené len vyššie spomenuté príjmy, ale aj náklady. Jeho škoda však môže spočívať aj v tom, že pri účasti v nižšej súťaži v dôsledku neudelenia licencie síce vynaloží nižšia náklady na sezónu, nie však o toľko, o koľko sa mu znížia príjmy.

b) iný súťažiteľ (konkurent) – konkurent môže utpieť škodu spočívajúcu na rovnakých princípoch ako neúspešný uchádzač o licenciu, ale v opačnom garde. Škoda môže vzniknúť napríklad klubu z nižšej súťaže vtedy, ak sa tento klub nemôže zúčastniť vyššej súťaže len preto, lebo niektorému klubu bola udelená licencia, hoci nesplnil podmienky na jej udelenie.

c) hráči – jednotlivým hráčom môže vzniknúť škoda najmä v dôsledku toho, že ich klub, ktorý v dôsledku nesprávneho rozhodnutia športového združenia nezískal licenciu a prišiel tak napr. o očakávané príjmy od sponzorov, nemá dostatok finančných prostriedkov na to, aby vyplácal svojim hráčom dohodnuté odmeny. Týmto spôsobom vzniká hráčom škoda možno nie bezprostredne, ale v sprostredkovanvej súvislosti s nesprávnym rozhodnutím o neudelení licencie, napriek tomu si však myslíme, že aj za danej situácie by tu príčinná súvislosť medzi rozhodnutím športového združenia a úslou odmenou hráča bola daná. Na druhej strane však hráč tým, že nebude hrať v tej súťaži, v ktorej očakával stráca aj niečo iné. Jednak utrpí určitú nemajetkovú ujmu, tým, že sa nemôžu naplniť jeho športové ambície pôsobiť vo vyššej súťaži, ak aj tým, že pôsobením v nižšej súťaži klesá jeho trhovú hodnotu, resp. trhovú hodnotu jeho výkonov a pri uzavieraní ďalšej profesionálnej hráčskej zmluvy si už nebude schopný dojednať tak výhodné podmienky, ako za riadnych okolností.

d) sponzori – poskytujú športovým klubom peňažné prostriedky, za ktoré im má byť poskytnuté protiplnenie v tom zmysle, že obchodné meno či logo sponzora bude športový klub propagovať na športovisku či na športovej výstroji svojich hráčov. Sponzor teda poskytuje prostriedky s legitímnym očakávaním, že jeho obchodné meno či logo sa stane známym pre návštevníkov športových podujatí či divákov športových prenosov. Ak športovému klubu nebude umožnené štartovať v tej súťaži, v ktorej bolo očakávané, že bude štartovať, ale bude pôsobiť v nižšej súťaži, možno predpokladať, že sa zníži okruh divákov, počet vysielaných prenosov a tým sa zníži aj okruh osôb, ktoré

⁸³ V zmysle bodu 2.3. Licenčného manuálu SFZ o udelení, neudelení či odobratí licencie na účasť v súťažiach riadených SFZ rozhoduje v prvom stupni Výkonný výbor SFZ.

⁸⁴ Heermann, s. 193

budú vnímať obchodné meno sponzora, oproti tomu, čo sponzor legitímne očakával. Efekt z poskytnutých peňažných prostriedkov pre sponzora sa teda stráca, aj keď bude ťažké vyčíslieť, akú ujmu sponzor utrpí. V takýchto prípadoch možno očakávať, že sponzori sa budú domáhať zaplatenia celej sponzorskej sumy z titulu náhrady škody, tvrdiac, že ide o zbytočne vynaložené náklady, pretože sponzor by nemal vôbec záujem sponzorovať daný športový klub, ak by vedel, že tento nebude pôsobiť v tej súťaži, v ktorej mal. Ak však potom športový klub pôsobil v nižšej súťaži a pri svojej činnosti sponzora propagoval, potom asi nebudú sponzorom poskytnuté prostriedky v celom rozsahu neúčelne vynaloženými nákladmi.

e) majiteľ vysielacích práv – tu sa majú na mysli televízne spoločnosti, ktoré investovali náklady do zakúpenia vysielacích práv z konkrétnej športovej súťaže, pričom následne by sa v dôsledku neudelenia licencií nemohli zapojiť do tejto súťaže kluby, ktoré by mali byť atraktívny práve pre okruh divákov daného vysielateľa, čím došlo k poklesu sledovanosti športových prenosov z danej súťaže.

f) spoločníci (akcionári) uchádzača (investori) – tu sa už trochu stráca príčinná súvislosť medzi rozhodnutím o neudelení licencie a vznikom škody u investorov dotknutého športového klubu; investorovi totiž vzniká škoda sprostredkovane skrz športový klub, v ktorom má majetkovú účasť. Ak športový klub dosiahne nižšie príjmy z dôvodu neúčasti v konkrétnej športovej súťaži, tak aj podiel na zisku jeho investora bude nižší. Ušlý podiel na zisku by si však nebolo možné uplatňovať spolu s ušlým ziskom športového klubu. Bezprostredná škoda, ktorá môže vzniknúť investorovi však môže spočívať v tom, že v dôsledku neúčasti športového klubu v prestížnej športovej súťaži, klesne trhovú hodnotu jeho obchodného podielu (resp. akcií). Hodnota aktív športových klubov je totiž veľmi nestála a citlivo reaguje na prípadné športové neúspechy alebo negatívne športové výsledky⁸⁵.

g) diváci – sú v tomto prípade spotrebitelia, ktorý si objednávajú od športového klubu určitý produkt resp. službu, za ktorú platia odplatu v podobe vstupného na športové podujatia. Často platia odplatu vopred zakúpením si dlhodobých permanentných vstupeniek na športové podujatia daného klubu v danej súťaži. Ak klub v dôsledku neudelenia licencie nemôže v tejto súťaži štartovať, nemôže ponúknuť divákovi ten produkt či službu, ktorú si predplatili. Tu však prichádza zo strany divákov do úvahy uplatnenie si nárokov z vadne poskytnutého plnenia alebo z titulu neposkytnutého plnenia voči športovému klubu. Športovému klubu následne, ak divákovi vráti vstupné vzniká škoda uplatniteľná voči združeniu, ktoré rozhodlo o neudelení licencie.

Z hľadiska kvalifikácie uvedených nárokov na náhradu škody, možno povedať, že najmä pokiaľ ide o náhradu škody voči športovým klubom jedná sa o záväzkovú zodpovednosť za náhradu škody, pretože medzi športovým združením a športovým klubom, ktorý je jeho členom sa vytvára záväzkový vzťah, ktorého obsah tvoria aj povinnosti dodržiavať pravidlá organizácie športových súťaží vydané športovým združením. Tieto povinnosti sa však nevzťahujú len na športové kluby, ale určite aj na samotné športové združenie.

⁸⁵ DI PIETRO, D.: The Dual Nature of Football Clubs and the Need for Special Legislation. In: The International Sports Law Journal, 2003, č. 2, ISSN: 1567-7559, s. 25-26 (ďalej len „Di Pietro, strana“)

Vyššie uvedené nároky by bolo možné kvalifikovať jednak v zmysle všeobecného ustanovenia § 415 OZ, ale možno aj v zmysle zákona č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov, keďže rozhodnutie športového združenia je v podstate rozhodnutím združenia podnikov v zmysle § 4 ods. 2 písm. c) uvedeného zákona⁸⁶.

II. 1. 3. Športový zväz ako regulátor

V predchádzajúcej kapitole sme uviedli, že ZOPŠ v § 8 ods. 3 priznáva národnému športovému zväzu právo vyhlásiť športovú súťaž alebo poveriť jej vyhlásením inú právnickú osobu, pričom ten, kto vyhlasuje športovú súťaž, určuje podmienky účasti v športovej súťaži a jej pravidlá, riadi a kontroluje priebeh športovej súťaže a vyhlasuje aj prípadné odmeny alebo ceny. Podľa nášho názoru vyjadrenie oprávnenia národných športových zväzov určovať pravidlá športových súťaží priamo v zákone spôsobuje zmenu vo vzťahu právnych predpisov a športových pravidiel.

Takéto ustanovenie ZOPŠ predstavuje (možno bez vedomia zákonodarcu) zásadný prelom v ponímaní športových pravidiel prijímaných športovými združeniami. Pravidlá národných športových zväzov o organizácii športových súťaží už týmto opúšťajú svoju zmluvnú podstatu, keďže právomoc národných športových zväzov na prijatie takýchto pravidiel definuje priamo zákon. Z uvedeného zrejme vyplýva, že adresáti týchto noriem sa im budú musieť podriaďovať bez ohľadu na to, či s nimi prejavili súhlas pri podávaní prihlášky do súťaže, podávaní žiadosti o prijatie za člena národného zväzu a pod. Podľa nášho názoru ide v podstate o delegovanie štátnej moci na národné športové zväzy, a to pokiaľ ide o určovanie práv a povinností účastníkov športových súťaží, uchádzačov o účasť v športových súťažiach, či iných subjektov, ktoré participujú na športových súťažiach. Žiada sa podotknúť, že zákonné zakotvenie týchto oprávnení národných športových zväzov nemení nič na tom, že nimi vydávané pravidlá musia byť v súlade s kogentnými normami všeobecne záväzných právnych predpisov. Športové predpisy, hoci vydané na základe zákonného splnomocnenia nemôžu mať podľa nášho názoru vyššiu právnu silu, než všeobecne záväzné právne predpisy. Napriek zákonnému splnomocneniu na ich vydávanie nespĺňajú podmienky, pre ich klasifikáciu ako normatívnych právnych aktov, keďže nie sú povinne publikované zákonom predpísaným spôsobom⁸⁷. Z uvedeného dôvodu sa domnievame, že sa takéto regulácie musia podriaďovať kogentným normám všetkých normatívnych právnych aktov⁸⁸.

⁸⁶ K tomu bližšie: CSACH, K.: Ochranné združenia spotrebiteľov a podnikateľov ako kolektívne mechanizmy presadzovania práva v SR, in: Bejček, J. (ed.): Regulace, deregulace, autoregulace : sborník příspěvků z V. konference Katedry obchodního práva Masarykovy univerzity pořádané dne 18. prosince 2006 Brno: Masarykova univerzita 2007, ISBN 978-80-210-4257-5, s. 140 a nasl.

⁸⁷ Pozri BRÖSTL, A. - DOBROVIČOVÁ, G. - KANÁRIK, I.: Teória práva, Košice: UPJŠ, 2004, s. 46

⁸⁸ Musíme však konštatovať, že publikácia aktov je za daného zákonného stavu v Slovenskej republike snáď jediným rozdielom medzi pravidlami vydávanými orgánmi športovej samosprávy v rámci zákonného poverenia a medzi všeobecne záväznými nariadeniami obcí ako orgánov územnej samosprávy vydávanými v rámci výkonu štátnej správy. To už nejde povedať o vzťahu

Takýmto legislatívnym riešením sa podľa nášho názoru zakotvila legitimita národných športových zväzov na prijímanie aj takých predpisov, ktoré sa netýkajú len ich vnútornej organizácie, ale aj hospodárskej činnosti ich členov, vyhovujúc námietkam, ktoré vzniesol Súd prvého stupňa pri posudzovaní povahy športových pravidiel napr. v rozsudku vo veci *Piau*.

Otázkou ostáva, ako široko možno vnímať oprávnenie národných zväzov určovať pravidlá športových súťaží. Má sa toto ich oprávnenie vzťahovať aj na pravidlá uskutočňovania televíznych či rozhlasových prenosov zo športových podujatí, alebo pravidlá pre využívanie služieb hráčskych agentov? Ak áno, tak potom by tieto pravidlá boli automaticky záväzné aj pre subjekty, ktoré nie sú členmi národných športových zväzov ako sú napr. televízne spoločnosti či osoby sprostredkujúce uzavretie profesionálnych športových zmlúv, a to práve na základe uvedeného ustanovenia § 8 ods. 3 ZOPŠ.

Takýmto úvahami sa zaoberá aj *Gábris*, ktorý však uvádza, že bude potrebné rozlišovať medzi tými pravidlami športových zväzov, ktorých existenciu predpokladá zákona a na ktorých prijatie splnomocňuje národné športové zväzy a takými, ktoré zákon nepredpokladá (napr. disciplinárne poriadky). Podľa neho prvá skupina pravidiel by mohla mať povahu normatívnych právnych aktov a tá druhá skupina povahu akejsi kombinácie normatívnych právnych aktov a právnych úkonov. Je totiž potrebné dodať, že stanov y športových zväzov ako právom predpokladaný akt, väčšinou obsahujú ustanovenia odkazujúce na ostatné predpisy športových zväzov. V konečnom dôsledku však *Gábris* odmieta považovať tieto pravidlá za pramene práva⁸⁹, s čím súhlasíme aj vzhľadom na absenciu štátom uznanej formy ich publikácie. Pôjde o právne významné pravidlá, ktorých obsah však bude potrebné dokazovať, a ktorých záväznosť nie je všeobecná.

Absenciu štátom uznanej formy publikácie považuje za znak odlišujúci právne normy od mimoprávných pravidiel aj *Prusák*, ktorý ako ďalší odlišujúci znak uvádza absenciu štátneho donútenia⁹⁰. Mnohé športové pravidlá sa vynucujú fakticky. Jednoducho, ak by sa športový klub odmietol zmieriť s tým, že nebol zaradený do športovej súťaže, jeho prípadné zápasy s ostatnými súpermi, ktoré by si zorganizoval sám, by neboli započítavané do celkových výsledkov súťaže, a nebol by zaradený do hodnotenia výsledkov, ani by mu neboli priznané žiadne výhody, ktoré by mohol na základe úspešných výsledkov dosiahnuť.

Štátne donútenie je samozrejme spojené aj s mimoprávnymi pravidlami, aj so zmluvnými pravidlami, ale nepriamo cez pravidlo právne, ktoré ustanovuje, že zmluvy je potrebné dodržiavať. Teda, kto poruší športové pravidlo (hoc by sme ho aj nepovažovali za právnu normu) a odmietne sa podrobiť sankcii, ktorú športové pravidlo ustanovuje, poruší tým zároveň právnu normu a bude musieť strpieť uplatnenie sankcie ustanovenej právnou normou.

medzi normami športových združení a všeobecne záväznými nariadeniami obcí vydaných v rámci výkonu samosprávy, keďže tu sa jedná o originálne normatívne právne akty – pozri dielo cit. v predchádzajúcej poznámke, s. 57

⁸⁹ *Gábris*, Športové právo, s. 35

⁹⁰ *Prusák*, s. 90-97

Právomoc regulovať sa spája aj s právomocou rozhodovať o porušení pravidiel. Túto právomoc zákon zveruje národným športovým zväzom v ustanoveniach §§ 24 – 27 ZOPŠ pojednávajúcich o riešení sporov. Zákon pritom rozlišuje riešenie sporov v priebehu konkrétnej kolektívnej športovej hry alebo individuálneho výkonu a mimo priebehu hry. Rozhodovanie sporov v rámci priebehu hry ponecháva v kompetencii športových zväzov resp. nimi určeným rozhodcom podľa pravidiel prijatých športovým zväzom (teda nie podľa zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní), pričom deklaruje, že rozhodnutie rozhodcov v týchto prípadoch je konečné. Zákonodarca tým chcel zrejme jasne vyjadriť cieľ, že rozhodnutie rozhodcov je nepreskúmateľné v odvolacom konaní alebo v osobitných konaniach, aby tým nebola narušená plynulosť športových súťaží. Ide tu o zákonné splnomocnenie na vydávanie individuálnych právnych aktov. Čo ak sa však niektorý z účastníkov športovej súťaže bude cítiť poškodený rozhodnutím rozhodcu v rámci priebehu športovej hry a obráti sa na všeobecný súd so žalobou o náhradu škody? Uplatnenie nároku na náhradu škody je typickým občianskoprávnym (prípadne obchodnoprávnym) sporom a súd sa ním bude musieť zaoberať, inak by došlo k odmietnutiu spravodlivosti (*denegatio iustitiae*).

Národné športové zväzy sú ďalej oprávnené rozhodovať aj spory vznikajúce mimo priebehu konkrétnej hry z porušenia pravidiel športovej súťaže alebo z porušenia stanov národného zväzu, a to pokiaľ ide o spory medzi

a) organizátorom športového podujatia a športovým klubom zúčastneným na tomto športovom podujatí alebo športovcom, ak vystupuje samostatne vo vlastnom mene,

b) športovými klubmi, ktoré sú členmi národného športového zväzu, ak sa netýkajú obchodnoprávných vzťahov alebo ich majetku,

c) športovým klubom, ktorý je členom národného športového zväzu, a športovcom alebo športovým odborníkom, ktorý je v členskom alebo v zmluvnom vzťahu k športovému klubu, ak sa netýkajú plnenia v oblasti pracovnoprávných alebo občianskoprávných zmluvných nárokov, ktoré sú príslušné rozhodovať súdy.

Zákonodarca sa teda starostlivo snaží rozdeliť kompetencie medzi národné športové zväzy a súdy. Vymedzením rozhodovacej právomoci národných zväzov v zákone sa posilňuje celkové postavenie národných zväzov a legitimita ich rozhodnutí. Možno povedať, že uvedený zákon zakotvil zákonné splnomocnenie pre národné športové zväzy na vydávanie individuálnych právnych aktov. Je potrebné oceniť prínos nového zákona v tejto oblasti, ktorý jasne deklaruje, že záležitosti úzko spojené s organizáciou športových súťaží predstavujú oblasť športovej autonómie, kde štát so svojimi mechanizmami nemá zbytočne zasahovať. To však podľa nás neznamená, že takéto rozhodnutia národných zväzov nemôžu byť preskúmané všeobecnými súdmi v zmysle spomínaného § 15 zákona SNR č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov. Rozhodnutia národných zväzov učené mimo priebehu konkrétnej športovej hry ZOPŠ neoznačuje za konečné (ako pri prvom spomínanom druhu rozhodnutí). Všeobecný súd sa tu potom obmedzí na skúmanie, či rozhodnutie národného zväzu nie je v rozpore s jeho stanovami či pravidlami alebo v rozpore s takými ustanoveniami zákona, ktoré majú prednosť pred stanovami športových zväzov či pravidlami športových súťaží. Národné zväzy by pritom nemali suplovať úlohu všeobecných súdov, pretože zákon vyníma z ich právomoci rozhodovanie obchodnoprávných sporov medzi

športovými klubmi (nevedno prečo nie aj občianskoprávných) a rozhodovanie občianskoprávných a pracovnoprávných nárokov zo zmluvných vzťahov⁹¹ medzi klubmi a športovcami či trénermi. Ide o spory, ktorých rozhodovanie patrí v zmysle § 7 O.s.p. do právomoci všeobecných súdov. To však nevylučuje možnosť v týchto veciach vylúčiť právomoc všeobecných súdov cestou rozhodcovského konania.

Typickými spormi, ktoré budú rozhodovať národné zväzy mimo priebehu športovej hry môžu byť napr. spory o udelenie resp. neudelenie licencie na účasť v športovej súťaži. O prípadnom nároku na náhradu škody športového klubu, ktorému nebola udelená licencia na účasť v športovej súťaži však už bude oprávnený rozhodovať všeobecný súd.

Za povšimnutie stojí, že zákon predpokladá, že medzi športovými klubmi navzájom môžu vznikať najmä obchodnoprávne vzťahy. Vo väzbe na ustanovenie § 261 ods. 1 ObchZ by to znamenalo, že športové kluby by mohli byť aj podnikatelia uzatvárajúci medzi sebou zmluvy týkajúce sa ich podnikateľskej činnosti. V zmysle § 9 ods. 2 ZOPŠ však športové kluby môžu byť iba také obchodné spoločnosti, ktoré sú založené za iným účelom než podnikanie. Nepodnikateľský účel založenia obchodnej spoločnosti zrejme nevylučuje, že takáto spoločnosť nemôže vykonávať aj nejakú podnikateľskú činnosť. Výkon podnikateľskej činnosti by však nemal byť hlavným účelom činnosti takéhoto športového klubu, ale mal by mať charakter vedľajšej činnosti. Budú sa teda za obchodnoprávne vzťahy považovať iba také zmluvné vzťahy športových klubov, ktoré sa budú týkať nejakej vedľajšej podnikateľskej činnosti športových klubov? Bližšie sa budeme týmito otázkami zaoberať v nasledujúcich kapitolách.

II. 1. 4. Športový zväz ako dominantný poskytovateľ služieb

Monopolné postavenie športových zväzov pri organizácii športových súťaží sa prejavuje aj v inom smere. Športový zväz poskytuje služby, ktoré sú spojené s organizáciou športovej súťaže, pričom aj samotné zorganizovanie športovej súťaže môžeme považovať za službu. Pri poskytovaní týchto služieb má taktiež dominantné postavenie, keďže tieto služby súvisia so súťažou, ktorá je jedinečná, nezastupiteľná a vo výlučnej dispozícii zväzu.

Uvedené možno demonštrovať na spôsobe predaja vysielacích práv zo športových podujatí. Na trhu s vysielacími právami k prenosom zo športových podujatí na strane ponuky vystupujú športové zväzy v monopolnom postavení. Pri skúmaní otázky, prečo by práve športové združenia mali byť majiteľmi vysielacích práv a ponúkať ich na predaj prevádzkovateľom televízneho vysielania, sme dospeli vedno s inými autormi⁹² k záveru, že pôvodne by tieto práva nemali patriť výlučne športovým zväzom⁹³.

⁹¹ Zaujímavosťou je, že z právomoci národných zväzov ZOŠP vylučuje len rozhodovanie o zmluvných občianskoprávných a pracovnoprávných nárokoch. Zákonodarcu zrejme pozabudol ešte na prípadné mimozmluvné nároky, u ktorých je rozhodovacia právomoc športových zväzov ešte menej odôvodnená, keďže sa nejedná o spory vzniknuté zo zmluvného vzťahu ich členov.

⁹² WEATHERILL, S.: The Influence of EU Law on Sport Governance, in: Gardiner, S. - Parrish, R. - Siekmann, R. (eds.): EU, Sport, Law and Policy. Regulation, Re-regulation and Representation. The

Pri skúmaní otázky, čo je predmetom športového vysielania, a kto by mal mať teda originálne právo na predmet vysielania vychádzame z premisy, že už samotný športový výkon konkrétneho športovca je statok, ktorý má určitú hodnotu a je jedinečný, lebo tento výkon vie poskytnúť len konkrétny športovec. Jeho výkon závisí od rôznych okolností, od miery talentu, fyzickej kondície, pripravenosti, fyzicko-somatických i psychických vlastností, nálady a pod. Nemožno povedať, že by napr. dvaja futbalisti hrali rovnako a boli schopní podať rovnaký športový výkon. Divák pokiaľ chce sledovať športové podujatie, nesleduje ho podľa môjho názoru len kvôli konečnému výsledku, len kvôli výkonu celého mužstva, ale dôležitým faktorom pri jeho rozhodovaní je aj to, ktorí hráči sa tohto športového podujatia zúčastnia. Individuálne výkony hráčov v kolektívnych športoch dnes lákajú divákov do hľadiska alebo pred televíziu obrazovku. Predmetom vysielania však nie sú len jednotlivé individuálne výkony hráčov, ale vysielajú zároveň kolektívny výkon určitého športového tímu reprezentujúceho určitý športový klub. V tomto prípade je teda na mieste záver, že športový klub je oprávneným subjektom na udeľovanie súhlasu s vysielaním televíznych prenosov. Avšak, ak vysielateľ vysielajú kolektívny výkon športovcov hrajúcich v mene športového klubu, vysielajú zároveň aj výkon jeho súpera, vysielajú priebeh vzájomného súperenia športových kolektívov, teda vysielajú určitý zápas ako časť určitej športovej súťaže, ktorú riadi určitý subjekt. Tento subjekt upravuje pravidlá tejto súťaže, ustanovuje, kedy, kde a aké zápasy sa uskutočnia, organizuje tieto zápasy, dohliada na dodržiavanie pravidiel počas týchto zápasov, schvaľuje výsledok týchto zápasov. Z tohto pohľadu by vysielacie práva mali patriť športovým zväzom, ktoré organizujú športovú súťaž, z ktorej konkrétna udalosť (zápas, pretek) sú predmetom vysielania.

Z uvedených úvah vyplýva, že vysielacie práva by nemali patriť výlučne len športovým zväzom, ale aj zúčastneným klubom a samotným športovcom. Vysielateľ by však tak mal mať podľa môjho názoru okrem súhlasu športových zväzov aj súhlas od konkrétnych športovcov na vysielanie alebo vyhotovovanie obrazovozvukových záznamov ich športových výkonov. To znamená, že už zmluvný vzťah medzi športovcom a športovým klubom by mal obsahovať súhlas športovca na zhotovovanie obrazového alebo obrazovozvukového záznamu jeho športového výkonu, súhlas športovca na vysielanie verejného prenosu jeho športového výkonu ako aj súhlas s tým, že toto právo bude športový klub poskytovať za odmenu ďalším subjektom. Tento súhlas je v každej profesionálnej hráčskej zmluve obsiahnutý minimálne implicitne. Profesionálny športovec si musí byť vedomý toho, že činnosť, ktorú sa zaväzuje vykonávať pre svoj športový klub, je možné vykonávať iba verejne, keďže šport je určený pre divákov a základným zmyslom profesionálneho športu je možnosť sledovať ho širokou verejnosťou. Každý profesionálny športovec musí počítať s tým, že jeho športové výkony môžu byť vysielané prostredníctvom priamych televíznych či rozhlasových prenosov.

Otázka, či tieto práva patria klubom alebo športovým združeniam alebo niekomu inému, nie je otázkou, na ktorú by malo dať odpoveď súťažné právo, alebo legislatíva každého

Hague: T. M. C. Asser Press, 2009, s. 98, ISBN: 978-90-6704-292-5, HEERMANN, P. W.: Sport und Kartellrecht. In: Arter, O. (ed.): Sport und Recht. Bern: Stämpfli Verlag, 2005, s. 209, ISBN: 978-3-7272-9024-4

⁹³ K tomu pozri bližšie ČORBA, J.: Zodpovednosť pri organizovaní súťaží v profesionálnom športe, in: Suchoža, J. – Husár, J. (eds.): Obchodné právo a jeho širšie kontexty, zborník vedeckých prác, Košice: UPJŠ, 2010, s. 233 a nasl., ISBN: 978-80-7097-838-2

jedného členského štátu upravujúca duševné vlastníctvo⁹⁴. Gábris na základe analýzy právnej úpravy ZOPŠ, ktorý priznáva možnosť získavať príjmy z vysielacích práv športovým zväzom i klubom vychádza z toho, že náš zákonodarca sa prikláňa ku koncepcii kolektívneho vlastníctva vysielacích práv⁹⁵.

V nemeckej právnej vede skúmal problematiku, komu by mali patriť vysielacie práva Stöver, a to na základe analýzy autorského zákona, ale dospel k záveru, že autorské právo odpoveď na túto otázku nedáva, nakoľko športový výkon športovca ani zorganizovanie športovej súťaže či podujatia nemožno považovať za autorské dielo, keďže absentuje prvok tvorivosti, nejedná sa o tvorivú duševnú činnosť⁹⁶.

V rámci športového hnutia je však veľmi časté, že tieto ich práva sú obsiahnuté v pravidlách o organizácii športových súťaží, vydaných práve týmito združeniami, ktoré sa účastníci jednotlivých športových súťaží zavazujú rešpektovať⁹⁷. Tým rešpektujú aj oprávnenie športového združenia rozhodovať o tom, komu a za akých okolností bude poskytnuté právo uskutočniť verejný prenos športovej udalosti, ktorej sa zúčastňuje daný športovec či športový klub. Príjmy z predaja týchto vysielacích práv následne distribuujú medzi jednotlivé zúčastnené športové kluby alebo športové zväzy na nižšej teritoriálnej úrovni riadenia.

S monopolným postavením športových zväzov disponujúcich s právami na vysielanie televíznych a rozhlasových prenosov zo športových podujatí súvisia niektoré osobitosti, prejavujúce sa v rámci trhu s vysielacími právami, a to tzv. *joint selling* vysielacích práv, ktorý predstavuje horizontálne obmedzenie voľného trhu s vysielacími právami a exkluzivita, ktorá predstavuje vertikálne obmedzenie trhu s vysielacími právami⁹⁸.

A) *Joint selling*, ktoré by sme mohli zjednodušene vymedziť ako kolektívne predávanie vysielacích práv spočíva v tom, že športové zväzy nepredávajú vysielacie práva samostatne a osobitne pre každý jeden zápas, ale predávajú ich kolektívne sami, alebo prostredníctvom na túto činnosť poverenej obchodnej spoločnosti, a to v tzv. „balíčkoch“. Balíček predstavuje práva na vysielanie prenosov zo všetkých zápasov danej športovej súťaže v danej športovej sezóne. Intenzita súťaže je tým pádom nižšia, keďže je menej subjektov na strane ponuky a menej ponúkaných predmetov prevodu. Zväzy alebo obchodné spoločnosti, ktoré sú oprávnené poskytovať kolektívne súhlas na vysielanie športových prenosov, nie sú v tomto smere vystavené podstatnej súťaži. Kolektívny predaj týchto práv má negatívny dopad na trh tým, že 1. fixuje cenu týchto práv na trhu, 2. obmedzuje kvantitatívne množstvo športových udalostí, ku ktorým by sa mohli predávať vysielacie práva, 3. vytvára príliš silnú pozíciu na trhu pre niektorých

⁹⁴ PONS, J.-F.: Sport and European Competition Policy. 26th Annual Conference on International Antitrust Law & Policy 14.-15. October 1999, New York: Fordham Corporate Law Institute, s. 16 (ďalej „Pons, strana“)

⁹⁵ Gábris, Športové právo, s. 328

⁹⁶ STÖVER, K.: Sportübertragungsrechte in Profi- und Amateurfussball. Regensburg: Lit Verlag, 2010, s. 36, ISBN: 978-3-643-10881-4

⁹⁷ Pozri napr. čl. 71 ods. 1, 2 Stanov Slovenského futbalového zväzu zo dňa 28.09.2012, alebo čl. 28 ods. 2 Pravidiel UEFA Ligy Majstrov pre sezónu 2009/2010 publikovaných na www.uefa.com

⁹⁸ SCHAUB, A.: Sport and Competition: Broadcasting Rights of Sport Events, prednáška prednesená na konferencii Jornada día de la competencia, Madrid, 26.02.2002, <http://ec.europa.eu/sport>

vysielateľov⁹⁹. Možno aj z týchto dôvodov bol v Holandsku kolektívny predaj vysielacích práv na vysielanie prenosov z najvyššej holandskej futbalovej súťaže *Eredivisie* zakázaný¹⁰⁰.

B) *Exkluzivita* – je tiež jav, ktorý nie je pre trh priaznivý, pretože, pokiaľ sú vysielacie práva poskytované výlučne niektorému vysielateľovi na dlhšie obdobie, existuje nebezpečenstvo, že dôjde k uzavretiu trhu s vysielacími právami.

V konečnom dôsledku tieto javy ohrozujú záujem diváka – spotrebiteľa, ktorý by chcel mať možnosť sledovať prostredníctvom televíznej obrazovky čo najviac prenosov zo športových podujatí za čo najnižšiu cenu. Ak však nefunguje trh a zlyháva konkurencia medzi vysielateľmi, títo nie sú nútení zaobstarávať si práva na vysielanie prenosov a nie sú poskytovatelia týchto práv pri svojom monopolnom postavení umelo navyšujú cenu týchto práv.

Kolektívny predaj a exkluzivita vedú k situáciám, kedy veľké množstvo vysielacích práv ostáva nevyužitých (*unused rights*). Ak vysielateľ získa v „balíku“ práva na vysielanie prenosov zo všetkých podujatí danej športovej súťaže a vie, že je výlučným majiteľom týchto práv, nie je motivovaný, aby tieto práva využil a vysielal priame prenosy zo všetkých športových podujatí, ak vie, že ani ostatní vysielatelia nebudú vysielateľ prenos z týchto podujatí (pretože na to nemajú práva) a vytvárať mu týmto konkurenciu v boji o získanie zákazníkov z radu športových fanúšikov. Nie všetky športové udalosti (zápasy) danej športovej súťaže (ligy) sa teda objavia na televíznej obrazovke.

Na druhej strane kolektívny predaj vysielacích práva vedie k znižovaniu transakčných nákladov. Ak vysielateľ získava naraz práva na vysielanie všetkých zápasov futbalovej ligy, budú určite celkové náklady na získanie týchto práv nižšie, než ak by mal nadobúdať práva na vysielanie každého futbalového zápasu samostatne.

Európska komisia vyjadruje postoj, v zmysle ktorého je ochotná akceptovať pravidlá o kolektívnom predaji vysielacích práv na exkluzívnom princípe, ak je zabezpečené, že všetci vysielatelia majú na základe otvorenej súťaže prístup k právam na vysielanie športových prenosov za odplatu, že prípadne dojednanie exkluzívnych zmlúv s vysielateľmi nie je viazané na dlhšiu dobu než tri roky, pričom tieto kontrakty nie je možné automaticky renovovať. Zároveň by malo byť prípustné poskytovanie práv na vysielanie individuálnych prenosov zo športových zápasov, o ktorých prenos nemajú záujem vysielatelia, ktorí si zakúpili vysielacie práva na celý balík všetkých zápasov v rámci tej ktorej športovej súťaže. Cieľom je teda eliminovať objem nevyužitých vysielacích práva (*unused rights*)¹⁰¹.

⁹⁹ Pons, s. 17

¹⁰⁰ TOFT, T.: TV Rights of Sport Events, Európska komisia, Brusel 2003, s. 9, dostupné na <http://ec.europa.eu/sport>

¹⁰¹ UNGERER, H.: Commercialising Sport. Understanding the TV Rights Debate. European Commission. COMP/C/2/HU/rdu, Barcelona 2.10.2003, s. 10, <http://ec.europa.eu/sport>

II. 1. 4. 1. Ingerencia verejnej moci do systému predaja vysielacích práv

Športové zväzy sa snažia pri predaji vysielacích práv dosiahnuť čo najväčší zisk. V záujme zvýšenia ceny sa televízne práva predávajú kolektívne (v tzv. balíkoch) a na princípe exkluzivity. Vysielateľom sú na predaj ponúkané naraz práva na všetky športové udalosti v rámci nejakej športovej súťaže, nie jednotlivito samostatne na každý zápas či preteky a je im garantovaná exkluzivita na určitom území, spravidla pokiaľ ide o územie jednotlivej krajiny. Každý vysielateľ by mal mať zaručené, že v danej krajine bude jedinou vysielacou spoločnosťou, ktorá bude vysielateľ priame prenosy z daného športového podujatia.

II. 1. 4. 1. 1. Obmedzenie dojednávania exkluzivity pri predaji vysielacích práv

Predaj vysielacích práv na princípe exkluzivity predstavuje isté obmedzenie intenzity na trhu s vysielacími právami na strane ponuky. Výsledkom tohto obmedzenia je rast ceny za vysielacie práva. Navyše dochádza k situáciám, keď v dôsledku exkluzívneho predaja práv vysielacím spoločnostiam s nízkym okruhom zákazníkov, mnoho športových fanúšikov stráca možnosť sledovať daný športový prenos, keďže nie sú abonentmi danej spoločnosti.

Na uvedený fenomén reagovalo právo EÚ prijatím úprava § 3a Smernice 97/36/ES Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 89/552/EHS o koordinácii určitých ustanovení zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení v členských štátoch týkajúcich sa vykonávania činností televízneho vysielania, v zmysle ktorej môže každý členský štát uskutočniť opatrenia v súlade s právnymi predpismi spoločenstva, aby sa zabezpečil, že prevádzkovatelia vysielania, na ktorých sa vzťahuje právomoc, nebudú vysielateľ na základe výlučnosti udalosti, ktoré tento členský štát považuje za udalosti veľkého významu pre spoločnosť takým spôsobom, že zbavia podstatnú časť verejnosti v tomto členskom štáte možnosti sledovať takéto udalosti prostredníctvom priameho prenosu (naživo) alebo prostredníctvom nepriameho prenosu (zo záznamu). Zároveň bolo touto smernicou poskytnuté členským štátom právo vypracovať zrozumiteľným a prehľadným spôsobom zoznam týchto udalostí veľkého významu.

Niektoré krajiny túto možnosť využili a prijali právne úpravy o udalostiach veľkého významu, ktoré nemožno vysielateľ na princípe exkluzivity. Vo Veľkej Británii prijatý *Broadcasting Act* z roku 1996 a následne v roku 2000 bolo prijaté nariadenie o televíznom vysielaní (*Television Broadcasting Regulations*), podľa ktorých boli v Británii definované dve kategórie televíznych vysielateľov. Prvá kategória zahŕňala organizácie poskytujúce službu bezplatne, ktorú môže okrem toho zachytiť 95% obyvateľstva Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska a druhá kategória zahŕňala všetkých ostatných. Zároveň bol vytvorený zoznam udalostí veľkého významu a bolo stanovené, že takúto udalosť môže vysielateľ z jednej z týchto kategórií vysielateľ naživo, ak nejaký

vysielateľ z druhej kategórie tiež nadobudol právo vysielateľ túto udalosť naživo na rovnakom alebo na v podstate rovnakom území.

Veľká Británia oznámila prijaté opatrenia Európskej komisii, ktorá rozhodnutím 2007/730/ES rozhodla o zlučiteľnosti týchto opatrení s právom Spoločenstva. Podobné opatrenia boli prijaté v Belgickom kráľovstve a ich zlučiteľnosť s právom Spoločenstva bola potvrdená rozhodnutím Európskej Komisie č. 2007/479/ES.

Tieto opatrenia sa nepáčili športovým zväzom, ktoré na trhu s vysielacími právami vystupujú na strane ponuky. Únia európskych futbalových asociácií (UEFA) a Federácia medzinárodných futbalových asociácií (FIFA), ktoré predávajú vysielacie práva k dvom najvýznamnejším futbalovým turnajom na svete - Majstrovstvá Európy a Majstrovstvá sveta. UEFA pred Všeobecným súdom Európskej únie napadla rozhodnutie Komisie, ktorým boli schválené opatrenia prijaté vo Veľkej Británii, FIFA pre zmenu napadla rozhodnutie Komisie, ktorým schválila opatrenie prijaté Belgickým kráľovstvom. Obe tieto žaloby súd spojil na spoločné konanie a rozhodol o nich dňa 17. Februára 2011 rozsudkom č. T-55/08 vo veci UEFA proti Komisii a č. T-385/07 vo veci FIFA proti Komisii, ktorými obe žaloby zamietol.

UEFA pred Všeobecným súdom Európskej únie napadla rozhodnutie Komisie, ktorým boli schválené opatrenia prijaté vo Veľkej Británii, FIFA pre zmenu napadla rozhodnutie Komisie, ktorým schválila opatrenie prijaté Belgickým kráľovstvom. Celkovo tieto futbalové organizácie vzniesli osem dôvodov, pre ktoré považovali napadnuté rozhodnutia za rozporné s právom EÚ, ktoré však nie je možné na tomto mieste podrobne rozoberať. Jednalo sa najmä o to, že konkrétne opatrenia členských štátov nedostatočne určitým a zrozumiteľným spôsobom definovali kritériá pre určenie udalosti osobitného významu, resp. išli nad rámec požiadaviek smernice, vyzneli diskriminujúco voči niektorým televíznym vysielateľom, porušujú ustanovenia Zmluvy o Európskom spoločenstve (teraz „Zmluvy o fungovaní Európskej únie“) o slobodnom poskytovaní služieb ako aj o hospodárskej súťaži, porušujú práva majiteľov vysielacích práv nakladať so svojím majetkom a nie sú proporcionálne. Obe tieto žaloby súd spojil na spoločné konanie a rozhodol o nich dňa 17. Februára 2011 rozsudkom č. T-55/08 vo veci UEFA proti Komisii a č. T-385/07 vo veci FIFA proti Komisii, ktorými obe žaloby zamietol.

Súd v rozsudkoch pripustil, že uvedené opatrenia sú obmedzujúce vo vzťahu k trhu s vysielacími právami, najmä pokiaľ ide o obmedzenie slobody poskytovať služby voči majiteľom práv na vysielanie prenosov z významných spoločenských podujatí a majú vplyv na postavenie majiteľov vysielacích práv na trhu. Usúdil však, že tieto obmedzenia sú dôvodné, pretože sledujú zachovanie práv širokej verejnosti na informácie, tým, že budú mať zabezpečený prístup k sledovaniu udalostí, ktoré majú pre spoločnosť veľký význam. Súd teda identifikoval objekt verejného záujmu, ktorého ochrana bola účelom prijatia vyššie spomínanej smernice, a ak opatrenia členských štátov nevybočili zo širokého rámca poskytnutého im touto smernicou a nepôsobili ani diskriminačne vo vzťahu k niektorým vysielateľom, sú súladné s právom EÚ. Z uvedených dôvodov sa súdu javili byť tieto obmedzenia proporcionálne vo vzťahu k dosiahnutiu odôvodneného cieľa chrániť právo širokej športovej verejnosti na informácie¹⁰².

¹⁰² Pozri ods. 149 rozsudku č. T-55/08 *UEFA v. Komisia* zo dňa 17.02.2011

Súd dospel k záveru, že namietané opatrenia členských nebránia televíznym vysielateľom vstúpiť na relevantný trh a uchádzať sa o nadobudnutie vysielacích práv na prenosy z udalostí osobitného významu, iba im zakazujú zjednávať si exkluzivitu pri vysielaní týchto prenosov. Zároveň však tieto opatrenia neprikazujú majiteľom týchto práv bezpodmienečne a za určitých podmienok poskytovať tieto práva verejnoprávnym či nejakým iným vysielateľom. Skutočnosť, že televízne spoločnosti, ktoré vysielajú na platených kanáloch, nejavia o nadobudnutie vysielacích práv záujem, ak nie je zaručené, že na určitom území budú mať výlučné právo vysielateľ prenosy zo športových udalostí, nebola podľa súdu relevantná. Opatrenia členských štátov, im totiž v týchto konkrétnych prípadoch možnosti uchádzať sa o nadobudnutie inkriminovaných vysielacích práv neodňali, a to, že sa súkromní vysielatelia rozhodli tieto možnosti nevyužiť, nemožno pripísať na farchu členských štátov či Komisie.

Okrem iného súd posúdil ako relevantné kritérium pre prijatie záveru o správnosti rozhodnutia Komisie aj skutočnosť, že tieto udalosti veľkého významu boli predtým zvyčajne vysielané na bezplatnom kanáli. Na námietku, že prijatie opatrení ovplyvnilo výšku ceny, ktorú televízni vysielatelia získajú za prevod vysielacích práv, súd uviedol, že aj tak to nezbavuje vysielacie práva ich trhovej hodnoty, lebo tieto opatrenia nezaväzujú majiteľov vysielacích práva na ich prevod za akýchkoľvek podmienok a jednotliví majitelia sú okrem toho chránení pred prípadnými protisúťažnými dohodami alebo zneužívaním zo strany potencionálnych nadobúdateľov týchto práv tak právom EÚ ako aj vnútroštátnym súťažným právom. Táto veta sa už na prvý pohľad javí ako vnútorne rozporná. Ak prijatá legislatíva spôsobila pokles dopytu po vysielacích právach, čo v skutočnosti (nie hypoteticky) malo za následok pokles ceny vysielacích práv, tak nemožno tvrdiť, že sa zachovala ich trhovú hodnotu. To nedáva zmysel. Rovnako ako nedáva zmysel argumentovať zachovaním tradície vysielania niektorých športových udalostí na neplatných kanáloch. Nazdávame sa, že v práve možno argumentovať potrebou ochrany práva na informácie, verejným záujmom, a pod. Ale samotné odvolávanie sa na predchádzajúci stav bez toho, aby bolo konštatované, v čom bol predchádzajúci stav lepší a hodný ochrany pred novými vplyvmi, nemôže byť základom solidnej právnej argumentácie.

Dôsledkom rozhodnutia ESD v tomto spojenom konaní je skutočnosť, že niektoré športové podujatia majú taký význam pre spoločnosť, že existuje verejný záujem na tom, aby boli vysielané vysielateľmi, ktorý šíria svoj signál spôsobom dostupným pre väčšinu obyvateľstva.

Znamená to, že poskytovateľ práva na vysielanie športových prenosov, nemôže takýchto vysielateľov vylúčiť z možnosti zakúpiť si vysielacie práva a tým pádom iným vysielateľom, ktorých signál nie je voľne dostupný z dôvodov technických alebo cenových nemôže zaručiť exkluzivitu pri vysielaní daných športových podujatí. Práva na vysielanie prenosu z konkrétneho športového podujatia sú pritom takým statkom, ktorý nie je zastupiteľný ničím iným. Kto chce osloviť fanúšikov futbalu, jednoducho im musí poskytnúť vysielanie zápasov napr. z Majstrovstiev Európy vo futbale, o nič iné na miesto toho nebudú mať záujem. Navyše prenos z konkrétneho zápasu sa musí vysielateľ naživo, teda všetci, ktorí by mali právo vysielateľ daný zápas, tak musia urobiť v rovnakom čase, keď sa zápas hrá. O neskorší prenos nebude mať fanúšik záujem. Ak už totiž pozná výsledok športového zápolenia, sledovanie daného zápasu či súťaže preňho až na výnimky stráca význam. Základným dôvodom, pre ktorý diváci sledujú

športové súťaže je neistota výsledku a emocionálny zážitok, ktorý im prináša očakávanie toho, ako daný športový súboj dopadne. Ak už diváci poznajú výsledok, tento emocionálny zážitok odpadá a zhladnutie prenosu pre nich stráca základný význam. Ak teda by mali mať viacerí vysielatelia právo vysielat' v danom regióne prenos z konkrétneho športového podujatia, nemajú príliš veľa možností, ako medzi sebou súperiť o cieľovú skupinu spotrebiteľov. Musia vysielat' v rovnakom čase, navyše obsah prenosu je vždy rovnaký. Poskytovaný produkt môžu od seba odlišiť hádam voľbou komentátorov, ktorí budú prenos komentovať a či sprievodnými akciami, ako je možnosť divákov zapojiť sa do telefonického súťaže o ceny a podobne. Tieto odlišnosti však nie vždy predstavujú pre spotrebiteľa dostatočnú motiváciu, aby sa na ich základe rozhodol pre konkrétneho vysielateľa.

Z uvedených dôvodov možno očakávať, že pri vylúčení možnosti exkluzívneho vysielania niektorých športových podujatí, výrazne poklesne dopyt po vysielacích právach k týmto podujatiam a v dôsledku toho výrazne poklesne odmena, ktorú poskytovateľ práv bude môcť požadovať od záujemcov o vysielanie.

Úprimne sa nazdávame, že toto je hlavný dôvod, prečo športové zväzy proti rozsudku ESD zbroja. Na svoju obranu tvrdia, že pokles príjmov z predaja vysielacích práv bude znamenať menej prostriedkov pre jednotlivé národné zväzy na rozvoj športu najmä na mládežníckej úrovni, keďže prostriedky získané predajom vysielacích práv sa používali práve týmto spôsobom. Teda aj na druhej strane mince nájdeme legitímny verejný záujem na podporu mladých športových talentov, zlepšovanie zdravia a fyzickej kondície obyvateľstva. Utváranie podmienok na rozvoj športu, starostlivosť o športovo talentovanú mládež a rozvoj rekreačného športu pritom zvykne byť v právnych poriadkoch jednotlivých krajín definované ako jedna z úloh štátu¹⁰³. Otázkou ostáva, koľko z utŕžených prostriedkov by sa skrz národné športové zväzy skutočne použilo na podporu a rozvoj športu na mládežníckej či inej úrovni a nakoľko sú obdobné argumentácie (hoci vo svojej podstate nie sú irelevantné) iba akousi deklaratórnou pózou.

Aj slovenská právna úprava zabezpečuje právo verejnosti na prístup k významným podujatiam, za ktoré je možné považovať aj športové podujatia, ktoré spĺňa najmenej dve z týchto podmienok:

- a) jeho výsledok má osobitný a všeobecný ohlas a je predmetom záujmu aj tej časti verejnosti, ktorá podujatia takého charakteru zvyčajne nesleduje,
- b) má neopakovateľný kultúrny význam pre obyvateľov a osobitne sa v ňom prejavujú prvky ich kultúrnej identity,
- c) je významným medzinárodným podujatím a zúčastňuje sa na ňom štátna reprezentácia¹⁰⁴.

Prístup verejnosti k významným podujatiam prostredníctvom vysielania televíznej programovej služby má zabezpečiť Rada pre vysielanie a retransmisiiu v spolupráci s ministerstvom kultúry a Ministerstvom školstva Slovenskej republiky, s nositeľmi práv a

¹⁰³ Pozri napr. čl. 165 ZFEÚ či § 3 zákona č. 300/2008 z. z. o organizácii a podpore športu a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹⁰⁴ § 31 zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisiiu v znení neskorších predpisov

vysielaťmi vypracovaním zoznamu takých podujatí. Rada už takýto zoznam vypracovala, pričom doň zaradila letné a zimné olympijské hry, zápasy slovenskej reprezentácie na Majstrovstvách Európy a Majstrovstvách sveta vo futbale a v hokeji ako aj semifinálové či finálové zápasy slovenských klubových mužstiev v európskych futbalových pohárových súťažiach. V zmysle zákona, pokiaľ na vysielenie takýchto prenosov získa exkluzívne práva vysielať, ktorého vysielenie má obmedzený prístup k verejnosti, je povinný umožniť podstatnej časti verejnosti sledovanie tohto podujatia prostredníctvom vysielaťa, ktorý umožňuje bez zaplatenia osobitného poplatku prístup k jeho vysieleniu aspoň 80% obyvateľom.

II. 1. 4. 1. 2. Nabúranie princípu teritoriality

Nie dlho po rozsudku v spojených veciach *UEFA* proti *Komisii* a *FIFA* proti *Komisii* uzrel svetlo sveta ďalší rozsudok Všeobecného súdu EÚ súvisiaci s predajom vysielačích práv. Išlo opäť o rozsudok v spojených veciach C-403/08 a C-429/08 *Football Association Premier league* a iní proti *QC Leisure* a iní a *Karen Murphy* proti *Media Protection Services Ltd.*, ktorých predmetom bolo v podstate posúdenie otázky, či je v rámci zaručenia spomínanej exkluzivity vysielenia prenosov zo športových podujatí pre vysielačie spoločnosti na určitom území možné teritoriálne obmedzovať šírenie signálu jednotlivých televíznych spoločností.

Ako sme uvádzali vyššie televízne spoločnosti majú záujem o nadobudnutie práv na vysielenie prenosov zo športových podujatí, iba ak im je zaručené, že na konkrétnom území (spravidla vymedzeným územím štátu, v ktorom sídli), budú jediným vysielaťom, ktorý vysiela daný športový prenos. Na dosiahnutie tohto účelu poskytovatelia vysielačích práv (jednotlivé športové zväzy – v tomto prípade anglická futbalová asociácia) dojednávajú v licenčných zmluvách s vysielaťmi, že vysielať sa zaväzuje brániť šíreniu svojho signálu na území inej krajiny, kde má zaručenú exkluzivitu iný vysielať. Zamedzenie šíreniu signálu sa uskutočňuje pomocou kódovania televízneho signálu s tým, že signál je možné dekódovať použitím osobitného technického zariadenia, ktoré má daný vysielať umožniť nadobúdať iba osobám s bydliskom či sídlom na území, na ktoré sa vzťahuje jeho licencia. Zároveň by dekódovacie zariadenia mali byť predávané len na neobchodné účely.

V praxi sa však stávali prípady, keď sa občania ale aj podnikatelia z Veľkej Británie, snažili obísť uvedený systém exkluzivity tak, že nekupovali dekódovacie zariadenia od britskej televíznej spoločnosti, ktorá mala právo na exkluzívne vysielenie na území Veľkej Británie, ale nakupovali ich od gréckej televíznej spoločnosti, ktorá mala právo na vysielenie týchto prenosov na území Grécka. Dekódovacie zariadenia gréckej spoločnosti totiž bolo možné pre užívateľov zaobstarať za nepomerne nižšiu cenu.

Poskytovateľ vysielačích práv t. j. anglická futbalová asociácia (FAPL) sa snažila v súdnom konaní dosiahnuť rozhodnutie súdu, že takéto konania, ktoré by mali obchádzať túto exkluzivitu sú v rozpore so 98/84/ES Európskeho parlamentu a Rady z 20. novembra 1998 o právnej ochrane služieb založených na podmienenom prístupe

alebo pozostávajúcich z podmieneného prístupu resp. s konkrétnymi ustanoveniami vnútroštátnej úpravy.

Súd podľa nášho názoru správne vyriekol, že skutočnosť, že by užívatelia nadobúdali dekodovacie zariadenia od jednej spoločnosti a následne ich vyvážali a používali v inej krajine, kde táto spoločnosť nemá sídlo, a v ktorej tieto zariadenia nemali byť použité, nie je v rozpore s danou smernicou, a to ani pokiaľ by nadobudli tieto zariadenia na základe oznámenia nepravdivých informácií o svojom pôvode. Naopak súd uviedol, že v rozpore s čl. ZFEÚ by bola právna úprava, ktorá by zabraňovala spotrebiteľom či iným užívateľom kupovať zariadenia vydávané televíznou spoločnosťou sídliacou v jednej členskej krajine a používať ich v inej členskej krajine.

Podľa nášho názoru v tomto prípade sa jedná o otázky regulované zmluvnými vzťahmi na úrovni poskytovateľ vysielačích práv – vysielaťel – spotrebiteľ, v ktorých sa jedná o výsostne súkromné záväzkové vzťahy a porušenie povinností z týchto vzťahov by sa malo posudzovať na úrovni civilnoprávnej či obchodnoprávnej zodpovednosti. Nie je vhodné a účelné, aby do usporiadania týchto záväzkových vzťahov vstupovala verejnoprávna regulácia.

Na druhej strane výrok rozsudku, ktorým súd vyslovil, že ustanovenia vo výhradnej licenčnej zmluve medzi majiteľom práv duševného vlastníctva a vysielačou organizáciou predstavujú obmedzenie hospodárskej súťaže zakázané článkom 101 ZFEÚ, lebo stanovujú povinnosť tejto organizácii neposkytovať dekodovacie zariadenia umožňujúce prístup k chráneným predmetom tohto majiteľa s cieľom ich využívania mimo územia pokrytého touto licenčnou zmluvou, nie je príliš šťastný.

Nazdávame sa, že v zmysle právnych poriadkov jednotlivých členských krajín je prípustné a v obchodných kruhoch obvyklé, že sa uzatvárajú exkluzívne zmluvy, a to najmä pokiaľ ide o licenčné zmluvy na rôzne predmety duševného vlastníctva¹⁰⁵. Legálne a legitímne sú aj dojednania o zákaze spätného vývozu, či ďalšieho vývozu, o obmedzení predaja a podobne. Pokiaľ sa na takýchto ustanoveniach vo svojej zmluve dohodnú obchodní partneri, nie je dôvod, aby verejná moc do tejto ich dohody zbytočne zasahovala.

Iná situácia nastáva, pokiaľ tieto dohody zamedzia uspokojeniu určitého verejného záujmu, ako tomu bolo v prípadoch uvedených v stati II. V tomto prípade však účinky dohôd o obmedzení predaja dekodovacích zariadení nemali zamedziť prístupu verejnosti k sledovaniu zápasov najvyššej anglickej futbalovej súťaže, smerovali len k tomu, aby anglickí fanúšikovia sledovali tieto zápasy prostredníctvom anglických vysielačov, grécki prostredníctvom gréckych a slovenskí prostredníctvom slovenských.

Dôvod týchto obmedzení pri predaji vysielačích práv opäť spočíva v peniazoch. Uvedené obmedzenia totiž smerujú k zabezpečeniu exkluzivity vysielaania prenosov na určitom území, pre každého vysielaťela. Ak má vysielaťel exkluzivitu, je ochotný za nadobudnutie vysielačích práv zaplatiť nepomerne viac, než keby ju nemal. Ak tieto zmluvné opatrenia na zabezpečenie výlučnosti šírenia prenosu na určitom území zlyhajú

¹⁰⁵ Obdobne TRAUSCHEL, T.: Ende territorialer Exklusivität – Der EuGH als Totengräber? Welche Folgen hat der „Karen-Murphy-Case“? Zeitschrift für Urheber- und Medienrecht, 2012, zošit 3, s. 201, ISSN: 0177-6762, VEDDER, C.: Ende territorialer Exklusivität – Totengräber EuGH? Zeitschrift für Urheber- und Medienrecht, 2012, zošit 3, s. 194, ISSN: 0177-6762

(pretože sa dekódovacie zariadenia každého jednotlivého vysielateľa budú môcť voľne predávať v celej EÚ), budú športové združenia musieť na udržanie výšky príjmu z predaja vysielacích práv siahnuť k iným opatreniam.

Možno predpokladať, že každý z poskytovateľov vysielacích práv k futbalovým zápasom bude mať záujem poskytovať tieto práva britským televíznym spoločnostiam, ktoré sú finančne najsilnejšie a vzhľadom na širokú základňu futbalových fanúšikov vo Veľkej Británii, sú ochotné platiť za nadobudnutie týchto práv najvyššie odmeny. Aby poskytovatelia neodradili britské spoločnosti od nadobúdania vysielacích práv za vysokú odplatu, zvýšia svoje ceny aj vo vzťahu k televíznym spoločnostiam z iných krajín. V dôsledku toho sa predpokladá, že aj tieto vysielacie spoločnosti z iných krajín pristúpia k zvýšeniu ceny svojich dekódovacích zariadení, čím prestane byť pre napr. pre obyvateľov Veľkej Británie výhodné kupovať si dekódovacie zariadenia od iných televíznych spoločností (napr. z Grécka). Iným dôsledkom môže byť to, že v dôsledku zvýšenia ceny za predaj vysielacích práv, nebritské spoločnosti stratia záujem o nadobúdanie týchto vysielacích práv.

Tak či onak, zdá sa, že aj keď sa systém predaja vysielacích práv, dohôd o kódovaní signálu a o zákaze predaja dekódovacích zariadení do zahraničia zliberalizuje, utrpia tým spotrebiteľia, keďže prídu o možnosť sledovať napríklad zápasy anglickej futbalovej *Premier League* v zahraničí.

V tomto momente by podľa nášho názoru mali zohrať svoju úlohu orgány na ochranu hospodárskej súťaže, aby preskúmali, či športové združenia, ktoré sa v zmysle svojich stanov pasujú za jediných oprávnených majiteľov vysielacích práv, sa nedopúšťajú zneužívania dominantného postavenia na trhu s predajom vysielacích práv. Je potrebné posúdiť, či sa touto cenovou politikou nedopúšťajú priameho alebo nepriameho vynucovania neprimeraných cien v zmysle čl. 102 písm. a) ZFEÚ.

II. 1. 5. Športový zväz ako dominantný odberateľ služieb

Ak majú športové zväzy monopolné postavenie pri organizovaní športových súťaží, prejaví sa to nielen tým, že budú monopolným poskytovateľom nejakých služieb v súvislosti s týmito súťažami, ale aj to, že budú mať dominantné postavenie pri odoberaní určitých služieb, alebo tovarov, ktoré vedia dodávatelia realizovať len v súvislosti s týmito súťažami.

Ak napr. športový zväz zorganizuje nejakú športovú súťaž, pričom vytvorí logo tejto súťaže alebo maskota, na ktorého používanie bude mať výhradné právo, bude aj jediným subjektom, kto bude nakupovať povedzme vyobrazenie maskota prostredníctvom plyšových hračiek od výrobcu, za účelom ich ďalšieho predaja konečným spotrebiteľom – fanúšikom.

Dominantné postavenie športového zväzu sa môže takto prejavíť aj na takom trhu, na akom športový zväz vôbec nepôsobí. Ak napr. športový zväz predpíše pre účasť v ním organizovaných športových súťažiach konkrétny typ športovej výstroje alebo oblečenia (vzhľadom na jeho potrebné technické parametre), je že tento zväz, resp. kluby

a športovci, ktorí sú jeho členmi, a súťažia v jeho súťažiach sa stávajú jedinými alebo dominantnými odberateľmi takéhoto tovaru, a výrobcovia športového oblečenia či výstroje sa budú ihneď usilovať dosiahnuť čo najsilnejšiu pozíciu na trhu, zaviazaním si týchto odberateľov, aby exkluzívne odoberali takýto tovar od nich. Dosahujú to napr. dojednaním sponzorských zmlúv, alebo iných záväzkov¹⁰⁶.

II. 2. ŠPORTOVÉ KLUBY

Športové kluby v našich podmienkach sú najčastejšie občianskymi združeniami. Ide o najjednoduchšiu formu spolčenia sa za účelom výkonu určitej činnosti s vytvorením právnickej osoby, ktorá je samostatným subjektom práva odlišným od jej jednotlivých členov. Občianske združenia sú typickými právnickými osobami podľa občianskeho práva a ich právne postavenie ako aj právne vzťahy, do ktorých vstupujú, sú predmetom občianskoprávnej úpravy. Pokiaľ nie sú zapísané do obchodného registra, alebo nemajú podnikateľské (napr. živnostenské oprávnenie), nie sú podnikateľmi, a ich záväzkové vzťahy, ktoré uzatvárajú pri svojej činnosti, nespádajú pod právny režim Obchodného zákonníka (ďalej „ObchZ“).

Profesionalizácia športu, jeho celková komercializácia a rast športového priemyslu¹⁰⁷ si však vyžiadali prijatie opatrení aj s ohľadom na právnu formu športových klubov. Do oblasti športu prúdi čoraz viac investícií, ktoré si vyžadujú svoju ochranu. Hospodárenie s takým veľkým kapitálom už nie je dosť dobre možné zastrešovať v rámci subjektov ako sú občianske združenia. Finančné prostriedky veľkého objemu plynú medzi jednotlivými športovými klubmi, napr. z dôvodu platenia odplaty za prestupy športovcov, množstvo prostriedkov je taktiež vynakladaných na mzdy športovcov. Pri zlej hospodárskej politike, alebo pri náhlej strate zdrojov financovania sa kluby často dostávajú do platobnej neschopnosti. Ekonomická situácia športových klubov sa môže meniť takmer zo dňa na deň, citlivo reaguje na vonkajšie faktory. Náklady športových klubov sú konštantné, pričom príjmy výrazne kolíšu v závislosti od športových výsledkov¹⁰⁸. Najväčšou skupinou ich veriteľov sú pritom samotní športovci, ktorých v zmysle tendencie presadzovanej v športovom hnutí je potrebné osobitne chrániť, vzhľadom na to, že ich kariéra je krátka a možnosti uplatnenia v iných zamestnaneckých sférach sú pre nich často obmedzené¹⁰⁹. Z uvedených dôvodov, najmä za účelom lepšej ochrany veriteľov prijímajú športové zväzy riadiace športové súťaže a združujúce

¹⁰⁶ HEERMANN, P. in Nolte, M. – Horst, J. (eds.): *Handbuch Sportrecht, Beiträge zur Lehre und Forschung im Sport*. Schorndorf: Hofmann-Verlag, 2009, s. 78, ISBN: 978-3-7780-4690-6

¹⁰⁷ ALLISON, L.: *The Political Economy of Sport: Conceptual Problems and Regulatory Dilemmas*. Sport, Politics and Public Policy, at the European Consortium for Political Research Joint Sessions of Workshops, Nicosia, Cyprus, 2006, dostupné na www.lincolnthinks.co.uk

¹⁰⁸ K tomu bližšie DI PIETRO, D.: *The Dual Nature of Football Clubs and the Need for Special Legislation*. In: *The International Sports Law Journal*, 2003, č. 2, s. 24 – 28 ISSN: 1567-7559 (ďalej len „Di Pietro, strana“).

¹⁰⁹ K tomu pozri aj odôvodnenie rozsudku Súdu prvého stupňa vo veci T-193/02 *Laurent Piau proti Komisii Európskych spoločenských zmlúv* z 22.04.2004

športové kluby, také opatrenia, v zmysle ktorých sa musia športové kluby transformovať na kapitálové obchodné spoločnosti.

Naznačená tendencia sa v oblasti futbalu prejavila vo vytvorení licenčného systému, v zmysle ktorého všetky futbalové kluby štartujúce od sezóny 2004/2005 v európskych pohárových súťažiach a od sezóny 2010/2011 aj všetky kluby, ktoré budú chcieť pôsobiť v najvyššej slovenskej futbalovej súťaži budú musieť mať právnu formu akciovej spoločnosti.¹¹⁰

Takéto licenčné systémy boli zavádzané aj v ostatných európskych krajinách, kde taktiež platí, že kluby štartujúce v najvyšších profesionálnych súťažiach musia mať právnu formu obchodných spoločností. Niektoré kluby pôvodne vytvorené ako občianske združenia sa museli pretransformovať na obchodné spoločnosti, alebo si založili, obchodné spoločnosti, za účelom účasti v týchto súťažiach, pričom amatérsky futbal naďalej prevádzkuje pôvodné občianske združenie. Takýto model je možný napríklad v Nemecku, ale vyžaduje sa, aby materské občianske združenie malo v obchodnej spoločnosti, ktorá prevádzkuje profesionálny futbal v I. alebo II. bundeslige aspoň 50% hlasovacích práv. Ťažko povedať, či je takýto model pre kluby výhodný, lebo stratu, ktorú utrpí občianske združenie z prevádzky amatérského futbalu si nemôže odrátať od prípadného zisku dosiahnutého prevádzkou profesionálneho futbalu¹¹¹.

V zmysle § 9 ods. 2 zákona č. 300/2008 Z. z. o organizácii a podpore športu v znení neskorších zmien a doplnkov (ďalej len „ZOPŠ“), športový klub môže byť občianske združenie alebo obchodná spoločnosť založená na iný účel ako je podnikanie. Keďže účel založenia športového klubu je zrejme prevádzkovanie športovej činnosti, uspokojovanie potreby jednotlivcov venovať sa športu, ako aj umožňovanie vykonávania zárobkovej činnosti jednotlivcov výkonom športovej činnosti a účasť v regionálnych, národných či medzinárodných športových súťažiach, zdá sa, že tieto aktivity zákonodarca nepovažuje za podnikanie.

II. 2. 1. Športové kluby ako obchodné spoločnosti

Ako už bolo spomenuté v dôsledku zavádzania rôznych licenčných systémov sú športové kluby, zúčastňujúce sa najvyšších národných či nadnárodných profesionálnych súťaží, kreované ako spoločnosti s ručením obmedzeným alebo akciové spoločnosti. Takéto športové kluby sa povinne zapisujú do obchodného registra a majú postavenie podnikateľov podľa § 2 ods. 2, písm. a) ObchZ. Skutočnosť, že ide o podnikateľov ešte neznamená, že títo podnikatelia vykonávajú podnikateľskú činnosť. Realizácia profesionálneho športu v konkrétnom športovom odvetví, aj keď predstavuje zapísaný predmet činnosti takéhoto športového klubu nemusí byť podnikaním, keďže v zmysle § 56 ods. 1 spoločnosť s ručením obmedzeným či akciová spoločnosť môžu byť založené aj za iným účelom než podnikanie. Práve založenie spoločnosti za účelom realizácie športu môže byť vnímané ako založenie spoločnosti za iným účelom než podnikanie, a teda

¹¹⁰ Pozri čl. 3.3. Licenčného systému Slovenského futbalového zväzu na www.futbalsfz.sk

¹¹¹ SUMMERER, T. in Fritzweiler – Pfister – Summerer, s. 129

založenie tzv. obchodnej spoločnosti *pro forma*, ktorá má síce právnu formu obchodnej spoločnosti a je z formálnej stránky podnikateľom, z obsahovej stránky však jej činnosť nie je podnikaním. V súčasnosti totiž samotná realizácia či výkon športovej činnosti nie sú u nás chápané ako podnikanie a na takúto činnosť sa nevydáva žiadne podnikateľské oprávnenie. Daná spoločnosť môže mať šport zapísaný ako predmet svojej činnosti, ale nemá výkon tejto činnosti krytý nejakým podnikateľským oprávnením typu živnostenský list a pod.

Podľa niektorých názorov nemôže mať prevádzkovanie športovej činnosti ako kolektívneho športu charakter živnosti jednak preto, že subsumuje viaceré činnosti, ktoré nemôžu mať charakter podnikateľskej činnosti a jednak nie je takto formulovanej činnosti zrejmy obsah živnosti, ktorá takto nemôže byť považovaná za určitý a zrozumiteľný predmet podnikania¹¹².

S argumentom týkajúcim sa neurčitosti takéhoto predmetu činnosti nemožno súhlasiť. Určite si možno napr. pod predmetom činnosti „prevádzkovanie profesionálneho futbalu“ predstaviť veľmi konkrétne činnosť spočívajúcu v účasti vo futbalových súťažiach, hraní jednotlivých súťažných zápasov a príprave na jednotlivé zápasy. Popri tom majú športové kluby celý rad ďalších predmetov činnosti, o ktorých nepochybujeme, že spĺňajú znaky živnosti v zmysle § 2 zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ako je napríklad prevádzkovanie telovýchovných alebo športovo-technických zariadení, organizovanie športových podujatí, reklamná a propagačná činnosť či ďalšie činnosti.

Samotná športová činnosť ako napríklad výkon profesionálneho futbalu je v našich podmienkach len zriedka spojená s dosiahnutím zisku, a keďže len skutočne malý počet športových klubov je pri svojej činnosti ziskový, mnohí odmietajú považovať športovú činnosť za činnosť vykonávanú za účelom dosiahnutia zisku, teda za činnosť spĺňajúcu znaky podnikania. Je však zrejmé, že účel dosiahnutia zisku nemusí zodpovedať reálnemu výsledku, dosiahnutie zisku musí byť aspoň potencionálne možné. Potom môžeme uvažovať nad tým, či sa napr. futbalové kluby prihlasujú do slovenskej najvyššej súťaže za účelom dosiahnutia zisku alebo nie, keďže z minulosti poznáme prípady, že niektoré futbalové kluby dokázali vďaka víťazstvu v domácej najvyššej súťaži a následnému kvalifikovaniu sa do medzinárodnej súťaže (Ligy Majstrov), že aj slovenský futbalový klub môže vďaka svojej činnosti dosiahnuť zisk.

Pokiaľ sa však na šport pozrieme z globálneho hľadiska, zistíme, že v iných športových súťažiach nie je nič výnimočné, ak kluby pri svojej športovej činnosti dosahujú zisk¹¹³. Najvýznamnejšiu časť týchto príjmov tvoria príjmy z poskytnutia vysielacích práv¹¹⁴

¹¹² KOPÁL, L.: K problematike športovej činnosti v podmienkach živnostenského podnikania. Obchodné právo 2002, č. 12, s. 25, ISSN: 1335-6674

¹¹³ Vyplýva to zo záverov Deloitte & Touche Annual Review of Football Finance, ktorú každoročne zverejňuje audítorská spoločnosť Deloitte; pozri www.deloitte.com

¹¹⁴ Športový klub má právo na výkony svojich športovcov a je oprávnený poskytovať za odplatu súhlas na vysielanie televíznych či rozhlasových prenosov zo svojich zápasov, pričom toto svoje právo deleguje spravidla na športové zväzy. Týmto tvrdením vychádzame z koncepcie kolektívneho vlastníctva vysielacích práv. Táto činnosť sa však u nás podobne ako využívanie majetkových práv výkonných umelcov nebude považovať za živnosť v zmysle § 3 ods. 1 písm. b) zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon), ani za podnikanie a na

a z reklamnej činnosti, ktoré by sme mohli považovať za samostatné činnosti športových klubov, ktoré sú vykonávané za účelom dosiahnutia zisku. Je však nepochybné, že tzv. kmeňová športová činnosť a ostatné činnosti športových klubov spolu súvisia a sú úzko prepojené. Čím vyššiu úroveň športových výkonov klub dosahuje, čím kvalitnejší výsledný „športový produkt“ ponúka, tým viac získava záujem fanúšikov, sponzorov, televíznych vysielateľov, čo sa prejavuje na celkovej výške jeho príjmov.

Podobná diskusia prebieha napríklad v Nemecku v súvislosti so zaraďovaním športových klubov medzi podnikateľské alebo nepodnikateľské združenia. Ich právny status je potrebné podľa niektorých názorov posudzovať podľa tzv. „teórie vedľajšieho účelu“¹¹⁵, to znamená, že ak činnosti, ktoré majú ziskový charakter, sú len vedľajšími činnosťami funkčne podriadenými hlavnej nepodnikateľskej činnosti, pričom tieto ziskové činnosti sú len prostriedkom, ktorý smeruje vyslovene k dosiahnutiu účelu, ktorým je nepodnikateľská činnosť, v takom prípade sa jedná o nepodnikateľské združenia tzv. „*ideelle Vereine*“.

Podľa môjho názoru vyberanie vstupného, prenájímame reklamných panelov či iných plôch, umiestňovanie reklám na športové oblečenie a výstroj za odplatu či poskytovanie vysielacích práv a niekedy aj výchova mladých športovcom za účelom získania odplaty za ich neskorší prestup do iného klubu nie sú (alebo nemusia byť) u športových klubov len vedľajšími činnosťami, ktoré sú účelovo podriadené hlavnej činnosti, ktorou je vykonávanie profesionálneho či amatérskeho športu.

V ustanovení § 9 ods. 3 ZOPŠ sa uvádza, že klub má financovať svoju činnosť z vlatných príjmov, pričom vlastnými príjmami sú v zmysle citovaného ustanovenia

- a) členské príspevky,
- b) výnos hospodárenia s vlastným majetkom, najmä nájomné z prenájmu hnutel'ného a nehnuteľného majetku a plôch na reklamné účely,
- c) výnos marketingových aktivít a z predaja suvenírov,
- d) príjmy z televíznych a rozhlasových práv za prenosy zo športových súťaží a športových podujatí,
- e) výnos z predaja vstupeniiek na športové podujatia,
- f) príjmy z prestupov športovcov,
- g) príjem od medzinárodných športových zväzov za účasť v medzinárodných športových súťažiach a na medzinárodných športových podujatiach,
- h) dotácie z rozpočtu verejnej správy a granty,
- i) dary a príspevky,
- j) iné príjmy.

výkon takejto činnosti sa nevydáva žiadne podnikateľské oprávnenie; pre vysielanie športových prenosov prostredníctvom internetu pozri: DOLOBÁČ, M.: Právne aspekty televízneho a rozhlasového vysielania prostredníctvom internetu. Duševné vlastníctvo, 2007, roč.XI, č.3, s.17-19, ISSN: 1335-2881

¹¹⁵ Nem. *Nebenzweckprivilegtheorie*; k tomu pozri napr.: SCHMIDT, K.: Gesellschaftsrecht, Köln, Berlin, Bonn, München: Heymanns, 2002, s. 674-675

Zákon teda trochu schizofrenicky vyžaduje založenie športového klubu za nepodnikateľským účelom, pritom však predpokladá, že bude mať príjmy aj z podnikateľských aktivít. Či už prenájom hnutelného majetku (písm. b) alebo marketingové aktivity a predaj suvenírov (písm. c) je potrebné považovať za podnikanie. Ide o živnostenské činnosti aj v zmysle zoznamu odporúčaných voľných živností a ich bližšieho obsahového vymedzenia¹¹⁶.

Ide o istú nekonzistenciu zákona, ak predpokladá založenie spoločnosti za iným účelom než podnikanie a zároveň predpokladá, že táto spoločnosť bude vyvíjať i podnikateľskú činnosť. Zrejme zákonodarca vychádzal z reálnej situácie slovenských športových klubov, pre ktoré príjmy z marketingových aktivít či prenájmu hnutelných vecí za účelom umiestnenia reklamy nedokážu pokryť ani len náklady na zabezpečenie bežnej prevádzky klubu a vykonávanie jeho športovej činnosti. Tieto podnikateľské aktivity tak predstavujú len vedľajšiu činnosť športových klubov, ktorá slúži na zabezpečenie prostriedkov pre realizáciu hlavnej činnosti.

Napriek tomu nemožno vylúčiť, že by boli športové kluby natoľko úspešné, aby ich príjmy presiahli v účtovnom roku výdavky, a dosiahli tak zisk. Stalo sa to nielen v prípadoch, že sa klubu podarilo kvalifikovať do medzinárodnej súťaže, kde získal vysoký príjem už za samotný štart v súťaži, ale následne aj podiel na príjmoch z predaja vysielacích práv, odmenu za získané body do celkového hodnotenia a podobne. Niektoré športové kluby sa špecializujú na tréning mladých športovcov, ktorí neskôr prestupujú do bohatých zahraničných klubov a ich materské kluby tak profitujú na odplatách za prestupy svojich hráčov, ktoré sú tiež často veľmi zaujímavé z ekonomického hľadiska.

V zmysle platnej právnej úpravy podľa nášho názoru neexistuje dôvod, ak by takýto športový klub, ktorý dosiahne zisk, hoc nebol založený za účelom dosahovania zisku, nemohol zo ziskom naložiť podľa vlastného uváženia, resp. podľa vôle spoločníkov a prípadne tento zisk rozdeliť medzi jednotlivých spoločníkov.

Je nepochybné, že aj nepodnikateľské obchodné spoločnosti sa pohybujú v priestore vymedzenom článkom 2 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, a preto môžu konať všetko to, čo im nie je zákonom zakázané.

Čoraz viac sa v súvislosti so športom hovorí ako o ekonomickej či hospodárskej aktivite, najmä pokiaľ ide o komerčne najúspešnejší šport v Európe – futbal. Tendencia vnímania futbalu ako ekonomickej aktivity sa prelína rozhodnutiami súdnych orgánov Európskych spoločenstiev¹¹⁷ ale aj právnou spisbou¹¹⁸.

¹¹⁶ Pozri položku 31.5. zoznamu odporúčaných voľných živností a ich bližšieho obsahového vymedzenia z marca 2012 na www.minv.sk/?zivnostenske-podnikanie&subor=40259

¹¹⁷ Pozri napríklad vyššie spomínaný rozsudok *Bosman* alebo rozsudok Súdu prvého stupňa vo veci T-193/02 *Laurent Piau* proti *Komisií Európskych spoločenstiev* z 22.04.2004 (dostupný na <http://curia.europa.eu>, Ú. v. EÚ 2005/C 219)

¹¹⁸ Pozri napr. CAIGER, A. – GARDINER, S.: Introduction: Re-Regulating Sport in The European Union, in: Caiger, A. – Gardiner, S. (eds.): *Professional Sport in European Union: Regulation and Re-Regulation*, T.M.C. Asser Press, Den Haag 2000, s. 7, ISBN: 90-670-4126-2, FOSTER, K.: Can Sport Be Regulated By Europe?: An Analysis of Alternative Models, in: Caiger, A. – Gardiner, S.

Právny status športových obchodných spoločností ako podnikateľov je nepochybný. Z pozície obchodného práva nás však zaujíma, či sa záväzkové právne vzťahy, ktoré tieto spoločnosti uzavierajú, či už pri účasti v športovej súťaži, organizovaní športových súťaží, prestupoch športovcov, reklame, sponzoringu, poskytovaní vysielacích práv a pod. budú spravovať ustanoveniami Obchodného zákonníka alebo nie. Jedná sa totiž o tzv. relatívne obchodné záväzkové vzťahy, pre klasifikáciu ktorých je rozhodujúca nielen povaha subjektov, ale aj súvislosť s podnikateľskou činnosťou týchto subjektov, ktorá musí byť zrejماً s prihliadnutím na všetky okolnosti.

Zákon vyžaduje pre aplikáciu tretej časti ObchZ súvislosť s podnikateľskou činnosťou, nie súvislosť s predmetom činnosti podnikateľa. Ak by sme teda dospeli k záveru, že činnosť športových klubov nemá podnikateľský charakter na vyššie uvedené záväzkové vzťahy (alebo aspoň na niektoré z nich) by sa ObchZ neaplikoval. Aplikatívny problém ustanovenia § 261 ods. 1 sa týka najmä fyzických osôb podnikateľov, keď zvykne byť sporná *zrejmlosť súvislosti* s podnikateľskou činnosťou. Pri športových kluboch bude v zmysle vyššie uvedeného sporná *zrejmlosť činnosti*, a to z pohľadu či ide o podnikateľskú činnosť alebo nie.

Výsledok polemiky nad charakterom činnosti športových obchodných spoločností však nemusí mať vplyv na právny režim ich záväzkových vzťahov. Podľa *Randu*¹¹⁹ nemá zmysel rozlišovať medzi podnikateľskými a nepodnikateľskými obchodnými spoločnosťami. Ich záväzkové vzťahy s inými podnikateľmi je potrebné posudzovať podľa ObchZ. Napriek tomu zákon takéto spoločnosti rozlišuje, aj keď nie je jasné, či zákonodarca rozlíšením účelu založenia obchodných spoločností sledoval aj rozlíšenie právneho režimu ich záväzkových vzťahov.

Preto sa nám javí správnejšie vychádzať z účelu §261 ods. 1, ktorým by mala byť ochrana predstavy druhého kontrahenta, že vstupuje do obchodnoprávneho vzťahu¹²⁰. Ak niekto uzatvára právny vzťah s obchodnou spoločnosťou, zapísanou v obchodnom registri, navyše ak daný právny vzťah zrejme súvisí s predmetom činnosti, ktorý má daná spoločnosť zapísaný v obchodnom registri, bude mať takýto subjekt uzatvárajúci záväzkový právny vzťah s touto spoločnosťou určite predstavu, že uzatváraný právny vzťah je obchodnoprávny so všetkými jeho dôsledkami. V takýchto prípadoch podľa *Csacha* ObchZ chráni túto predstavu kontrahenta a zakladá povinnosť druhému kontrahentovi strpieť uplatnenie obchodnoprávnej úpravy. K uvedenému dodávame, že „strpenie“ obchodnoprávnej úpravy bude namieste nielen pokiaľ by išlo o zmluvný vzťah, ale aj o akýkoľvek iný záväzkový vzťah, trebárs ak by aj vznikol z protiprávneho konania.

Nazdávame sa, že od zmluvnej strany možno požadovať, aby poznala právnu formu svojho zmluvného partnera, prípadne aby poznala jeho predmet činnosti zistiteľný z výpisu z obchodného registra, ale požiadavka, aby vedela rozlíšiť, či zapísaný predmet

(eds.): Professional Sport in European Union: Regulation and Re-Regulation, T.M.C. Asser Press, Den Haag 2000, s. 45, ISBN: 90-670-4126-2

¹¹⁹ K tomu pozri ELIÁŠ, K. – VÍTEK, J. in: Bejček, J. – Eliáš, K. – Raban, P. a kol.: Kurs obchodního práva. Obchodní závazky. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 24-25, ISBN: 80-7179-685-9

¹²⁰ CSACH, K.: Vojna svetov (vzostup a pád § 261 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka pod taktovkou ochrany spotrebiteľa. in: Husár, J. (ed.): *Právo a obchodovanie*. Zborník z vedeckej konferencie konanej 7.6.2007 v Košiciach, Košice: UPJŠ, 2008, s. 17-32, ISBN: 978-80-7097-702-6

činnosti má podnikateľský alebo nepodnikateľský charakter, by už bola neprimerane prísnou požiadavkou kladenou na účastníka záväzkovoprávneho vzťahu.

Kritérium zrejmosti s podnikateľskou činnosťou pritom podľa nášho názoru bolo pojaté do § 261 ObchZ najmä za účelom rozlíšenia obchodnoprávnych vzťahov a občianskoprávnych vzťahov pri uspokojovaní osobných potrieb, prípadne potrieb domácnosti fyzických osôb, ktoré sú zároveň podnikateľmi, aby vylúčilo aplikáciu ObchZ na také vzťahy týchto osôb, v ktorých vystupujú ako spotrebiteľ. Preto nie je potrebné preceňovať jeho význam pokiaľ ide o obchodné spoločnosti založené za iným účelom než podnikanie.

Ak uzavrieme, že aplikovateľný právny režim na záväzkové vzťahy týchto športových klubov s inými podnikateľmi sa použije Obchodný zákonník, neodpovieme tým ešte na ďalšie otázky, ktoré sa v tejto súvislosti vynárajú. Napríklad, či takéto športové kluby majú obchodný majetok, obchodné imanie alebo podnik.

Obchodné imanie, predstavuje súbor aktív a záväzkov podnikateľa, ale ako upozorňuje *prof. Ovečková*, musí ísť o taký majetok a záväzky, ktoré súvisia s podnikaním daného podnikateľa¹²¹. Ak totiž vychádzame z presnej dikcie § 6 ods. 1 ObchZ, obchodným majetkom je súhrn majetkových hodnôt, ktoré patria podnikateľovi a slúžia alebo sú určené na jeho podnikanie.

Ak je totiž obchodná spoločnosť založená za účelom prevádzkovania športovej činnosti (pričom vychádzajme z premisy, že v takáto činnosť nie je podnikaním), znamená to, že uvedená obchodná spoločnosť nemá žiaden obchodný majetok? Gramatický výklad ustanovenia § 6 ods. 1 ObchZ by tomu nasvedčoval, nie sme však presvedčení o tom, že tento záver by zodpovedal aj účelu uvedenia takejto legálnej definície do normatívneho textu zákona. Nazdávame sa, že zakotvenie legálnej definície obchodného majetku bolo motivované potrebou odlišiť obchodný majetok fyzickej osoby - podnikateľa od neobchodného (osobného) majetku takéhoto podnikateľa. Podnikatelia, ktorí sú fyzickými osobami totiž vždy vstupujú do právnych vzťahov minimálne v dvoch rozličných pozíciách. V postavení podnikateľa, keď realizujú výkon svojej podnikateľskej činnosti, ale aj v postavení ľudskej bytosti pri uspokojovaní svojich životných či spoločenských alebo iných potrieb, pričom možno hovoriť o pozícii spotrebiteľa. *Ratio legis* v tomto prípade spočíva v tom, aby rovnaký právny osud nepostihol majetok fyzickej osoby nadobudnutý pre uspokojovanie jej základných životných potrieb a majetok fyzickej osoby nadobudnutý v súvislosti s výkonom jej podnikateľskej činnosti.

Uvedené úvahy podľa nášho názoru podporujú aj legislatívne zmeny, ktoré sa dotkli § 6 ods. 1 platného českého Obchodného zákonníka, keď text zákona bol zmenený tak, že iba pokiaľ ide o fyzickú osobu podnikateľa, je jej obchodným majetkom majetok, ktorý slúži alebo je určený na jej podnikanie a obchodným majetkom podnikateľa, ktorý je právnickou osobou sa rozumie všetok jej majetok. Dôvod tejto zmeny spočíval v tom, že u právnických osôb bolo ťažké a mnohokrát nemožné rozlíšiť, či určitý majetok slúži

¹²¹ OVEČKOVÁ, O. in Ovečková, O. a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. 1. Diel, Bratislava: Iura edition, 2008, s. 47, ISBN: 978-80-8078-205-4

alebo je určený na jej podnikanie, alebo nie. Došlo tak k odstráneniu výkladových problémov u právnických osôb, ktoré neboli založené za účelom podnikania.¹²²

Taký istý problém vyvstáva pri posúdení, či športové kluby vo forme obchodných spoločností majú podnik. V zmysle § 5 ObchZ sa podnikom na účely tohto zákona rozumie súbor hmotných, ako aj osobných a nehmotných zložiek podnikania, pričom k podniku patria veci, práva a iné majetkové hodnoty, ktoré patria podnikateľovi a slúžia na prevádzkovanie podniku alebo vzhľadom na svoju povahu majú tomuto účelu slúžiť. Keďže ide o zložky podnikania, ktoré majú slúžiť na prevádzkovanie podniku a teda prevádzkovanie podnikateľskej činnosti, opäť môžeme o podniku hovoriť iba v prípade obchodných spoločností vykonávajúcich podnikateľskú činnosť. Avšak, ak sme vyššie uvádzali, že športové kluby vykonávajú aj podnikateľskú činnosť, ktorou si zabezpečujú získavanie prostriedkov na svoju športovú činnosť, mohli by sme tvrdiť, že veci, práva a iné majetkové hodnoty, ktoré patria športovému klubu a slúžia mu na prevádzkovanie jeho marketingových či iných podnikateľských aktivít, budú predstavovať jeho podnik.

Ak by sme sa však držali koncepcie, v zmysle ktorej u obchodných spoločností nie je na mieste rozlišovať medzi podnikateľskými a nepodnikateľskými, mohli by sme do obchodného majetku a následne aj do zložiek podniku zahrnúť aj práva na výkony jednotlivých hráčov (ktoré majú azda najväčšiu potencionálnu majetkovú hodnotu v klube), práva voči trénerom, právo na účasť v športovej súťaži a pod.

Právo na účasť v konkrétnej športovej súťaži na konkrétnom stupni dosahuje športový klub na základe dosiahnutých výsledkov v predchádzajúcom období. V kolektívnych športoch je športového súťaženie z hľadiska času rozdelené na športové sezóny, ktoré spravidla netrvajú dlhšie ako rok, aj keď nekopírujú obdobie kalendárneho roka. Zároveň sú súťaže rozdelené na výkonnostné úrovne (ligy či triedy), ktoré sú organizované pyramídovým spôsobom od najvyššej (celonárodnej) po najnižšie (okresné alebo miestne) súťaže na princípe možnosti postupov a zostupov do vyšších resp. nižších súťaží, v závislosti od dosiahnutých športových výsledkov. Na základe športových výsledkov v jednej sezóne, získa klub právo účasti v športovej súťaži na určitom stupni alebo úrovni v nasledujúcej sezóne, alebo získa dokonca právo účasti v medzinárodnej súťaži. Uvedené vyplýva aj z Licenčného systému Slovenského futbalového zväzu (SFZ), ktorý upravuje udeľovanie licencií pre športové kluby na účasť v najvyššej slovenskej futbalovej súťaži mužov alebo na účasť slovenských futbalových klubov v medzinárodných súťažiach organizovaných Úniou európskych futbalových asociácií (UEFA)¹²³, keď v čl. 24 tohto Licenčného systému sa uvádza, že licencia môže byť udelená iba klubu, ktorý sa do takejto súťaže kvalifikoval na základe dosiahnutého športového výsledku. V zmysle č. 18 Súťažného poriadku SFZ zo dňa 26.06.2012, riadiaci orgán súťaže zaradí družstvá do súťaží predovšetkým podľa výsledkov súťaží v minulom období a podľa pravidiel o postupe a zostupe medzi jednotlivými stupňami súťaží.

Na základe uvedeného možno konštatovať, že každý športový klub nemá automaticky možnosť prístupu do akejkoľvek športovej súťaže, akú si zvolí, ale len do takej súťaže,

¹²² PLÍVA, S. in: Štenglová, I. - Plíva, S. - Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 12. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 15, ISBN: 978-80-7400-055-3

¹²³ Pozri http://www.futbalsfz.sk/fileadmin/user_upload/Dokumenty/Licencny_system/6-%C5%BEiadate%C4%BE-a-licencia.pdf

v ktorej si právo účasti vybojoval svojimi športovými výkonmi. Účasť v konkrétnej športovej súťaži prináša klubom príjmy v podobe odmien za dosiahnuté umiestnenie, vstupného od divákov, sponzorských plnení, odplát za udeľovanie súhlasov na vyhotovovanie televíznych či rozhlasových prenosov zo športových podujatí a pod. Rôzne úrovne súťaží však znamenajú aj rôznu úroveň príjmov pre zúčastnené športové kluby, pričom platí, že v čím vyššej súťaži klub pôsobí, tým vyššia je úroveň jeho príjmov. Na druhej strane je samozrejmé, že s účasťou v konkrétnej športovej súťaži sú spojené aj náklady, a tiež tu pre vzťah úrovne súťaže a výšky nákladov platí priama úmera.

Možno teda konštatovať, že právo na účasť v športovej súťaži, je právom, ktoré má svoju potencionálnu hodnotu, a teda ide o majetkové právo, ktoré môžeme zahrnúť do obchodného majetku športového klubu.

Nemožno ponechať stranou, že športové kluby sa za účelom výkonu športovej činnosti združujú v športových zväzoch, ktoré túto športovú činnosť organizujú. Medzi nimi a daným zväzom sa vytvára členský vzťah. Znamená to, že do imania športových klubov by mali patriť aj členské práva v konkrétnom športovom zväze ako občianskom združení.

II. 2. Fúzie športových klubov a ich následky

Pojmom fúzia obchodných spoločností sa vo všeobecnosti rozumie proces splynutia alebo zlúčenia obchodných spoločností¹²⁴. Ide o spôsoby zrušenia obchodných spoločností bez likvidácie, ku ktorým dochádza na základe dobrovoľného rozhodnutia spoločníkov zúčastnených obchodných spoločností, pričom imanie zanikajúcich spoločností prechádza na nástupnícku spoločnosť.

V zmysle § 69 ObchZ je zlúčenie postup, pri ktorom na základe zrušenia bez likvidácie dochádza k zániku jednej spoločnosti alebo viacerých spoločností, pričom imanie zanikajúcich spoločností prechádza na inú už jestvujúcu spoločnosť, ktorá sa tým stáva právnym nástupcom zanikajúcich spoločností a splynutie postup, pri ktorom na základe zrušenia bez likvidácie dochádza k zániku dvoch alebo viacerých spoločností, pričom imanie zanikajúcich spoločností prechádza na inú novozaloženú spoločnosť, ktorá sa svojím vznikom stáva právnym nástupcom zanikajúcich spoločností. Na základe smernice Európskeho parlamentu a rady č. 2005/56/ES o cezhraničných zlúčeníach alebo splynutiach kapitálových spoločností bolo do Obchodného zákonníka doplnené ustanovenie § 69aa upravujúce cezhraničné fúzie obchodných spoločností, v zmysle ktorého sa cezhraničným zlúčením alebo cezhraničným splynutím spoločností rozumie zlúčenie alebo splynutie jednej alebo viacerých slovenských zúčastnených spoločností s jednou alebo viacerými zahraničnými zúčastnenými spoločnosťami. Smernica sa vzťahuje na kapitálové spoločnosti, pričom podľa definície kapitálových spoločností nie

¹²⁴ Pozri napr. ILLEŠ, T. in Husár, J. – Suchoža, J. a kol.: Obchodné právo. Bratislava: Iura edition, 2009, s. 588, ISBN: 978-80-8078-190-0

je vylúčené, aby sa jednalo aj o také spoločnosti, ktoré sú založené za iným účelom než podnikanie, či dokonca o družstvo¹²⁵.

Športové predpisy prijímané športovými zväzmi v rámci ich širokej autonómie spravovať svoje záležitosti a riadiť si súťaže, ktoré organizujú, zvyčajne ustanovujú, že toto právo na účasť v športovej súťaži prechádza na právneho nástupcu športového klubu. Napr. čl. 3 Smernice o právno-organizačných zmenách v kluboch a ich zaraďovaní do súťaží SFZ prijatej dňa 22.09.2009 ustanovuje, že právny nástupca preberá právo na účasť dosiahnutej úrovne súťaže, ako aj registračné právo, to znamená, že preberá všetkých hráčov zanikajúceho, resp. rušiaceho sa futbalového klubu nezávisle od toho či funguje ako občianske združenie alebo obchodná spoločnosť. Obdobné pravidlá nájdeme aj v predpisoch iných športových zväzov (ako napr. Slovenský zväz hádzanej - ďalej „SZH“).

Ak teda sú účastníkmi fúzie športové kluby a platí, že celé obchodné imanie zanikajúcich športových klubov prechádza na nástupnícky klub (či už ide o jeden zo zlučujúcich sa klubov alebo úplne nový klub vznikajúci v dôsledku splynutia) aj právo účasti v tých športových súťažiach, v ktorých mali právo zúčastniť sa zanikajúce kluby. K takýmto situáciám môže dochádzať, ak napr. klub A, ktorý je účastníkom 1. ligy v nejakom športovom odvetví sa dostane do nepriaznivej finančnej situácie, tak že zrejme nebude schopný znášať náklady, ktoré sú spojené s účasťou v tejto súťaži a naopak klub ambiciózny B je účastníkom tretej ligy, ale je vďaka svojim štedrým sponzorom vo veľmi dobrej finančnej kondícii, môžu sa zlúčiť tak, že klub A zanikne a klub B sa stane jeho právnym nástupcom, pričom na základe zlúčenia získa zároveň právo zúčastniť sa v nasledujúcej sezóne prvotrigovej súťaže v danom športe, pričom riadiaci orgán súťaže ho do tejto súťaže zaraďuje namiesto klubu A.

Športové súťaže sú špecifické tým, že sú organizované na teritoriálnom princípe a národnom princípe, pričom usporiadaním vytvárajú pyramídu mnohých lokálnych a regionálnych súťaží až po jedinú celonárodnú súťaž¹²⁶.

Národný a teritoriálny princíp znamená, že ak by sa mal zlúčiť futbalový klub FC Lokomotíva Košice a. s., ktorý štartuje v III. lige skupina Východ s futbalovým klubom FC Petržalka 1898 a. s. ako účastníkom II. ligy skupina Západ, tak, že nástupcom by mala byť FC Lokomotíva a. s., ktorá by mala od zanikajúceho klubu nadobudnúť právo účasti v III. lige skupina Západ, nemohol by nástupnícky klub FC Lokomotíva a. s. štartovať v III. lige skupina Západ, pokiaľ by nepremiestnil svoje sídlo na Západné Slovensko do Bratislavského, Nitrianskeho, Trnavského alebo Trenčianskeho kraja.

Problematická situácia by nastala aj v prípade cezhraničnej fúzie, napr. ak by sa slovenský klub mal zlúčiť alebo splynúť s iným klubom, tak že právnym nástupcom by mal byť iný klub so sídlom v zahraničí, tento by nemohol byť zaradený na miesto zaniknutého slovenského klubu do súťaže hranej na Slovensku, napriek tomu, že ako právny nástupca by mal nadobudnúť právo na účasť v tejto súťaži. Ani napríklad

¹²⁵ PALA, R. - PALOVÁ, I. - LEONTIEV, A.: Cezhraničné fúzie. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 14, ISBN: 978-80-7400-171-0

¹²⁶ Pozri napr. čl. 4 ods. 1 Súťažného poriadku SZH na http://web.slovakhandball.sk/files/skupiny_files/780/S%C3%BA%C5%A5a%C5%BEen%C3%BD%20poriadok%20SZH.pdf

ambiciózný slovenský klub, ktorý by si chcel zahrať kvalitnejšiu súťaž by nedosiahol zlúčením s českým futbalovým klubom to, aby mohol štartovať ako jeho právny nástupca v českej futbalovej súťaži. Hoci po právnej stránke by v dôsledku zlúčenia toto právo nadobudol, športové predpisy by mu to neumožňovali, až kým by nepremiestnil svoje sídlo do Českej republiky.

Okrem toho platí v kolektívnych športoch princíp, že jeden športový klub nemôže byť členom súčasne vo viacerých národných športových zväzoch¹²⁷. Takže aj keby slovenský klub fúziou nadobudol členské práva vo Futbalovej asociácii Českej republiky, porušil by Stanovy SFZ, ak by neukončil svoje členstvo v SFZ, zároveň by však nemohol hrať v súťažiach organizovaných Fotbalovou asociácií České republiky (FA ČR).

Vynára sa otázka, či takéto ustanovenia športových predpisov sú v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Na druhej strane je zreteľné, že šport má určité špecifiká, ktoré je potrebné zohľadňovať.

Športové pravidlá, ktoré istým spôsobom obmedzujú uplatnenie právnych následkov fúzie športových klubov, sledujú za cieľ zachovanie integrity športových súťaží, ktoré sú organizované na národnom a teritoriálnom princípe. Tieto pravidlá okrem iného narážajú aj na slobodu usadzovania obchodných spoločností, ak bránia športovému klubu so sídlom napr. vo Francúzsku, aby sa zúčastnil športových súťaží (národných líg) v Belgicku alebo na Slovensku.

V právnej veci *Walrave and Koch*¹²⁸ ešte vtedy Súdny dvor Európskeho spoločenstva (ESD) konštatoval, že pri organizovaní športových súťaží sú v niektorých prípadoch odôvodnené aj obmedzenia postavené na národných princípoch alebo princípe občianstva. Tu však posudzoval opodstatnenosť súťaží národných reprezentačných družstiev, kde uznal, že jednotlivé reprezentačné družstvá by mali byť budované spôsobom, že ich členmi budú len športovci, ktorí sú občanmi danej krajiny, ktorú majú reprezentovať.

Máme za to, že usporiadavanie súťaží ako sú národné ligy a šampionáty, a na nich nadväzujúcich nižších regionálnych a lokálnych súťaží je v športe natoľko tradičné a v súlade s verejným záujmom prezentovaným hádam všetkými športovými súťažami na svete, že by sa mohli pravidlá o organizácii takýchto súťaží považovať za autonómne športové pravidlá, ktoré by na základe čl. 165 ZFEÚ mohli byť imúnne voči všeobecne záväzným právnym predpisom upravujúcim slobodu usadzovania obchodných spoločností a pod.

¹²⁷ Napr. Čl. 44 ods. 4 Stanov SFZ na

http://www.futbalsfz.sk/fileadmin/user_upload/Dokumenty/Normy_SFZ/15-stanovy-sfz.pdf

¹²⁸ Rozsudok ESD č. 36/74 vo veci *B. N. O. Walrave a L. J. N. Koch proti Association Union Cycliste Internationale, Koninklijke Nederlandsche Wielren Unie a Federacion Espanola Ciclismo* zo dňa 12.12.1974. [1974] ECR 01405

II. 2. 3. Disponovanie s právom účasti v športovej súťaži

Športový klub, ktorý nadobudne právo účasti v športovej súťaži má do istej miery možnosť s týmto právom disponovať. Pri týchto dispozíciách sa prejavuje skutočnosť, že právo účasti v športovej súťaži má svoju majetkovú hodnotu. V dôsledku týchto dispozícií sa môže klub, ktorý je účastníkom výkonnostne nižšej súťaže, dostať do vyššej súťaže, bez toho, aby musel splniť športové výkonnostné kritériá teda bez toho, aby si toto právo vybojoval v športovom zápole. Za poskytnutie tohto práva je samozrejme ochotný zaplatiť odplatu. Účast' v športovo kvalitnejšej súťaži totiž preň potencionálne môže znamenať vyšší divácky záujem a tým aj vyšší príjem zo vstupného, z reklamných a vysielacích práv ako aj vyšší príjem od sponzorov, ktorí sa pri svojich sponzorských aktivitách orientujú skôr na kluby štartujúce vo výkonnostne vyšších súťažiach a majúce širší okruh fanúšikov, ktorí sú zároveň potencionálnymi zákazníkmi sponzora.

Právo účasti v športovej súťaži možno prevádzať v rámci určitých zmluvných dispozícií medzi športovými klubmi.

V prípade univerzálneho právneho nástupníctva prechádzajú na právneho nástupcu všetky práva a povinnosti jeho právneho predchodcu. Je tomu tak aj pokiaľ ide o právo účasti v športovej súťaži. Aj jednotlivé športové pravidlá vydávané športovými zväzmi za účelom ustanovenia podmienok organizácie jednotlivých športových súťaží, v rámci ich oprávnenia v zmysle § 8 ZOPŠ určovať podmienky účasti v športových súťažiach, rešpektujú tieto skutočnosti.

Slovenský futbalový zväz (ďalej len „SFZ“) pripúšťa vo svojich predpisoch zmenu účastníka futbalovej súťaže na základe autonómnych prejavov vôle futbalových klubov, a to v prípade zlúčenia alebo splynutia futbalových klubov, keď v „Smernici o právno-organizačných zmenách v kluboch a ich zaradovaní do súťaží“ prijatej SFZ dňa 22. septembra 2010 ustanovuje, že právny nástupca preberá právo na účasť dosiahnutej úrovne súťaže, ako aj registračné právo, to znamená, že preberá všetkých hráčov zanikajúceho, resp. rušiacieho sa futbalového klubu nezávisle od toho či funguje ako občianske združenie alebo obchodná spoločnosť.

So zmenou oprávneného subjektu na účasť športovej súťaži v dôsledku právneho nástupníctva ráta aj Český svaz ledního hokeje (ďalej „ČSLH“) v čl. 209 až 210 „Soutěžního a disciplinárního řádu“ schváleného 21.06.2008, aj keď ten spája zmenu len so zlúčením a rozdelením klubu. Neexistuje relevantný dôvod, aby v prípade splynutia nedošlo k prechodu práva na účasť v súťaži. Aj keď je samozrejme určovanie podmienok účasti v súťaži v kompetencii organizátora súťaže, nemal by postupovať diskriminačne a spôsobom, ktorým by bezdôvodne bránil vo vykonávaní svojej profesionálnej činnosti niektorému športovému klubu. Takéto obmedzenie sa totiž javí byť neodôvodniteľné špecifickými znakmi športu a v prípade, že by malo vplyv na vnútorný trh Európskych spoločenských spoločenstiev, možno by sa dočkalo kritiky od Súdneho dvora Európskych spoločenských spoločenstiev, ako mnohé ďalšie predpisy športových združení.

V niektorých prípadoch umožňujú športové pravidlá prevod práva účasti v športovej súťaži bez toho, aby na nadobúdateľa muselo prejsť celé imanie prevodcu.

Spomínaný Soutěžní a disciplinární řád ČSLH pozná jednotlivé prenechanie práva účasti v súťaži inému klubu. Takéto prenechanie práva účasti v súťaži sa môže uskutočniť na

základe zmluvy medzi dvoma športovými klubmi, ktorá je vo svojej podstate zmluvou o postúpení pohľadávky. Opäť bude závisieť od právnej formy športových klubov a od ich prípadného podnikateľského statusu, či takáto zmluva bude podliehať režimu Občianskeho alebo Obchodného zákonníka.

Zmluva o prenechaní práva účasti v súťaži je podmienenou zmluvou. Nadobúdateľ skutočne nadobudne právo účasti v súťaži až potom, čo prenechanie práva účasti schváli Výkonný výbor ČSLH ako riadiaci orgán súťaže. Ten zmluvu schváli, ak prevodca nemá žiadne záväzky voči ČSLH a iným hokejovým subjektom, voči hráčom ani trénerom. Účastníci zmluvy by mali na túto podmienku pamätať pri dojednávaní zmluvy. Ide o obdobnú podmienku s akou sa môžeme stretávať aj v iných súkromnoprávných vzťahoch, ako je napr. prevod členských práv v družstve a pod. Nejedná sa o podmienku účinnosti zmluvy podľa § 47 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pretože požiadavka schválenia zmluvy príslušným orgánom ČSLH nevyplýva zo zákona, ale zo súkromnoprávných pravidiel vydaných za účelom organizácie športovej súťaže a záväzných voči jednotlivým členom ČSLH, ktorí sa pri nadobudnutí členstva v tomto združení dobrovoľne zaväzujú dodržiavať pravidlá vydané ČSLH.

Súťažné pravidlá ČSLH zároveň ustanovujú, že prenechanie účasti v súťaži je možné len v určitých časových obdobiach. Táto požiadavka má svoje opodstatnenie, keďže by nebolo na mieste, aby v priebehu športovej súťaže (ktorá sa uskutočňuje periodicky v pravidelných súťažných obdobiach – sezónach) dochádzalo k zmenám súťažiteľov, pretože by sa tým narúšala regulárnosť súťaže. Opodstatnenosť takéhoto pravidla možno podľa môjho názoru odôvodniť takým spôsobom, akým Súdny dvor Európskych spoločenstiev odôvodnil opodstatnenosť „prestupových období“ v športe v rozsudku vo veci *Lehtonen*.¹²⁹

Možnosť prevodu práva účasti v súťaži mimo zrušenia športového klubu bez likvidácie majú športové kluby štartujúce v súťažiach riadených Slovenským zväzom ľadového hokeja („SZLH“). V zmysle čl. 3 Smernice pre udeľovanie súťažnej licencie a nakladanie s touto licenciou vydané SZLH¹³⁰ môže klub, ktorému bola udelená licencia túto odstúpiť inému klubu za odplatu či bezodplatne. Licencia je v zmysle tejto smernice listinou, ktorá obsahuje smernicou predpísané povinné náležitosti, vydáva ju SZLH a je s ňou spojené právo účasti v tej hokejovej súťaži, ktorá je na licencií vyznačená. Pri podrobnejšom skúmaní možno dospieť k záveru, že vyššie uvedené premisy nie sú presné.

Citované ustanovenie čl. 3 Smernice pre udeľovanie súťažnej licencie a nakladanie s touto licenciou vyvoláva otázku, či je potrebné vnímať licenciu na účasť v hokejovej súťaži ako akýsi „cenný papier“, s ktorým je spojené právo účasti v hokejovej súťaži organizovanej SZLH. Licencia je vydávaná spravidla v listinnej podobe a na jej základe je možné zúčastniť sa konkrétnej športovej súťaže. Nemožno ju však podľa môjho názoru považovať za listinný cenný papier. Jednak nie je takáto listina uvedená v sústave cenných papierov podľa § 2 ods. 2 zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnkov, ktorá predstavuje *numerus clausus* druhov cenných papierov a jednak

¹²⁹ Pozri rozsudok ESD vo veci C-176/96 zo dňa 13.4.2000 vo veci *Jyri Lehtonen, Castors Canada Dry Namur-Braine ASBL* proti *Fédération royale belge des sociétés de basket-ball ASBL (FRBSB)* [2000] ECR I-02681

¹³⁰ Úplné znenie tejto smernice je spolu s prílohami zverejnené na www.szlh.sk

pri podrobnejšom skúmaní zistíme, že s licenciou priamo nie sú spojené konkrétne práva (napr. právo účasti v športovej súťaži), tak ako tomu je pri cenných papieroch.

Licencia sa v zmysle príslušných športových noriem nedá previesť tak, aby tým nadobúdateľ nadobudol konkrétne práva. Pokiaľ športové normy ustanovujú pravidlá o prevode licencie majú tým skôr na mysli (prevod) postúpenie práva účasti v športovej súťaži, pričom ak nadobúdateľ splní ostatné kritériá pre účasť v športovej súťaži (s výnimkou športových), bude mu vydaná nová licencia. Licenciu možno skôr chápať ako listinu, ktorou sa preukazuje splnenie podmienok pre účasť v konkrétnej súťaži. Nie je možné ju prevádzať na rad majiteľa rubopisom (tak ako u listinných cenných papieroch), ale je možné postúpiť právo na účasť v súťaži, čo je predpokladom vydania licencie na účasť v konkrétnej súťaži. Prevod samotnej licencie má za následok iba nadobudnutie danej licenčnej listiny, ale nie vznik práva na účasť v športovej súťaži.

Pokiaľ sa jedná o tzv. „odstúpenie licencie“ spomínaná smernica SZLH ustanovuje, že odstúpenie licencie je možné uskutočniť písomnou zmluvou, ktorú musia podpísať najmenej dvaja oprávnení zástupcovia konajúcich klubov, pričom aspoň jeden z týchto zástupcov musí byť zároveň štatutárny zástupca. Takáto formulácia je samozrejme zmätočná a právne absurdná. Z uvedeného článku smernice vyplýva, akoby kluby nemohli sami uzavrieť zmluvu o odstúpení licencie, ale museli sa nechať zastúpiť oprávnenými zástupcami, a to dokonca dvoma. Jeden z nich má byť štatutárny zástupca, pričom zákon pojem štatutárny zástupca nepozná, pozná iba pojem štatutárny orgán, ktorý koná priamo v mene právnickej osoby. Štatutárny orgán má pritom zo zákona oprávnenie konať v plnom rozsahu subjektivity právnickej osoby, pričom ak koná štatutárny orgán, nejedná sa o zastúpenie ale o priame konanie¹³¹. Takéto rozlišovanie medzi pozíciou štatutárneho orgánu a zástupcu právnickej osoby vychádza z teórie fikcie právnických osôb, ktorá sa uplatňuje v našom právnom poriadku¹³². Ak má byť zmluva podpísaná štatutárnym orgánom (alebo členom štatutárneho orgánu) potom nemá zmysel vyžadovať od konajúceho klubu, aby zároveň podpisoval aj jeho splnomocnený zástupca. Dokonca v prípade športových klubov, ktoré sú vytvorené vo forme obchodných spoločností by to bolo v rozpore s ustanovením § 13 ods. 1 ObchZ, ktoré ustanovuje, že právnická osoba koná štatutárnym orgánom alebo za ňu koná zástupca¹³³. Súčasné konanie štatutárneho orgánu i zástupcu by bolo v rozpore s týmto ustanovením.

Ak je právny úkon podpísaný štatutárnym orgánom, nemá zmysel trvať na tom, aby ho zároveň podpísal aj nejaký zástupca. Zástupca totiž nikdy nemôže mať širšie oprávnenie konať za právnickú osobu než jej štatutárny orgán.

Zmluva o odstúpení licencie môže byť v podstate uzavretá iba ako zmluva o predaji podniku, zmluva o zlúčení alebo zmluva o splynutí športových klubov. Prípadne môže k takémuto odstúpeniu licencie dôjsť pri rozdelení hokejového klubu disponujúceho licenciou.

¹³¹ VÍTEK, J.: Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 64-65, ISBN: 978-80-7357-862-6

¹³² Bližšie o teórii fikcie právnických osôb pozri HURDÍK, J.: Právnické osoby a jejich typologie. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 17 a nasl., ISBN: 80-7179-790-1

¹³³ HUSÁR, J. – VYKROČOVÁ, J. in Suchoža, J. – Husár, J. a kol.: Obchodné právo, Bratislava: Iura edition, 2009, s. 164, ISBN: 978-80-8078-290-0

Príloha č. 2 spomínanej smernica SZLH totiž obsahuje aj náležitosti zmluvy o odstúpení, pričom táto zmluva musí obsahovať záväzok odstupujúceho klubu previesť na nadobúdateľa licencie vlastnícke právo k veciam, práva a iné majetkové hodnoty, ktoré slúžia prevádzkovaniu klubu alebo sa týkajú výkonu športovej činnosti a záväzok nadobúdateľa prevziať záväzky vlastníka licencie súvisiace s klubom alebo výkonom športovej činnosti a prípadne zaplatiť cenu licencie. Zároveň majú touto zmluvou prejsť na nadobúdateľa práva a povinnosti vlastníka licencie z pracovnoprávných vzťahov. Takéto následky môžu byť spojené len s vyššie uvedenými právnymi úkonmi. Samozrejme, pokiaľ by odstúpenie licencie malo byť súčasťou zmluvy o prevode podniku v zmysle § 476 a nasl. ObchZ, je záväzok nadobúdateľa zaplatiť odplatu nevyhnutnou náležitosťou tejto zmluvy a zmluvou sa musia previesť aj iné veci, práva, majetkové hodnoty a prevziať záväzky, ktoré slúžia na prevádzkovanie podniku alebo súvisia s podnikom, aj keby nesúviseli s prevádzkou športového klubu alebo jeho športovou činnosťou.

Zmluva o predaji podniku alebo jeho časti je v zmysle § 261 ods. 3 ObchZ absolútnym obchodnoprávnym vzťahom, a bude sa spravovať ustanoveniami Obchodného zákonníka.

Podnik v zmysle svojej definície uvedenej v § 5 ObchZ sa však viaže k podnikateľovi. Preto je otázne či zmluvu s takýmito účinkami budú môcť uzavrieť športové kluby, ktoré nie sú obchodnými spoločnosťami ani inými podnikateľmi. Vychádzajúc z naznačeného logického výkladu súhlasím s tvrdením, že predávajúci musí byť vždy podnikateľ.¹³⁴ Kluby, ktoré nie sú podnikateľmi môžu odstupovať licenciu svojmu právnemu nástupcovi v prípade zrušenia bez likvidácie. Športové kluby, ktoré majú právnu formu obchodných spoločností síce sú podnikateľmi, ale je otázne, či môžu mať podnik. Ide o rovnaký problém, akým sme sa zaoberali vyššie pri úvahách o obchodnom majetku takýchto obchodných spoločností. V zmysle Obchodného zákonníka sa totiž podnikom rozumie súbor hmotných, ako aj osobných a nehmotných zložiek podnikania, ktorý tvoria veci, práva a iné majetkové hodnoty, ktoré patria podnikateľovi a slúžia na prevádzkovanie podniku alebo vzhľadom na svoju povahu majú tomuto účelu slúžiť. Existencia podniku je teda naviazaná na vykonávanie podnikateľskej činnosti. Ak športový klub nevykonáva podnikateľskú činnosť, nemôže mať podnik. Ak síce vykonáva aj podnikateľskú činnosť, ale touto podnikateľskou činnosťou nie je jeho základná činnosť, teda výkon športovej činnosti nie je podnikateľskou činnosťou, vytvorí si síce podnik, ale do podniku budú patriť len tie statky, ktoré slúžia na výkon jeho podnikateľskej činnosti, a nie športovej činnosti. Znamená to, že právo na účasť v športovej súťaži či na výkony jednotlivých hráčov nebude patriť do jeho podniku a predajom podniku neprejdú tieto práva na kupujúceho.

Je teda zaujímavé, že športové predpisy konštruujú prevod práva účasti v športovej súťaži na základe zmluvy, ktorá by mala zodpovedať zmluve o predaji podniku, avšak právne predpisy nepredpokladajú u športových klubov existenciu podniku. Zároveň by však mohlo byť možné dosiahnuť takéto následky aj inominátnymi zmluvami podľa § 51 OZ alebo § 269 ods. 2 ObchZ.

¹³⁴ FÚSEK, M. – KOLAŘÍKOVÁ, M. in Ovečková, O. a kol.: Obchodný zákonník. Komentár, 2. diel, 2. vydanie, Bratislava: Iura edition, 2008, s. 355, ISBN: 978-80-8078-205-4

Príloha č. 2 uvedenej smernice SZLH ráta aj s takou možnosťou, že odstupujúci klub ostane pôsobiť v inej súťaži organizovanej SZLH a ponechá si časť vecí, práv, záväzkov či zamestnancov. Takéto účinky však možno podľa môjho názoru dosiahnuť len pri rozdelení športového klubu, či pri predaji časti podniku športového klubu (za predpokladu, že športový klub má viacero organizačných zložiek, ktoré samostatne pôsobia v hokejových súťažiach)¹³⁵.

Takéto odstúpenie licencie je však v zmysle smernice podmienené tým, že postupník je tiež členom SZLH, spĺňa ostatné podmienky stanovené príslušnými predpismi SZLH na účasť v danej hokejovej súťaži (s výnimkou potrebných športových výsledkov z minulej sezóny) a zmluvu o odstúpení licencie schválila príslušná komisia Výkonného výboru SZLH.

Úplne liberálne je upravená možnosť dispozície s právom účasti v basketbalových súťažiach mužov či žien, riadených Slovenskou basketbalovou asociáciou (ďalej len „SBA“). V zmysle čl. 5 Osobitnej časti Hracieho poriadku SBA zo dňa 25.06.2010 môže basketbalový klub odstúpiť právo účasti svojho družstva v basketbalovej súťaži inému klubu jednoducho, ak oznámi riadiacemu orgánu súťaže, že nemá záujem o účasť v súťaži, do ktorej sa kvalifikoval na základe športových výkonov, požiada o zaradenie do niektorej nižšej súťaže a predloží zmluvu o odstúpení práva štartu v súťaži s iným klubom. Uvedený predpis SBA pritom nešpecifikuje nejaké obsahové náležitosti zmluvy, ani nevyžaduje prevzatie nejakých záväzkov odstupujúceho klubu¹³⁶.

Disponovanie s právom účasti v súťaži prostredníctvom právnych úkonov, ktoré majú mať za následok singulárnu sukcesiu do práva účasti v športovej súťaži nie je možné vo futbale. V zmysle bodu 3.5 Licenčného systému Slovenského futbalového zväzu¹³⁷ (ďalej len „SFZ“), ktorý vychádza z bodu 4.4.1.8. Licenčného systému Únie európskych futbalových asociácií¹³⁸ (ďalej len „UEFA“), je licencia neprevoditeľná (teda viazaná na subjekt, ktorému bola vydaná) a zaniká skončením súťažného ročníka, na ktorý bola vydaná. Licencia sa považuje iba za certifikát potvrdzujúci, že žiadateľ o licenciu naplnil všetky minimálne obligatórne požiadavky pre jej udelenie. Licencia je teda listina (hnutelná vec), ktorou sa deklaruje skutočnosť, že športový klub, ktorému bola udelená splnil podmienky na účasť v konkrétnej súťaži.

V zmysle pravidiel SFZ nie je možné medzi dvoma klubmi účinne previesť právo účasti vo futbalovej súťaži tak, aby s tým bol spojený následok spočívajúci v povinnosti SFZ zaradiť nadobúdateľa tohto práva do danej futbalovej súťaže (s výnimkou zlúčenia a splynutia klubov).

Je však možné právo účasti vo vyššej súťaži využiť vo vzťahu ku klubu, ktorý sa umiestnil v nižšej súťaži na prvom nepostupovom mieste. Klub z vyššej súťaže sa môže teoreticky dohodnúť za odplatu s klubom, ktorý skončil v nižšej súťaži na najvyššom nepostupovom mieste, že tento klub z vyššej súťaže sa vzdá účasti vo vyššej súťaži. Môže sa tak stať v prípade, že daný klub z vyššej súťaže nemá záujem štartovať v tejto súťaži,

¹³⁵ Vid' § 487 ObchZ.

¹³⁶ Pozri „Osobitnú časť Hracieho poriadku SBA na <http://www.slovakbasket.sk/page.php?id=100>

¹³⁷ Pozri www.futbalsfz.sk

¹³⁸ www.uefa.com/newsfiles/358508.pdf

pretože nemá dostatok finančných prostriedkov, aby bol konkurencieschopným súperom ostatných klubov a prejaví vôľu hrať radšej v nižšej súťaži, kde ušetrí určité prevádzkové náklady a bude schopný konkurovať ostatným účastníkom, čo zvýši atraktivitu súbojov pre divákov či sponzorov a ešte za to získa odplatu od klubu, ktorý zaujme jeho miesto vo vyššej súťaži. Článok 23. bod 4. a 5. Súťažného poriadku futbalu, ktorý vydal SFZ dňa 10. júla 1993 v znení neskorších zmien a doplnkov upravuje otázku, ktorý klub zaujme miesto v súťaži na miesto klubu, ktorý odhlásil svoje družstvo z vyššej súťaže alebo požiadal o preradenie do nižšej súťaže.

Nie je vylúčené, aby sa dotknuté futbalové kluby vopred zmluvne dohodli na tom, že klub z vyššej súťaže požiada o vystúpenie zo súťaže, alebo o preradenie do nižšej súťaže a klub, ktorému vznikne v zmysle súťažného poriadku právo nahradiť ho vo vyššej súťaži mu za to zaplatí odplatu. Takýto zmluvný vzťah by bol podľa môjho názoru úplne legitímny a legálny a je jedným z možných obchodnoprávných vzťahov, ktoré môžu vzniknúť v oblasti futbalu.

II. 2. 4. Športový klub v konkurze

V súčasnosti je pôsobenie v profesionálnych športových súťažiach finančne náročné. Nie je preto ničím neobvyklým, že sa športové kluby dostávajú do finančných problémov, či dokonca do insolvenčnej. Pre športové kluby pritom platí právna úprava konkurzu rovnako ako pre iné právnické osoby. Vzniká otázka, či vyhlásenie konkurzu na majetok športového klubu má nejaké dôsledky na výkon jeho športovej činnosti.

Vyhlásenie konkurzu na majetok športového klubu nemusí mať v zmysle súčasnej platnej právnej úpravy za následok automaticky ukončenie činnosti tohto klubu a umožňuje dlžníkovi pokračovať vo vykonávaní svojej podnikateľskej (alebo inej) činnosti, a to najmä prostredníctvom inštitútu reštrukturalizácie.

Po začatí konkurzného konania môže športový klub pokračovať vo výkone svojej činnosti, aj keď ju musí obmedziť na bežné úkony. V jednotlivých prípadoch môže byť niekedy sporné, čo je potrebné vnímať ako bežné úkony. Pôjde o také úkony, ktoré sú nevyhnutné na zabezpečenie riadneho výkonu činnosti dlžníka, a to bez ohľadu na to, či ide o podnikateľskú činnosť alebo nie.¹³⁹

Podľa nášho názoru teda športový klub bude môcť pokračovať v hraní zápasov, organizovaní domácich stretnutí, realizovaní tréningového procesu a pod. Vzhľadom na toľko krát spomínanú špecifickosť športového súťaženia, však nemusí byť vedenie konkurzu na majetok športového klubu vždy v súlade s požiadavkami na vyrovnanosť športovej súťaže a rovnosť podmienok účastníkov.

Napríklad v zmysle nemeckej úpravy insolvenčného práva platí, že mzdové náklady za tri mesiace pred vyhlásením konkurzu hradí úpadcovi Ministerstvo práce (*Bundesanstalt*

¹³⁹ ĎURICA, M. in Ďurica, M. – Husár, J.: Sprievodca konkurzným právom, Bratislava: Ministerstvo spravodlivosti SR, 2008, s. 15, publikované na <http://wwwold.justice.sk/dwn/r0/sprievodca/SprievodcaKonkurznymPravom.pdf>

für Arbeit), takže sa v tomto čase klub, ktorý je v úpadku dostáva do výhody oproti ostatným klubom, keďže pokračuje v súťaži, ale prakticky tri mesiace nemá náklady na mzdy¹⁴⁰.

Na druhej strane sa môže konkurzný správca, na ktorého počas konkurzu prechádza pôsobnosť štatutárneho orgánu rozhodnúť, že nebude pokračovať v súťaži, alebo v záujme speňažovania majetku úpadcu za účelom uspokojenia veriteľov, bude „predávať“ jednotlivých kľúčových hráčov daného klubu, čím môže dochádzať k nerovnováhe v súťaži, konštatovanej v spomínanom rozsudku vo veci *Lehtonen*.

V športe, ktorý sa do značnej miery vyznačuje autonómnou reguláciou zo strany športových zväzov je potrebné skúmať, či so začatím konkurzného konania alebo s vyhlásením konkurzu na majetok športového klubu nespájajú nejaké následky športové predpisy.

Pohľad do pravidiel niektorých športových zväzov organizujúcich najpopulárnejšie súťaže v kolektívnych športoch v Slovenskej republike naznačuje, že konkurz je neželaným štádiom u športového klubu v dlhodobej súťaži. Napr. čl. 3. 5. Licenčného systému SFZ umožňuje odobrať súťažnú licenciu klubu, ktorý je v súlade s príslušnými ustanoveniami slovenského práva v konkurze. Obdobné právo priznáva Výkonnému výboru SZLH čl. 6 Smernice pre udeľovanie súťažnej licencie a nakladanie s touto licenciou, naposledy v znení zo dňa 11.06.2011, pre prípad začatia konkurzu, reštrukturalizácie na majetok hokejového klubu alebo jeho vstupu do likvidácie¹⁴¹.

Nemeckí autori *Pfister* a *Summerer* považujú takéto pravidlá športových zväzov za rozporné so zákonom (konkrétne *Insolvenzordnung*), keď znemožňujú konkurznému správcovi rozhodnúť o pokračovaní v prevádzke činnosti športového klubu. Ďalší autor *Adolphsen* však považuje za legitímne dokonca aj pravidlá o automatickom zostupe športového klubu, na ktorého majetok bol vyhlásený konkurz, a to po skončení sezóny, počas ktorej došlo k vyhláseniu konkurzu. Odôvodňuje to špecifickosťou športových súťaží.

Podľa nášho názoru nie je v prípade vyhlásenia konkurzu dôvod hneď na radikálny postup a vylúčenie dotknutého športového klubu zo súťaže, aj vzhľadom na to, že konkurz nemusí mať za následok zánik úpadcu, ako aj vzhľadom na to, že vylúčenie niektorého klubu v priebehu súťaže môže znamenať ešte výraznejší zásah do integrity súťaže, než pokračovanie takéhoto klubu pod dohľadom správcu. Zrejme aj to je dôvod, prečo citované športové pravidlá umožňujú zväzom odňať licenciu, ale nevymedzujú to, ako obligatórnu povinnosť zväzov.

¹⁴⁰ PFISTER, B. – SUMMERER, T. in Fritzweiler - Pfister – Summerer, s. 142

¹⁴¹ Spomenutá smernica publikovaná na <http://www.hockeyslovakia.sk/userfiles/file/Stanovy/11%20smernica%20pre%20udelovanie%20sutaznej%20licencie%202011%20A4.pdf>

II. 3. ŠPORTOVCI

Právne postavenie športovcov je odlišné podľa toho, či vykonávajú športovú činnosť v rámci individuálnych športov alebo kolektívnych športov. Odlíšenie individuálnych od kolektívnych športov je pomerne zložitá. Súčasná právna úprava neobsahuje vymedzenie týchto dvoch kategórií. V jednotlivých krajinách možno nájsť rôzne prístupy k tomu ako rozlíšiť kolektívne a individuálne športy, pričom napríklad v Grécku sa na základe rozhodnutia Ministerstva kultúry z roku 1999 považujú za kolektívne športy iba futbal, basketbal, tenis, vodné pólo, bridge, kriket, ľadový hokej, pozemný hokej, bejzbal a softbal, pričom ostatné športy sa považujú za individuálne¹⁴². V štúdiu o rovnakom zaobchádzaní so športovcami v individuálnych športoch spracovanej v roku 2010 na podnet Európskej komisie bolo zaradených medzi individuálne športové odvetvia 26 športov spomedzi oficiálnych športov uznávaných Medzinárodným olympijským výborom. Jednalo sa o triatlon, moderný päťboj, tenis, stolný tenis, badminton, veslovanie, kanoistika, atletika, plávanie, lukostreľba, box, džudo, streľba, vzpieranie, zápasenie, taekwondo, jazdectvo, gymnastika, korčuľovanie, sánkovanie, boby, biatlon, cyklistika, lyžovanie, šerm a jachting¹⁴³

V návrhu zákona o športe z roku 2007 (ďalej NZOŠ) bola už v úvodných ustanoveniach uvedená legálna definícia pojmu kolektívny šport. Kolektívnym športom sa v zmysle § 2 ods. 1 písm. c)¹⁴⁴ návrhu zákona rozumelo športové odvetvie, v ktorom je šport vykonávaný najmenej dvoma fyzickými osobami, ktoré tvoria jedného účastníka športovej súťaže, ak v tejto súťaži nie je súťaž jednotlivcov.

Definícia individuálneho športu sa neuvádzala, znamená to zrejme, že ostatné športy sa mali rozumieť ako športy individuálne.

Problematicky môže vyznievať spojenie „ak v súťaži nie je súťaž jednotlivcov“. Ak mal zákonodarca na mysli, že kolektívne športy sú iba tie, kde existujú iba súťaže kolektívov a neexistujú súťaže jednotlivcov, nastane problém so zaradením niektorých športov ako sú napr. tenis, box, plávanie, atletika, kde existujú ako súťaže kolektívov tak aj jednotlivcov. Pritom ak súťažiaci športovci v mene nejakého športového klubu, mali by sa aj v týchto športoch na nich vzťahovať pravidlá o kolektívnych športoch, lebo vstupujú do určitého vzťahu so športovým klubom, ktorý má rovnaké prvky ako pri „čistých“ kolektívnych športoch. Takýto výklad by však skôr prichádzal do úvahy, ak by sa v spomenutej definícii nachádzalo spojenie „v športe nie je súťaž jednotlivcov“.

Zákonodarca však použil formuláciu „v súťaži (zrejme mal na mysli súťaž kolektívov) nie je súťaž jednotlivcov“. V tomto zmysle by sa teda niektoré športové odvetvia, v ktorých sa uskutočňujú súťaže kolektívov aj jednotlivcov, mohli považovať aj za

¹⁴² PANAGIOTOPOULOS, D.: The Greek Transfer System for Athletes. The International Law Sports Journal, 2004, č. 1-2, s. 38, ISSN: 1567-7559

¹⁴³ Kolektív autorov.: Study on the Equal Treatment of Non-nationals in Individual Sport Competitions, Den Haag: T. M. C. Asser Instituut, Edge Hill University, Leiden University, 2010, s. 14 (ďalej len „Kolektív: Study..., s!“), prístupná na http://ec.europa.eu/sport/news/news982_en.htm

¹⁴⁴ Návrh tohoto zákona dostupný na [http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/FE52238C945CF595C12571060048FC41/\\$FILE/Zdroj.html](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/FE52238C945CF595C12571060048FC41/$FILE/Zdroj.html)

individuálne aj za kolektívne športové odvetvia. Momentálne existuje mnoho športových odvetví, v ktorých sa organizujú súťaže kolektívov i súťaže individuálnych športovcov.

Podľa nášho názoru je preto skôr na mieste rozlišovať, či sa športovec zúčastňuje kolektívnych športových súťaží alebo individuálnych športových súťaží. Kolektívne budú potom tie, v ktorých súťažia kolektívy športovcov, združené v rámci športových klubov, teda ak sa športovci neprihlasujú do súťaže vo vlastnom mene a na vlastný účet, ale súťažia v mene športových klubov, pričom vyhodnocujú sa výsledky športových klubov a aj odmenu za účasť v súťaži a dosiahnuté športové výsledky dostáva klub. Naproti tomu do individuálnych súťaží sa prihlasujú priamo jednotliví športovci, oni vstupujú do právneho vzťahu s organizátorom súťaže, vystupujú vo svojom mene a sú príjemcami odmeny za účasť resp. dosiahnuté výsledky.

II. 3. 1. Právne postavenie športovcov v kolektívnych športoch

Ako je uvedené vyššie za kolektívne športy považujeme tie, v ktorých športovci vystupujú skrz športové kluby, pričom musia byť s týmito športovými klubmi v určitom právnom vzťahu. Právna podstata tohto právneho vzťahu bola v právnej vede i judikatúre preskúmaná z viacerých uhlov.

Najskôr však je treba poukázať na rozdiel medzi amatérskymi športovcami a profesionálnymi. V slovenskom právnom poriadku nie sú vyššie naznačené kategórie športu vymedzené. Môžeme tu hádam siahnuť po pravidlách športovej samosprávy, ktoré napr. v zmysle čl. 2 bod 2. Predpisov FIFA o statuse a prestupoch hráčov, schválené Výkonným výborom FIFA dňa 7.6.2010 ustanovujú, že vo futbale sa považujú za profesionálov tí hráči, ktorí majú uzavretú písomnú zmluvu s futbalovým klubom, na základe ktorej poberajú odmenu, ktorá presahuje ich náklady na výkon futbalovej činnosti. Ostatní hráči sú považovaní za amatérov.

Takýto prístup sa napokon presadil i v poľskej právnej úprave, keď *Wiktor Cajsel* považuje za amatérskoho športovca toho, kto z titulu účasti v športovej súťaži obdrží iba náhradu výdavkov, ktoré mu preukázateľne účasťou v súťaži alebo na športovom podujatí vznikli a nedosahuje žiaden dodatočný príjem z dôvodu svojej športovej aktivity. Naopak športovec, ktorý na základe výkonu športu dostáva odmenu peňažnú či vecnú je považovaný za športovca so statusom profesionálnym.¹⁴⁵

Podobne aj poľský zákon o telesnej kultúre vníma odplatnosť vykonávania športovej činnosti ako rozlišovacie kritérium medzi amatérskym športom a profesionálnym športom, pričom v zmysle art. 3 uvádza, že profesionálny šport sa vykonáva za účelom zárobku.¹⁴⁶

¹⁴⁵ CAJSEL, W.: Status prawny sportowców i stosunki prawne łączące sportowców z innymi podmiotami. In: Kijowski, A. (ed.): Status prawny sportowców. Poznań: Polskie Towarzystwo Prawa Sportowego, 2001, s. 26, ISBN: 83-7177-021-9

¹⁴⁶ SOBCZAK, J.: Prawo sportowe (wybór aktów normatywnych), Toruń: Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa, 1998, s. 16, ISBN: 83-87673-06-4

Takéto rozlišovanie amatérskych a profesionálnych športovcov je široko akceptované, a možno povedať, že aj Nemecký futbalový zväz (DFB) vo svojich pravidlách považuje za amatéra takého hráča, ktorý za výkon svojej činnosti od klubu nedostáva žiadnu odplatu, iba náhradu skutočne vynaložených nákladov, alebo paušálnu náhradu nákladov do sumy maximálne 149,99 eur mesačne¹⁴⁷.

Profesionálni športovci teda dostávajú za svoju činnosť odplatu, ktorá prevyšuje ich náklady na túto činnosť, a teda pre nich predstavuje určitý zárobok. V kolektívnych športoch vykonávajú športovci svoju činnosť vždy prostredníctvom nejakého športového klubu. S klubom uzavierajú zmluvu, ktorá sa zvykne často v praxi označovať ako profesionálna športová zmluva alebo hráčska zmluva, a ktorou sa hráč zaväzuje, že bude pre športový klub vykonávať športovú činnosť, bude sa zúčastňovať športových podujatí či športových súťaží, na ktoré ho tento klub nominuje a klub sa zaväzuje platiť mu za túto činnosť odplatu.

Možno konštatovať, že činnosť športovca pre svoj športový klub spočíva prevažne v opakovaní určitých činností, podľa pokynov zamestnávateľa, resp. konkrétnej nadriadenej osoby, ktorou je spravidla tréner, v čase určenom športovým klubom, na mieste, ktorý mu určí športový klub, za použitia výstroje či náčinia, ktoré mu zabezpečí klub a na náklady klubu. Športovec sa spravidla nemôže sám rozhodnúť, kedy, kde a akým spôsobom bude vykonávať svoju športovú činnosť, vyplýva to z tréningového plánu, ktorý mu určí klub, z toho, či ho klub nasadí do určitého športového zápasu alebo súťaže. Športovec musí pri tréningu i priamo v športovej súťaži rešpektovať pokyny športového klubu (resp. trénera) ohľadne toho, na akom poste má hrať, akú hernú taktiku má využiť a pod. Samozrejme, v konkrétnom zápase sa v zápale boja rozhoduje športovec o tom, v ktorom konkrétnom okamihu aký športový úkon urobí, či vystrelí, prihrá, obíde protihráča alebo urobí niečo iné. Z hľadiska celkového komplexu jeho činností pre športový klub však nemá širokú možnosť vlastného uváženia akým spôsobom si bude plniť svoje povinnosti, ale je do veľkej miery viazaný pokynmi športového klubu.

Z uvedeného dôvodu sa v slovenskej právnej spisbe objavujú hlasy, že výkon športovej činnosti v kolektívnych športoch svojim charakterom naplňa znaky závislej práce v zmysle § 1 ods. 2 ZP¹⁴⁸. Vo väčšine európskych krajín panuje zhoda o tom, že takýto právny vzťah je vzťahom závislej práce, a takmer sa už o pracovnoprávny charakter vzťahu profesionálneho športovca a športového klubu ani nevedú spory¹⁴⁹.

¹⁴⁷ STÖVER, K.: Sportübertragungsrechte in Profi- und Amateurfussball. Regensburg: Lit Verlag, 2010, s. 10, ISBN: 978-3-643-10881-4

¹⁴⁸ DOLOBÁČ, M. in Kolektív autorů: Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva, 2008, s. 101, 978-80-904024-1-6, KRIŽAN, L.: Mal by mať profesionálny futbalista na Slovensku postavenie zamestnanca? Bulletin slovenskej advokácie, XV, 2009, s. 28, ISSN: 1335-1079, BARANCOVÁ, H.: Zákoník práce. Komentár. 1. vydanie, Praha: C.H. Beck, 2010, s. 105, ISBN: 978-80-7400-172-7

¹⁴⁹ BLANPAIN, R.: The Legal Status of Sportsmen and Sportswomen under International, European and Belgian National and Regional Law.: Den Haag: Kluwer Law International, 2003, s. 73 a nasl., ISBN: 90-411-1980-9, SOEK, J.: Termination of International Employment Agreements and the „Just Cause“ Concept in the Case Law of FIFA Dispute Resolution Chamber, The International Sports Law Journal, 2007, č. 3-4, s. 28 a nasl. ISSN: 1567-7559, JUREVIČIUS, R. – VAIGAUSKAITĖ, D.: Legal Regulation of the Relationship between Football Clubs and Professional Players in Lithuania,

Na druhej strane však musíme súhlasiť s názormi, že súčasná právna úprava pracovného pomeru nie je pre usporiadanie vzťahu medzi športovcom a športovým klubom vhodná¹⁵⁰. Podľa Gábriša je to napríklad preto, že slovenské pracovné právo neumožňuje uzavrieť pracovný pomer na dobu určitú na viac ako tri roky, neumožňuje využívať inštitút pokút ani rozhodcovské konanie v pracovnoprávných vzťahoch.¹⁵¹

V skutočnosti je však prax na Slovensku taká, že futbalové kluby uzavierajú so športovcami zmluvy, v ktorých uvádzajú, že ide o inominátne zmluvy podľa § 51 ObčZ alebo § 269 ObchZ, pričom sa tvária, že športovec v kolektívnych športoch je samostatne zárobkovo činnou osobou. Dôvod je zrejmý a ľahko odhaliteľný, spočívajúci v tom, aby sa odmena športovca považovala za odmenu zo samostatnej zárobkovej činnosti a nezaťažovala športový klub odvodovými povinnosťami za účelom sociálneho zabezpečenia športovcov, ani povinnosťou platiť preddavky na daň z príjmu športovcov, ale aby tieto povinnosti zaťažovali športovca.

Javí sa však, že niekedy môže byť právny status samostatne zárobkovo činnnej osoby športovca nielen v záujme športového klubu, ale aj športovca samotného. Potvrďuje to prípad, ktorý posudzoval Najvyšší správny súd Českej republiky vo veci č. k. 2 Afs 16/2011 - 78 zo dňa 29.11.2011. V uvedenom rozhodnutí sa súd zaoberal otázkou uznania výdavkov profesionálneho hokejistu vynaložených na cestu z miesta bydliska do miesta sídla hokejového klubu ako výdavkov účelne vynaložených za účelom získania odplaty z činnosti profesionálneho hokejistu.

V uvedenom prípade žalovaný (teda Finančné riaditeľstvo v Českých Budějoviach) vychádzal zo skutočnosti, že žalujúci profesionálny hokejista vykonával inú samostatnú zárobkovú činnosť, ktorej pravidelným miestom výkonu bol zimný štadión, na ktorom hrávala svoje majstrovské zápasy HC Sparta Praha, a preto jeho cesty z miesta bydliska na štadión bolo potrebné považovať za cesty osobnej potreby z miesta bydliska na miesto výkonu samostatnej zárobkovej činnosti.

Krajský súd v Českých Budějoviach, ktorý rozhodoval v prvom stupni o podanej žalobe potvrdil rozhodnutie žalovaného, z ktorého vyplývala nemožnosť uznať náklady na tieto cesty ako daňovo uznateľné výdavky, avšak z dôvodu, že právny vzťah medzi spomenutým hokejovým klubom a žalobcom považoval za zastretý pracovnoprávny pomer a uvedené cesty za cesty zamestnanca z miesta bydliska do miesta výkonu práce. Krajský súd založil svoje odôvodnenie na argumentácii, že zo zmluvy medzi hráčom a klubom vyplývalo, že hráč bol povinný hrať za klub hokej, zúčastňovať sa tréningov, sústreďovania, regenerácie a klub bol zasa povinný hradíť hráčovi mesačnú odmenu, niesť

The International Sports Law Journal, 2004. č. 1-2, s. 34, ISSN: 1567-7559, CAJSEL, W.: Status prawny sportowców i stosunki prawne łączące sportowców z innymi podmiotami. In: Kijowski, A. (ed.) : Status prawny sportowców. Poznań: Polskie Towarzystwo Prawa Sportowego, 2001, ISBN: 83-7177-021-9

¹⁵⁰ Pozri: DOLOBÁČ, M.: Právne postavenie športovca, In: Justičná revue, LXII, 2010, č. 6-7, 796-801, ISSN: 1335-6461, ČORBA, J.: Potreba liberalizácie pracovnoprávných vzťahov v oblasti športu, In: Janičová, E. - Dolobáč, M.: Liberalizácia pracovného práva a nové trendy vo vývoji pracovnoprávných vzťahov: zborník vedeckých prác, Košice: UPJŠ, 2010, s. 50 -58, ISBN: 978-80-7097-840-5

¹⁵¹ GÁBRIŠ, T.: Zmluvné záväzky a základné práva športovcov. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 2011, s. 21, ISBN: 978-80-7165-849-8

náklady spojené s prípravou a účasťou na hokejových stretnutiach. Išlo teda o závislú prácu, pričom za miesto výkonu práce považoval súd sídlo hokejového klubu Sparta Praha, pričom skutočnosť, že zápasy, na ktoré hráč nastupoval sa konali aj v iných mestách a že hráč sa pripravoval na zápasy aj v mieste svojho bydliska v Milevsku, súd považoval za irelevantné.

Najvyšší správny súd ČR bol však iného názoru a v zmysle svojej predchádzajúcej judikatúry¹⁵² uviedol, že pri materiálnom posudzovaní závislej činnosti je treba vziať do úvahy, či k uzavretiu pracovnoprávneho vzťahu malo dôjsť predovšetkým v záujme osoby, ktorá túto činnosť vykonáva, a teda nie je potrebné trvať na uzavieraní pracovnoprávnych vzťahov vtedy, pokiaľ na ich uzavretí nie je obojstranný záujem. Tento záver Najvyššieho správneho súdu ČR je azda trochu v rozpore s koncepciou zákazu využívania právnej fikcie samostatnej zárobkovej činnosti v prípadoch faktickej závislej činnosti, a to aj v proti vôli a dohode zúčastnených strán, ktorá sa presadila v Európskej únii aj USA¹⁵³.

Z ďalšieho odôvodnenia Najvyššieho správneho súdu vyplýva, že pokiaľ športový klub i športovec uzavreli profesionálnu športovú zmluvu slobodne, pričom nezamýšľali uzavrieť pracovnú zmluvu a športový klub nijako nenútil športovca k uzavretiu takejto (nepomenovanej) zmluvy, nezneužil faktickú ekonomickú závislosť športovca na športovom klube na to, aby ho donútil uzavrieť zmluvu, ktorú by športovec inak nebol zamýšľal, nie je potrebné trvať na tom, že medzi športovým klubom a športovcom vznikol pracovný pomer. V danom prípade podľa názoru súdu konkrétny hokejista prejavil, že jeho vôľou nebolo uzavrieť pracovný pomer, keďže sa domáhal uznania nákladov, ktoré vynaložil na cestu z miesta svojho bydliska do sídla športového klubu ako daňových výdavkov.

Najvyšší správny súd uviedol, že keďže status profesionálneho športovca nie je právne výslovne upravený, je možné túto činnosť vykonávať aj ako závislú prácu, aj ako samostatnú zárobkovú činnosť. V rovine súkromného práva si športovec a športový klub môžu vybrať viac alternatív úpravy svojho právneho vzťahu, na základe zhodnotenia výhod a nevýhod, ktoré im tieto alternatívy prinášajú.

Odôvodnenie rozsudku obsahuje zaujímavú myšlienku, že činnosť športovca sa blíži k pojmovému vymedzeniu závislej činnosti, ale nedosahuje jej intenzitu. Na tomto mieste je potrebné dať za pravdu súdu, že činnosť profesionálneho športovca je natoľko špecifická, že sa vymyká obmedzeniam vyplývajúcim zo zamerania a výslovnej úpravy zákonníka práce, najmä pokiaľ ide o také inštitúty, ako je nepretržitý odpočinok medzi smenami, prestávky v práci na jedlo a oddych, dni pracovného pokoja alebo práca nadčas. Rovnako odmeňovanie športovcov je odlišné než typické pracovnoprávne odmeňovanie, keďže odmeny športovcov sú často postavené na motivačnej zložke a doplnené veľmi tvrdým systémom pokút. *Tomáš Gábriš* k tomu pridáva, že športovcov by podstatne obmedzovalo najmä limitovanie rešazenia pracovných pomerov na dobu určitú, boli by zrejme vyžadovali špecifické dôvody skončenia pracovného pomeru či

¹⁵² Rozsudok Najvyššieho správneho súdu ČR, sp. zn. 2 Afs 62/2004

¹⁵³ Gábriš, T.: Športové právo, s. 208,

obmedzenia možnosti skončenia pracovného pomeru zo strany hráča počas sezóny v záujme dodržania tzv. zmluvnej stability.¹⁵⁴

Z citovaného rozhodnutia Najvyššieho správneho súdu vyplýva, že vzťah športového klubu a športovca v kolektívnych športoch môže byť vzťahom závislej práce, ako aj vzťahom v rámci ktorého športovec vykonáva svoju samostatnú zárobkovú činnosť mimo pracovného pomeru, a to v závislosti od skutočne prejavenej vôle strán. Tieto dve alternatívy úpravy tohto vzťahu sú podľa súdu možné aj preto, pretože český právny poriadok neobsahuje ustanovenie obdobné ustanoveniu § 3 ods. 2 slovenského ZP, v zmysle ktorého sa pracovnoprávne vzťahy profesionálnych športovcov spravujú týmto zákonom, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Nazdávame sa však, že napriek uvedenej vete v ustanovení § 3 ods. 2 slovenského ZP nie je legislatívna situácia právneho postavenia športovcov v Slovenskej republike odlišná od situácie v Českej republike, a teda závery Najvyššieho správneho súdu ČR prezentované v rozsudku č. k. 2 Afs 16/2011-78 môžu byť použiteľné aj v slovenskom právnom prostredí.

Ak sa totiž v zákone uvádza, že pracovnoprávne vzťahy profesionálnych športovcov sa spravujú Zákonníkom práce, neznamená to, že profesionálni športovci nemôžu mať iné právne vzťahy než pracovnoprávne. Zákon neuvádza, že záväzkové vzťahy profesionálnych športovcov sa spravujú vždy Zákonníkom práce, uvádza len toľko, že pokiaľ športovec uzavrie pracovnoprávny vzťah, jeho práva a povinnosti je treba posudzovať podľa Zákonníka práce, pokiaľ neexistuje osobitný zákon, ktorý by ustanovoval inak. Aj u nás platí, že každý právny úkon (vrátane zmluvy medzi športovcom a športovým klubom) je treba posudzovať podľa jeho obsahu, pričom ak existuje priestor v Českej republike pre výklad tohto vzťahu ako smerom k pracovnému pomeru tak aj smerom k inominátnej zmluve podľa Občianskeho zákonníka, tak potom tento interpretačný priestor existuje aj v Slovenskej republike.

Otázkou je či test, ktorý zaviedol Najvyšší správny súd ČR vo svojom rozhodnutí, v zmysle ktorého je potrebné sledovať skutočnú vôľu účastníkov právneho vzťahu nenaráža na kogentnosť Zákonníka práce, zákonné vymedzenie závislej práce ako aj na naznačenú tendenciu potierania skrytých pracovnoprávných pomerov.

Podľa nášho názoru, ak si športový klub so športovcom dohodne také pravidlá vzájomného vzťahu, ktoré budú jednoznačne vytvárať vzťah závislej práce, nemôžu sa len odkazom na úpravu Občianskeho zákonníka a formálnym označením svojej zmluvy odchýliť od úpravy Zákonníka práce.

Na druhej strane, súhlasíme s názorom súdu, že zmluvné strany si slobodne môžu upraviť svoj vzťah aj inak, a ak z obsahu ich vzájomnej zmluvy bude vyplývať, že športovec nebude v závislom vzťahu k športovému klubu, ktorý by mal intenzitu závislej práce, potom je možné akceptovať aj iný než pracovnoprávny režim ich právneho vzťahu. Mohlo by to napr. vyplývať aj zo skutočností, že športovec by dobrovoľne súhlasil s tým, že bude znášať nejakú časť nákladov na výkon svojej činnosti (napr. cestovné, náklady na výstroj a pod.) a na druhej strane bude mať väčšie možnosti

¹⁵⁴ Gábris, T.: Športové právo, s. 213, , pozri tiež DOLOBÁČ, M. in Kolektív autorů: Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva, 2008, s. 100, ISBN: 978-80-904024-1-6

zrušenia svojho kontraktu so športovým klubom (napr. v prípade atraktívnej ponuky od iného športového klubu, alebo zostupu do nižšej súťaže – tzv. *release clauses*).

Tento test vyžaduje v každom konkrétnom prípade podrobné skúmanie obsahu právneho vzťahu medzi športovcom a športovým klubom a nachádzanie znakov, ktoré by odlišovali jeho charakter závislej práce od samostatnej zárobkovej činnosti, napr. podľa kritérií definovaných Medzinárodnou organizáciou práce¹⁵⁵. Zároveň je tento test náročný v tom, že vyžaduje aj skúmanie skutočnej vôle športovca a športového klubu. Zisťovanie skutočnej vôle môže byť problematické v oblastiach, kde sa zmluvy medzi športovcom a športovým klubom uzavierajú podľa štandardných vzorových zmlúv, ako tomu býva napr. v ľadovom hokeji na Slovensku. Najmä mladí začínajúci hokejisti nemajú iné možnosti, než akceptovať takúto štandardnú zmluvu, ak chce uzavrieť kontrakt s hokejovým klubom, a realizovať svoju hokejovú činnosť, pričom nie je v takej negociačnej pozícii, aby mal možnosť ovplyvniť obsah takejto zmluvy. Ak nebude akceptovať klubom predloženú zmluvu, jednoducho nebude môcť hrať. Potom je obtiažne skúmať aká bola skutočná vôľa profesionálneho hokejistu.

Priestor pre usporiadanie vzájomného vzťahu podľa skutočnej vôle zmluvných strán sa zúžil v oblasti futbalu, kde 19.04.2012 došlo k uzavretiu Dohody o minimálnych požiadavkách pre štandardné hráčske zmluvy v profesionálnom futbale v Európskej únii a zvyšku teritória UEFA (*Agreement regarding the minimum requirements for standard player contracts in the professional football sector in the European Union and in the rest of the UEFA territory*), ktorú uzavrel UEFA spolu s Medzinárodnou federáciou profesionálnych futbalistov (FIFPro), Európskymi profesionálnymi futbalovými ligami (EPFL) a Asociáciou európskych klubov (ECA)¹⁵⁶. V zmysle čl. 5 tejto dohody musí byť zmluvný vzťah medzi futbalovým klubom a profesionálnym futbalistom uzavretý ako pracovný pomer, obsahujúci dojednania podľa tejto dohody, pri zohľadnení kogentných ustanovení právneho poriadku štátu, v ktorom sídli športový klub. Podľa čl. 6. 2. klub je klub povinný platiť futbalistovi povinné odvody na zdravotné poistenie i sociálne zabezpečenie. Uvedená dohoda síce nie je priamo záväzná pre národné futbalové zväzy, alebo futbalové kluby, pretože tie nie sú priamo zmluvnými stranami, ale zmluvné strany sa v dohode zaviazali vynaložiť maximálne úsilie, aby vo svojej pôsobnosti dosiahli uplatňovanie obsahu tejto dohody v praxi medzi futbalovými klubmi a futbalistami. Vzhľadom na pyramídovú štruktúru športu budú kluby fakticky tlačené k zmene svojej praxe týmto smerom. UEFA momentálne zatiaľ neuložila povinnosť svojim členským asociáciám implementovať obsah uvedenej dohody do svojich stanov a iných predpisov, avšak uložila im povinnosť vynaložiť maximálne úsilie na transpozíciu obsahu tejto dohody do svojich záväzných predpisov. Postup UEFA zatiaľ nie je radikálny (nejde o vynucovanie štýlom „bud' budete mať pracovné zmluvy, alebo nebudete hrať“), uvedomujúc si, že v niektorých krajinách nebude dosť dobre dosť dobre možné podriaďiť vzťah profesionálneho futbalistu a klubu miestnemu pracovnému právu, vzhľadom na niektoré kogentné ustanovenia právneho poriadku (čo je zrejme aj prípad Slovenskej republiky).

¹⁵⁵ Pozri Gábris, T.: Športové právo, s. 209,

¹⁵⁶ dostupné na http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/andor/headlines/news/2012/04/20120419_en.htm

Môže sa stať, že vzhľadom na majetkovú situáciu futbalových klubov v najvyššej súťaži v Slovenskej republike by uplatňovanie tejto dohody mohlo viesť k tomu, že mnohé kluby by prešli na amatérsku úroveň.

II. 3. 2. Právne postavenie športovcov v individuálnych športoch

Právnomu statusu športovcov v individuálnych športových súťažiach nebola posiaľ venovaná až taká pozornosť. Zrejme to vyplýva zo skutočností, že čisto individuálnych športových súťaží, ktoré by mali výrazný ekonomický efekt nie je až tak veľa. V oblasti práva sa diskusia často rozbieha na určitú tému až potom, čo je vzíde nejaký podnet z praxe, pričom podnety vznikajú často práve tam, kde sa jedná o vysoké peňažné nároky. Z individuálnych športových disciplín sú možno takto atraktívne profesionálne súťaže v tenise, boxe či atletike.

Európsky súdny dvor sa vo svojej judikatúre zaoberal podstatou činnosti individuálnych športovcov len do tej miery, aby posúdil, či ich činnosť spadá do rámca Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (ZES). Konštatoval, že činnosť týchto športovcov (či už poloprofesionálnych džudistov alebo plavcov) je regulovaná ustanoveniami ZES, ide o činnosť, za ktorú dostávajú určité odmeny, od dosiahnutých výsledkov priamo závisí výška príspevkov, ktoré im budú ochotní poskytnúť ich sponzori, ako aj výška dotácií z verejných rozpočtov. Ide teda o ekonomickú činnosť a je potrebné na týchto športovcov aplikovať ustanovenia čl. 49 ZES (predtým čl. 59) o slobode poskytovania služieb¹⁵⁷. Nepotreboval sa však ďalej už zaoberať tým, či tieto služby je potrebné považovať za podnikanie alebo výkon inej samostatnej zárobkovej činnosti.

Vzhľadom na spôsob vykonávania činnosti individuálnych športovcov možno konštatovať, že individuálny športovec vykonáva športovú činnosť sústavne, samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku¹⁵⁸. Jeho činnosť teda napĺňa znaky podnikania, tak ako sú vymedzené v ustanovení § 2 ods. 1 ObchZ. Definícia podnikania v zmysle uvedeného ustanovenia však obsahuje aj subjektívny predpoklad, spočívajúci v tom, že takáto činnosť je vykonávaná podnikateľom. Ide o kruhovú definíciu, podľa ktorej je podnikateľom len ten, kto podniká, ale podnikanie je činnosť vyvíjaná podnikateľom. Podnikať môže len podnikateľ v zmysle § 2 ods. 2 ObchZ, teda ten, kto je na podnikanie oprávnený, na základe živnostenského alebo iného podnikateľského oprávnenia. V opačnom prípade nejde o podnikanie¹⁵⁹.

¹⁵⁷ Pozri napr. bod 61. rozsudku ESD vo veci č. C-191/97 Christelle Deliége v. Ligue Francophone de Judo et Disciplines Associées ASBL [2000] ECR I-2549 alebo bod 25. rozsudku ESD vo veci C-519/04 P David Meca - Medina a Igor Majcen proti Komisii Ú. v. EÚ (2006/C 244/14)

¹⁵⁸ Účel dosiahnutia zisku už v súčasnosti nemožno u profesionálnych individuálnych športovcoch podľa nášho názoru spochybňovať. Honoráre či finančné odmeny za výkon športovej činnosti sú pre nich ich hlavným zdrojom obživy.

¹⁵⁹ OVEČKOVÁ, O. in Ovečková, O. a kol.: Obchodný zákonník. Komentár, 1. diel, Bratislava: Iura edition, 2008, s. 22, ISBN: 978-80-8078-205-4

Podnikateľom je v zmysle § 2 ods. 2 ObchZ len taká osoba, ktorá patrí do niektorej z kategórií uvedených sub písm. a) až d)¹⁶⁰. Môžeme si teda položiť otázku, či sú individuálni športovci podnikateľmi.

Športovci nie sú osobami, ktoré by sa obligatórne zapisovali do obchodného registra. Športovcom v individuálnych športoch nie je na ich činnosť vydávané živnostenské oprávnenie, aj keď teoreticky ich športová činnosť vykazuje všetky znaky živnosti. Živnostenský zákon (ŽZ) pri negatívnom vymedzení pojmu živnosť v ustanovení § 3 ŽZ výkon športovej činnosti neuvádza, a nevylučuje ju teda zo živnostenského podnikania.

Živnostenský zákon síce výslovne uvádza, že živnosťou nie je využívanie výsledkov tvorivej duševnej činnosti, ale šport zrejme nemôžeme považovať za tvorivú duševnú činnosť. Rozdiel medzi športovým výkonom a umeleckým výkonom spočíva v tom, že predmetom umeleckého výkonu je vykonanie umeleckého diela, pričom sa jedná o vykonanie diela tvorivým spôsobom. Predmetom športového výkonu nie je vykonanie nejakého umeleckého či iného diela a prvok tvorivosti pri športovej činnosti je trochu oslabený, hoci ho nemožno úplne vylúčiť, najmä pokiaľ ide o kolektívne športové hry. Prvok tvorivosti tak podľa niektorých autorov odlišuje umelecký výkon od športového výkonu¹⁶¹. V zmysle § 5 ods. 13 zákona č. 618/2003 Z. z. o práve autorskom a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) je umeleckým výkonom predvedenie, prednes alebo iné tvorivé vykonanie umeleckého diela alebo folklórneho diela spevom, hraním, recitáciou, tancom alebo iným spôsobom. Súhlasíme však s názorom, že nemožno vylúčiť, že i výkon inej osoby než umelca mohol byť považovaný za umelecký výkon, pokiaľ ním bude vykonávané umelecké dielo, napr. ak gymnasta alebo krasokorčuliar vykonáva choreografické dielo¹⁶². *Telec* označuje športové výkony ako tzv. atypické výkony, ktoré majú niektoré umelecké črty, ale nepredvádza sa nimi žiadne umelecké dielo a sú vo všeobecnosti prejavmi fyzickej zdatnosti. Pripúšťa však, že niektoré športové výkony majú hraničnú povahu a je zložité odlišiť ich od umeleckých výkonov¹⁶³.

Dovolené činnosti, ktoré napĺňajú znaky podnikania, ale ktoré nie sú nikde upravené a nie sú ani zaradené do katalógu voľných živností, teda napokon nie sú podnikaním a osoby, ktoré ich vykonávajú nie sú podnikateľmi. Katalóg voľných živností je síce otvorený a teoreticky možno ohlásiť živnostenskému úradu aj takú voľnú živnosť, ktorá sa v zozname odporúčaných označení voľných živností zverejnených ministerstvom vnútra SR¹⁶⁴ nenachádza, predmet činnosti takejto živnosti však musí byť určitý a zrozumiteľný. Prax živnostenských úradov je však taká, že ohlasovateľovi nevydajú živnostenský list na taký predmet činnosti, ktorý sa v danom zozname nenachádza. Pokiaľ teda športovci nedostanú živnostenský list na výkon svojej športovej činnosti, nebudú môcť byť považovaní za podnikateľov a ich činnosť za podnikanie.

¹⁶⁰ Okrem toho v zmysle § 23 ObchZ aj zahraničná osoba, ktorá má právo (oprávnenie) podnikateľ

¹⁶¹ Miščíková, R. in VOJČÍK, P. - MIŠČÍKOVÁ, R.: Základy práva duševného vlastníctva. 1.

Vydanie, Košice: Typopress, 2004, s. 124, ISBN 80-89089-22-4

¹⁶² Tamtiež

¹⁶³ TELEC, I.: Tvůrčí práva duševního vlastnictví. Brno: Masarykova univerzita, 1994, s. 164-165, ISBN 80-210-0885-7

¹⁶⁴ <http://www.minv.sk/?zivnostenske-podnikanie>

Na druhej strane samotné podmienky nadobudnutia živnosti, ktoré predpokladajú dosiahnutie veku 18 rokov sú pre výkon zárobkovej činnosti v športe nevyhovujúce a športové hnutie by ich považovalo za zbytočne prísne. V niektorých prípadoch by to bolo možné povedať aj o požiadavke bezúhonnosti športovcov.

Aj keď ŽZ neposkytuje uspokojivé riešenie pre vyššie nastolenú otázku, o niečo konkrétnejší je zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov. V zmysle § 8 ods. 1 písm. j) tohoto zákona sa uvádza, že ceny zo športových súťaží sa považujú za ostatné príjmy, ak nejde o daňovníka, ktorý športovú činnosť vykonáva v rámci inej samostatnej zárobkovej činnosti, pričom ustanovenie odkazuje na § 6 ods. 2 písm. b) zákona o dani z príjmov, ktorý pojednáva o príjmoch z činností, ktoré nie sú živnosťou alebo podnikaním. Zákon teda neráta výslovne s tým, že príjmy individuálneho profesionálneho športovca zo športových súťaží, by mohli byť príjmami zo živnosti resp. príjmami z podnikania, ale chápe ich buď ako ostatné príjmy alebo príjmy z inej samostatnej zárobkovej činnosti, ktorá nie je živnosťou ani podnikaním. To však zákon uvádza pokiaľ ide o ceny zo športových súťaží.

Športovci nie sú osobami, ktoré by podnikali na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov ani podnikateľmi podľa § 2 ods. 2, písm. d) ObchZ, žiadny iný právny predpis nereguluje podmienky ich činnosti.

Športovci v individuálnych športoch však predsa len môžu získať podnikateľské oprávnenie na iné činnosti, ktoré sú živnosťou. Jedná sa napríklad o reklamné a marketingové služby, ktoré športovci často využívajú ako zdroj svojich príjmov, pri propagácii rôznych podnikateľov na svojom športovom oblečení či športovej výstroji. Ako držiteľia živnostenského oprávnenia by potom nadobudli status podnikateľa a aj ich kmeňová športová činnosť by potom mala byť podľa doslovného výkladu ustanovenia § 2 ods. 1 považovaná za podnikanie¹⁶⁵.

Pôvodný návrh zákona o športe sa do problematiky právneho postavenia športovcov snažil vniesť viac svetla, keď uvádzal, že profesionálny športovec, ktorý vykonáva športovú činnosť v profesionálnej súťaži alebo otvorenej súťaži a vystupuje samostatne vo svojom mene a na vlastnú zodpovednosť, sa považuje za samostatne zárobkovo činnú osobu podľa osobitného predpisu. Poznámka pod čiarou prezrádza, že týmto osobitným predpisom mal byť ŽZ. Takýto športovec by mal byť teda podnikateľom v zmysle § 2 ods. 2 písm. b) ObchZ. Dôvodová správa k návrhu zákona o športe v tejto súvislosti uvádza, že ak výkon športovej činnosti nevykazuje prvky závislej činnosti, to znamená, že športovec z inštitucionálneho hľadiska vystupuje samostatne vo svojom mene a na vlastnú zodpovednosť, má takýto športovec postavenie samostatne zárobkovo činné osoby. V dôsledku toho, právna úprava športovej činnosti vykonávanej samostatne patrí do oblasti obchodného práva.

Keďže však návrh zákona o športe nebol prijatý a ZOPŠ, ktorý bol schválený parlamentom namiesto pôvodne pripravovaného návrhu zákona o športe už vyššie spomínané ustanovenie neobsahoval, zostáva nám iba konštatovať, že v súčasnosti sú športovci v individuálnych športoch považovaní za osobitnú skupinu samostatne zárobkovo činných osôb.

¹⁶⁵ PELIKÁNOVÁ, I.: Komentár k obchodnímu zákonníku. 1. díl, 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2003, s. 34, ISBN: 80-7201-420-X

Z tohto dôvodu by bolo potrebné posudzovať podľa Občianskeho zákonníka vzťahy individuálnych profesionálnych športovcov s ich dodávateľmi športovej výstroje a športového náčinia, s organizátormi športových podujatí, s ich trénermi s ich manažérmi, agentmi, ako aj prípadne s reklamnými spoločnosťami. Ide však o právne vzťahy, ktoré nemajú spotrebiteľský alebo príležitostný charakter, ale športovec si prostredníctvom týchto právnych vzťahov zabezpečuje podmienky pre výkon svojej športovej činnosti a pre dosahovanie svojich príjmov. Javí sa mi, že tieto vzťahy sú akosi prirodzenejšie späté s obchodnoprávnou než občianskoprávnou úpravou.

Je ťažké posúdiť, či by mal byť obchodnoprávny režim pre športovcov výhodnejší než občianskoprávny. Inak by sme totiž situáciu hodnotili, ak by si svoje zmluvné povinnosti nesplnil športovec a inak, ak by bol porušiteľom jeho zmluvný partner. Každopádne, kým nie je status športovcov v živnostenskom zákone vyriešený výslovnou, môžu vzniknúť o režime ich záväzkoprávných vzťahov isté pochybnosti.

Ak však športovec nadobudol status podnikateľa za účelom vykonávania marketingových alebo iných podobných aktivít, bude podnikateľom, a aj jeho záväzkové vzťahy s organizátorom športovej súťaže, ktorých obsahom budú dojednania o podmienkach účasti v súťaži, štartovnom, povinnostiach v prípade neospravedlneného nenastúpenia na súťažný zápas či preteky apod., by mali byť posudzované v zmysle Obchodného zákonníka, nakoľko úspech v jeho marketingovej sfére bude priamo závisieť od jeho úspechu v športovej sfére. Tieto záväzkové vzťahy nemusia vzniknúť pri priamej realizácii jeho predmetu činnosti (v tomto prípade športovej činnosti), stačí ak ide o zabezpečenie realizácie jeho športovej činnosti.¹⁶⁶

II. 4. PODNIKATELIA V ŠPORTOVOM SEKTORE

Obchodnoprávne normy sa v oblasti športu aplikujú najmä z dôvodu, že v športe vystupuje viacero subjektov so statusom podnikateľov, ktorých činnosť súvisí s prevádzkovaním profesionálnej športovej činnosti alebo organizovaním profesionálnych športových súťaží. V nasledujúcich statiach sa budeme zaoberať týmito subjektami.

II. 4. 1. Tréneri

Tréning je neodmysliteľnou súčasťou športovej prípravy. Úspech v športe nie je možné dosiahnuť bez tvrdého a poctivého tréningu. V športe majú tréning na starosti špecializované osoby - tréneri.

¹⁶⁶ BEJČEK, J. in Bejček, J. - Eliáš, K. - Raban, P. a kol.: Kurs obchodního práva. Obchodní závazky. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 26, ISBN: 978-80-7179-781-4

Právne postavenie trénerov je trochu odlišné než u hráčov. Tréneri bez ohľadu na to, či poskytujú služby individuálnym športovcom alebo športovým klubom, činia tak na základe živnostenského oprávnenia a majú postavenie podnikateľov.

Tréneri poskytujú svoje služby na základe viazanej živnosti podľa skupiny 214, položka 30, prílohy č. 2 k ZŽ - výkon špecializovaných činností v oblasti telesnej kultúry okrem horskej vodcovskej služby - pričom túto živnosť môžu vykonávať na základe preukázania spôsobilosti dokladom o získanej odbornej spôsobilosti podľa zák. č. 444/2008 Z. z. o akreditačnej komisii pre oblasť telesnej kultúry a o Jednotnom vzdelávacom systéme odborníkov v športe Slovenskej republiky. V zmysle tohto zákona vykonávajú vzdelávanie a prípravu trénerov, rozhodcov a iných odborníkov v oblasti telesnej kultúry vzdelávacie zariadenia, ktoré majú na túto činnosť vydané potvrdenie o akreditácii ministerstvom alebo vysoké školy.

Vo vzdelávacom zariadení alebo na vysokej škole sa pripravujú na výkon špecializovaných činností v oblasti telesnej kultúry odborníci v rôznych vzdelávacích programoch, podľa stupňa trénerskej kvalifikácie, o ktorú sa uchádzajú, a ktoré zákon rozdeľuje do piatich trénerských kategórií.

Vzdelávacie zariadenie vydáva účastníkom prípravy na výkon špecializovaných činností doklad o získanej odbornej spôsobilosti. Národný športový zväz je potom v zmysle tohto zákona oprávnený rozhodnúť, aká trénerská kvalifikácia sa bude vyžadovať v konkrétnych športových súťažiach, ktoré organizuje a povoliť vykonávanie špecializovaných činností športovým odborníkom vydaním a aktualizovaním licencie podľa osobitného predpisu. Tieto licencie vydávajú národné športové zväzy potom spravidla na základe vlastných samosprávnych predpisov.

Znamená to, že tréner jednak musí získať určité trénerské vzdelanie, aby mohol získať živnosť a pôsobiť ako tréner a aby mohol pôsobiť ako tréner v konkrétnej športovej súťaži, nestačí mu na to akékoľvek trénerské vzdelanie (trénerská kvalifikácia), ale presne také vzdelanie, ako určujú pravidlá organizácie danej súťaže.

Na výkon špecializovaných činností v oblasti telesnej kultúry sa uznáva odborná spôsobilosť aj niektorým aktívnym športovcom po dosiahnutí určitej výkonnosti.

Zákon podrobne opisuje aké schopnosti predpokladá jednotlivý kvalifikačný stupeň. Napríklad tréner V. kvalifikačného stupňa je graduovaný na II. stupni vysokoškolského vzdelávania. Získava najvyššiu trénerskú kvalifikáciu v systéme vzdelávania odborníkov v športe v krajinách Európskej únie. Absolvent V. stupňa je špecializovaný odborník v konkrétnom športe, ktorý má zodpovedajúce teoretické poznatky, praktické skúsenosti a trénerské zručnosti, ktoré mu umožňujú riadiť športovú prípravu vo vrcholovom športe. Tvorí nové koncepcie pri modelovaní, riadení a diagnostikovaní športovej činnosti. Ovláda najnovšie teoretické východiská športového tréningu, športovej kinantropológie, športovej edukológie a športovej humanistiky súvisiace s prípravou športovcov na najvyššej úrovni. Pozná faktorovú štruktúru športového výkonu, ovláda teóriu a prax rozvoja všeobecných a špeciálnych faktorov športového výkonu. Vie interpretovať a využiť diagnostické metódy na určenie úrovne výkonnosti, trénovanosti, miery únavy, zaťaženia a miery adaptácie. Ovláda metódy a prostriedky modelovania športovej prípravy a predikcie športového výkonu. Vie v praxi uplatniť teoretické východiská výberu športovo talentovanej mládeže. Vo vlastnej športovej špecializácii pozná najnovšie metódy, formy a prostriedky tréningu smerujúce k intenzifikácii,

individualizácii a k invencii tréningového procesu. Ovláda osobitosti prípravy žien a mládeže. Orientuje sa v problematike výživy vrcholových športovcov, doping, suplementácie výživových článkov a dovolených prostriedkov podporujúcich výkon. Je pripravený na marketingové a manažérske činnosti vo svojom športe. Je pripravený pôsobiť ako lektor, ale aj ako metodický a riadiaci pracovník pri ďalšom vzdelávaní odborníkov vo svojej špecializácii. Rozsah vzdelávania je minimálne štyri semestre magisterského štúdia v akreditovanom študijnom odbore šport, v akreditovanom študijnom programe trénerstvo alebo v medziodborových študijných programoch trénerstvo s inou predmetovou špecializáciou.

V dôsledku rozhodnutia ESD vo veci *Heylens*¹⁶⁷ platí, že odborná spôsobilosť občanov členských štátov Európskej únie, Nórska, Lichtenštajnska, Islandu a Švajčiarska na vykonávanie špecializovaných činností v oblasti telesnej kultúry a na vykonávanie funkcií vysokoškolských učiteľov sa uznáva podľa zákona č. 293/2007 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií v znení neskorších predpisov.

Zmluvný vzťah trénera s konkrétnym športovcom v individuálnych športových odvetviach bude mať občianskoprávny alebo obchodnoprávny charakter v závislosti od postavenia daného športovca. Zmluvný vzťah trénera so športovým klubom, ktorý je obchodnou spoločnosťou však bude celkom určite obchodnoprávnym vzťahom.

Činnosť trénera nevykazuje znaky závislej činnosti do tej miery ako je to u športovcov v kolektívnych športových odvetviach. U tréneroch sa v oveľa väčšej miere prejavuje prvok samostatnosti, aj v kolektívnych športoch sa kladie dôraz na nezávislosť trénera od športového klubu, autonómiu rozhodovania trénera, ako nevyhnutný predpoklad na riadny výkon jeho činnosti. Tréner sa sám rozhoduje, akým spôsobom a metódami bude pripravovať športovcov na športovú súťaž, sám určuje zostavu mužstva na športový zápas, taktiku a riadi svojimi pokynmi celkovú činnosť športovcov. Pritom je zodpovedný za športový výkon a výsledky družstva. Vzťah trénera a športového klubu skôr pripomína vzťah mandanta a mandatára, než pracovný pomer. Nie je vylúčené, aby športový klub zamestnal trénera ako svojho zamestnanca, čo však pre športové kluby bolo priveľmi nákladné a navyše v prípade, že by chceli ukončiť s trénerom spoluprácu boli by viazané výpovednými dôvodmi a výpovednou dobou. Tieto otázky si vedia kluby so svojimi trénermi oveľa pružnejšie upraviť v mandátnej zmluve.

II. 4. 2. Hráčski agenti

Komerčný charakter profesionálneho športu sa prejavuje okrem iného pri prestupoch profesionálnych športovcov z jedného športového klubu do druhého. Vo finančne

¹⁶⁷ V rozsudku ESD zo dňa 15.10.1987 vo veci C-222/86 *Union nationale des entraîneurs et cadres techniques professionnels du football (Unectef)* proti *Georges Heylens a iní*, ECR I – 04097 [1987] súd uznal predpisy francúzskeho práva, ktoré vyžadovali od belgického občana držiteľa oprávnenia na vykonávanie profesie futbalového trénera v zmysle belgických zákonov, aby v prípade, že chce vykonávať trénerskú činnosť vo Francúzsku, získal osvedčenie o odbornej spôsobilosti podľa francúzskych predpisov, za rozporné so ZES.

najsilnejších športových odvetviach je realizácia takýchto prestupov spojená s vysokými, niekedy až dych vyrážajúcimi sumami peňazí, ktoré z dôvodu prestupu platí klub, ktorý hráča získava klubu, ktorý hráč opúšťa, alebo samotnému hráčovi. Na týchto sumách sa však podieľajú aj ďalšie subjekty - ktoré tieto prestupy sprostredkujú - agenti hráčov, klubov alebo trénerov (ďalej v texte budeme pre zjednodušenie používať výraz „agent“ alebo „hráčsky agent“).

II. 4. 2. 1. Právne postavenie hráčskych agentov

Hráčski agenti vykonávajú sprostredkovateľskú činnosť. Ich činnosť spočíva v sprostredkovaní prestupu hráča z jedného športového klubu do druhého. Sú činní buď pre hráčov, pre ktorých sprostredkujú uzavretie pracovnej zmluvy¹⁶⁸ so športovým klubom, alebo pre športové kluby¹⁶⁹, pre ktoré sprostredkujú prestup vlastného hráča do iného klubu, alebo príchod hráča z iného klubu na základe prestupovej (transferovej) zmluvy uzavretej s iným klubom.

Ako vzor športových regulácií o hráčskych agentov budeme v tomto príspevku používať pravidlá, ktoré jednotlivé medzinárodné či národné športové organizácie prijali pre oblasť futbalu. Právne postavenie, podmienky výkonu činnosti i zodpovednosť hráčskych agentov v oblasti najpopulárnejšieho športu futbalu, v ktorej oblasti pôsobí i najviac hráčskych agentov, upravuje Nariadenie Medzinárodnej federácie futbalových asociácií (ďalej „FIFA“) pre agentov hráčov platné od 01.01.2008 (ďalej len „Nariadenie FIFA“). Jednotlivé členské asociácie FIFA vrátane Slovenského futbalového zväzu (SFZ) sú povinné prijať vlastné národné úpravy pre reguláciu činnosti hráčskych agentov v ich národnej pôsobnosti, ktoré musia byť kompatibilné s Nariadením FIFA. Pravidlá upravujúce činnosť agentov hráčov a klubov (ďalej len „Pravidlá SFZ“), ktoré vydal Slovenský futbalový zväz, reagovali ešte na predchádzajúcu úpravu FIFA z roku 2000 a boli vydané ešte 11.09.2001. SFZ teda bude musieť znova prehodnotiť svoje pravidlá a uviesť ich do súladu s reguláciou FIFA.

Je zaujímavé, že Nariadenie FIFA i Pravidlá SFZ pojednávajú o „uvádzaní hráča do klubu za účelom jeho zamestnania“, čo znamená, že medzi hráčom a futbalovým klubom sa vytvára pracovnoprávny vzťah, ale Smernica pre registráciu profesionálnych zmlúv SFZ výslovne neurčuje, že medzi klubom a hráčom sa vytvára pracovnoprávny vzťah, pretože v čl. 2 bod 3. tejto smernice je uvedené, že ohľadne profesionálnej hráčskej zmluvy nie je rozhodujúci jej charakter (pracovnoprávny, obchodnoprávny, občianskoprávny, služobný pomer atď.)

¹⁶⁸ Pozri stať II. 3. 1.

¹⁶⁹ Pokiaľ by činnosť agenta spočívala v tom, že by pre istý športový klub vyvíjal činnosť smerujúcu k uzatváraniu profesionálnych zmlúv s hráčmi alebo transferových zmlúv s inými klubmi pravidelne resp. sústavne, bolo by možné jeho zmluvný vzťah s takýmto športovým klubom považovať za zmluvu o obchodnom zastúpení. Pozri HUSÁR, J. in Suchoža, J. a kol.: Obchodný zákonník a súvisiace predpisy. Komentár, Bratislava: Eurounion, 2007, s. 856; MAREK, K.: Smluvní obchodní právo. Kontrakty. Brno: Masarykova univerzita, 2006, s. 311, ISBN: 978-80-210-4619-1

Nariadenie FIFA uvádza, že agent zároveň môže zastupovať záujmy hráčov či klubov, ak ho o to požiadajú, pričom nie je špecifikované, o aké záujmy a o aké zastupovanie má ísť. Pokiaľ dané ustanovenie vykladáme v kontexte celého Nariadenia FIFA, dospejeme k záveru, že by malo ísť o zastupovanie záujmov hráča alebo klubu pri dojednávani alebo obstarávaní príležitosti uzavrieť sprostredkovanú zmluvu. Zrejme na túto činnosť sa ono „zastupovanie záujmov obmedzuje“ a nie aj na napr. zastupovanie v konaniach pred štátnymi orgánmi v sporoch z uplatňovania sprostredkovaných zmlúv, najmä ak všeobecné záväzné predpisy na takéto zastupovanie vyžadujú osobitné plnomocenstvá a niekedy aj osobitné profesijné postavenie zástupcov.

Agenti vykonávajú túto činnosť sústavne, vo svojom mene, na svoju zodpovednosť, samostatne, za odmenu – teda za účelom dosiahnutia zisku. Možno povedať, že ich činnosť, aj keď súvisí so športom, je primárne zameraná na dosahovanie zisku a má zárobkový charakter. Ide o hospodársku činnosť a agentov považujeme za účastníkov hospodárskej súťaže na trhu poskytovania poradenstva hráčom, trénerom či klubom. Podľa nášho názoru nemožno pochybovať o podnikateľskom statuse agentov¹⁷⁰.

Činnosť agentov by sme zaradili do takej oblasti spoločenských vzťahov, kde sa prelína regulácia športových noriem a právnych noriem všeobecného charakteru, neprijímaných primárne za účelom úpravy tejto špeciálnej problematiky. Aby sme boli konkrétnejší, právne postavenie agentov a vzťahy, do ktorých pri svojej činnosti vstupujú je potrebné posudzovať v zmysle spomenutých pravidiel športových organizácií (ak boli pre dané športové odvetvie prijaté) a v zmysle takých právnych predpisov ako je Obchodný zákonník, zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ŽZ), nevynímajúc ich pritom spod pôsobnosti noriem komunitárneho práva.

Podmienky výkonu ich športovej činnosti nie sú dané len všeobecne záväznými právnymi predpismi, ale aj normami športových združení¹⁷¹. Práve podmienky výkonu tejto činnosti ustanovené predpismi vydanými FIFA boli preskúmané Súdom prvej inštancie z hľadiska ich súladu so Zmluvou o Európskych spoločenstvách vo veci *Piau v. Komisia*.

Ako sme už naznačili vyššie činnosť agentov má podnikateľský charakter a agentov je potrebné považovať za podnikateľov. Pokiaľ ich chceme zaradiť do niektorej z kategórie podnikateľov vymedzených v § 2 ods. 2 ObchZ, celkom určite sa bude jednať o podnikateľov v zmysle písm. b) resp. c) tohto ustanovenia, teda pôjde o osoby, ktoré podnikajú na základe živnostenského oprávnenia. Agenti vykonávajú sprostredkovateľskú činnosť. Na výkon sprostredkovateľskej činnosti vo všeobecnosti je potrebné živnostenské oprávnenie. To platí, pokiaľ ide o sprostredkovanie uzavretia transferovej zmluvy ohľadne prestupu športovcov pôsobiacich v kolektívnych športoch medzi dvoma športovými klubmi. Pokiaľ však agent sprostredkúvava hráčovi uzavretie profesionálnej zmluvy so športovým klubom a vychádzajúc z Nariadenia FIFA i z nášho vyššie uvedeného názoru, že ide v podstate o sprostredkovanie uzavretia pracovnej

¹⁷⁰ Hamerník, P. in SIEKMANN, R. – PARRISH, R. – MARTINS, R. – SOEK, J. (eds.): *Players' Agents Worldwide Legal Aspects*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2007, s. 181-182, ISBN: 978-90-6704-245-1 (ďalej len „Hamerník, in: Siekmann & co., strana)

¹⁷¹ Pozri aj Pravidlá spravujúce agentov hráčov Medzinárodnej federácie basketbalových asociácií (FIBA) na www.fiba.com

zmluvy, by agent mal mať okrem licencie od príslušného športového zväzu vydanú podľa vyššie spomínaných pravidiel o hráčskych agentov aj živnostenské oprávnenie na sprostredkovanie zamestnania na úhradu v zmysle § 25 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Ide pritom o viazanú živnosť, na ktorej prevádzkovanie sa vyžaduje minimálne vysokoškolské vzdelanie I. stupňa¹⁷². Na sprostredkovanie zamestnania sa v iných krajinách vyžaduje osobitné podnikateľské oprávnenie¹⁷³.

Krátky prieskum v živnostenskom registri na internete ukázal, že takmer žiaden zo známych hráčskych agentov nedisponuje živnostenským oprávnením na prevádzkovanie sprostredkovania zamestnania za úhradu. Väčšinou síce osoby vykonávajúce činnosť agentov majú živnostenské oprávnenia, ale iba ako voľné živnosti na sprostredkovanie v oblasti služieb a obchodu, prípadne sprostredkovateľskú činnosť v oblasti športu. V podstate teda vykonávajú svoju podnikateľskú činnosť neoprávnené, no doposiaľ sme nezaregistrovali prípad, v ktorom by boli agenti sankcionovaní z titulu neoprávneného podnikania. Športové zväzy u agentov zaujíma iba skutočnosť, či splnili podmienky na výkon tejto činnosti v zmysle príslušných pravidiel športových zväzov, pričom ich nezaujíma, či disponujú nejakým podnikateľským oprávnením alebo nie.

Ďalšie podmienky výkonu činnosti agentov určujú autonómne pravidlá prijímané konkrétnymi športovými zväzmi, ktoré vyhlasujú, organizujú a riadia jednotlivé profesionálne športové súťaže.

Uvedené nevylyčuje, že agentmi budú často podnikatelia podľa § 2 ods. 2 písm. c) ObchZ, a to osoby ktoré podnikajú na základe ešte iných oprávnení podľa osobitných predpisov. Oprávneniami podľa osobitných predpisov sa podľa nášho názoru nemajú na myslí licencie vydávané pre agentov športovými organizáciami ako sú FIFA, FIBA či SFZ, ale oprávnenia vydávané podľa všeobecne záväzných právnych predpisov ako sú najmä zákony upravujúce výkon slobodných povolání [zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov či zákon SNR č. 78/1992 Zb. o daňových poradcov a Slovenskej komore daňových poradcov v znení neskorších predpisov].

V zmysle Pravidiel SFZ osoba, ktorá je právnikom oprávneným v zmysle zákonov platných v Slovenskej republike pracovať v súlade s ich znením ako právnik, ktorý má uzavreté poistenie profesionálnej zodpovednosti, môže pôsobiť ako agent bez toho, aby bol držiteľom licencie národného športového zväzu. Z takto koncipovaného znenia sa zdá, že akýkoľvek právnik, pokiaľ uzavrie poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom činnosti agenta v požadovanej výške, môže vykonávať činnosť hráčskeho agenta bez potreby zaobstarania si príslušnej licencie. O čosi jednoznačnejšie je Nariadenia FIFA, v zmysle ktorého ide o zákonne autorizovaných praktických právnikov pôsobiacich v súlade s predpismi jednotlivých krajín, ktorých činnosť nespadá pod rozsah pôsobnosti pravidiel a môžu vykonávať činnosť agenta aj bez spomínanej licencie. Takíto profesní praktickí právnici ako advokáti, notári, exekútori, daňoví poradcovia totiž disponujú licenciou príslušnej profesnej komory, ktorej získanie tiež predpokladá splnenie predpokladov odbornosti a bezúhonnosti a majú uzavreté profesionálne

¹⁷² Pozri položku 28 prílohy č. 2 k zákonu č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov

¹⁷³ Hamerník, in Siekmann & co., s. 183

poistenie. Bolo by zbytočné, ak by duplicitne mali preukazovať splnenie rovnakých predpokladov na získanie licencie agenta¹⁷⁴.

Považujem však za potrebné uviesť, že licencia na výkon činnosti agenta nie je oprávnením na podnikanie v zmysle § 2 ods. 2, písm. c) ObchZ. Osoby vykonávajúce činnosť hráčskeho agenta musia okrem licencie disponovať vyššie uvedeným oprávnením na podnikanie, konkrétne živnostenským listom na výkon sprostredkovateľskej činnosti či na sprostredkovanie práce, podľa toho, či sprostredkujú len uzavretie transferovej zmluvy alebo aj pracovnej zmluvy.

Na otázku, či môžu byť agentmi aj podnikatelia podľa § 2 ods. 2 písm. a) ObchZ – konkrétne obchodné spoločnosti – existuje v zásade negatívna odpoveď. Isteže, aj obchodné spoločnosti sa môžu zaoberať sprostredkovateľskou činnosťou pri prestupoch hráčov alebo ich zastupovaním pred štátnymi orgánmi, nemôžu sa však uchádzať o licenciu agenta. Článok 2 ods. 1 Pravidiel SFZ v súlade s Nariadením FIFA uvádza, že agentom je fyzická osoba, ktorá za poplatok na základe daných pravidiel uvedie hráča do klubu za účelom jeho zamestnania, alebo kontaktuje jeden klub s druhým za účelom uzatvorenia prestupovej (transferovej) zmluvy podľa nižšie uvedených ustanovení.

Iná situácia je napríklad v basketbale. V slovenských podmienkach úprava činnosti hráčskych agentov činných v basketbale neexistuje, pretože zatiaľ zrejme v basketbalovom hnutí takáto požiadavka nebola artikulovaná. Podľa našich informácií sa na území Slovenskej republiky zaoberajú sprostredkovaním prestupu profesionálnych hráčov alebo hráčok basketbalu dve osoby. FIBA však dňa 18. mája 2005 vydala „Pravidlá spravujúce agentov hráčov“ (ďalej len „Pravidlá FIBA“) vzťahujúce sa na medzinárodné transfery hráčov a trénerov, v ktorých článku 2 ods. 3 sa uvádza, že o licenciu sa môžu uchádzať iba fyzické osoby, pokiaľ však fyzická osoba získa licenciu, môže vykonávať činnosť skrz spoločnosť alebo podobnú entitu¹⁷⁵. Nie je príliš jasné, čo mali tvorcovia tohto pravidla na mysli. Že právnická osoba síce nemôže byť agentom, ale fyzická osoba agent môže túto činnosť vykonávať na jej účet alebo v jej mene? Potom však už činnosť agenta stráca podnikateľský charakter, lebo tu by už nešlo o podnikanie agenta ale o podnikanie danej právnickej osoby. Alebo snáď chceli vytvoriť konštrukciu, akú slovenský právny poriadok pozná v ustanovení § 56 ods. 4 ObchZ, v zmysle ktorej aj obchodné spoločnosti môžu vykonávať činnosť, ktorú podľa osobitných predpisov môžu vykonávať iba fyzické osoby, ak ju spoločnosť vykonáva pomocou osôb, ktoré sú na to oprávnené podľa osobitných predpisov? Pravidlá FIBA v tomto vôbec nie sú jasné, lebo pojednávajú o agentoch iba ako o fyzických osobách, konajúcich vo svojom mene, povinných uzavrieť poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom činnosti agenta vo svojom mene, na druhej strane však umožňujú týmto agentom konať prostredníctvom právnickej osoby. Toto pravidlo nie je vôbec šťastne formulované a nemožno s určitosťou povedať, že aj právnické osoby majú v basketbale prístup k profesii agenta.

¹⁷⁴ Zastupovať hráčov v procese dojednávania uzavretia zmluvy medzi hráčom a športovým klubom, bez splnenia podmienky držania licencie hráčskeho agenta môžu aj rodičia, súrodenci a manžel(-ka) hráča(-čky) – čl. 4.1. Nariadenia FIFA; obdobnú úpravu obsahuje čl. 2 bod 3. Pravidiel SFZ, opomína však v tejto skupine súrodencov

¹⁷⁵ *Individuals who have obtained a licence are allowed to operate through a company or a similar entity.*

V praxi sa hráčski agenti čoraz častejšie združujú do obchodných spoločností, v záujme postihnúť čo najširší záber trhu. Takéto obchodné spoločnosti poskytujú hráčom komplexný servis poradenských služieb či už právnych, účtovných, ekonomických, marketingových až po zabezpečovanie pragmatických záležitostí, akými sú napr. ubytovanie, lekárska starostlivosť. Pri sprostredkovaní uzavretia profesionálnej zmluvy so športovým klubom však nemôže ako agent vystupovať takáto spoločnosť, ale len konkrétna fyzická osoba, ktorá má licenciu agenta, a len táto fyzická osoba je oprávneným adresátom provízie za sprostredkovanie kontraktu.

II. 4. 2. 2. Predpoklady výkonu činnosti agenta

Fyzická osoba, ktorá mieni legálne vykonávať činnosť hráčskeho agenta, musí podľa vyššie zmieneného nášho názoru najprv získať živnostenské oprávnenie na výkon sprostredkovateľskej činnosti.

Okrem spomenutých oprávnení na podnikanie bude musieť agent získať licenciu príslušného športového združenia na výkon tejto činnosti. V oblasti futbalu vydávajú licencie národné športové združenia. Basketbalový agent musí byť držiteľom licencie vydananej FIBA, ak chce sprostredkovať medzinárodné prestupy, v prípade pôsobenia len v rámci niektorej krajiny potrebuje licenciu príslušného národného zväzu, ak zväz prijal takéto pravidlá. Na udelenie licencie spomenuté predpisy vyžadujú splnenie pozitívnych predpokladov – odborná a morálna spôsobilosť a negatívneho predpokladu – neexistencia konfliktu záujmov.

Odborné predpoklady žiadateľa sa preverujú odbornou skúškou. Odborná skúška má pozostávať z písomného testu, v ktorom uchádzač má označiť správnu odpoveď z viacerých alternatív, a ktorý má byť zameraný na otázky z oblasti platných futbalových predpisov vydaných FIFA a príslušnou kontinentálnou konfederáciou a národným zväzom, v rámci ktorých uchádzač koná skúšku, a to najmä pokiaľ ide o oblasť prestupových pravidiel. Ďalej majú byť v teste otázky zamerané na poznatky z civilného práva a záväzkového práva (najmä zo zmlúv)¹⁷⁶. Obdobné je to v oblasti basketbalu, pričom uchádzač o licenciu musí absolvovať aj osobný rozhovor, ktorým sa zisťuje, či je vo všeobecnosti (zrejme po osobnostnej stránke) schopný a vhodný na poskytovanie poradenstva hráčom či klubom.

Morálne predpoklady, ak to tak nazveme, spĺňa osoba, ktorá nemá záznam v registri trestov, resp. nemá „zlú reputáciu“ (čl. 3 Pravidiel FIBA). Pojem používaný Pravidlami FIBA pripúšťa rôzny výklad a existuje určité nebezpečenstvo, že môže byť účelovo zneužitý na odmietnutie vydania licencie určitým osobám diskriminačným spôsobom.

Uchádzač o licenciu zároveň nesmie byť členom žiadneho orgánu FIFA resp. FIBA, ich Komisií národných zväzov ani klubov a ani nesmie byť členom organizácie, ktorá je akýmkoľvek spôsobom prepojená s uvedenými organizáciami. Pravidlo o zamedzení konfliktu záujmov v úpravách FIFA i FIBA je koncipované veľmi široko. Úmyslom bolo

¹⁷⁶ Čl. 8. bod 5. Pravidiel FIFA

zrejme v najširšej možnej miere zabezpečiť rovnaké podmienky pre agentov pri ich vzájomnom súťažení, aby žiaden z nich nezískal predstih pred inými súťažiteľmi na základe znalosti vnútorných záležitostí zväzov či klubov. Skôr sa však nazdávame, z dôvodu ktorý uvádzame v nasledujúcej stati, že táto úprava sleduje len zamedzenie možného konfliktu záujmov pri odbornej skúške žiadateľa a pri posudzovaní podmienok na vydanie licencie. Pravidlo o zamedzení konfliktu záujmov sa totiž vzťahuje iba na uchádzačov o licenciu, ktorí sú povinní podrobiť sa odbornej skúške a nevzťahuje sa na osoby, ktoré môžu pôsobiť ako agenti bez licencie.

Úspešní uchádzači sú povinní uzavrieť poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone činnosti v renomovanej poisťovni, alebo zložiť na zabezpečenie svojej profesnej zodpovednosti za škodu bankovú garanciu v sume 100.000,- CHF.

Nariadenie FIFA neuvádza minimálnu ani maximálnu poistnú sumu, na ktorú by malo byť uzavreté poistenie zodpovednosti za škodu, SFZ vo svojich Pravidlách uvádza minimálnu poistnú sumu 100.000,- CHF, vychádzajúc z faktu, že takáto suma sa vyžaduje ako ekvivalent poistnej zmluvy vo forme bankovej zábezpeky. Zaujímavou je požiadavka uzavrieť zmluvu s renomovanou poisťovňou. Skutočnosť, že SFZ má rozhodovať o tom, či je určitá spoločnosť, disponujúca povolením Národnej banky Slovenska alebo zahraničnej autority na činnosť poisťovne, renomovaná alebo nie, sa nám javí ako neprijateľná, zavádzajúca možnosť diskriminačného prístupu. Maximálna poistná suma má byť podľa textu Pravidiel SFZ stanovená na základe agentovho obratu. Kto a akým spôsobom však má túto poistnú sumu stanoviť Pravidlá SFZ neuvádzajú.

Obdobne je to s požiadavkou zložiť spomínanú zábezpeku na zabezpečenie zodpovednosti za škodu výlučne do švajčiarskej banky. Táto zábezpeka má byť neodvolateľná a má byť vyplatená v prípade rozhodnutia súdu, rozhodcovského súdu alebo príslušnej športovej (v tomto prípade futbalovej) autority v prospech hráča, športového klubu alebo v prospech iného agenta, ktorí utrpeli škodu v dôsledku činnosti agenta, ktorý zložil zábezpeku.

Podmienenie vykonávania činnosti agentov licenciou vydávanou na základe preukázania odborných znalostí a morálnych záruk a uzavretím poistenia sa profesia športového hráčskeho agenta približuje svojou povahou slobodným povolaniam, vyznačujúcim sa nezávislosťou a organizovanosťou na princípe záujmovej samosprávy.

II. 4. 2. 3. Zmluvný vzťah agenta s hráčom

Vzhľadom na to, že športovci v kolektívnych športoch podľa nášho názoru nie sú podnikateľmi, spravuje sa zmluvný vzťah medzi hráčskym agentom a hráčom ustanoveniami § 774 až § 777 Občianskeho zákonníka o sprostredkovateľskej zmluve. Predmetom tejto sprostredkovateľskej zmluvy je však podľa nášho názoru obstaranie uzavretia pracovnej zmluvy so športovým klubom. Ide teda o sprostredkovanie zamestnania, preto sa práva a povinnosti zmluvných strán budú zároveň spravovať ustanoveniami § 25 a § 28 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti, ktoré upravujú určité evidenčné povinnosti sprostredkovateľa i notifikačné povinnosti voči

záujemcovi (hráčovi) a voči orgánom štátnej správy. Ustanovenie § 25 navyše dopĺňa podstatné náležitosti sprostredkovateľskej zmluvy. Absencia týchto náležitostí v zmluve medzi agentom a hráčom bude mať za následok neplatnosť tejto zmluvy.

Športové predpisy majú vlastnú úpravu zmluvy medzi agentom a hráčom. Tieto predpisy stanovujú, aké náležitosti má mať zmluva, aké práva a povinnosti jednotlivým zmluvným stranám z tejto zmluvy vyplývajú¹⁷⁷. Dokonca FIFA vo svojom Nariadení vydala štandardnú sprostredkovateľskú zmluvu, ktorú sú agenti povinní vo vzťahu k hráčom používať. Vzhľadom na vyššie uvedené, uzavretie zmluvy v tomto štandardnom znení nebude postačovať a zmluvné strany budú musieť do zmluvy pojať aj ďalšie dojednania vyžadované kogentnými predpismi o sprostredkovaní zamestnania, inak by takáto zmluva bola neplatná.

Agent je oprávnený uzavrieť s hráčom zmluvu maximálne na dva roky s možnosťou jej obnovovania bez obmedzenia. Toto ustanovenie športových predpisov je na prvý pohľad v rozpore so zásadou zmluvnej slobody, keďže obmedzuje vôľu zmluvných strán vo vzťahu k dohode o dĺžke trvania kontraktu. Súd prvého stupňa posudzoval zmienené pravidlo a jeho súlad so Zmluvou o Európskych spoločenstvách („ZES“) v rozsudku *Piau* a dospel k záveru, že pravidlo nie je obmedzujúce a rozporné so ZES, ale naopak podporuje voľnú súťaž medzi agentmi, keď im znemožňuje zaviazat' si hráčov na dlhé obdobie, ale naopak umožňuje hráčom minimálne každé dva roky rozhodnúť sa, či bude pokračovať s doterajším agentom alebo si vyberie nového agenta. Súd prvej inštancie sa zameriaval na súlad daného ustanovenia s pravidlami hospodárskej súťaže a nie na jeho súlad so zásadou zmluvnej voľnosti, ale možno súhlasiť s tým, že takto formulované ustanovenie je len zdanlivo v rozpore so zmluvnou voľnosťou zmluvných strán, pretože zmluvné strany majú možnosť neustále svoj zmluvný vzťah predlžovať až na ako dlho chcú.

V zmysle článku 11 bod 9. Pravidiel SFZ agenti s licenciou (táto norma nie je adresovaná „právnikom vykonávajúcim činnosť agenta“) musia pri svojej činnosti používať štandardnú vzorovú zmluvu, ktorú im poskytne SFZ. Túto štandardnú zmluvu môžu zúčastnené strany meniť dodatočnými dohodami, no tieto nesmú byť v rozpore s „právnymi ustanoveniami upravujúcimi zamestnanecké vzťahy v Slovenskej republike“. Nielenže citované ustanovenie Pravidiel SFZ – súc prebraté z Nariadenia FIFA – pôsobí obmedzujúco vo vzťahu k zásade zmluvnej voľnosti, ale je aj prejavom nepochopenia základných rysov vzťahu agent – hráč. Medzi agentom a hráčom sa totiž nevytvára pracovný pomer ale občianskoprávny vzťah podliehajúci podporne normám Občianskeho zákonníka o sprostredkovateľskej zmluve. Ak však mali tvorcovia tohto predpisu na mysli, že zmluva nesmie byť v rozpore s ustanoveniami pracovnoprávných predpisov o sprostredkovaní zamestnania, tak takáto úprava by bola vzhľadom na skôr spomenuté okolnosti na mieste.

Pravidlá SFZ obsahujú špecifickú úpravu odmeny agenta pokiaľ ide o sprostredkovanie uzavretia hráčskej profesionálnej zmluvy. Výška odmeny závisí od hráčovho ročného hrubého príjmu, ktorý agent pre hráča dojednal v profesionálnej (zamestnaneckej) zmluve. Pravidlá SFZ uvádzajú v čl. 11 ods. 4, že do tohto príjmu sa zaratúvajú aj naturálne príjmy ako sú „auto, byt“ či rôzne prémie, bonusy alebo pôžitky, čo je v

¹⁷⁷ Pozri čl. 19 a nasl. Nariadenia FIFA a naň nadväzujúci čl. 11 Pravidiel SFZ

príkrom rozpore s čl. 20 bod 1. Nariadenia FIFA¹⁷⁸. Zmluvné strany sa majú dohodnúť, či sa má odmena agenta vyplatiť jednorázovo alebo v pravidelných ročných splátkach počas celej doby trvania sprostredkovanej zmluvy, aj keby medzitým už došlo k zániku zmluvy medzi agentom a hráčom.

Konkrétne výška provízie je ponechaná na dohodu zmluvných strán, športové predpisy dispozitívne uvádzajú výšku odmeny, na ktorú má agent nárok, ak sa mu nepodarí dohodnúť sa o výške odmeny s hráčom individuálne. Nové Nariadenie FIFA na rozdiel od predchádzajúcej úpravy znižuje túto odmenu agenta z pôvodných 5% základného príjmu hráča zo sprostredkovanej zmluvy – myslí sa tým hrubý príjem spomenutý vyššie – na 3% tohto príjmu. V tejto otázke sa platné Pravidlá SFZ opäť dostávajú do rozporu s Nariadením FIFA, keďže zotrávajú na pôvodnej výške 5%. Uvedené 3% sa podľa nášho názoru vyrátávajú z príjmu hráča za celú predpokladanú dobu trvania sprostredkovanej zmluvy. Pravidlá SFZ tu nepojednávajú o odmene splatnej jednorázovo alebo v ročných splátkach, ale o kompenzácii, ktorú je hráč povinný zaplatiť zrejme jednorázovo pri vzniku zmluvy, ktorá má kompenzovať agentovi nezískanie provízie v dôsledku nedosiahnutia dohody o jej výške. Keďže na províziu by mal nárok počas celého trvania sprostredkovanej zmluvy (ak by sa nedohodli na jednorázovej provízií, ktorá by však tiež určite nemala zohľadňovať len výšku príjmu hráča, ale aj dobu trvania jeho zmluvy dojednanej agentom), zrejme aj túto kompenzáciu je treba vnímať ako náhradu celkovej provízie zo sprostredkovanej zmluvy, nie len z jej časti splatnej v prvý rok trvania zmluvy. Napokon Pravidlá SFZ ju odvíjajú od výšky príjmu, ktorý hráč získa zo sprostredkovanej zmluvy ako takej, a nie zo sprostredkovanej zmluvy v prvom mesiaci alebo v prvom roku jej trvania. V tejto súvislosti je ešte potrebné vziať na zreteľ ustanovenie § 25 ods. 3 zákona č. 5/2004 Z. z., v zmysle ktorého je agent oprávnený prijať od hráča províziu za sprostredkovanie kontraktu až po jeho prijatí do zamestnania, teda až po uzavretí sprostredkúvanej zmluvy so športovým klubom.

Agenti vo väčšej miere ako iní sprostredkovatelia zvyknú byť často pri vyhľadávaní príležitosti pre záujemcu na uzavretie novej zmluvy príliš iniciatívni, konajú nečakajúc na pokyny klienta, niekedy v snahe za každú cenu sprostredkovať nový kontrakt a získať províziu, ktorá nezvykne byť pri súčasných trhových podmienkach nízka, najmä pokiaľ ide o transfery mimo územia Slovenskej republiky či strednej Európy. Príliš časté prestupy hráčov môžu viesť k destabilizácii hráčskych kádrov klubov i výkonov jednotlivých mužstiev, k problémom hráčov spojených s potrebou adaptácie sa na nové pomery, následne k znižovaniu kvality jednotlivých športových zápolení, poklesu miery identifikácie sa fanúšika so svojim mužstvom, ktorý pociťuje veľký žiaľ v prípade odchodu obľúbeného hráča do iného klubu, strate identifikácie sa hráča so svojim klubom, jeho symbolmi a farbami a v konečnom dôsledku môžu viesť k poklesu záujmu divákov či sponzorov o dané športové odvetvie najmä v krajinách, kde sú kluby finančne slabšie, nie sú schopné konkurovať najbohatším klubom v boji o hráča a nie sú schopné udržať svojich kľúčových hráčov vo svojom družstve po dlhší čas.

¹⁷⁸ Nemecké znenie: „...insbesondere ohne Berücksichtigung etwaiger zusätzlicher Leistungen wie Auto, Wohnung...“, anglické znenie: „...shall not include other player's benefits such as a car, a flat,...“; takéto chyba sa ale nevyskytuje v Smernici Českomoravského futbalového svazu pro činnost agentu hráčů fotbalu

Z týchto dôvodov, a najmä pre ochranu záujmov klubov, jednotlivé športové organizácie kladú veľký dôraz na dodržovanie zákazu oslovovania hráčov, ktorí majú platne uzavretú profesionálnu zmluvu so športovým klubom, za účelom presvedčiť ich o predčasnom ukončení platnej zmluvy a potrebe hľadať nového zamestnávateľa. Takéto zákazy sa objavujú v športových normách upravujúcich prestupy hráčov z jedného klubu do iného v každom kolektívnom športovom odvetví a logicky aj v pravidlách upravujúcich činnosť agentov. Nariadenie FIFA vo svojom čl. 22 bod 2. dokonca zachádza tak ďaleko, že stanovuje domnienku, že v prípade akéhokoľvek porušenia zmluvy s klubom zo strany hráča, do ktorého je zahrnutý aj jeho agent, sa predpokladá, že k tomuto porušeniu zmluvy ho naviedol jeho agent, pokiaľ sa nepreukáže opak. Toto pravidlo považujeme za veľmi nejasné, pretože nemožno dobre predpokladať o aké porušenia zmluvy, do ktorých je zahrnutý agent sa má jednať. Formulácia objektívnej stránky daného skutku je minimálne nezrozumiteľná. Navyše je podľa nášho názoru nesprávne zaviesť právnu domnienku navádzania na porušenie zmluvy zo strany agenta takým spôsobom, že agent má následne preukazovať, že k určitej skutočnosti (navádzanie na porušenie zmluvy) nedošlo. Dokazovanie negatívnym spôsobom, že určitá skutočnosť nenastala, je vždy oveľa problematickejšie, než dokazovanie určitej skutočnosti pozitívnym spôsobom, že nastala. Celé dokazovanie v tomto prípade asi bude závisieť len od výpovede hráča, či kontrakt porušil z vlastnej iniciatívy alebo z iniciatívy agenta.

Pravidlá SFZ stanovujú agentom i ďalšie povinnosti, ktoré nie sú typické a nestretávame sa s nimi u iných profesií, ako je napríklad povinnosť zasielania zoznamu zamestnancov agenta SFZ a v prípade skončenia pracovného pomeru s niektorým zamestnancom oznamovať tieto skutočnosti SFZ a žiadať SFZ o vyškrtnutie tejto osoby zo zoznamu zamestnancov. Agent smie zamestnávať zamestnancov iba na administratívne úkony a nesmie sa nimi nechať zastúpiť pri zastupovaní záujmov hráča alebo klubu pred iným hráčom alebo klubom.

Pravidlá FIBA stanovujú agentom aj povinnosti smerujúce k solidnosti a efektívnosti ich pôsobenia ako sú povinnosti disponovania s dostupnou kanceláriou, telefónnym spojením a inými spôsobmi komunikácie a ďalšími zariadeniami nevyhnutnými na riadne vykonávanie svojej podnikateľskej činnosti.

II. 4. 2. 4. Zmluvný vzťah agenta s klubom

Právny režim, ktorým sa bude spravovať vzťah medzi agentom a športovým klubom taktiež závisí od právneho postavenia oboch zmluvných strán. Ide o súkromnoprávny záväzkový vzťah, ktorý možno nepochybne zaradiť medzi relatívne obchodné záväzkové vzťahy, pričom od povahy subjektov závisí aplikovateľnosť Obchodného resp. Občianskeho zákonníka.

Vyššie v texte sme dospeli k jednoznačnému záveru, že agenti sú podnikateľmi. Právny status športových klubov je rôzny, prevažne ide o občianske združenia. Tie športové kluby, ktoré vyhľadávajú služby agentov, pôsobia zväčša vo vrcholových športových súťažiach, ktoré sú organizované na profesionálnom princípe a majú zväčša právnu

formu obchodných spoločností. Ponechajúc stranou úvahy o tom, či ide o obchodné spoločnosti založené za účelom podnikania alebo nie, dospievame k názoru, že zmluva, ktorou sa agent zaviazuje sprostredkovať pre takýto klub príležitosť uzavrieť transferovú zmluvu s iným klubom, sa bude okrem príslušných športových predpisov riadiť ustanoveniami § 642 a nasl. Obchodného zákonníka o zmluve o sprostredkovaní¹⁷⁹.

Závazok agenta spočíva v povinnosti vyvíjať činnosť smerujúcu k tomu, aby športový klub, pre ktorý je činný, mal príležitosť uzavrieť transferovú zmluvu s iným klubom ohľadne prestupu jeho športovca do záujemcovho klubu. Na rozdiel od zmluvného vzťahu k hráčom, ak je agent činný pre športový klub, vznik nároku na jeho províziu nie je závislý od skutočnosti, či napokon k uzavretiu sprostredkúvanej zmluvy dôjde alebo nie¹⁸⁰ (pokiaľ nie je medzi účastníkmi dohodnuté niečo iné), stačí že vyvíja určitú činnosť, ktorá reálne smeruje k príležitosti uzavrieť takúto zmluvu. Dôležitá je činnosť agenta a jej relevancia, pričom nie je rozhodujúce, či sa agentovi podarí dosiahnuť konkrétny výsledok. Dokonca nie je podľa nášho názoru rozhodujúce či v dôsledku činnosti agenta nastala nejaká konkrétna príležitosť pre klub uzavrieť zmluvu, k tej príležitosti ani nemusí dôjsť, stačí ak agent činnosť pre klub vykonáva, a to takým spôsobom, ktorý obsahuje reálnu potenciú vytvárať príležitosti na uzavretie zmluvy.

Keďže v tomto vzťahu ide o sprostredkovanie uzatvorenia jednorázovej zmluvy, Nariadenie FIFA ani Pravidlá SFZ neuvádzajú alternatívne obe možnosti určenia spôsobu splatnosti odmeny agentov klubov, ale poskytujú agentovi právo na jednorázovú odmenu v dohodnutej výške. Zároveň pri agentoch klubov chýba podporné určenie kompenzácie v percentuálne vyjadrenej miere tak ako tomu je u agentov hráčov, v prípade, že nedôjde k dohode o výške odmeny, alebo by výška odmeny nebola dojednaná platne. V prípade nedostatku dohody o výške odmeny agentov klubov prichádza do úvahy použitie dispozitívnych ustanovení ObchZ o obvyklej provízii.

Pokiaľ by činnosť agenta spočívala v tom, že by pre istý športový klub vyvíjal činnosť smerujúcu k uzatváraniu transferových zmlúv s inými klubmi pravidelne resp. sústavne, bolo by možné jeho zmluvný vzťah s takýmto športovým klubom považovať za zmluvu o obchodnom zastúpení¹⁸¹.

¹⁷⁹ Pre argumentačnú bázu k tomuto názoru pozri napr. ČORBA, J.: Športové kluby - podnikanie pro forma? In: Knoll, V. - Karhanová, M.(eds.): Naděje právní vědy: sborník z mezinárodního setkání mladých vědeckých pracovníků:12.-14.október 2007 na Zámeckém statku Býkov. -- Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 271 - 277 , ISBN: 978-80-7380-122-9

¹⁸⁰ FÚSEK, F. in Ovečková, O. a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. 2. časť, Bratislava: Iura edition, 2005, s. 469, ISBN: 80-8078-027-7

¹⁸¹ HUSÁR, J. in Suchoža, J. a kol.: Obchodný zákonník a súvisiace predpisy. Komentár, Bratislava: Eurounion, 2007, s. 856; ISBN: 978-80-88984-98-6, MAREK, K.: Smluvní obchodní právo. Kontrakty. Brno: Masarykova univerzita, 2006, s. 311, ISBN: 8021040041, WINKLER, M. : Obchodné zastúpenie vo vnútroštátnom a zahraničnom obchode, Praha: Linde, 2010, s. 31, ISBN: 978-807201-818-5

II. 4. 2. 5. Zodpovednosť agenta

Športové predpisy ako aj právne predpisy, ktoré sa vzťahujú na výkon činnosti agentov ustanovujú určité povinnosti, ktoré by mali agenti pri svojej činnosti dodržiavať. V prípade porušenia týchto povinností prichádza do úvahy vyvodenie zodpovednosti voči agentovi a uloženie sankcií. Zodpovednosť agenta za nesprávny postup pri výkone svojej činnosti, ktorým porušil ustanovené povinnosti sa prejaví v dvoch sférach:

- a) vo sfére disciplinárnej zodpovednosti
- b) vo sfére súkromnoprávnej zodpovednosti

II. 4. 2. 5. 1. Disciplinárna zodpovednosť agenta

Disciplinárnu zodpovednosť voči agentom vyvodzujú príslušné orgány športovej samosprávy na základe porušenia povinností ustanovených športovými predpismi. Ide napr. o porušenie spomenutých povinností nepresvedčať hráča, aby porušil zmluvu so svojim športovým klubom, nepresvedčať hráča ukončiť spoluprácu so svojim klubom, pokiaľ sám nepríde s iniciatívou prestúpiť do iného klubu. Ďalej je agent povinný konať vždy v záujme hráča či klubu, ktorého zastupuje, nesmie byť zároveň činný pre hráča, ktorému sprostredkúva uzatvorenie zmluvy a pre klub, do ktorého hráč má prestúpiť, aby sa zamedzilo možnému konfliktu záujmov pri dojednávaní obsahu pracovnej zmluvy. Agent je povinný postupovať vždy v súlade s predpismi príslušných športových združení, ktoré upravujú jeho činnosť a ktoré upravujú organizáciu športových súťaží, v danom športovom odvetví, v ktorom agent pôsobí. V opačnom prípade príslušný športový zväz začne voči agentovi disciplinárne konanie, výsledkom ktorého môže byť uloženie disciplinárnej sankcie. Disciplinárne sankcie sú rôzne, od pokarhania až po odňatie licencie, ich uplatnenie bude závisieť najmä od závažnosti agentovho previnenia.

Disciplinárne opatrenia a disciplinárne konanie sú upravené v predpisoch vydaných športovými zväzmi, ktoré nie sú všeobecne záväzné. Na základe týchto predpisov nemožno automaticky voči niekomu vyvodzovať zodpovednosť a ukladať mu povinnosti. Aby boli tieto predpisy voči agentom použiteľné, musia sa agenti týmto predpisom sami podvoliť.

Vo futbale je systém disciplinárnej zodpovednosti agenta založený na tom, že každý uchádzač o licenciu agenta, ktorý obstojí v písomnej skúške a splní aj ďalšie predpoklady pre výkon činnosti agenta, podpisom prejaví súhlas s tzv. Kódexom profesionálneho správania. Podpisom Kódexu sa uchádzač zaväzuje, že bude dodržiavať všetky predpisy vydané danou národnou asociáciou, ktorá mu udeľuje licenciu, ako aj predpisy FIFA, pod hrozbou uloženia sankcií, ktoré sú v týchto predpisoch zakotvené. Takýmto spôsobom sa legalizuje uplatnenie disciplinárnych predpisov voči agentom.

Kto neprejaví podpisom súhlasom s Kódexom profesionálneho správania, nedostane licenciu na výkon činnosti agenta. Takáto osoba môže v prospech hráčov alebo klubov vykonávať sprostredkovateľskú činnosť, ak má na to príslušné podnikateľské

oprávnenie, a to bez toho, aby sa dopúšťala porušenia nejakých právnych predpisov. Nemôže sa ani dopustiť porušenia športových predpisov, keďže sa nezaviazala ich dodržiavať a jednotlivé športové združenia nemajú právomoc uplatňovať voči nej svoje disciplinárne opatrenia.

Služby agentov bez licencie však hráči či kluby nebudú vyhľadávať. Vystavili by sa nebezpečenstvu, že bude disciplinárna zodpovednosť vyvodená voči nim. Pravidlá športových zväzov totiž ukladajú hráčom i klubom zákaz využívať pri sprostredkovaní služby takých osôb, ktoré nedisponujú príslušnou licenciou pre výkon činnosti agenta. Hráči a kluby sú pritom týmito predpismi viazaní v rámci ich členského pomeru k danému športovému združeniu, ktoré tieto predpisy vydalo. Využívať služby licencovaného agenta je ako pre hráčov tak pre kluby výhodnejšie, pretože agenti s licenciou sa zaviazali dodržiavať ďalšie povinnosti, ktoré bežní sprostredkovatelia nemajú a ktoré slúžia na ochranu hráčov a klubov, rozširujú oblasť zodpovednosti agenta za škodu spôsobenú porušením jeho povinností a navyše sú agenti s licenciou povinne poistení za škodu spôsobenú pri výkone svojej činnosti.

Súd prvej inštancie vo svojom rozsudku vo veci *Piau*¹⁸² odobril tento rozsah zodpovednosti agentov, povinnosť ich poistenia, povinnosť preukázať splnenie vedomostných a morálnych kritérií v rámci potreby ochrany hráčov vo vzťahu k agentom, pretože ich kariéra je krátka, a každé zlé rozhodnutie učené na radu svojho agenta môže veľmi negatívne ovplyvniť ich ďalší profesionálny i súkromný život. Nevyjadril sa však, prečo by spĺňať všetky tieto kritériá mali aj tí agenti, ktorí sú činní ako sprostredkovatelia v prospech športových klubov, keďže v tomto prípade ide o vzťah dvoch rovnocenných obchodných partnerov a argumenty ohľadne krátkosti kariéry a možného negatívneho dopadu nesprávnych rozhodnutí vo vzťahu k športovým klubom neobstoja.

II. 4. 2. 5. 2. Súkromnoprávna zodpovednosť agenta

Pod súkromnoprávnou zodpovednosťou agenta máme na mysli jeho zodpovednosť vo vzťahu k hráčovi alebo športovému klubu, s ktorým vstúpil do záväzkového vzťahu, teda zodpovednosť voči svojmu partnerovi. Rozsah tejto zodpovednosti je daný nielen športovými predpismi, na ktorých dodržiavanie sa agent sám zaviazal podpísaním Kódexu profesionálneho správania, alebo iným prejavom vôle, ale je daný aj všeobecne záväznými právnymi predpismi, ktoré musí agent dodržiavať bez ohľadu na svoju vôľu.

Zmluva, športové predpisy i právne predpisy ustanovujú agentovi rôzne povinnosti, ktorými sa má riadiť pri výkone svojej činnosti. Ak tieto povinnosti poruší, nastupuje jeho zodpovednosť za porušenie povinností. Keďže ide o povinnosti zo záväzku, ktorý je založený zmluvou o sprostredkovaní uzavretia pracovnej alebo transferovej zmluvy, ide o záväzkovú zodpovednosť agenta.

¹⁸² Rozsudok Súdu prvého stupňa vo veci T-193/02 Laurent Piau proti Komisii Európskych spoločenských z 22.04.2004

Jeho zodpovednosť za porušenie povinnosti sa najmä môže prejavíť vo forme zodpovednosti za škodu, ktorú zmluvnému partnerovi porušením povinnosti spôsobil. Následkom je potom povinnosť agenta nahradiť poškodenému zmluvnému partnerovi spôsobenú škodu.

Povinnosť nahradiť škodu je v právnej teórii v našom geografickom priestore chápaná ako sekundárna povinnosť, ktorá vzniká ako následok porušenia primárnej povinnosti vyplývajúcej zo zmluvy alebo právneho predpisu a môže existovať popri primárnej povinnosti¹⁸³.

Schopnosť agenta nahradiť škodu poškodeným partnerom je zabezpečovaná práve prostredníctvom povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone svojej činnosti. Športové organizácie usúdili, že povinné poistenie je nevyhnutné vzhľadom na to, o aké vysoké finančné čiastky sa jedná pri prestupoch špičkových športovcov i vzhľadom na to, že zárobky hráčov, ktoré majú dostávať na základe sprostredkovaných pracovných zmlúv sa šplhajú čoraz vyššie, teda hodnota predmetu agentmi sprostredkovanej zmluvy je spravidla veľmi vysoká a pochybenie agenta môže mať veľmi nepriaznivé dôsledky vo vzťahu k majetkovej sfére jeho klientov, či už sa jedná o športové kluby alebo športovcov.

II. 4. 2. 5. 2. 1. Zodpovednosť agenta za škodu spôsobenú hráčom

Právny vzťah medzi agentom a hráčom spadá do oblasti občianskeho práva a aj zodpovednosť za škodu spôsobenú porušením povinností z tohto vzťahu je potrebné posudzovať podľa predpisov občianskeho práva. Občianskoprávna zodpovednosť za škodu podľa aktuálneho právneho poriadku Slovenskej republiky spočíva na štyroch základných predpokladoch, ktorými sú protiprávny úkon, vznik škody, príčinná súvislosť medzi protiprávnym úkonom a vznikom škody a s výnimkou osobitných druhov zodpovednosti za škodu aj zavinenie. Právna úprava pritom vychádza z prezumpcie zavinenia škodcu, ktorý musí preukázať, že vznik škody nezavinil¹⁸⁴.

Na zodpovedanie otázky, aký je rozsah zodpovednosti za škodu agenta voči hráčom a aké sú možné prípady vzniku jeho zodpovednosti, je potrebné vedieť, aké povinnosti agentovi vyplývajú s jeho zmluvného vzťahu k hráčovi.

Agent sprostredkúva hráčovi uzavretie pracovnej zmluvy so športovým klubom. V zmysle § 777 OZ je agent povinný oznamovať hráčovi, všetky okolnosti, ktoré môžu mať vplyv na rozhodnutie hráča uzavrieť sprostredkovanú zmluvu. Najpodstatnejšou okolnosťou pre hráča, na základe ktorej sa bude rozhodovať o tom, s ktorým klubom uzavrie pracovnú zmluvu bude iste výška odmeny, ktorú má za výkon svojej činnosti od

¹⁸³ Napr. BRÖSTL, A. - DOBROVIČOVÁ, G. - KANÁRIK, I.: Teória práva. Košice: UPJŠ, 2002, s. 158, BOGUSZAK, J. - ČAPEK, J. - GERLOCH, A.: Teória práva. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 192-193, ISBN: 80-7357-030-0

¹⁸⁴ PLANK, K. in Vojčík, P. a kol.: Občiansky zákonník. Stručný komentár. Bratislava: Iura edition, 2008, s. 474, ISBN: 978-80-8078-183-5

klubu dostávať, prípadne ďalšie zmluvné podmienky, akými sú napr. dĺžka trvania uzavieraného kontraktu, plnenia poskytované hráčovi zo strany klubu popri mzde a pod.

Podľa nášho názoru, ak agent podá hráčovi nepresné, skreslené alebo nepravdivé informácie o týchto okolnostiach, prípadne takéto informácie zamlčí (napr. zamlčí, že vôbec existuje možnosť uzavrieť zmluvu s určitým klubom), bude zodpovedný za to, aby kompenzoval hráčovi nevýhody plynúce z toho, že na základe takýchto informácií, uzavrel hráč preňho menej výhodnú pracovnú zmluvu, alebo vôbec neuzavrel pracovnú zmluvu.

Klasický príklad môže spočívať v tom, že klub A bude ponúkať hráčovi mesačný príjem vo výške 10.000,- eur, o čom agent hráča neupovedomí, ale odporučí mu uzavrieť zmluvu s klubom B, ktorý mu ponúka mesačný príjem vo výške 8.000,- eur, a hráč sa v dôsledku zamlčania tejto skutočnosti, rozhodne uzavrieť zmluvu s klubom B, bude agent povinný nahradiť hráčovi ušlý príjem 2.000,- eur mesačne, ktorý by bol hráč dosiahol, ak by uzavrel zmluvu s klubom A.

Pozorný čitateľ sa určite zamyslí nad tým, prečo by vôbec niečo podobné agent robil, aká by mohla byť jeho motivácia poradiť hráčovi uzavretie menej výhodnej zmluvy, ak aj provízia agenta sa odvádza od výšky platu hráča. Po prvé, nie je vylúčené, aby sa agent dohodol s hráčom na určení výšky svojej provízie inak, než podielom na celkových príjmoch hráča zo sprostredkovanej zmluvy. Aj športové pravidlá v tomto prípade dávajú prednosť individuálnej dohode klienta a agenta. Po druhé, z praxe sú známe prípady, keď niektorí agenti nekonali v záujme hráčov, pre ktorých mali sprostredkovať uzavretie zmluvy a nevyhľadávali kluby, ktoré sú ochotné ponúknuť ich klientom najvýhodnejšie podmienky, ale snažili sa sprostredkovať svojim klientom zmluvu s takými klubmi, ktoré daných agentov osobitne motivovali príslubom poskytnutia nenáležitej finančnej výhody, ak presvedčia konkrétnych hráčov uzavrieť s takýmito klubmi zmluvu za menej výhodných podmienok. Prítomnosť takýchto neseriózných osôb v športových kruhoch viedla jednotlivé športové združenia k myšlienke upraviť vlastnými regulami činnosť sprostredkovateľov – agentov tak, aby reálny prístup k tejto činnosti mali len morálne a odborne zdatné osoby, u ktorých je riziko nečestného konania nižšie a ktoré sa v záujme vykonávať túto činnosť zaviazujú dodržiavať presné pravidlá športových organizácií.

Častým javom v poslednom období je platobná neschopnosť športových klubov, ktorá ústi až do neschopnosti plniť si svoje peňažné záväzky voči jednotlivým hráčom. Povinnosť agenta oznamovať hráčovi okolnosti, o ktorých vie a ktoré svedčia o platobnej neschopnosti športového klubu, s ktorým má hráč uzavrieť sprostredkovanú zmluvu resp. svedčia o nezdravej finančnej situácii v takomto klube, je iste súčasťou povinnosti oznamovať skutočnosti majúce význam pre rozhodovanie hráča uzavrieť alebo neuzavrieť športovú zmluvu. V prípade porušenia tejto povinnosti, ak hráč bez vedomosti o zlej finančnej situácii športového klubu uzavrie s takýmto klubom zmluvu, a ten mu následne neplatí dohodnutú odmenu, zodpovednosť agenta za porušenie informačnej povinnosti by nemala spočívať až v povinnosti agenta kompenzovať hráčovi nevyplatenú mzdu. V takomto prípade totiž škoda, ktorá vzniká hráčovi nie je bezprostredným následkom porušenia povinnosti agenta, ale je bezprostredným následkom porušenia zmluvných povinností klubu voči hráčovi.

Ďalšie povinnosti, ktorých porušenie zo strany agenta môže mať za následok vznik jeho povinnosti nahradiť škodu stanovujú rôzne športové pravidlá. Ide napr. o spomínané pravidlo nepresviedčať hráča, aby predčasne zrušil zmluvu, alebo porušil práva a povinnosti stanovené v jeho zmluve¹⁸⁵. Nie sme však presvedčení o tom, že ak by hráč hoci na radu agenta porušil zmluvu, bol by agent zodpovedný za škodu, ktorá by tým hráčovi vznikla (napr. povinnosť zaplatiť pokutu športovému združeniu alebo nahradiť škodu športovému klubu). To už by dochádzalo k prenášaní zodpovednosti hráča za porušenie svojich záväzkov na agenta a predpokladalo by to zníženie spôsobilosť na právne úkony hráčov, ktorí si predsa tiež ako osoby spôsobilé na právne úkony musia byť vedomí toho, že musia znášať negatívne následky svojich protiprávných úkonov. Voči agentovi možno v prípade nabádania na porušenie zmluvy zo strany hráča vyvodiť disciplinárnu zodpovednosť za porušenie športových predpisov, ktoré sa zaviazal dobrovoľne dodržiavať, ale nemožno voči nemu vyvodiť zodpovednosť za škodu, ktorá hráčovi vznikla v dôsledku jeho protiprávneho správania. To by potom aj návodca na trestný čin mal páchatelovi trestného činu nahradiť škodu, ktorá páchatelovi vznikla výkonom trestu uloženého za trestný čin, na ktorý ho návodca naviedol.

Športové normy zvyknú agentom ukladať povinnosti, na základe ktorých má agent zabezpečiť, aby transakcie, pri ktorých sprostredkúva uzavretie prestupovej zmluvy alebo pracovnej zmluvy boli v súlade s príslušnými športovými predpismi. Ide o to, že ak agent má hráčovi sprostredkovať prestup do určitého športového klubu, teda uzavretie pracovnej zmluvy s jeho novým klubom, má zabezpečiť, aby sa celý tento proces udial v súlade s predpismi, ktoré sa naň vzťahujú tak, aby zmluva, ktorej uzavretie agent sprostredkúva, mohla mať reálne účinky a spôsobiť tie následky, ktoré si zmluvné strany pri jej uzavretí želali spôsobiť.

Uvedené naznačuje, že agent by mal byť zodpovedný za to, že sprostredkovaná zmluva bude mať všetky náležitosti vyžadované nielen všeobecne záväznými právnymi predpismi, ale aj športovými predpismi, tak aby na jej základe sa hráč mohol stať riadnym registrovaným hráčom športového klubu a oprávnené v jeho mene hrať súťažné zápasy. Ohľadne športových pravidiel neplatí zásada *ignorantia iuris non excusat*, navyše agent by mal byť odborníkom, ktorý už pred začatím výkonu svojej činnosti musí preukázať znalosť športových predpisov a hráč či klub, pre ktorý je agent činný, by mal mať možnosť spoľahnúť sa na to, že agent mu poradí v zmluvných otázkach a sprostredkuje mu uzavretie takej zmluvy, ktorá obsahuje všetky potrebné náležitosti. Nesplnením uvedenej povinnosti agenta zabezpečiť súlad transakcie s príslušnými predpismi, môže hráčovi vzniknúť škoda priamo, bez toho aby bol na to potrebný naväzujúci protiprávny úkon inej osoby, takže v tomto prípade je predsa len skôr miesto pre vyvodenie zodpovednosti za škodu spôsobenú porušením povinnosti agenta než vo vyššie uvedenom prípade.

Pokiaľ uvažujeme o zodpovednosti za náhradu škody, musíme uvažovať nielen o škode majetkovej ale aj o škode nemajetkovej. Škoda môže byť totiž majetková prejavujúca sa v majetku poškodeného ako rozdiel medzi majetkovým stavom, ktorý je po poškodení a

¹⁸⁵ Pravidlá SFZ čl. 13 písm. c)

medzi tým, ktorý by bol, keby k poškodeniu nebolo bývalo došlo a môže byť aj nemajetková, prejavujúca sa na osobnom záujme poškodeného¹⁸⁶.

V dôsledku porušenia zmluvných povinností agentom môže hráčovi vzniknúť okrem majetkovej aj nemajetková škoda. Máme na mysli eventúálne prípady, keď by sa hráč v dôsledku zamlčania určitých okolností zo strany agenta rozhodol uzavrieť zmluvu s nejakým športovým klubom, hoci by sa v prípade dostatočnej informovanosti rozhodol radšej pre iný klub, od ktorého by možno dosahoval nižšie príjmy, ale napríklad by bol častejšie nasadzovaný na jednotlivé stretnutia a nevysedával by len na lavičke. Najmä mladší hráči radšej volia uzavretie zmluvy s klubom, v drese ktorého majú väčšiu šancu dostať sa priamo do športových súbojov, získať cenné skúsenosti, budovať si svoju popularitu a kredit, mať možnosť prezentovať svoje športové schopnosti pred širokou verejnosťou. Uzavretie zmluvy s takýmto klubom by možno preferovali viac, než „vysedávanie na striedačke“ v inom klube, aj keď za vyššiu odmenu.

Vznik akejkoľvek nemajetkovej škody na strane hráča v takýchto prípadoch by však bolo pre hráča nesmierne zložité preukazovať. Bolo by nemožné spoľahlivo zistiť, za akých podmienok s výnimkou finančných podmienok by pôsobil v klube, s ktorým v dôsledku nedostatku informácií zo strany agenta neuzavrel zmluvu.

K uvedeným argumentom je potrebné dodať, že náhradu majetkovej škody možno v slovenskom právnom poriadku považovať za univerzálny následok porušenia právnej povinnosti, keďže v zmysle § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa v prípade vzniku zodpovednosti za škodu automaticky nahrádza skutočná škoda a ušlý zisk, čo sú dve zložky majetkovej škody. Povinnosť nahradiť nemajetkovú škodu nie je zakotvená vo všeobecnosti, ale v právnom poriadku existujú osobitné prípady, keď je škodca povinný nahradiť aj nemajetkovú ujmu. Právne ani športové predpisy upravujúce činnosť agentov ich na náhradu nemajetkovej škody v prípade porušenia svojich povinností osobitne nezaväzujú.

II. 4. 2. 5. 2. 2. Zodpovednosť agenta za škodu spôsobenú klubom

Pokiaľ ide o poskytovanie služieb agenta športovým klubom, režim zodpovednostných vzťahov môže byť rôzny v závislosti od právneho postavenia športových klubov. Pokiaľ je agent činný pre také športové kluby, ktoré nie sú podnikateľmi v zmysle § 2 ods. 2 ObchZ, ale majú právnu formu napríklad občianskych združení, ich prípadné vzájomné zodpovednostné vzťahy sa budú posudzovať podľa režimu Občianskeho zákonníka. O zodpovednosti agenta za škodu bude platiť obdobne to, čo je uvedené vyššie. Obdobne preto, lebo pokiaľ je agent ako sprostredkovateľ činný pre športový klub, predmetom jeho záväzku je sprostredkovanie uzavretia transferovej zmluvy s iným športovým klubom, a keďže ide o rozdielny predmet záväzku, aj okolnosti, na ktoré bude musieť agent dbať pri svojej činnosti sú odlišné oproti činnosti v prospech hráča.

¹⁸⁶ LUBY, Š.: Základy všeobecného súkromného práva. III. vydanie pôvodného diela. Šamorín: Heuréka, 2002, s. 200

Iná situácia nastáva, ak agent vstupuje do právneho vzťahu s takým športovým klubom, ktorý je obchodnou spoločnosťou, teda má postavenie podnikateľa v zmysle § 2 ods. 2, písm. a) ObchZ. V takomto prípade sa bude jednať o ich záväzkový vzťah s uzavretou zmluvou, ale aj ich záväzkový vzťah zo zodpovednosti za škodu riadiť v zmysle § 261 ods. 1 ObchZ práve ustanoveniami tretej časti Obchodného zákonníka¹⁸⁷.

Keďže medzi agentom a športovým klubom, ktorý má právnu formu obchodnej spoločnosti sa vytvára obchodnoprávny vzťah, na práva a povinnosti zmluvných strán sa budú podporne vzťahovať ustanovenia § 642 - § 651 ObchZ a zodpovednosť za škodu spôsobenú porušením niektorej povinnosti vyplývajúcej z tohto právneho vzťahu sa bude spravovať ustanoveniami § 373 a nasl. ObchZ.

Zodpovednosť agenta za škodu voči niektorým športovým klubom je teda koncipovaná odlišne než zodpovednosť za škodu voči hráčom. Predovšetkým je v tomto prípade zodpovednosť agenta postavená na objektívnom princípe¹⁸⁸, čo znamená, že agent zodpovedá bez ohľadu na svoje zavinenie. Zodpovednosti sa môže zbaviť, ak preukáže existenciu liberačného dôvodu a zodpovedá len za predvídateľnú škodu.

Povinnosti, ktoré musí agent dodržiavať vo vzťahu ku klubom sú obdobné ako povinnosti vo vzťahu k hráčom. Avšak základný záväzok agenta vyplývajúci z obchodnoprávnej zmluvy o sprostredkovaní je formulovaný predsa len o čosi priaznivejšie pre agenta, keďže v zmysle obchodnoprávnej úpravy je jeho povinnosťou len vyvíjať činnosť smerujúcu k tomu, aby mal záujemca príležitosť uzavrieť určitú zmluvu s treťou osobou. Svoju povinnosť si teda splní už vykonaním činnosti, ktorá by eventuálne mohla viesť k vzniku príležitosti uzavrieť zmluvu, pričom takáto príležitosť sa napokon ani nemusí naskytnúť. Nezaväzuje sa obstaráť uzavretie zmluvy.

Veľký význam možno opäť priznať informačnej povinnosti o okolnostiach majúcich vplyv na rozhodnutie športového klubu, či uzavrie alebo neuzavrie sprostredkovanú zmluvu. V záujme dodržania tejto povinnosti agent nesmie odporúčať uzavretie transferovej zmluvy s týmto klubom, ktorému bol uložený zákaz vykonávať prestupy hráčov, alebo z iných dôvodov by nebol schopný splniť svoj záväzok zo sprostredkovanej transferovej zmluvy (napr. z dôvodu, že by to odporovalo jeho predchádzajúcej dohode s iným klubom). V prípade, že agent je činný pre klub, ktorý má záujem umožniť svojmu hráčovi za odplatu prestup do iného klubu, ide aj o informácie o solventnosti klubu, do ktorého má hráč prestúpiť. Agent nesmie sprostredkovať uzavretie zmluvy s týmto klubom, o ktorom vie, že má ekonomické problémy a nebude schopný plniť si svoje peňažné povinnosti. Zodpovednosť agenta v tomto prípade nie je absolútna a je viazaná na vedomosť agenta o takýchto okolnostiach. Nevedomosť agenta je priamo formulovaný liberačný dôvod.

¹⁸⁷ Pre vysvetlenie pozri napr. ČORBA, J.: Športové kluby – podnikatelia *pro forma*? In: KNOLL, V. - KARHANOVÁ, M. (eds.): Naděje právní vědy. Býkov 2007. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 271 - 277, ISBN: 978-80-7380-122-9

¹⁸⁸ SUCHOŽA, J. in Suchoža, J. a kol.: Obchodný zákonník a súvisiace predpisy. Komentár, Bratislava: Eurounion, 2007, s. 655, ISBN: 978-80-88984-98-6

II. 4. 2. 5. 2. 3. Vplyv voľby obchodného zákonníka na zodpovednosť agenta

Z predchádzajúcich riadkov vyplýva, že zodpovednosť agenta za škodu spôsobenú hráčom či takým športovým klubom, ktoré nemajú postavenie podnikateľov sa bude posudzovať podľa občianskoprávnych predpisov. Môžu však zmluvné strany aj v týchto prípadoch vylúčiť použitie občianskoprávnej úpravy voľbou Obchodného zákonníka podľa § 262 ObchZ?

Zmluvné strany sa môžu v zmysle § 262 ObchZ dohodnúť, že na ich záväzkový vzťah sa bude vzťahovať Obchodný zákonník. Ak sa tak dohodnú ohľadne sprostredkovateľskej zmluvy s hráčskym agentom, budú sa na túto zmluvu aplikovať ustanovenia ObchZ o zmluve o sprostredkovaní bez zreteľa na podnikateľský status zmluvných strán. Prevláda názor, že potom aj zodpovednosť za škodu, ktorá vznikne porušením takejto zmluvy sa bude posudzovať podľa Obchodného zákonníka¹⁸⁹.

Tento záver je podľa nášho názoru v istom kontraste s vyššie uvedeným právnym názorom, že zodpovednostný vzťah je samostatným sekundárnym záväzkovým vzťahom, ktorý vzniká ako dôsledok porušenia povinnosti z primárneho vzťahu. Potom by sa zrejme naň malo nahliadať ako na nový nezávislý záväzkový vzťah a opätovne skúmať predpoklady na použitie občianskoprávnej či obchodnoprávnej úpravy. Voľba obchodného zákonníka sa tu pritom vzťahuje iba na primárny, a nie aj na sekundárny vzťah.

K záveru o aplikácii obchodnoprávnej úpravy zodpovednosti za škodu pri porušení povinnosti z fakultatívnych obchodov, sa však podľa nášho názoru dá dospieť skrz ustanovenia § 757 ObchZ. Ak si totiž strany dohodnú uplatnenie Obchodného zákonníka na ich záväzkový právny vzťah, riadia sa ich jednotlivé práva a povinnosti Obchodným zákonníkom (a subsidiárne Občianskym). Porušenie povinnosti z takejto zmluvy, je potom potrebné posudzovať ako porušenie povinnosti ustanovenej Obchodným zákonníkom.

¹⁸⁹ Automaticky nastupuje v tomto prípade obchodnoprávna zodpovednosť podľa *Pelikánovej* - PELIKÁNOVÁ, I.: Komentár k obchodnému zákoníku. 3. díl, Praha: Linde, 1996, s. 825, s čím súhlasí napr. aj *Đurica* - pozri ĐURICA, M. in Patakyová, M. a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 698, ISBN: 80-7179-510-0 *Bejček* vyslovene uvádza, že zodpovednosť za škodu sa spravuje obchodným zákonníkom v prípade, že škoda bola spôsobená porušením povinnosti zo záväzkového vzťahu vzniknutého podľa obchodného zákonníku, a to vrátane porušenia povinnosti zo zmlúv na základe tzv. fakultatívnych obchodov podľa § 262 ObchZ - BEJČEK, J. in Bejček, J. - Eliáš, K. - Raban, P. a kol.: Kurs obchodního práva. Obchodní závazky. 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2003, s. 110

II. 4. 3. Zápasoví agenti

Prax a najmä požiadavky športových zväzov¹⁹⁰ si vyžiadali na športovej úrovni aj úpravu právneho postavenia práv a povinností zápasových agentov (angl. *Match Agents*) vo futbale. Táto úprava bola prijatá na úrovni FIFA aj UEFA, pričom vychádza z rovnakých zásad.

V zmysle Pravidiel UEFA o licencovaných zápasových agentoch z 12.12.2008 ten, kto mieni organizovať zápasy, turnaje alebo turné na území, na ktorom pôsobí UEFA (nejedná sa len o Európu, ale napr. aj o územie Turecka, Cypru, Arménska, Gruzínska, Azerbajdžanu či Izraela) pre európske reprezentačné družstvá alebo kluby, ktoré sú členmi národného futbalového zväzu, ktorý je členom UEFA, musí mať na túto činnosť oficiálnu licenciu od UEFA. Táto povinnosť sa nevzťahuje na oficiálnych funkcionárov národných futbalových zväzov.

Zápasoví agenti teda organizujú alebo pomáhajú organizovať národným zväzom alebo klubom najmä priateľské zápasy alebo turnaje, pričom tak robia za odplatu. Pre agentov sa jedná o zárobkovú činnosť, a môžeme konštatovať, že ak sa jej venujú sústavne, nie jednorázovo, pôjde o podnikanie. Podľa nášho názoru by teda mali mať okrem licencie od UEFA alebo FIFA aj živnostenské oprávnenie na organizovanie kultúrnych a iných spoločenských podujatí.

Podmienky na udelenie licencie stanovili FIFA a UEFA obdobne ako pri hráčskych agentoch. Musia byť bezúhonní, mať uzavreté poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone svojej profesie aspoň vo výške 125.000,- eur alebo zložený depozit vo švajčiarskej banke alebo dcérskej spoločnosti švajčiarskej banky vo výške aspoň 62.500,- eur a preukázať znalosti predpisov o zápasových agentoch.

Zápasoví agent môže pri neodbornom alebo nestarostlivom výkone svojej činnosti spôsobiť škodu ešte bezprostrednejšie než hráčsky agent. Škoda môže spočívať najmä v nákladoch, ktoré futbalové zväzy alebo kluby vynaložili za účelom na stretnutí alebo turnaji, ktorý mal agent zorganizovať, pričom agentovi sa to nepodarilo.

Svoje služby ponúka zápasový agent na zmluvnom princípe. S klubom alebo zväzom, ktorému poskytuje služby pri organizovaní zápasov alebo turnajov uzaviera mandátnu zmluvu a s klubmi či zväzmi, ktoré prejavia záujem o účasť v ním organizovanom turnaji či zápase uzaviera tzv. zápasovú zmluvu. Ide o nepomenovanú zmluvu, v ktorej si majú strany dohodnúť:

- a) náklady na cestovanie či ubytovanie pre účastníkov,
- b) odmena pre zápasového agenta,
- c) dôsledky pre prípad odloženia zápasu z vyššej moci,
- d) dôsledky pre prípad, že nebude môcť nastúpiť hráč, ktorého účasť bola výslovne dojednaná,
- e) dojednania o využití komerčných práv súvisiacich so zápasom,

¹⁹⁰ Informácia od *Marcela Benza*, právne oddelenie UEFA

- f) vôľu byť viazaný Pravidlami o licencovaných zápasových agentoch,
- g) dojednanie o poistení,
- h) rozhodcovskú doložku o tom, že prípadné spory zo zmluvy bude rozhodovať Športový arbitrážny súd v Lausanne alebo rozhodcovský súd zriadený pri národnom futbalovom zväze.

Považujeme za potrebné upozorniť najmä na dojednanie uvedené sub d), keďže mnoho priateľských stretnutí je pre divákov zaujímavých len z dôvodu, že budú môcť na vlastné oči vidieť konkrétne futbalové hviezdy. Z tohto dôvodu napr. aj pri tradičných predsezónnych turné slávnych európskych futbalových klubov po ázijských krajinách sa uzavierajú takéto hviezdy, kde si zvyknú hostitelia vymedziť konkrétnych futbalistov, ktorých musia tieto kluby nominovať na príslušný zápas.

Toto dojednanie úzko súvisí aj s dojednaním sub e), keďže čím väčšie „hviezdy“ nastúpia, tým väčší príjem zo vstupného možno očakávať, ale väčší príjem aj od televíznych spoločností vysielajúcich prenos z takéhoto zápasu, či vyššie výnosy z reklamy. Tieto príjmy si potom delia zúčastnené kluby či zväzy podľa dohody so zápasovým agentom.

III. OBCHODNÉ ZÁVÄZKOVÉ VZŤAHY V ŠPORTE

Pojednávajúc o obchodných aspektoch športu považujeme za potrebné analyzovať niektoré typicky sa vyskytujúce obchodné záväzkové vzťahy v oblasti športu a upozorniť na ich špecifiká.

III. 1. PRESTUPY ŠPORTOVCOV

Pri prestupe hráča z jedného klubu do druhého dochádza k vzniku určitých právnych vzťahov, ktorých subjektmi sú hráč, jeho predchádzajúci klub a jeho nový klub. V prvom rade však musí dôjsť k zániku vzťahu založeného profesionálnou zmluvou medzi hráčom a jeho predchádzajúcim klubom (pokiaľ ide o hráča, ktorý má s klubom, u ktorého je pred prestupom registrovaný ešte platnú hráčsku zmluvu), pretože hráč nemôže byť príslušníkom viac ako jedného klubu a môže byť registrovaný iba v jednom klube, za ktorý môže hrať. Inak by bola narušená regulárnosť danej športovej súťaže. V súlade s charakteristickými znakmi športu a v súlade s princípmi „fair play“ a spravodlivosti športovej súťaže by bolo neakceptovateľné, ak by športovci mohli nastupovať napr. v sobotu na ligový zápas v drese jedného klubu a už hneď v nedeľu v drese iného klubu a ďalší víkend opäť v drese pôvodného klubu a to všetko pravidelne počas priebehu celej sezóny.

Ďalej dochádza k uzavretiu profesionálnej zmluvy medzi hráčom a jeho novým klubom, do ktorého prestupuje, ako aj k uzavretiu transferovej (prestupovej) zmluvy medzi zúčastnenými klubmi.

Zmluvu medzi materským klubom hráča a jeho novým klubom, do ktorého prestupuje spravidla nie je potrebné na účely realizácie prestupu preukazovať príslušnému športovému zväzu, ktorý prestup registruje. V zmysle prestupových poriadkov sa však spravidla vyžaduje preukázanie súhlasu pôvodného (materského) klubu s prestupom svojho hráča do iného klubu, priamo na tlačive „Ohlásenie prestupu“ alebo iným spôsobom¹⁹¹. Jednako však takýto súhlas klubu predpokladá uzavretie nejakej zmluvy s novým klubom, najmä ak materský klub podmieňuje udelenie súhlasu dohodou o zaplatení určitej prestupovej čiastky.¹⁹²

¹⁹¹ Pozri napr. čl. 5 Prestupového poriadku pre hráčov - neamatérov, schválený Mimoriadnou konferenciou SFZ dňa 01.07.1993 v znení neskorších zmien a doplnkov na http://www.futbalsfz.sk/fileadmin/user_upload/Dokumenty/Normy_SFZ/10-prestupov%C3%BD-poriadok-pre-profesion%C3%A1lnych-futbalistov.pdf (navštívené 10.11.2011)

¹⁹² Tak ako to napr. predpokladá čl. 9 spomenutého Prestupového poriadku pre hráčov - neamatérov SFZ alebo čl. 8 písm. b) Prestupového poriadku Slovenského zväzu ľadového hokeja, schváleného Radou SZLH dňa 09.07.2009 v znení neskorších zmien a doplnkov

III. 1. 1. Transferová zmluva a jej obsah

Transferová zmluva nie je upravená v žiadnom právnom predpise ako zmluvný typ a môžeme ju označiť za inominátnu zmluvu. Transferovou zmluvou sa zaväzuje predchádzajúci klub, že rozviaže zmluvný vzťah so svojim hráčom na účely jeho prestupu do konkrétneho nového klubu a nový klub sa zaväzuje uzavrieť s týmto hráčom profesionálnu zmluvu a zaplatiť za uvoľnenie tohto hráča určitú odplatu. Táto odplata nie je kúpnu cenou hráča, pretože hráč nie je vlastníctvom klubu, klub k nemu nemá vecnoprávne oprávnenie typu vlastníckeho práva, ale medzi hráčom a klubom existuje záväzkový vzťah, ktorého obsah je určený v profesionálnej hráčskej zmluve, sčasti v športových normách upravujúcich výkon športovej činnosti v danom športovom odvetví a sčasti v právnych normách, ako sú zákony o športe (pokiaľ daná krajina má takéto normy vo svojom právnom poriadku) a pracovnoprávne predpisy¹⁹³. Uvedená odplata sa označuje ako „odškodnenie za prestup“, jej výška sa určuje dohodou zmluvných strán alebo podporne na základe predpisov príslušných športových zväzov a má predchádzajúcemu klubu kompenzovať stratu určitého peniazmi oceneného hráča, ktorá mu vzniká v dôsledku prestupu hráča do nového klubu.

Otázkou však ostáva, aké hodnoty klub stráca a čo je potrebné mu kompenzovať v dôsledku prestupu hráča? Často sa v tejto súvislosti spomínajú náklady na tréning, výchovu a podporu hráča. Ide o určité investície, vynaložené v rôznych formách, ktoré klub investoval do športového i osobnostného rozvoja hráča, s cieľom zvýšiť športovú výkonnosť hráča a v nádeji, že sa mu tieto investície aspoň sčasti vrátia tak, že pomocou tohto hráča (ako aj ostatných) dosiahne klub športové úspechy, ktoré sa odzrkadlia pozitívne na hospodárskych výsledkoch klubu. V dôsledku prestupu hráča do iného klubu sa návratnosť týchto investícií obmedzuje, no ťažko ich vyjadriť presným číslom ako skutočnú škodu.

Uvažujúc nad tým, či má takáto odplata, platená v súvislosti s prestupom športovca do istej miery nahrádzať ušlý zisk, narážame na otázku príčinnej súvislosti. V kolektívnom športe závisí výsledok športovej hry od toľkých rôznych okolností, že nie je možné určiť príčinu, ktorá by mohla byť dôvodom neúspechu športového klubu a nezískania nejakej majetkovej hodnoty, ktorú by bolo možné označiť ako ušlý zisk. Základnou charakteristickou črtou športu je predsa nemožnosť predpokladu výsledku športovej hry, a teda nie je možné hovoriť v športe o majetkových prírastkoch, ktoré by bol športový klub dosiahol za pravidelného chodu vecí (nebyť škodnej udalosti). Už vôbec nie je možné v kolektívnom športe preukázať, že práve neúčast' konkrétneho hráča bola príčinou neúspešného výsledku, keďže aj pri účasti hráča, ktorý medzitým prestúpil do iného klubu, by nebolo možné predpokladať dosiahnutie úspešného výsledku a tým dosiahnutie nejakej odmeny v športovej súťaži či získanie väčšieho podielu na príjmoch z vysielacích a reklamných práv a podobne.

Skôr by odškodnenie za prestup malo predstavovať náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú klub, ktorý hráča vychovával, trénoval a spoliehal sa na jeho schopnosti pri svojej športovej činnosti pociťuje v dôsledku odchodu tohto hráča do iného klubu, ktorý môže

¹⁹³ Aj keď v slovenských podmienkach stále badať snahy podriaďovať vzťah medzi klubom a hráčom občianskoprávnym či obchodnoprávnym normám.

trebárs byť priamym konkurentom predchádzajúceho klubu v boji o konkrétnu športovú trofej.

Odplata za prestup hráča sa dá vnímať aj ako odplata za určitú peniazmi ocenenú hodnotu, ktorú predchádzajúci klub odstupuje v prospech nového klubu a ktorá spočíva v know-how a talente daného športovca, ktorý prestupuje do určitého klubu, v jeho jedinečných športových schopnostiach a vlastnostiach. Iste, toto know-how je spojené priamo s osobou športovca a tento nehmotný statok patrí jemu. Ide o tzv. „osobné know-how“, ktoré nie je oddeliteľné od osoby športovca, a preto nemôže byť predmetom, niektorých záväzkových vzťahov ako iné predmety duševného vlastníctva.¹⁹⁴ Právo využívať tieto nehmotné statky ako know-how či talent športovca pri svojej činnosti však patrí tomu športovému klubu, u ktorého je hráč registrovaný. Hráč sám v profesionálnych organizovaných súťažiach v kolektívnych športoch tieto statky pre seba využiť nemôže, keďže sa jedná o súťaž kolektívov, a nie jednotlivcov, preto právo na využitie týchto statkov poskytuje športovec na základe športovej zmluvy športovému klubu. Jedná sa podľa môjho názoru o majetkové právo, ktorým môže klub počas trvania zmluvy disponovať, tak že povolí hráčovi hosťovanie alebo mu povolí prestup do iného klubu, a za týmto účelom ukončí svoj pomer s hráčom. Obsahom transferovej zmluvy je potom práve záväzok predchádzajúceho klubu previesť právo využívať schopnosti znalosti a talent hráča na nový klub.

Výška odplaty za prestup pritom zahŕňa aj potenciál hráča (*Sluka* používa pojem „ľudský kapitál“), hodnotu jeho duševného vlastníctva, jeho prístup a iné faktory spojené s jeho prínosom pre úspech družstva.¹⁹⁵ Takýmito faktormi môžu byť aj somatické predpoklady, jeho telesná konštrukcia, kondícia, výdrž, charakterové vlastnosti, marketingový kapitál (popularita). V ekonomických vedných disciplínach sa už vyvinuli niektoré metodologické postupy pre oceňovanie hráčov ako finančných aktív, ktoré smeruje k stanoveniu výšky odplaty za prestup konkrétneho hráča. Napríklad pre oceňovanie hráčov futbalu bol zostavený model vychádzajúci z CCA (analýza kontingentných nárokov), reálnych opcí a geometrického Brownovho pohybu, pričom sa využil tzv. *opta index*, ktorý meria výkonnosť hráčov pomocou štatistík ako sú:

- a) počet odohraných minút (v domácich, národných a medzinárodných zápasoch),
- b) počet strelených gólov (opäť diferencované podľa druhu zápasu),
- c) počet strelených gólov z voľných kopov a penáلت,
- d) počet asistencií (gólových prihrávk),
- e) počet dobrých a zlých nahrávok,
- f) počet žltých a červených kariet,
- g) počet kľučiek,

¹⁹⁴ VOJČÍK, P.: Právo priemyselného vlastníctva, Bratislava: Iura edition, 1998, s. 267-270, ISBN: 80-88715-38-5

¹⁹⁵ O'LEARY, J.: "What a Waste of Money". The English High Court Dips Its Toe in the Murky Waters of Transfer Valuations and Negotiations, The International Sports Law Journal, 2005, č. 3-4, s. 54, ISSN: 1567-7559

h) počet premrhaných čistých šanci.¹⁹⁶

Odplata za prestup hráča nemusí byť peňažná alebo iba peňažná. Kluby sa niekedy dohadujú na výmenách hráča za hráča. V zámorskej profesionálnej lige NHL sú časté prestupy hokejistov za prenechanie práva na výber hráča na tzv. „drafte“, kde si jednotlivé kluby NHL vyberajú mladých hráčov, ktorí ešte nemajú uzavreté profesionálne zmluvy s niektorým klubom NHL a majú status tzv. „voľného agenta“. Draft sa koná každoročne pred začiatkom sezóny, kluby si vyberajú hráčov podľa určeného poradia v niekoľkých kolách, keď právo prvého výberu má klub, ktorý v poslednej sezóne dosiahol najhorší výsledok (skončil na poslednom mieste) a posledný má právo výberu víťaz Stanleyho pohára v uplynulej sezóne. Čím prednostnejšie právo výberu klub má, tým má väčšiu šancu získať kvalitnejších hokejistov, resp. získať právo uzavrieť s nimi prvú profesionálnu zmluvu. Z tohto dôvodu má poskytnutie prednostného práva na výber v drafte klubu, ktorý by inak prišiel na rad až neskôr svoju nespornú majetkovú hodnotu.

Je potrebné zdôrazniť, že o odplate hovoríme len v tých prípadoch, ak športovec mení klubovú príslušnosť v situácii, keď je k svojmu pôvodnému klubu viazaný profesionálnou zmluvou. ESD totiž rozhodol, že v rozpore s čl. 48 ZES sú pravidlá prijaté športovými združeniami, podľa ktorých profesionálny futbalista z jedného členského štátu po vypršaní svojej zmluvy, ktorá ho viaže k niektorému klubu, môže byť zamestnaný klubom z iného členského štátu, len vtedy, ak tento nový klub zaplatí predchádzajúcemu odškodnenie za transfer, výchovu a podporu¹⁹⁷. Pravidlá o platení odškodnenia za prestupy hráčov považoval súd za obmedzenie voľného pohybu pracovných síl, napriek tomu, že pritom nejde o hospodársky vzťah medzi klubom a hráčom ako jeho zamestnancom, ide o vzťah medzi jednotlivými klubmi, ktorý však môže obmedziť hráča (zamestnanca) v jeho činnosti.

Pri prestupoch profesionálnych hráčov z jedného klubu do druhého teda vzniká viacero právnych vzťahov a na realizáciu takéhoto transferu sú potrebné prejavy vôle až troch subjektov – pôvodného klubu, nového klubu a hráča. Hráč nie je vlastníctvom svojho klubu a nie je možné „predať ho“ proti jeho vôli. Z praxe však poznáme aj prípady, keď hráč odmietol súhlasiť so svojim prestupom do iného klubu, nedošlo teda k realizácii transferu, ale potom musel strpieť negatívne následky tohto svojho rozhodnutia, keď jeho pôvodný klub ho preradil napr. do rezervného mužstva, prestal byť nominovaný na jednotlivé súťažné zápasy a pod. Jedná sa o prípady zneužitia princípu nadriadenosti a podriadenosti pri výkone závislej činnosti zo strany športových klubov. Isteže, prestupové pravidlá môžu pripúšťať možnosť zmeny klubovej príslušnosti aj bez súhlasu hráča (napr. v zámorskej NHL), tu však hráč prejavuje súhlas s takouto možnosťou už tým, že uzavrie zmluvu so svojim prvým klubom, prejaví vôľu stať sa členom športového združenia, ktoré organizuje výkon športových súťaží v danom športe

¹⁹⁶ POLONČÁK, M. – BAUMÖHL, E. – LYÓCSA, Š. – SCHWARTZOVÁ, Z.: Oceňovanie profesionálnych futbalových klubov, in: Znalectvo v odboroch Stavebníctvo a Podnikové hospodárstvo, XVI, 2011, č. 1, s. 48, ISSN: 1335-809X

¹⁹⁷ Rozsudok ESD zo dňa 15.12.1995 vo veci C-415/93 *Union royale belge des sociétés de football association ASBL v. Jean-Marc Bosman*; *SA d' économie mixte sportive de l' union sportive du littoral de Dunkerque, Union royale belge des sociétés de football association ASBL a Union des associations européennes de football (UEFA) v. Jean-Marc Bosman*

a ako člen tohto združenia sa zaviazá rešpektovať jeho pravidlá, vrátane prestupových pravidiel.

Za súčasného stavu neexistuje v našom právnom poriadku osobitná úprava transferov športovcov, čo však neznamená, že právny vzťah, ktorý vzniká napr. medzi futbalovými klubmi pri uzavretí dohody o prestupe nejakého hráča nie je právnymi normami vôbec upravený. Na takýto právny vzťah bude potrebné aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka, v závislosti od toho, či dané športové kluby sú podnikateľmi alebo nie. Zmluva, ktorú medzi sebou kluby uzatvárajú je nepomenovanou (inominátnou zmluvou) a bude ju treba posúdiť podľa tých ustanovení ObčZ alebo ObchZ, ktoré sú jej povahe najbližšie, pričom podľa nášho názoru pôjde najmä o ustanovenia o príkaznej resp. mandátnej zmluve. Materský klub totiž na seba berie záväzok vykonať určité právne prípadne aj faktické úkony pre druhú zmluvnú stranu resp. v jej záujme. Rozlišujúcim znakom, ktorý transferovú zmluvu odlišuje od mandátnej či príkaznej je absencia konania v mene druhej zmluvnej strany (mandanta, príkazcu).

Transferovú zmluvu nemožno posudzovať podľa ustanovení o kúpnej zmluve alebo licenčnej zmluve na predmety priemyselného vlastníctva. Nedochádza tu totiž k prevodu vlastníckeho práva ani k prevodu práv na nejaké predmety duševného vlastníctva, skôr sa športový klub zaväzuje na vykonanie určitých úkonov, ktorých výsledkom je registrácia športovca v novom klube a možnosť nového klubu nadobudnúť právo na výkony športovca. Je však pravdou, že tieto úkony zväčša predchádzajúci klub nevykonáva v mene a na účet nového klubu.

Podľa nášho názoru nemožno hovoriť ani o púhej cesii práv a povinností vyplývajúcich zo zmluvného vzťahu s hráčom na nový klub, keďže pri prestupe zväčša dochádza medzi hráčom a novým klubom k uzavretiu novej hráčskej zmluvy, kde si originárnym spôsobom dohadujú vzájomné práva a povinnosti či iné podmienky zmluvy, pričom nový klub na seba nepreberá ani práva ani záväzky predchádzajúceho klubu.

Pokiaľ však ide o záväzkový vzťah z transferovej zmluvy vznikajúci medzi dvoma športovými klubmi, ktoré sa ako podnikateľské subjekty v súvislosti so svojou športovou činnosťou zaviazujú uskutočniť prestup športovca z jedného klubu do druhého, takáto zmluva podľa nášho názoru spadá pod režim Obchodného zákonníka. Je zrejme, že tento vzťah sa týka športovej činnosti klubov, no nie je zrejme, či táto činnosť je podnikaním. Na strane druhej, európska judikatúra vníma aj športovú prax klubov ako ich hospodársku činnosť. Dnes existuje množstvo športových klubov venujúcich sa len mládežníckemu športu na amatérskej úrovni, ktoré sa však zúčastňujú športových súťaží, majú registrovaných hráčov, týchto postupne trénujú a vychovávajú za účelom zvýšenia ich športového výkonu a za účelom ich uvoľnenia do profesionálneho klubu za čo najvyššiu odplatu, ktorá predstavuje ich zisk. U iných klubov môže príchod kvalitného športovca do klubu znamenať zvýšenie príjmov za predaj klubových suvenírov, zvýšený záujem zo strany divákov, s čím je spojený aj zvýšený záujem televíznych vysielateľov o vysielanie verejných prenosov zo zápasov takéhoto klubu a teda vyššie príjmy klubu. Často sa politika futbalového klubu Real Madrid, ktorý v poslednom období investoval veľkú sumu peňazí do angažovania najväčších hviezd svetového futbalu do svojho klubu vníma ako marketingová stratégia.

Podľa nášho názoru záväzkový vzťah medzi dvoma podnikateľskými subjektmi, pri uzavretí ktorého je vzhľadom na všetky okolnosti zrejmé, že sa týka ich predmetu činnosti, sa spravuje treťou časťou Obchodného zákonníka¹⁹⁸. Výnimkou nie je ani záväzkový vzťah vyplývajúci z transferovej zmluvy.

III. 1. 2. Vplyv judikatúry ESD na obsah transferových zmlúv

Právne vzťahy, ktoré vznikajú pri prestupe športovcov z jedného klubu do druhého sú podrobne regulované predovšetkým športovými normami zväčša označovanými ako prestupové poriadky¹⁹⁹. V každom odvetví kolektívneho športu existujú určité právnické osoby ako samosprávne športové zväzy, ktoré či už na regionálnej, národnej alebo nadnárodnej úrovni riadia vykonávanie daného športu riadia jednotlivé športové súťaže, združujú športové kluby a športovcov zúčastnených v týchto súťažiach a za tým účelom vydávajú vlastné normatívne regulácie. Tieto zväzy disponujú širokou mierou autonómie pri svojej normotvornej činnosti vzhľadom na význam športu pre spoločnosť, jeho pozitívny dopad na zdravotný stav obyvateľstva i na upevňovanie sociálnych väzieb a vzhľadom na špecifický charakter športu a športových súťaží.

Právny charakter pravidiel, ktoré tieto športové zväzy vydávajú za účelom regulácie prestupov je otázny. Po prijatí zákona č. 300/2008 Z. z. o organizácii a podpore športu a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý obsahuje určité zmocnenie pre národné športové zväzy na vydávanie pravidiel regulujúcich športové súťaže, je možné diskutovať o prípadnom právnonormatívnom charaktere takýchto pravidiel, pričom možno súhlasiť, že niektoré z nich majú dokonca charakter normatívnych právnych aktov. Prestupové poriadky by mohli byť pritom akousi kombináciou normatívnych právnych aktov a právnych úkonov²⁰⁰.

Prestupové pravidlá jednotlivých športových organizácií zvyknú byť v základných rysoch podobné bez ohľadu na športové odvetvie, v ktorom sa aplikujú²⁰¹.

Možnosť uskutočňovania prestupov prestupové pravidlá spravidla obmedzujú na vopred určené prestupové obdobia²⁰² a obmedzujú aj počet prestupov²⁰³, ktoré môže hráč

¹⁹⁸ K tomu bližšie ČORBA, J.: Športové kluby a ich právny život in: Kolektív autorů: Otázky sportovního práva. Praha: Aleš Čeněk, 2008, s. 83 a nasl.

¹⁹⁹ Pokiaľ ide o futbal, existujú Predpisy FIFA o statuse a prestupe hráčov zo dňa 19.10.2003, ktoré vydal Výkonný výbor Medzinárodnej federácie futbalových asociácií (FIFA) ako celosvetovej futbalovej organizácie zastrešujúcej jednotlivé kontinentálne a národné futbalové združenia na základe čl. 5 Stanov FIFA, a s ktorými musia byť prestupové pravidlá jednotlivých kontinentálnych a národných združení (vrátane predpisov SFZ) v súlade.

²⁰⁰ GÁBRIŠ, T.: Zmluvné záväzky a základné práva športovcov. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 2011, s. 40-41

²⁰¹ Prestupové pravidlá vo vybraných športových odvetviach bližšie analyzuje Gábriš, pozri:

GÁBRIŠ, T.: Športové právo. Bratislava: Eurokódex, 2011, s. 274 a nasl.

²⁰² Pozri rozsudok ESD č. C-176/96 vo veci *Jyri Lehtonen a Castors Canada Dry Namur-Braine ASBL proti Fédération royale belge des sociétés de basketball ASBL (FRBSB)*, Ú. V. [2000] I-02681

zrealizovať počas určitého obdobia (športovej sezóny), aby sa zabránilo neželanému stavu, keby hráči mohli prestupovať ľubovoľne každý týždeň do iného klubu a dochádzalo by k situáciám, kedy by pred koncom sezóny kluby, ktoré by už nemohli pomýšľať na lepšie umiestnenie „kupčili“ so svojimi hráčmi a uvoľňovali ich do klubov, ktoré ešte takpovediac majú, o čo hrať, čím by dochádzalo k ohrozeniu regulárnosti súťaží a rovnosti účastníkov súťaží, lebo v závere sezóny by už mali jednotlivé súperie kluby úplne inú silu a hráčske vybavenie, než v úvode sezóny, takže súper, ktorý v rámci dlhodobej súťaže hral proti určitému klubu v úvode sezóny, by bol zvýhodnený alebo nezvýhodnený voči súperovi, ktorý by proti tomuto klubu hral v závere sezóny.

Na prestup hráča sa vyžaduje súhlas jeho materského klubu, ohlásenie prestupu (alebo žiadosť hráča o prestup) adresované príslušnému športovému združeniu, preukázanie uzatvorenia profesionálnej zmluvy s novým klubom, splnenie poplatkových povinností voči športovému združeniu, dohoda predchádzajúceho a nového klubu o výške „odškodnenia za prestup“ resp. odstupného za prestup hráča (v prípade, že sa nedohodnú určí odstupné za prestup združenie v zmysle prestupových pravidiel) a schválenie prestupu príslušným športovým zväzom.

Ak však hráč prestupuje do zahraničia je predchádzajúci klub oprávnený žiadať odstupné alebo inú odplatu za prestup hráča, len v prípade, ak ten má ešte platnú profesionálnu športovú zmluvu s týmto klubom. Toto obmedzenie možnosti získať odplatu za prestup hráča je dôsledkom rozsudku Súdneho dvora Európskych spoločenstiev („ESD“) vo veci *Bosman*, v ktorej sa ESD zaoberal súladom futbalových prestupových pravidiel s ustanoveniami čl. 48 (teraz čl. 39) Zmluvy o Európskych spoločenstvách o voľnom pohybe pracovníkov. ESD rozhodol, že v rozpore s čl. 48 ZES sú pravidlá prijaté športovými združeniami, podľa ktorých profesionálny futbalista z jedného členského štátu po skončení platnosti svojej zmluvy, ktorá ho viaže k niektorému klubu, môže byť zamestnaný klubom z iného členského štátu, len vtedy, ak tento nový klub zaplatí predchádzajúcemu odškodnenie za transfer, výchovu a podporu.

V dôsledku tohto rozhodnutia museli športové zväzy rezignovať na tradičné pravidlo, v zmysle ktorého ak prestupoval hráč kolektívneho športu z jedného športového klubu do iného, musel nový športový klub tomu predchádzajúcemu zaplatiť za tento prestup nejakú odplatu, ktorá mala predstavovať určitú náhradu za to, že klub sa zrieka služieb svojho hráča v prospech iného klubu.

Športové združenia a najmä tie pôsobiace v oblasti futbalu, keďže vo futbale boli odplaty za prestupy futbalistov najvyššie sumy, prejavili kritiku voči rozsudku vo veci *Bosman*. Význam odplaty za prestup mal spočívať v tom, aby športový klub, ktorý investoval do výchovy a tréningu určitého hráča finančné prostriedky a očakával istým spôsobom návrat tejto investície prostredníctvom športových výsledkov dosiahnutých za prispenia športových výkonov tohto hráča. Ak hráč odchádza, klub prichádza o možnosť využiť pre seba jeho športový výkon, po športovej stránke sa tým oslabuje, znižuje sa pravdepodobnosť športového úspechu takéhoto klubu a tým pádom aj navrátenia investovaných prostriedkov.

²⁰³ V čl. 5 bod 3. Predisov FIFA o statuse a prestupoch hráčov sa uvádza, že hráči môžu byť registrovaní v maximálne troch kluboch v priebehu obdobia od 1. júla do 30. júna nasledujúceho roku a počas tohto obdobia smú hrať oficiálne zápasy pre dva kluby.

Z vyššie citovaného výroku rozsudku vo veci *Bosman* však podľa nášho názoru nevyplýva, že samotné vyžadovanie odplaty za prestup futbalistu by malo byť obmedzujúce voči slobode pohybu pracovných síl, ale podmieňovanie možnosti hrať za iný klub zaplatením prestupovej čiastky bolo súdom považované za obmedzujúce. Európske inštitúcie si uvedomujú, že existuje legitimita pravidiel o platbách pre športové kluby z dôvodu prestupu ich hráča do iného klubu, za účelom určitej kompenzácie nákladov, ktoré tento klub vynaložil na výcvik, tréning či výchovu hráča.

V reakcii na rozsudok *Bosman* pristúpili FIFA a UEFA k zmene svojich prestupových pravidiel tak, aby v prípade hráčov bez zmluvy, nebolo podmienkou ich prestupu z jedného klubu do druhého zaplatenie určitej prestupovej čiastky, ale hľadali naďalej spôsob, ako umožniť športovým klubom vyžadovať od druhého športového klubu isté platby z titulu prestupu hráča. V roku 2003 FIFA schválila Predpisy o statuse a prestupoch hráčov²⁰⁴ (ďalej len „Predpisy o prestupe“), ktoré nanovo upravovali spôsob prestupovania hráčov futbalu medzi jednotlivými športovými klubmi. V zmysle čl. 9 týchto Predpisov o prestupe sa pri prestupe hráčov z klubu registrovaného v jednom národnom futbalovom zväze do klubu, ktorý je členom iného národného futbalového zväzu vyžaduje vystavenie medzinárodného osvedčenia o prestupe (tzv. ITC karta), toto však musí byť vydané zdarma a bez akýchkoľvek podmienok a časového obmedzenia. Na rozdiel od predchádzajúcej úpravy už teda nie je možné podmieňovať vystavenie ITC karty zaplatením prestupovej čiastky, ak prestupujúci hráč už nie je zmluvne viazaný s pôvodným klubom.

Z dôvodov, aby kluby predsa len dostali nejaké finančné kompenzácie za to, že ich hráč odišiel do iného klubu upravili spomenuté Predpisy o prestupe inštitúty *náhrady za výcvik a mechanizmu solidarity*. *Náhrada za výcvik* je v zmysle Prílohy č. 4 Predpisov o prestupe platba, ktorú platí klub, u ktorého sa hráč zaregistruje prvýkrát ako profesionálny futbalista, všetkým klubom, u ktorých bol tento hráč predtým ako amatér registrovaný od svojho 12. roku veku pomerne podľa dĺžky obdobia, ktoré tam strávil, ako formu kompenzácie nákladov, ktoré tieto kluby vynaložili na výchovu, vzdelanie a výcvik takéhoto hráča. Platba sa platí bez ohľadu na to, či mal predtým hráč nejaký zmluvný vzťah s predchádzajúcimi klubmi alebo nie. Dôležité je, že bol v týchto kluboch registrovaný, trénoval s nimi, pripravoval sa s nimi a oni teda mali v súvislosti s jeho tréningom určité náklady. Taktiež pri každom ďalšom prestupe profesionálneho futbalistu nový klub je povinný zaplatiť túto náhradu predchádzajúcemu klubu. *De facto* teda ide o podobný systém prestupových čiastok, ako platil predtým, s tým, že teraz už je definovaný účel týchto platieb iným spôsobom a aj výpočet tejto platby by mal vyplývať z nejakých skutočne vynaložených nákladov a nie z voľnej úvahy akejsi Zmierovacej komisie alebo iného orgánu príslušného riadiaceho športového zväzu. Pokiaľ však zaplatenie platieb nie je podmienkou pre to, aby hráč mohol začať hrať za nový klub, nejde o obmedzenie slobody pohybu pracovných síl takej intenzity, ktoré by bolo neproporcionálne dosiahnutiu legitímneho cieľa spočívajúce v podpore klubov, ktoré sa venujú výchove a výcviku mladých talentovaných futbalistov. V zmysle čl. 2 Prílohy č. 4 Pravidiel o prestupoch sú tieto platby splatné až potom, čo je hráč riadne zaregistrovaný v novom klube a jeho prestup je teda zavŕšený.

²⁰⁴ dostupné na www.fifa.com

Slovenský futbalový zväz (ďalej „SFZ“) si so závermi vyplývajúcimi z rozsudku *Bosman* ťažkú hlavu nerobil. V zmysle čl. 6 – 10. Prestupového poriadku pre hráčov neamatérov²⁰⁵ naďalej platí, že oba kluby sa musia dohodnúť na prestupe futbalistu i na výške odplaty za prestup. Ak tak neurobia, určí výšku prestupovej odplaty Zmierovacia komisia SFZ, pričom prestup sa schváli a hráč môže nastúpiť za nový klub až potom, čo došlo k zaplateniu odplaty za prestup, alebo sa kluby dohodli na splátkovom kalendári. Tento postoj zrejme vychádzal z názoru, že rozhodnutia ESD sa týkajú právnych vzťahov s medzinárodným prvkom, ktoré presahujú rámec jednotlivej členskej krajiny EÚ, a preto sa nimi nie je potrebné zaoberať pri vnútroštátnych vzťahoch, teda, ak hráč prestupuje z klubu do klubu, ktoré oba sídlia na území Slovenskej republiky. Pre medzinárodné prestupy Prestupový poriadok pre hráčov neamatérov odkazuje na Predpisy o prestupoch (pokiaľ ide o výšku odplaty za prestup).

Vo Francúzsku sa prejavila výraznejšia rezistencia voči usporiadaniu vzťahov tak ako by mali vyplývať z rozsudku *Bosman*. V tejto krajine totiž platila kolektívna zmluva (tzv. Charta), ktorá upravovala aj zamestnávanie futbalových hráčov a pre mladých hráčov vo veku od 16 do 22 rokov ukotvila povinnosť uzavrieť svoju prvú profesionálnu zmluvu s klubom, ktorý ho vychovával v mládežníckom veku. V prípade porušenia tohto záväzku by potom musel hráč zaplatiť svojmu pôvodnému klubu určitú finančnú čiastku ako náhradu škody. Uvedené pravidlo bolo napadnuté ako rozporné so ZFEÚ v konaní *Olympique Lyonnais proti Olivier Bernard a Newcastle United FC*²⁰⁶. Futbalový klub *Olympique Lyonnais* podal žalobu proti uvedeným žalovaným práve z dôvodu, že jeho mladý futbalista *Olivier Bernard*, ktorý sa pripravoval ako mladý hráč vo veku medzi 16 až 22 rokov v družstve Lyonu na svoju ďalšiu kariéru a mal s ním uzavretú amatérsku zmluvu talentovaného hráča, po skončení tejto zmluvy odmietol uzavrieť svoju prvú profesionálnu zmluvu s Lyonským klubom, ale uzavrel ju s klubom *Newcastle United FC*. Tým pádom, aj v dôsledku zmien, ktoré nastali v nadväznosti na rozsudok *Bosman*, nemohol Lyon žiadať od *Newcastle* odplatu za prestup a preto žiadal od hráča náhradu škody, na základe uvedenej kolektívnej zmluvy platnej vo Francúzsku.

Súd konštatoval, že systém, podľa ktorého je „talentovaný“ hráč po ukončení obdobia svojej výchovy povinný uzavrieť svoju prvú profesionálnu hráčsku zmluvu s klubom, ktorý ho vychoval, lebo inak mu hrozí, že bude musieť klubu zaplatiť náhradu škody, môže odradiť tohto hráča od výkonu svojho práva voľného pohybu. Vzhľadom na značný spoločenský význam športovej činnosti a najmä futbalu v Únii treba síce cieľ spočívajúci v podpore nábora a výchovy mladých hráčov uznať ako legitímny, ale systém však musí byť skutočne spôsobilý dosiahnuť uvedený cieľ a byť vo vzťahu k nemu primeraný, pričom sa musia vziať do úvahy náklady vynaložené klubmi na výchovu tak budúcich profesionálnych hráčov, ako aj hráčov, ktorí sa profesionálnymi hráčmi nikdy nestanú. V ďalšom však súd dospel k tomu, že uvedený systém, ktorý sa uplatňuje vo Francúzsku nie je v súlade so ZFEÚ, pretože zaväzuje hráča (nie nový klub), aby zaplatil náhradu škody svojmu pôvodnému klubu za to, že porušil záväzok uzavrieť prvú profesionálnu zmluvu s týmto klubom, pričom výpočet tejto náhrady nezohľadňuje

²⁰⁵ dostupné na http://www.futbalsfz.sk/fileadmin/user_upload/Dokumenty/Normy_SFZ/10-prestupov%C3%BD-poriadok-pre-profesion%C3%A1lnych-futbalistov.pdf

²⁰⁶ rozsudok ESD vo veci č. C-325/08 *Olympique Lyonnais SASP v. Olivier Bernard, Newcastle United FC* Ú. v. EÚ 2010/C 134/05

skutočné náklady, ktoré klub na výchovu a výcvik tohto hráča vynaložil, a preto sa systém nejaví byť proporcionálny smerom k dosiahnutiu jeho inak legitímneho cieľa.

V niektorých iných športoch nebadat' zmeny prestupových či iných pravidiel v dôsledku záverov rozsudku vo veci *Bosman*. Námatkovo spomenieme trebárs Prestupový poriadok prijatý Slovenským stolnotenisovým zväzom (ďalej „SSTZ“) v júli 2011. V zmysle jeho čl. 3. 5. 2.²⁰⁷ nemôže hráč stolného tenisu platne prestúpiť z jedného klubu do druhého bez súhlasu pôvodného klubu. Ak mu teda pôvodný klub súhlas na prestup nedá, stáva sa jeho rukojemníkom, nemôže nikam odísť. Takýto hráč stolného tenisu má ešte možnosť zrušiť svoju registráciu v stolnotenisovom zväze a registrovať sa znovu v tom istom národnom zväze, alebo v stolnotenisovom zväze, ktorý sídli napr. v inej členskej krajine. Aby však nemohli hráči takto obchádzať úmyselne pravidlá o prestupe len so súhlasom klubu, teda len potom, čo sa oba kluby dohodli na nejakej odplate za prestup, existuje ustanovenie Registračného poriadku SSTZ, v zmysle ktorého hráč, ktorému bola zrušená registrácia na vlastnú žiadosť, môže byť znovu zaregistrovaný za iný oddiel - klub najskôr za jeden rok. Počas tejto doby hráč nemôže hrať v žiadnom inom oddiele-klube doma ani v zahraničí. Uvedené pravidlo sa javí byť absolútne rozporné so ZFEÚ, keď jednotlivý klub môže úplne zabrániť športovcovi prestupovať do iného klubu.

Konkrétne teda ešte nedošlo k preskúmaniu pravidiel FIFA o mechanizme solidarity a náhradách za výcvik. Podľa nášho názoru sú oba tieto inštitúty legitímne vzhľadom na ich cieľ podporiť kluby, ktoré sa venujú výchove a výcviku mladých športovcov, čím prispievajú snáď k zlepšovaniu fyzického i psychického zdravia mládeže a k jej zdravému vývoju v súlade s požiadavkou čl. 165 ZFEÚ.

Pokiaľ sa jedná o proporcionalitu uvedených pravidiel FIFA, možno konštatovať, že u pravidiel o náhradách za výcvik bude vždy problematické stanoviť, aké vysoké náklady na výcvik konkrétneho futbalistu v konkrétnom klube za účtovný rok. Obávame sa, že je to kategória, ktorú nie je možné vyčíslíť do dôsledkov.

Napriek tomu sa nazdávame, že vzhľadom na vyššie spomenutý záujem ochrany športových klubov, venujúcich sa tréningu a príprave mladých športovcov, ktorý korešponduje s verejným záujmom na ochrane zdravia obyvateľstva, by mohli byť spomenuté Pravidlá FIFA posudzované ako súladné so ZFEÚ ako aj so všeobecne záväznými právnymi predpismi Slovenskej republiky.

III. 1. 3. Následky v prípade jednostranného neodôvodneného ukončenia profesionálnej zmluvy hráča

Skutočnosť, že odplaty za prestup možno žiadať len v prípade, že do nového klubu má prestúpiť hráč, ktorý je zmluvne viazaný so svojím predchádzajúcim klubom vyústila v prípady, keď sa hráči snažia najskôr za každú cenu ukončiť svoj zmluvný vzťah s pôvodným klubom, aby mohli prestúpiť do nového klubu už ako voľní hráči. Samozrejme činia tak najmä na podnet klubov, do ktorých majú prestúpiť alebo

²⁰⁷ Pozri Prestupový poriadok na www.sstz.sk

hráčskych agentov, aby sa tak novému klubu znížili náklady na nadobudnutie práv k tomuto hráčovi.

Na tieto praktiky, ktoré sa opäť rozmohli najmä v profesionálnom futbale reagovala FIFA vo svojej úprave Pravidiel o statuse a transfere profesionálnych futbalistov z roku 2003 zaviedla pravidlá o zachovaní zmluvnej stability medzi profesionálmi a klubmi. V zmysle čl. 14 týchto Pravidiel možno zmluvu medzi profesionálnym futbalistom a klubom ukončiť jednostranne len z oprávneného dôvodu. Oprávnené dôvody nie sú v Pravidlách uvedené, ale v nasledujúcom článku 15 sa uvádza, čo možno považovať za tzv. športovo oprávnené dôvody, na základe ktorých by mohol zmluvu jednostranne ukončiť hráč. Takýmto dôvodom môže byť, ak skúsený profesionál odohral v sezóne menej ako 10% oficiálnych zápasov svojho mužstva. Ukončiť zmluvu ale môže len do 15 dní od posledného oficiálneho zápasu v sezóne.

Odohranie menej ako 10% zápasov však nezakladá automaticky dôvod na ukončenie zmluvy. Je potrebné skúmať, či možno takého hráča skutočne považovať za skúseného profesionála, ako aj na okolnosti pôsobenia hráča v danom klube. Text spomenutých pravidiel FIFA výslovne predpokladá individuálne skúmanie danosti oprávneného dôvodu z prípadu na prípad.

Ak bude daný oprávnený dôvod na ukončenie zmluvy, hráča ani jeho nastávajúci klub nepostihnú žiadne negatívne následky. Ak bude daný športovo oprávnený dôvod, voči hráčovi ani nastávajúcemu klubu nemožno uplatňovať športové sankcie, možno však rozhodnúť o povinnosti nahradiť náklady predchádzajúcemu klubu (náhrad za výcvik).

Pravidlá upravujú sankcie pre prípad, že hráč ukončí zmluvu bez oprávneného dôvodu alebo športovo oprávneného dôvodu, ale konkrétna interpretácia týchto ustanovení je niekedy problematická. Jednak sa jedná o športové sankcie, ktoré možno uložiť hráčovi alebo aj klubu a potom sankcie peňažného charakteru.

Športové sankcie, ktoré možno uložiť hráčovi spočívajú v zákaze činnosti až na obdobie 6 mesiacov. Športové sankcie voči klubom spočívajú v zákaze registrovať nových hráčov po dobu až dvoch registračných období. Takéto sankcie sa uložia klubu, s ktorým profesionálny hráč podpíše hráčsku zmluvu potom, čo bez oprávneného dôvodu ukončil svoju zmluvu s pôvodným klubom. Ide tu o prezumpciu skutočnosti, že tento nový klub podnietil hráča k ukončeniu jeho predchádzajúcej zmluvy bez oprávneného dôvodu (čl. 17 ods. 4 Pravidiel FIFA).

Najviac polemiky však spôsobujú finančné sankcie, ktoré majú postihnúť hráča ukončujúceho zmluvu i jeho nastávajúci klub, a ktoré majú spočívať v platení náhrad pôvodnému klubu vypočítanými ako náhrady za výcvik, avšak zarátajúc aj náklady na daného hráča, ktoré mal predchádzajúci klub pri nadobudnutí práv na tohto hráča (prestupové odplaty), ako aj odmenu platenú hráčovi podľa jeho predchádzajúcej profesionálnej zmluvy (ktorú hráč jednostranne ukončil), ako aj odmenu, ktorú mu klub ešte mal platiť v budúcnosti.

Čo presne tým mal tvorca predpisov na mysli a ako správne vypočítavať tieto náhrady je sporné a prejavilo sa to aj v odlišnej judikatúre Športového arbitrážneho súdu (*Court of Arbitration for Sport - CAS*). Táto vyvinula dva základné prístupy k vypočítavaniu tejto náhrady za ukončenie zmluvy bez oprávneného dôvodu, ktoré sa zvyknú označovať

podľa označenia rozhodnutí, v ktorých tieto prístupy CAS definoval ako „spôsob Webster“ a „spôsob Matuzalem“²⁰⁸.

V prvom prípade²⁰⁹ škótsky futbalista *Andrew Webster* potom, čo nadobudol dojem, že s jeho službami viac jeho zamestnávateľ *Hearts of Midlothian* ďalej neráta a nemá dôveru v jeho služby, rozhodol sa jednostranne s ním skončiť svoju zmluvu, vychádzajúc, že má na to oprávnený dôvod spočívajúci v podstate v strate vzájomnej dôvery a uzavrel zmluvu s anglickým klubom *Wigan Athletic*. Na základe podanej žaloby Komora FIFA pre riešenie sporov (*FIFA Dispute Resolution Chamber*) rozhodla, že na ukončenie zmluvy nebol daný oprávnený dôvod, a že hráč je povinný spoločne a nerozdielne s novým klubom *Wiganom Athletic* zaplatiť *Heartsu* 625.000,- libier. Toto rozhodnutie napokon CAS zmenil tak, že žalovaní, teda pán *Webster* a *Wigan Athletic* sú povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobcovi *Hearts of Midlothian* 150.000,- libier. Podľa názoru CAS prezentovaného v tomto konaní, bývalý klub si nemôže uplatňovať voči hráčovi a novému klubu náklady, ktoré vynaložil na výchovu a výcvik hráča, pretože na to existuje osobitný nárok podľa čl. 20 Pravidiel FIFA, ktorý sa uplatňuje na základe iných predpokladov. Nemôže si v rámci náhrady podľa čl. 17 nárokovať ani zaplatenie „trhovej ceny hráča“ (ktorú si *Hearts* uplatňoval na úrovni 4 miliónov libier) ako ušlý zisk, pretože nemožno jednoznačne tvrdiť, že zlepšenie hráčových schopností a nárast jeho prestupovej ceny je výhradne dôsledkom starostlivosti klubu v rámci jeho výchovy a výcviku, a nie je to zásluhou samotného hráča.

Podľa názoru CAS je adekvátnou náhradou, ktorá patrí predchádzajúcemu klubu tzv. zostávajúca hodnota kontraktu, ktorý hráč jednostranne ukončil bez oprávneného dôvodu. Táto hodnota predstavuje sumu odmien, ktoré by bol pôvodný klub vyplatil hráčovi do konca doby platnosti jeho pracovnej zmluvy, ak by nedošlo k jej jednostrannému ukončeniu. Táto hodnota podľa súdu najlepšie vystihuje hodnotu hráčových služieb, o ktorú klub prichádza.

O niečo neskôr v rozhodnutí vo veci brazílskeho futbalistu *Matuzalema*²¹⁰ zaujal CAS odlišné stanovisko. *Matuzalem* bol hráčom ukrajinského klubu *Šachťor Doneck*, ktorý v júli roku 2007 oznámil klubu, že jednostranne končí svoju zmluvu, aby uzavrel zmluvu s novým klubom *Realom Zaragoza*. V konaní pred DRC FIFA napokon tento orgán pre riešenie sporov zaviazal hráča *Matuzalema* a *Real Zaragoza* zaplatiť spoločne a nerozdielne 6.800.000,- eur *Šachťoru Doneck*. Ukrajinský klub sa proti tomuto rozhodnutiu odvolal na CAS, požadoval oveľa väčšiu kompenzáciu poukazujúc na to, že v zmluve s hráčom bolo dojednanie, že hráč bude môcť odísť z klubu počas trvania zmluvy, ak za jeho služby ponúkne iný klub *Šachťoru* aspoň 25.000.000,- eur, ako aj poukazujúc na to, že v tom čase predložil konkrétnu ponuku na prestup tohto futbalistu taliansky klub *US Palermo*, ktorý bol ochotný zaplatiť prestupovú odplatu 7.000.000,- eur. Taktiž poukazovali na to, že hráč opustil klub v čase, keď sa začínala príprava na novú sezónu Ligy majstrov, pričom *Matuzalem* hral na poste stredného záložníka, ktorý bol kľúčový pre celú organizáciu hry mužstva, mala cez neho ísť každá útočná akcia klubu, a po jeho odchode musel klub

²⁰⁸ Bližšie pozri KLEINER, J.: Breach of an Employment Contract by a Professional Player. UEFA KISS Legal workshop. Madrid, 16.02.2012, dostupné na

https://uefa.fame.uefa.com/KissVideos/Uploaded_files/legal/GLEle48/pointeur_droite.swf

²⁰⁹ Íšlo o rozhodnutie CAS v spojených veciach č. 2007/A/1298-1300 zo dňa 30.01.2008

²¹⁰ Rozhodnutie CAS 2008/A/1519-1520 zo dňa 19.05.2009

urgentne hľadať rovnocennú náhradu na tento strategický herný post a musel angažovať hráča *Castilla* za prestupovú čiastku 20.000.000, eur.

Zaujímavosťou je aj to, že *Matuzalem* v tomto konaní poukazoval na oprávnenosť dôvodu, pre ktorý jednostranne ukončil zmluvu, a ktorý spočíval v potrebe zachrániť svoje manželstvo, keďže jeho manželka odmietala naďalej žiť v Donecku.

V konaní pred CAS napokon došlo k navýšeniu sumy, ktorú boli spoločne a nerozdielne povinní zaplatiť *Matuzalem* a *Real Zaragoza* až na sumu 11.858.934,- eur. V tomto konaní CAS vychádzal z toho, že náhrada, ktorá sa má platiť podľa čl. 17 Pravidiel FIFA predstavuje náhradu škody, ktorá vznikne klubu, ak s ním profesionálny futbalista ukončí zmluvu bez oprávneného dôvodu. Vzniknutá škoda môže spočívať v skutočnej škode alebo ušlom zisku.

Skutočná škoda spočíva najmä v hodnote, o ktorú prichádza klub, z ktorého odíde hráč pred uplynutím dojednaného obdobia trvania zmluvy. Klub prichádza o možnosť využívať služby tohto hráča pre svoje účely. Hodnotu, o ktorú prichádza, teda predstavuje najmä hodnota služieb tohto hráča. Túto hodnotu možno posúdiť ako výšku odmeny, ktorú za svoje služby hráč dosiahne u nového klubu za obdobie, ktoré by mu ostávalo do riadneho ukončenia zmluvy s pôvodným klubom. Teda hodnota, o ktorú klub prichádza predstavuje odmena, ktorú hráč za svoje služby dosiahne v novom klube za obdobie, za ktoré by ešte mal ostať podľa pôvodnej zmluvy pôsobiť v pôvodnom klube. Pre správne určenie hodnoty služieb hráča by v tomto prípade bolo potrebné uvažovať aj o jeho prestupovej sume, vydelenej počtom rokov, na ktoré uzavrel novú zmluvu. Hodnotu služieb hráča by teda predstavoval súčet jeho ročnej odmeny v novom klube a prestupovej čiastky na transferovom trhu, ktorú by zaň klub dostal, pripadajúcej na jeden rok trvania novej zmluvy, to všetko vynásobené počtom rokov, ktoré ostávali do ukončenia kontraktu v predchádzajúcom klube.

Na rozdiel od prípadu *Webster* teda CAS neposudzoval ako hodnotu služieb hráča výšku odmeny, ktorú by bol pôvodný klub ešte povinný vyplatiť hráčovi do konca trvania jeho zmluvy. Táto hodnota predstavuje skôr jeho ušletené náklady.

Ďalej CAS odlišne posúdil potrebu zahrnúť do náhrady škody prestupovú cenu hráča, teda výšku odplaty, ktorú by mohol pôvodný klub dosiahnuť, ak by hráč riadne prestupoval do nového klubu. V prípade *Webster* CAS odmietol zahŕňať do náhrady škody aj potenciálnu prestupovú, ktorú hráč mohol utŕžiť za prestup futbalistu, ale v prípade *Matuzalem* s ňou rátať, ako s ušlým ziskom, ktorý je legitímnou zložkou náhrady škody. Ak by však pôvodnému klubu mala byť priznaná výška náhrady v podobe ušlého zisku, nemožno mu zároveň priznať náhradu vo forme skutočnej škody, lebo by mu v podstate dvakrát bola priznaná náhrada služieb hráča, o ktoré prichádza hoci rozdielnym spôsobom.

Skutočnú škodu podľa rozhodnutia CAS vo veci *Matuzalem* predstavovali aj náklady na nadobudnutie práv na *Matuzalema*, konkrétne suma, ktorú *Šachtor Doneck*, zaplatil pri angažovaní tohto hráča od jeho predchádzajúceho klubu *Brescia Calcio*, avšak po odrátaní amortizácie. CAS v tomto prípade prestupovú čiastku, ktorú zaplatil *Šachtor Doneck*, CAS rozdelil na päť častí, keďže *Šachtor* nadobudol práva na *Matuzalema* na 5 rokov, a priznal *Šachtoru* dvojnásobok tejto sumy, keďže *Matuzalem* mal hrať v *Donecku* ešte 2 roky. Toto je ďalší rozdiel oproti *Webstroomu* prípadu.

Okrem toho CAS uvažoval pojať do tejto náhrady aj náklady na angažovanie nového futbalistu, ktorý by mal byť náhradou za toho hráča, ktorý ukončil zmluvu, avšak tieto náklady by CAS priznal, len ak by bolo preukázané, že ide skutočne o uzavretie novej zmluvy s novým hráčom len preto, aby nahradil odchodivšieho hráča, čo okrem iného predpokladá, že by mal hrať na rovnakom poste ako jeho predchodca s rovnakými hernými úlohami.

Podľa nášho názoru je relevantnejší a v zmysle čl. 17 Pravidiel FIFA správnejší prístup, ktorý CAS zvolil v prípade *Matuzalem*. Ak hráč bez oprávneného dôvodu ukončí zmluvu s klubom a opustí ho, klubu vznikne určitá škoda. Súhlasíme s tým, že klub by mohol alternatívne požadovať náhradu škody vo forme skutočnej škody, ktorú by mala predstavovať trhová hodnota hráčovských služieb, alebo vo forme ušlého zisku, ktorú by mala predstavovať transferová suma, ktorú by klub mohol získať, ak by sa rozhodol súhlasiť s jeho prestupom do iného klubu a takýmto spôsobom speňažiť hodnotu jeho služieb. Nemôže však zároveň žiadať skutočnú škodu aj ušlý zisk, pretože ak by hráč v klube zostal, nemohol by klub tak či tak využívať jeho služby a zároveň aj utržiť jeho prestupovú cenu.

Pokiaľ ide o skutočnú škodu, jednak môže spočívať v trhovej hodnote služieb hráča, odvíjajúcej sa napr. od výšky odmeny (platu), ktorý dostáva v novom klube, pričom túto výšku by bolo potrebné zohľadniť za obdobie, po ktoré mu ešte mala trvať zmluva s pôvodným klubom. Od tejto hodnoty by však bolo potrebné odrátať odmenu, ktorú by bol pôvodný klub platil hráčovi do konca jeho kontraktu, keďže ide o ušetrené náklady. Zároveň by však pri výpočte skutočnej škody bolo možné brať do úvahy náklady, ktoré vynaložil pôvodný klub za účelom angažovania tohto hráča (transferová suma, ktorú zaňho zaplatil), prípadne, za istých okolností aj náklady na nadobudnutie náhradného hráča.

Pokiaľ by klub žiadal ako náhradu škody ušlý zisk predstavujúci potencionálnu transferovú sumu za prípadný prestup hráča, nemohol by žiadať zároveň náhradu vo forme výšky odmeny, ktorú hráč dostáva od nového klubu, keďže v prípade prestupu by aj tak hráčove služby nevyužíval, ani náhradu nákladov vynaložených na angažovanie náhradného hráča, lebo ak by súhlasil s prestupom hráča, tak či tak by pristúpil k angažovaniu nového hráča, pričom na nadobudnutie práva využívať jeho služby by zrejme použil prostriedky utŕžené za prestup predchádzajúceho hráča.

Tieto závery boli podľa nášho názoru potvrdené aj v neskoršom rozhodnutí CAS vo veci *de Sanctis*,²¹¹ v ktorej išlo o určenie náhrady, ktorú by mali spoločne a nerozdielne uhradiť hráč *Morgan de Sanctis* a FC *Sevilla* talianskemu futbalovému klubu *Udinese Calcio* z dôvodu neodôvodneného ukončenia profesionálnej zmluvy zo strany hráča. V tomto rozhodnutí CAS potvrdil, že ako hodnotu služieb hráča, ktoré klub stráca je potrebné posudzovať výšku odmeny, ktorú hráč dostáva podľa zmluvy s novým klubom, pripadajúcu na také dlhé obdobie, počas ktorého by mal byť ešte hráčom predchádzajúceho klubu.

²¹¹ rozsudok CAS v spojených konaniach 2010/A/2145 Sevilla FC SAD vs. Udinese Calcio S.p.A., 2010/A/2146 Morgan de Sanctis vs. Udinese Calcio S.p.A., 2010/A/2147 Udinese Calcio S.p.A. vs. Morgan de Sanctis & Sevilla FC SAD zo dňa 28.02.2011

Ďalej CAS v tomto rozhodnutí potvrdil, že ako skutočnú škodu je potrebné považovať aj náklady, ktoré klub musel vynaložiť na zabezpečenie náhradného hráča. V tomto prípade bola náhrada týchto nákladov o to dôvodnejšia, že išlo o brankára, čo je vo futbalovom tíme špecifický post, keďže brankár je v zostave futbalového mužstva iba jeden a nemôže ho nahradiť hráč hrajúci inou poste, ako je to v iných prípadoch. Keďže išlo o brankára, ktorý mal vek 30 rokov, bol teda z hľadiska športovej výkonnosti v ideálnom veku a mal dostatok skúseností, CAS akceptoval dokonca náklady na zaobstaranie služieb až dvoch ďalších brankárov. *Udinese* totiž stiahlo späť z hostovania z *FC Rimini* mladého neskúseného brankára, ktorý nikdy predtým nechytal v najvyššej talianskej súťaži a doplnilo ho skúseným 37-ročným brankárom, ktorého získali bez povinnosti platiť odstupné, a ktorý mohol zastúpiť *de Sanctisa* ihneď, a hrať kým mladý brankár nadobudne aj pod vplyvom staršieho skúseného brankára dostatok skúseností a schopností. Do výšky skutočnej škody boli zahrnuté: platba 250.000,- eur, ktorú muselo *Udinese* zaplatiť *Rimini* za predčasné ukončenie hostovania mladého brankára, ako aj náklady na odmenu staršieho brankára. Okrem toho zahrnul do kompenzácie pre *Udinese* CAS aj sumu 1.200.000,- eur, ktorú by *Udinese* dostal od *Rimini* ako prestupovú čiastku za mladého brankára po ukončení jeho hostovania, keďže *Rimini* malo záujem o následné plné nadobudnutie práv k tomuto brankárovi na základe prestupu.

Od takto vymedzenej náhrady CAS odpočítal výšku odmeny, ktorú by bolo *Udinese* povinné platiť *de Sanctisovi* až do konca platnosti pôvodnej zmluvy, keďže túto odmenu považoval za ušetrené náklady.

Zaujímavosťou rozhodnutia vo veci *de Sanctis* bola aj skutočnosť, že *Udinese* okrem vyššie uvedených nárokov priznal *Udinese* aj osobitnú náhradu vo výške 6 mesačnej odmeny za služby *de Sanctisa* podľa novej zmluvy so *Sevillou* ako náhradu patriacu zo špecifických športových dôvodov, ktoré boli v tomto prípade dané. Špecifickosť športu sa pri stanovovaní výšky náhrady má brať na zreteľ aj v zmysle spomínaného čl. 17 Pravidiel FIFA o statuse a transferoch hráčov. Okrem toho sa CAS oprel aj o § 42 ods. 2 švajčiarskeho obligáčného zákona, v zmysle ktorého, ak nie je možné dostatočne presne určiť na základe vykonaných dôkazov, môže jej výšku ustáliť na základe úvahy súd²¹². Špecifické športové okolnosti podľa CAS spočívali v tom, že *de Sanctis* nastupoval na citlivom poste brankára, na ktorom sa nezvyknú často meniť hráči, tento post je pre celkový úspech mužstva osobitne dôležitý, pričom počas pôsobenia *de Sanctisa* dosiahol klub významné úspechy, na ktorých sa tento hráč podieľal výraznou mierou, diváci i sponzori sa s ním identifikovali ako s jedným zo symbolov klubu, preto možno povedať, že jeho odchod z klubu spôsobil aj vznik určitej nemajetkovej ujmy.

Naopak CAS nepriznal *Udinese* požadovanú náhradu vo forme ušlého zisku spočívajúceho v prípadne transferovej sume za prestup tohto hráča, vychádzajúc z už spomínaného princípu alternácie medzi ušlým ziskom v podobe transferovej sumy a skutočnej škody v podobe hodnoty hráčovských služieb, pričom podľa CAS *Udinese* nepredložilo presvedčivé dôkazy o tom, akú prestupovú sumu by mohli získať za tohto hráča v čase, keď jednostranne ukončil svoju zmluvu. Neprihľadali ani na skutočnosť, že následne o dva roky prestúpil z *FC Sevilla* do *SSC Neapol* za 1,5 milióna eur, pretože šport je natoľko špecifický, že prestupová suma, ktorá bola platená s odstupom dvoch rokov nemusí nijako korešpondovať s prestupovou sumou, ktorú by bolo možné získať za tohto

²¹² Bod 102. rozhodnutia vo veci *De Sanctis*

hráča v období ukončenia pôvodného kontraktu. V športe sa môže výkonnosť a športová forma konkrétneho športovca za obdobie dvoch rokov výrazne zmeniť.

Na prezentovaných príkladoch možno vidieť, že určenie hodnoty, ktorú pre klub predstavuje hráč, resp. právo na využívanie jeho služieb, jeho schopností, zručností a skúseností je častokrát veľmi obtiažne a javí sa ako pravdepodobné, že v budúcich prípadoch dospejú orgány aplikujúce právo aj k ďalším kritériám alebo postupom na ustálenie tejto hodnoty.

III. 2. HOSŤOVANIE

Osobitným inštitútom v kolektívnych športoch je tzv. hosťovanie hráčov. Zjednodušene ho možno charakterizovať ako dočasný prestup futbalistov. Materský klub konkrétneho športovca dočasne uvoľní svojho hráča pre potreby iného klubu a umožní tak inému klubu využívať služby svojho hráča, avšak bez toho, že by na tohto hráča stratil práva a že by prestal byť hráč svojou profesionálnou zmluvou a registráciou viazaný k svojmu pôvodnému materskému klubu.

Športová normatívna úprava hosťovania je väčšinou pomerne stručná, ale možno z nej dedukovať, že uvoľnenie hráča na hosťovanie nemá vplyv na platnosť a trvanie jeho profesionálnej zmluvy s pôvodným (materským klubom), keďže či už v zmysle čl. 11 ods. 1 Prestupového poriadku pre profesionálnych futbalistov SFZ zo dňa 26.06.2012 alebo čl. 10 písm. a) Prestupového poriadku SZLH zo dňa 10.06.2011 môže hosťovanie trvať najneskôr do ukončenia profesionálnej zmluvy s materským klubom.

Na hosťovanie je spravidla potrebný súhlas materského klubu, hráča i klubu, v ktorom má hráč hosťovať. Medzi materským klubom a novým klubom musí dôjsť k uzavretiu zmluvy o hosťovaní (alebo zmluvy o zapožičaní²¹³), ktorá má obdobnú povahu i obsah ako prestupová zmluva²¹⁴. Keďže nový klub dočasne získa právo využívať služby konkrétneho športovca, mal by za poskytnutie tohto práva zaplatiť materskému klubu určitú odmenu. Zmluva o hosťovaní je teda takisto ako prestupová (transferová) zmluva, zmluvou odplattou.

Tento inštitút do veľkej miery pripomína inštitút dočasného pridelenia zamestnanca podľa § 58 a nasl. Zákonníka práce²¹⁵, pokiaľ vychádzame z toho, že právny vzťah medzi profesionálnym športovcom a športovým klubom je potrebné považovať za pracovnoprávny vzťah, potom zmluva o hosťovaní by mala byť v podstate dohodou o dočasnom pridelení zamestnanca. Potom by však mzdu hráča, ktorý je na hosťovaní mal platiť jeho materský klub, pričom zaužívaná športová prax je presne opačná, keď

²¹³ Prestupový poriadok pre profesionálnych futbalistov SFZ používa aj pojem zapožičanie hráča

²¹⁴ Gábriš, s. 287

²¹⁵ O tom bližšie MARTINEC, J.: Požičiavanie zamestnancov z pohľadu pracovného práva - vybrané otázky. In: Husár, J. (ed.): Právo a obchodovanie. Zborník príspevkov účastníkov vedeckej konferencie doktorandov konanej 7. júna 2007 v Košiciach, Košice: UPJŠ, 2008, s. 172-175, ISBN: 978-80-7097-702-6

povinnosť platenia odmeny vyplývajúcej zo zmluvy s materským klubom na seba preberá klub, u ktorého je hráč na hosťovaní²¹⁶.

Na hosťovanie profesionálnych športovcov z jednej krajiny EÚ v inej členskej krajine EÚ sa však nebudú aplikovať pravidlá o voľnom pohybe pracovníkov, keďže hosťujúci hráč rovnako ako dočasne pridelený zamestnanec ostáva zmluvne viazaný s pôvodným klubom (vysielajúcim zamestnávateľom) a nedostáva sa na pracovný trh v krajine pridelenia. Z tohto dôvodu sa nejedná o voľný pohyb pracovných síl ale o voľný pohyb služieb.²¹⁷

III. 3. SPONZORSKÁ ZMLUVA

Profesionálny šport sa stáva finančne čoraz náročnejší. Športové kluby súťažiacie v profesionálnych súťažiach sú vo veľkej miere pri financovaní svojej činnosti odkázané na príspevky sponzorov. To isté možno povedať o športových zväzoch organizujúcich profesionálne súťaže dlhodobého charakteru či veľké medzinárodné športové turnaje a podujatia.

Sponzorské príspevky dostávajú športové kluby, zväzy či športovci na základe sponzorskej zmluvy.

Úvahu nad zmluvným vzťahom založeným sponzorskou zmluvou je potrebné začať vymedzením pojmu sponzorstvo.

V našom právnom poriadku nie je upravený inštitút sponzorstva²¹⁸ alebo sponzorskej zmluvy, ak máme na mysli univerzálnu úpravu v rámci systému súkromného práva. Beztak, sa však s pojmom sponzorstvo môžeme v niektorých právnych predpisoch, ktoré sú súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky stretnúť.

Zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov ustanovuje, čo sa rozumie pod pojmom sponzorovanej relácie. V zmysle § 38 ods. 1 sa sponzorstvom na účely tohto zákona rozumie plnenie určené na priame alebo nepriame financovanie programu s cieľom propagovať názov alebo obchodné meno, ochrannú známku, dobrú povesť alebo aktivity osoby, ktorá také plnenie poskytla, ak ho poskytla právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá nie je vysielateľom takého programu ani tento program nevyrobila.

Citované ustanovenie naznačuje, že sponzorstvo nemožno chápať ako nezištné darovanie peňažných prostriedkov alebo iného plnenia. Sponzor neposkytuje svoj sponzorský príspevok bezodplatne. Patrí mu zaň protiplnenie, ktoré spočíva v propagovaní názvu, obchodného mena, ochrannej známky, dobrej povesti alebo aktivity sponzora.

²¹⁶ Informácia od profesionálneho hráča ľadového hokeja Petra Čížeka

²¹⁷ DOLOBÁČ, M. in Dolobáč, M. a kol.: Vybrané otázky sociálneho práva Európskej únie. Košice: UPJŠ, 2012, s. 106, ISBN: 978-80-7097-977-8

²¹⁸ V tejto práci budeme používať pojem „sponzorstvo“, ktorý považujeme za slovenskú verziu medzinárodného pojmu „sponsoring“

Ak však má protiplnenie spočívať v propagácii sponzora, nejedná sa v prípade sponzorstva iba o odplatnú reklamu sponzora?

V zmysle § 2 ods. 1. písm. a), b) zákona č. 147/2001 o reklame a o zmene a doplnení niektorých zákonov je reklamou akákoľvek prezentácia produktov s cieľom uplatniť ich na trhu, pričom produktom je aj obchodné meno, ochranná známka, označenie pôvodu výrobkov či iné práva a záväzky súvisiace s podnikaním.

Zákon o reklame pozná aj pojem sponzorstvo, ale len na účely zákona ako sponzorstvo tabakového výrobku, pričom sponzorstvo tabakového výrobku je finančný alebo vecný príspevok alebo iné plnenie pre fyzickú osobu alebo právnickú osobu, na podujatie alebo činnosť, ktorého účelom alebo vedľajším výsledkom je reklama tabakového výrobku; sponzorstvom tabakového výrobku nie je plnenie, ktoré je poskytnuté ako odplata za tovar alebo službu.

Právne predpisy teda rozlišujú pojmy sponzorstvo a reklama. Tieto pojmy rozlišuje ich aj Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/33/ES o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa reklamy a sponzorstva tabakových výrobkov, ktorá vo svojom čl. 2 uvádza, že sponzorstvo znamená všetky formy verejných alebo súkromných príspevkov na akékoľvek podujatie, činnosť alebo jednotlivca, ktoré majú za cieľ propagovať tabakový výrobok alebo priamo alebo nepriamo pôsobiť na jeho propagáciu.

Hľadanie podstaty rozlišovania reklamy a sponzorstva vo vyššie uvedených predpisoch môže byť trochu zavádzajúce, pretože tieto predpisy obsahujú účelové vymedzenie pojmu sponzorstvo najmä preto, aby umožnili určitú propagáciu výrobcov tabakových výrobkov pri súčasnom zákaze reklamy tabakových výrobkov²¹⁹.

Sponzorstvo je však predsa len čosi iné než reklama. Napriek skutočnosti, že pri sponzorstve, darcovstve a reklame dochádza k zhode pri niektorých ich podstatných znakoch, ide o tri odlišné pojmy, ktoré nemožno zamieňať²²⁰. Nazdávame sa, že sponzorstvo je určitý vzťah medzi sponzorom a sponzorovaným, ktorého obsahom je aj povinnosť sponzorovaného propagovať sponzora napr. šírením jeho reklamy. Sponzor má však zo sponzorstva aj iné oprávnenia, napr. oprávnenie poukazovať pri svojej činnosti na to, že podporuje konkrétneho sponzorovaného a v tejto súvislosti používať označenie sponzorovaného²²¹. Reklama sponzora je teda len jedným z možných protiplnení, ktoré sponzorovaný poskytuje sponzorovi za poskytnutie sponzorského príspevku²²².

²¹⁹ K tomu pozri WINTER, F.: Právo a reklama v praxi. Praha: Linde, 2007, s. 51 a nasl. ISBN: 978-80-7201-654-9

²²⁰ MAGUROVÁ, Z.: Sponzorstvo. Nonprofit, 1999, č. 1, s. 18-19

²²¹ V praxi sa možno stretnúť aj s tým, že sponzor na svojich výrobkoch uvádza označenie alebo obchodné meno sponzorovaného spolu s informáciou, že je oficiálnym sponzorom sponzorovaného.

²²² WOLFF, J.: Die aktienrechtliche Zulässigkeit von Sponsoringaktivitäten, Eine Untersuchung anhand der Zuständigkeit und insbesondere der allgemeinen Berechtigung des Vorstands einer Aktiengesellschaft bei der Entscheidung über die Planung und Durchführung von Sponsoringaktivitäten. Berlin: Tenea, 2003, ISBN: 3-86504-012-8, s. 35 (ďalej „Wolff, strana)

Pri reklamnej činnosti dochádza k vytvoreniu právneho vzťahu medzi objednávateľom a dodávateľom prevádzkujúcim reklamnú činnosť na základe ktorej vytvorí dodávateľ reklamu ako určitý nehmotný statok, vymyslí reklamnú myšlienku a prípadne ju zachytí na nejakom hmotnom nosiči, či už je to billboard, papier alebo nosič elektronických dát a za túto službu dostáva od objednávateľa odmenu.

V právnom vzťahu medzi sponzorom a sponzorovaným, sponzor poskytuje sponzorovanému určitý finančný alebo vecný príspevok alebo iné plnenie na výkon činnosti sponzorovaného alebo za účelom jeho podpory a sponzorovaný mu poskytuje protiplnenie, ktoré môže spočívať aj v propagácii sponzora alebo jeho produktov. Sponzorovaný však nevytvára reklamu sponzorovi, iba ho propaguje, napr. umiestnením jeho reklamy na svojich zariadeniach alebo zverejňovaním jeho obchodného mena, obchodnej známky alebo iného označenia.

O vymedzenie sponzorskej zmluvy sa pokúsila napr. nemecká rozhodovacia prax, keď Vrchný krajský súd v Drážďanoch vo svojom rozhodnutí uviedol, že pre sponzorskú zmluvu je charakteristické, že jedna zmluvná strana – sponzor – poskytuje sponzorovanému veci alebo služby za účelom podpory jeho činnosti v športovej, sociálnej, kultúrnej alebo inej spoločenskopoliticky významnej oblasti, a sponzorovaný sa protiplnením zaväzuje určitým spôsobom cez vykonávanie podporovanej činnosti podporovať komunikačné ciele sponzora²²³.

Nemecký autor *Wolff* pri definovaní sponzorstva rozlišuje medzi jednotlivými oblasťami, ktoré sú prostredníctvom sponzoringu podporované, a preto osobitne vymedzuje kultúrne sponzorstvo, sponzorstvo sociálne a sponzorstvo životného prostredia a napokon športové sponzorstvo, ktoré chápe ako poskytnutie peňazí, vecných prostriedkov, know-how či organizátorských plnení pre športovca, športové organizácie či športové podujatia s cieľom získať ekonomicky relevantné protiplnenie²²⁴.

Podstatným znakom sponzorstva je teda jeho odplatnosť, ako aj celkové ciele a zameranie sponzorstva, pri ktorom dochádza k identifikácii sa sponzora so sponzorovaným, k stotožňovaniu ich cieľov, v úmysle emocionálne pôsobiť na zákazníkov sponzorovaného. Z uvedeného dôvodu sponzori pri hľadaní subjektu, ktorý budú sponzorsky podporovať citlivo dbajú na to, aby okruh fanúšikov sponzorovaného čo najviac korešpondoval s cieľovou skupinou sponzora, pokiaľ ide o ním ponúkané tovary a služby.

III. 3. 1. Právna povaha sponzorskej zmluvy

Sponzorská zmluva je odplatnou zmluvou, ktorá ale nemá svoju explicitnú úpravu v slovenských kódexoch súkromného práva ani v iných zákonoch či podzákonných predpisoch. Nejde o pomenovaný zmluvný typ, ale o inominátnu zmluvu, ktoré je možné

²²³ Rozsudok OLG Dresden sp. zn. 13 U 2242/05 zo dňa 02.03.2006 publikovaný v *Sport und Recht*, 2007, s. 170

²²⁴ *Wolff*, s. 54

uzavierať ako v zmysle § 51 ObčZ tak aj v zmysle § 262 ObchZ. Pohľad do legislatívneho zámeru nového Občianskeho zákonníka napovedá, že ani v rámci rekodifikácie sa neuvažuje o legálnom zakotvení sponzorskej zmluvy ako samostatného zmluvného typu. Zrejme je to dané tým, že možný obsah sponzorskej zmluvy (ako bude vyplývať z nasledujúcej state) je tak široký, že je problematické postihnúť ho nejakou konkrétnou právnou reguláciou. Mohlo by to viesť k nežiaducemu obmedzeniu zmluvnej voľnosti strán pri dojednávaní charakteru plnenia a protiplnenia v rámci sponzorskej zmluvy²²⁵.

Aj na tomto mieste môžeme konštatovať, že otázku, či bude sponzorská zmluva spadať pod režim Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka bude potrebné posúdiť podľa podnikateľského statusu sponzora a sponzorovaného a súvislosti obsahu zmluvy s ich podnikateľskou činnosťou.

Zastávame názor, že pokiaľ bude podnikateľ sponzorovať športový klub, ktorý sa zúčastňuje profesionálnych súťaží a má právnu formu obchodnej spoločnosti, bude sa ich vzájomná sponzorská zmluva riadiť ustanoveniami Obchodného zákonníka.

III. 3. 2. Obsah sponzorskej zmluvy

V predchádzajúcej časti sme ozrejmili, že sponzorská zmluva nie je jednostrannou zmluvou a že v rámci sponzorskej zmluvy si sponzor a sponzorovaný navzájom poskytujú určité plnenia.

III. 3. 2. 1. Plnenie sponzora

Plnenie, ktoré poskytuje na základe sponzorskej zmluvy sponzor spočíva v poskytnutí peňažných prostriedkov sponzorovanému alebo v poskytnutí hmotných vecí, služieb či nehmotných statkov. Jedným zo základných účelov sponzorskej zmluvy je poskytnutie sponzorovanému práva používať obchodné meno sponzora alebo jeho iné označenie pri svojej činnosti.

Sponzorovaný je zväčša podľa sponzorskej zmluvy povinný používať označenie sponzora a prezentovať ho na verejnosti ako svojho sponzora. Právo používať označenie sponzora však nesmie zneužívať, nesmie ho používať napr. pre označenie vlastných tovarov a služieb a pod. Presné použitie takýchto označení sponzora a súvislostí v akých sa má také označenie použiť zvykne vyplývať priamo zo zmluvy.

²²⁵ HEERMANN, P. – W.: Haftung im Sport. Stuttgart: Richard Boorberg Verlag, 2008, s. 141, ISBN: 978-3-415-04170-7

III. 3. 2. 2. Protiplnenie sponzorovaného

Sponzorskou zmluvou sa sponzorovaný účastník športovej súťaže zaväzuje najmä umiestniť viditeľne logo prípadne ochrannú známku svojho sponzora na dresy a športovú výstroj svojich športovcov (či už sa jedná o súťažné, tréningové alebo spoločenské oblečenie), na reklamné panely v okolí svojho športoviska, prípadne do tlačенých bulletinov, ktoré vydáva divákovi pri príležitosti organizácie športového podujatia ako aj na vstupenky²²⁶.

V ďalších prípadoch sa môže jednáť o povinnosti sponzorovaného zabezpečiť prezentáciu sponzora v miestnych tlačových alebo audiovizuálnych médiách, zabezpečiť účasť svojich športovcov v reklamnej kampani sponzora. Sponzorovaný ďalej sponzorskou zmluvou často poskytuje sponzorovi právo používať jeho obchodného meno pri vlastnej reklamnej kampani sponzora.

V slovenských podmienkach je trendom, že sa sponzorovaný zaviazuje pojať obchodné meno sponzora do svojho obchodného mena či názvu. Názvy či obchodné mená športových klubov sa tak často menia v závislosti od zmeny hlavného sponzora.

Škála plnení, ktoré sa sponzorovaný športový klub zaväzuje poskytnúť svojmu sponzorovi na základe sponzorskej zmluvy je veľmi pestrá. Keďže práva a povinnosti zmluvných strán zo sponzorskej zmluvy nie sú výslovne upravené v žiadnom právnom predpise (keďže sponzorská zmluva ako taká nie je upravená v žiadnom právnom predpise), závisí skutočne od obsahu dojedanej sponzorskej zmluvy a od dohody jednotlivých zmluvných strán, aké budú konkrétne práva a povinnosti jednotlivých zmluvných strán. Rôzne možné plnenia, ktoré sponzorovaný poskytuje sponzorovi v podstate môžeme spoločne kvalifikovať ako záväzok poskytnúť komunikatívny reklamný efekt pre podnikateľskú (prípadne inú) činnosť sponzora²²⁷.

Podstatou záväzku sponzorovaného je propagácia sponzora na svojom športovom výstroji, na športoviskách a pod. Natíska sa otázka či v takomto prípade nemá sponzorovaný disponovať podnikateľským oprávnením na reklamné a marketingové služby. V zmysle Zoznamu odporúčaných označení voľných živností a ich obsahového vymedzenia, ktorý vydalo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky²²⁸ voľná živnosť č. 31.5 označovaná ako reklamné a marketingové služby zahŕňa šírenie reklamy rôznymi spôsobmi, a to v novinách, periodikách, v rozhlase, televízii, na internete a v iných médiách umiestňovanie vonkajších reklám a billboardoch, paneloch, nástenkách, stojanoch, ako aj prenájom reklamných plôch, inzertnú činnosť, distribúciu reklamného materiálu, zabezpečenie marketingových kampaní.

²²⁶ Za týmto účelom bývajú v sponzorských zmluvách nezriedka veľmi podrobné dojednania týkajúce sa presného umiestnenia loga na športovom oblečení, jeho veľkosti písma farby, ktorá musí byť v dostatočnom kontraste v porovnaní s farbou oblečenia, dojednania o tom, že sa logo nesmie prekryvať s logom iného sponzora a pod.

²²⁷ HEERMANN, P. – W.: Haftung im Sport. Stuttgart: Richard Boorberg Verlag, 2008, s. 140, ISBN: 978-3-415-04170-7

²²⁸ Publikovaný na www.civil.gov.sk/p09/p09-05.shtm

Sponzorované kluby poskytujú sponzorom také služby, ktoré spadajú pod rozsah uvedenej voľnej živnosti, otázne však je, či takúto činnosť vykonávajú živnostenským spôsobom, za účelom dosiahnutia zisku.

Vyššie v texte som už spomínal, že sponzor poskytuje sponzorovanému určité plnenie za účelom podpory jeho činnosti, najmä za účelom krytia nákladov sponzorovaného. Sponzorstvo je typické pre neziskové činnosti v oblasti kultúry, sociálnej pomoci či humanitnej pomoci. Jeho zmyslom je poskytnúť finančné a iné materiálne zdroje osobám vykonávajúcim neziskovú činnosť na úhradu ich nákladov, ktoré im vznikajú pri výkone ich ušľachtilej činnosti.

Sú však športové kluby ako obchodné spoločnosti prevádzkujúce profesionálny šport v profesionálnych športových súťažiach v rovnakej situácii? Športové kluby, najmä tie, ktoré pôsobia v populárnych športových odvetviach, kde obieha obrovský objem peňazí, sú v skutočnosti kombináciou podnikateľskej činnosti obracajúcej peniaze na najvyššej úrovni a dlhodobou zameranej rekreačnej aktivity²²⁹. Sponzorské príspevky sú len jedným zo zdrojov financovania športového klubu, okrem nich sú tu príjmy zo vstupného, z vysielacích práva, z predaja suvenírov či z odstupného za prestupy hráčov. V našich podmienkach potrebuje väčšina športových klubov sponzorské príspevky na vykrytie svojich nákladov, nie je však vylúčené, že v konečnom dôsledku získané sponzorské príspevky pretaví do športových úspechov a do zisku.

V tejto súvislosti si možno položiť ďalšiu otázku, či sa športový klub uchádza o priazeň sponzorov, aby mohol vykonávať svoju činnosť alebo či to platí aj opačne, že vykonáva svoju športovú činnosť, aby sa mohol uchádzať o priazeň sponzorov. Čím je športový klub zo športového hľadiska úspešnejší, čím lepšie meno si vo verejnosti vytvorí a čím viac fanúšikov si získa, tým je aj zaujímavejší pre potencionálnych sponzorov, pre ktorých môže byť sponzorovanie takéhoto športového klubu výhodným marketingovým ťahom s potencionálnou návratnosťou investovaných sponzorských prostriedkov.

Skúsenosti z praxe poukazujú na to, že športové kluby, ktoré pôsobia ak obchodné spoločnosti spravidla majú v zapísanom predmete činnosti aj reklamnú a propagačnú činnosť či reklamné a marketingové služby. Domnievame sa však, že samotné získavanie peňažných prostriedkov od sponzorov nie je podnikaním a sponzorovaný klub nemusí mať ani oprávnenie na reklamnú činnosť, ak aj poskytuje sponzorovi reklamné plochy a pod., pokiaľ to robí za účelom získania zdrojov na krytie svojich nákladov. Len pokiaľ je činnosť určitého subjektu zameraná na to, aby prostredníctvom prenajímania reklamných plôch či iného šírenia reklamy dosahoval zisk, potom by takýto subjekt musel byť vybavený živnostenským oprávnením. Pokiaľ ide o športové kluby, takáto reklamná činnosť je spravidla len ich vedľajšou činnosťou v rámci plnenia si svojich povinností zo sponzorských zmlúv, nejde pritom o činnosť, ktorou by si mali tieto športové kluby zabezpečiť dosahovanie zisku.

Vzhľadom na povahu plnení, na ktoré sa sponzorovaný v rámci sponzorskej zmluvy zaväzuje, je zreteľné, že mnohé z týchto záväzkov dokáže splniť len prostredníctvom ďalších osôb ako sú napríklad výrobca športového oblečenia a športovej výstroje

²²⁹ DI PIETRO, D.: The Dual Nature of Football Clubs and the Need for Special Legislation, The International Sports Law Journal, 2003, č. 2, s. 24 a nasl.

sponzorovaného, hráči sponzorovaného, s ktorými musí v ich profesionálnych zmluvách dohodnúť prípadnú účasť na reklamnej kampani sponzora a pod.

Pre sponzorský vzťah je typická neekvivalentnosť plnenia sponzora a protiplnenia sponzorovaného, aspoň pokiaľ ide o krátkodobé hľadisko. Inými slovami hodnota prostriedkov, ktoré sponzor poskytuje sponzorovanému spravidla presahuje hodnotu ozprotiplnenia, ktoré poskytuje sponzorovaný sponzorovi.

III. 3. 3. Účel sponzorskej zmluvy

Sponzorská zmluva je dvojstrannou zmluvou, v ktorej sa obaja účastníci zaväzujú poskytnúť určité plnenie, pričom ich povinnosti plniť korešponduje zároveň právo na protiplnenie druhej zmluvnej strany. V rámci analýzy tohto právneho inštitútu sa v ďalšom budeme zaoberať hospodárskou kauzou tohto právneho úkonu, za účelom ozrejmienia motivácie zmluvných strán vstupovať do takéhoto zmluvného vzťahu.

Účel uzavretia sponzorskej zmluvy z hľadiska sponzorovaného subjektu je zrejmý. Sponzorovaný uzavretím sponzorskej zmluvy sleduje účel nadobudnutia peňažných prostriedkov alebo iných hodnôt, ktoré potom využíva pri svojej činnosti.

Motivácia sponzora poskytnúť sponzorský príspevok sponzorovanému je spojená tiež s ekonomickými cieľmi, a to najmä pokiaľ hovoríme o sponzorstve v oblasti športu. Ekonomickými cieľmi, ktoré sponzor sleduje, sú napr. zvýšenie obratu, zvýšenie počtu zákazníkov a úspech v konkurenčnom boji v rámci hospodárskej súťaže. Takéto ciele sa však nepodarí sponzorovaním nejakého športového klubu naplniť ihneď. Sú to ciele dlhodobé, ktoré možno dosiahnuť prostredníctvom psychologických cieľov, ktoré pôsobia už z krátkodobého hľadiska. Krátkodobou dosiahnuteľným ekonomickým cieľom sponzora môže byť záujem sponzora na znížení základu dane z príjmov pri uplatnení sponzorského príspevku ako daňového výdavku v zmysle § 19 ods. 2 písm. k) zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej „ZDP“), aj keď celý sponzorský príspevok, ako bolo naznačené nemožno chápať iba ako výdavok na reklamu. Za súčasného právneho stavu nemožno bez ďalšieho považovať sponzorský príspevok za daňový výdavok, čo možno považovať za istú brzdu v rozvíjaní sponzorských aktivít súkromných subjektov.

Psychologické ciele sponzoringu sú zamerané na ovplyvňovanie postojov, názorov a poznatkov cieľových skupín o produktoch alebo podnikaní²³⁰ a sú v priamej súvislosti s ekonomickými cieľmi.

Konkrétne medzi psychologické ciele sponzorstva možno zaradiť ovplyvňovanie stupňa známosti podnikateľa, ovplyvňovanie jeho imidžu a utužovanie kontaktu s vybranými cieľovými skupinami.

Práve psychologické ciele sponzorstva v oblasti športu majú podľa *Wolffa* najväčší potenciál dosiahnuť aj ekonomické ciele. Každý, kto je činný ako sponzor v oblasti

²³⁰ Wolff, s. 134

športu, robí tak takmer výlučne pre dosiahnutie hospodárskeho úžitku pre svoje podnikanie²³¹. Oblasť športu sa teší spomedzi všetkých oblastí spoločenského života, ktoré zvyknú byť sponzorsky podporované, najväčšej mediálnej prezentácii. Navyše, ak sponzorovaný dosahuje úspešné športové výsledky, priazeň športových fanúšikov sa v eufórii, ktorú prežívajú pri športových úspechoch svojho obľúbeného klubu, často prenáša aj na sponzora.

Psychologický efekt sponzorovania športu resp. športových klubov je tak vysoký, že sponzori sú ochotní často sponzorovať športové kluby, napriek tomu, že plnením, ktoré poskytujú často výrazne preplácajú protiplnenie, ktoré sa im dostáva od športových klubov. Sú tak ochotní konať v snahe uzavrieť zmluvu s lukratívnym športovým klubom, ktorému sa darí, ktorý má medzi športovou verejnosťou dobrý kredit, pretože spojením sponzora s týmto klubom môže osloviť mnoho športových fanúšikov, ktorí sú zároveň potencionálnymi zákazníkmi sponzora. Sponzori investujúci do sponzorstva značné finančné prostriedky, prevyšujúce poskytnuté protiplnenie si často snažia dohodnúť z vyššie uvedených dôvodov v sponzorských zmluvách exkluzivitu. Exkluzivita spočíva v tom, že klub sa zaviazá neuzavrieť sponzorskú zmluvu so žiadnym iným subjektom, ktorý vzhľadom na svoj predmet činnosti tvorí konkurenciu sponzora ani takýto subjekt pri svojej činnosti nepropagovať. Často obsahujú takéto zmluvy aj dojednania o tom, že sponzor získava výlučné právo na poskytovanie určitých tovarov alebo služieb v rámci vymedzených športových podujatí. Tieto exkluzívne práva sú zaujímavé najmä pokiaľ ide o sponzorovanie národných alebo nadnárodných športových združení a exkluzivita sa vzťahuje napr. na dodávanie športového náčinia pre všetky športové súťaže riadené daným združením.

Takéto záväzky sponzorovaného na odoberanie určitých produktov alebo služieb výlučne od sponzora, môžu byť podľa niektorých predstaviteľov neprimerané, pretože môžu mať za následok vylúčenie súťaže resp. odňatie možnosti ostatným konkurentom súťažiť so sponzorom na relevantnom trhu. Každé takéto dojednanie v prospech sponzora by malo byť objektívne odôvodniteľné (napr. záujmom na rovnakých podmienkach pre športovcov používajúcich dané exkluzívne dodávané športové náčinie pri športových súťažiach) a nesmie obmedzovať konkurentov viac než je to nevyhnutné²³².

V prípadoch exkluzivity dochádza niekedy k stretu práv sponzorov resp. záväzkov sponzorovaných. Napríklad nadnárodné futbalové združenie Únia európskych futbalových asociácií (UEFA), ktorá organizuje nadnárodné súťaže pre futbalové kluby Ligu Majstrov či Pohár UEFA, má svojich sponzorov, ktorí majú exkluzívne práva na umiestnenie svojich reklám hracích plôch a počas zápasov hraných v rámci týchto súťaží sa tam nemôžu objaviť reklamy iných subjektov. To znamená, že športové kluby sa nemôžu zaviazovať voči svojim sponzorom na umiestnenie ich loga či iných označení počas zápasov Ligy Majstrov či Pohára UEFA v okolí hracej plochy, pretože im to nedovolí organizátor tejto súťaže a športové kluby by tým porušili pravidlá, ktoré sa zaviazali dodržiavať pri účasti v takýchto súťažiach. Znemožnili by tým UEFA – e, plniť svoje záväzky voči sponzorom.

²³¹ Tamtiež, s. 139

²³² PONS, J.-F.: Sport and European Competition Policy. 26th Annual Conference on International Antitrust Law & Policy 14.-15. October 1999, New York: Fordham Corporate Law Institute, s. 9

III. 3. 4. Ambush marketing

Ambush marketing býva vymedzovaný ako parazitický marketing²³³ alebo zneužívajúci marketing. Pri takejto forme marketingu sa súťažiteľ snaží vzbudiť u spotrebiteľskej verejnosti dojem, že je nejakým spôsobom spätý s udalosťou alebo osobou, ktorá je predmetom záujmu spotrebiteľov. Snaží sa vzbudiť dojem najmä v tom, že je sponzorom populárneho podujatia (napr. športového) alebo populárnej osobnosti (napr. športovca), aby si tak získal sympatie u potencionálnych zákazníkov, a pritom takýmto sponzorom nie je. Ide o plánovanú snahu súťažiteľov vzbudiť asociácie v spojení so športovou udalosťou, napriek tomu, že sa nejedná o sponzora danej udalosti. Súťažiteľ tu vystupuje spôsobom, že sa snaží vytvoriť mylnú predstavu, že sa jedná o sponzora športovej udalosti alebo športovca²³⁴. Ambush marketing sa môže prejavíť rôznymi spôsobmi a v rôznych formách. Ide napr. o prípady, keď sa určitý súťažiteľ snaží využívať pre seba pozornosť médií venujúcich sa veľkému športovému podujatiu, spájaním svojej osoby alebo svojich výrobkov a služieb s touto udalosťou bez toho, aby bol jej sponzorom²³⁵.

Tento spôsob prezentácie a propagovania výrobkov či služieb sa negatívne dotýka minimálne dvoch skupín subjektov:

a) skutočných sponzorov - tí totiž skutočne vynaložili náklady, aby nadobudli oprávnenie označovať sa za sponzorov istého podujatia alebo športovca alebo športového klubu, môžu asociovať seba so sponzorovanou udalosťou či osobou, využívať logá, ochranné známky či iné predmety duševného vlastníctva sponzorovaného pri propagácii seba či svojich produktov a aby tak dosiahli napr. zlepšenie svojho imidžu u cieľovej skupiny zákazníkov alebo iné emotívne pôsobenie na potencionálnych zákazníkov sponzora²³⁶, pričom v dôsledku ambush marketingu sa táto ich konkurenčná výhoda marí;

b) sponzorovaných - ktorí v dôsledku zásahu do práv ich sponzorov sú vystavení nebezpečenstvu, že sponzor nebude mať ďalší záujem na plnení sponzorskej zmluvy, resp. že ich sponzori v budúcnosti nebudú mať záujem opäť sponzorovať tieto osoby či podujatia.

²³³ GÁBRIŠ, T.: Športové právo. 1. vydanie Bratislava: Eurokódex, 2011, s. 324, ISBN: 978-80-89447-52-7

²³⁴ SLUKA, T.: Profesionálni športovec (Právni a ekonomické aspekty). Praha: Havlíček Brain Team, 2007, s. 83, ISBN: 80-903609-5-5

²³⁵ UPHOFF, B. - COHEN, L. - BROWN, S. - MASSEY, R. - BOSLING, T.: Ambush marketing, in: McDermott, Will & Emery International News, Issue 1, 2006, s. 8 (ďalej len "Uphoff a kol., strana)

²³⁶ Blížšie ČORBA, J.: Terra incognita: Zmluvný vzťah medzi športovým klubom a sponzorom, in: Husár, J. (ed.): Súčasnosť a perspektívy právnej regulácie obchodných zmlúv. Zborník príspevkov účastníkov vedeckej konferencie konanej v dňoch 24.-26. októbra 2007 v Starej Lesnej, Košice: UPJŠ, 2008, s. 29 a nasl., ISBN: 978-80-7097-718-7

III. 3. 4. 1. Prejavy ambush marketingu

Ambush marketing sa prejavuje v rôznych formách a rôznymi spôsobmi. Niektoré konania súťažiteľov ozančované ako ambush marketing dokonca často nie sú považované za protiprávne konanie, ale za aprobovaný spôsob prezentovania svojich produktov či služieb. Za ambush marketing sú niekedy považované aktivity, ktoré by mimo športového sektoru boli považované za legitímne marketingové aktivity, pričom ak sú vykonávané v súvislosti s veľkým športovým podujatím sú považované za nelegálne²³⁷.

Ako najčastejšie prejavy ambush marketingu môžeme označiť tieto konania:

- a) súťažiteľ sa priamo pri svojej reklamnej kampani označuje za sponzora nejakého podujatia alebo subjektu, hoci žiadnu takúto sponzorskú zmluvu neuzavrel,
- b) súťažiteľ sa snaží vyvolať dojem, že je sponzorom podujatia alebo osoby používaním loga, ochrannej známky či iného označenia spájaného s touto osobou či podujatím vo svojej reklamnej kampani,
- c) súťažiteľ sa snaží nepriamo vyvolať asociáciu so športovým podujatím, ktoré sponzorsky nepodporuje v rámci svojej kampane napr. používaním sloganov "cestujte s nami na Olympijské hry", ktoré použije prepravca, ktorý nie je sponzorom Olympijských hier, ale prevádzkuje prepravu osôb okrem iného aj do miesta konania hier ; alebo známy prípad leteckého prepravcu, ktorý počas konania MS vo futbale 2006 vyobrazil na svoje lietadlá futbalové lopty, pričom však nebol sponzorom MS;
- d) súťažiteľ nesponzoruje športové podujatie, ale sponzoruje účastníkov športového podujatia alebo televízneho vysielateľa prenosov zo športového podujatia, a preto pri svojej kampani poukazuje na dané športové podujatie;
- e) súťažiteľ prezentuje svoje výrobky a služby, alebo ich ponúka v mieste konania športového podujatia, ktorého nie je sponzorom, v snahe vzbudiť u verejnosti predstavu, že jeho aktivity súvisia s daným športovým podujatím;
- f) súťažiteľ, ktorý nie je sponzorom športového podujatia uskutoční spotrebiteľskú súťaž o vstupenky na toto športové podujatie.

Už na prvý pohľad je zrejmé, že v niektorých prípadoch bude ťažké posúdiť vyššie opísané konania vôbec ako protiprávne konania, nie to ešte na ich potieranie použiť konkrétne právne prostriedky. Z uvedeného dôvodu v niektorých krajinách, kde sa konali alebo majú konať veľké a komerčne úspešné športové podujatia boli prijímané osobitné právne úpravy zakazujúce ambush marketing. Bolo tomu tak napr. v súvislosti s Olympijskými hrami v Sydney 2000, Majstrovstvami sveta v krikete 2003 v Juhoafrickej republike či Majstrovstvami sveta v rugby v roku 2011 na Novom Zélande.

Táto otázka je aktuálna aj v súvislosti s blížiacimi sa Letnými olympijskými hrami v Londýne 2012, keďže za týmto účelom bol vo Veľkej Británii prijatý "London Olympic Games and Paralympic Games Act 2006", ktorý zakazuje používanie niektorých výrazov

²³⁷ LEONE, L.: Ambush Marketing: Criminal Offence or Free Enterprise?. International Sports Law Journal, 2008, č. 3-4, s. 73, ISSN: 1567-7559 (ďalej len "Leone, strana")

pri propagácii a reklame výrobkov a služieb súťažiteľom, ktorí nie sú sponzormi olympijských hier alebo Medzinárodného olympijského výboru. Jedná sa pritom o také všeobecné výrazy ako "Londýn", "letný", "hry", "zlatý" či "2012".²³⁸

Podobné právne úpravy vyvolali diskusiu, či je potrebné takýmto spôsobom regulovať reklamné kampane týkajúce sa veľkých športových podujatí, resp. zavádzať opatrenia proti parazitujúcemu marketingu až takýmto prísnyimi extenzívnymi zákazmi, ktoré môžu obmedziť vo svojej činnosti aj solídnych podnikateľov, ktorí sa nedopúšťajú žiadneho zneužívajúceho alebo parazitujúceho konania.

Argumentom v prospech takýchto úprav je verejný záujem na organizovaní takýchto podujatí a s tým súvisiaca potreba chrániť práva sponzorov týchto podujatí, pretože nebyť sponzorov, museli by sa prostriedky na organizovanie takýchto podujatí hľadať vo verejných financiách, čo by zaťažilo daňovníkov a poplatníkov. Nezasiahanie proti ambush marketingu pritom odrádza sponzorov od sponzorovania verejných športových alebo iných podujatí²³⁹.

Osobne sme proti zavádzaniu osobitných reštriktívnych právnych úprav do súkromnoprávných vzťahov, najmä ak existujú iné právne prostriedky ako sa brániť voči takýmto protiprávnym konaniam.

III. 3. 4. 2. Možnosti obrany proti ambush marketingu

Pred tým, než začneme uvažovať nad postihovaním ambush marketingu, je potrebné si položiť otázku, či sú všetky prejavy tohto konania protiprávne. Nemyslíme si, že je tomu tak.

Podľa nášho názoru nie je možné považovať za protiprávne konanie, ak nejaký súťažiteľ poskytol prostriedky televíznemu vysielateľovi na nadobudnutie vysielacích práv k nejakému športovému podujatiu a dohodol sa s týmto vysielateľom, že v prestávkach vysielania priameho prenosu z tohto podujatia budú vysielané aj reklamy na produkty spomenutého súťažiteľa, hoci nie je sponzorom daného podujatia.

Rovnako, ak sponzor účastníka športovej súťaže alebo podujatia, ktorý nie je zároveň sponzorom podujatia, pri svojej kampani poukazuje na svoj vzťah k danému účastníkovi športovej súťaže, ešte to nemusí znamenať, že sa dopúšťa protiprávneho konania voči sponzorom daného športového podujatia.

Niektoré ďalšie prejavy ambush marketingu sú však v oblasti súkromného práva postihovateľné prostredníctvom štandardných zákonných ustanovení, bez potreby prijímania osobitnej úpravy.

²³⁸ Leone, L., s. 76

²³⁹ Leone, L., s. 76

III. 3. 4. 2. 1. Právo duševného vlastníctva

Právne predpisy z oblasti práva duševného vlastníctva možno využiť v prípadoch parazitujúceho marketingu, ak by napríklad nesponzor používal pri svojej propagácii alebo na označenie svojich výrobkov a služieb ochrannú známku sponzorovaného subjektu alebo podujatia, hoci by na to nemal žiadne oprávnenie vyplývajúce z nejakej licenčnej zmluvy.

Podobne v prípade napr. neoprávneného použitia povedzme vyobrazenia oficiálneho maskota športového podujatia (maskotov zvyknú mať či už olympijské hry, alebo aj majstrovstvá sveta či Európy v najpopulárnejších športoch), by sa mohol organizátor, majúci práva k takémuto maskotovi, brániť proti neoprávnenému zobrazovaniu maskota aj prostredníctvom autorského zákona.

III. 3. 4. 2. 2. Nekalá súťaž

Ako bolo spomínané vyššie, ambush marketing sa poníma čato ako parazitujúci marketing a ako taký môže naplňať znaky skutkovej podstaty nekalej súťaže spočívajúcej parazitovaní na povesti podľa § 48 ObchZ. Ten súťažiteľ, ktorý sa odhodlal investovať svoje prostriedky do sponzorovania organizácie konkrétneho podujatia alebo sa rozhodol sponzorovať činnosť nejakého subjektu, nadobúda v podnikateľských kruhoch určitý stupeň dobrej povesti vďaka týmto aktivitám, a to najmä povedzme u fanúšikov sponzorovaného klubu alebo zväzu. Nesponzor sa poukazovaním na súvislosť svojej činnosti s určitou udalosťou alebo osobou (napr. športovým klubom) taktiež snaží vyvolať pozitívny dojem u zákazníkov, taktiež nadobudnúť dobrú povesť, ktorú nadobudol sponzor, avšak bez toho, aby na to vynaložil tie náklady, ktoré vynaložil sponzor. Toto konanie nesponzora na účely tejto skutkovej podstaty nemôže byť náhodné, ale vedené zámerom získať prospech, ktorý by nesponzor inak nedosiahol. Tento prospech by mohol spočívať v tom, že ak sa bude parazitujúco prezentovať tiež ako sponzor podujatia, môže získať zákazníkov, ktorých by oslovil práve preto, že by mali predstavu o tom, že tento súťažiteľ podporuje ich obľúbenú aktivitu, alebo obľúbený subjekt. Dôležitý by bol zámer nesponzora, takto si prilákať zákazníkov, ktorých by inak nezískal, pričom nie je rozhodujúce, či by sa tento jeho zámer naplnil, a či by sa mu podarilo získať nejaký prospech²⁴⁰.

Pokiaľ by aj nebolo konanie nesponzora kvalifikovateľné konkrétne ako parazitovanie na povesti, je ho možné sankcionovať podľa generálnej klauzuly nekalej súťaže (§ 44 ObchZ), ak možno preukázať, že konanie nesponzora je v rozpore s dobrými mravmi súťaže, je spôsobilé privodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom a nesponzor je v súťažnom vzťahu so sponzorom.

²⁴⁰ MUNKOVÁ, J.: Právo proti nekalé súťaž. Komentár- 3. Vydání, Praha: C. H. Beck, 2008, s. 80, ISBN: 978-80-7179-543-8

Skrz generálnu klauzulu nekalej súťaže by bolo podľa nášho názoru možné postihnúť mnohé prejavy ambush marketingu, v ktorých by sa jednalo o snahu nesponzora vyvolať u spotrebiteľov dojem, že je sponzorom napr. významného športového podujatia, a to rôznymi skrytými alebo podprahovými narážkami. Bolo by sem možné zaradiť aj spomínané vyobrazenie futbalových lôpt na trupe lietadla leteckého prepravcu, ktorý na rozdiel od iného prepravcu nebol sponzorom MS vo futbale.

Na to, aby bolo možné nesponzora postihnúť pomocou ustanovení o nekalej súťaži, bude potrebné najmä preukázať, že konal v rozpore s dobrými mravmi súťaže. Či niekto konal v rozpore s dobrými mravmi súťaže bude potrebné skúmať jednotlivo v každom individuálnom prípade samostatne. Ide o otázku výsostne právneho charakteru, s ktorou sa budú musieť predovšetkým vysporiadať súdy v každom konkrétnom pojednávanom prípade.

Podľa nášho názoru by bolo možné vidieť rozpor s dobrými mravmi súťaže najmä v tých prípadoch, keď súťažiteľ mal vedieť, že jeho prezentácia alebo reklama alebo iné konanie by mohlo vyvolať u spotrebiteľov mylnú predstavu o tom, že je sponzorom nejakého športového podujatia, a napriek tomu (alebo práve preto) súťažiteľ takúto formu propagácie zvolil.

Ujma v dôsledku takéhoto konania však nebude vznikať spotrebiteľom, ale iným súťažiteľom, ktorí sú oficiálnymi sponzormi, a ktorí tak zbytočne vynaložili náklady na to, aby sa stali sponzormi a získali určitú konkurenčnú výhodu oproti iným súťažiteľom. Nesponzor sa vlastne dopustí konania, ktorým bude podporovať vlastný alebo cudzí odbyt na ujmu (náklady) iného účastníka súťaže²⁴¹.

Súťažný vzťah medzi sponzorom a nesponzorom bude daný, najmä ak to budú súťažiteľia so zhodnými či podobnými výrobkami alebo službami, alebo i obchodníci s produktmi a službami veľmi rozdielnymi, pokiaľ medzi nimi existujú určité substitučné možnosti²⁴².

Avšak ani nekalá súťaž nepostihuje všetky vyššie spomínané prejavy ambush marketingu. Ak sa niekto rozhodne predávať svoje produkty v blízkosti štadióna, na ktorom sa koná športové podujatie, ktorého oficiálnym sponzorom je konkurent tohoto súťažiteľa, ešte to nemusí znamenať, že tento nesponzor začal predávať svoje produkty v blízkosti štadióna preto, aby parazitoval na povesti svojho konkurenta, alebo že by mal porušiť dobré mravy súťaže, resp. súťažiteľskú korektnosť, pokiaľ nijako nepoukazuje na súvislosť svojich aktivít s neďaleko sa konajúcim športovým podujatím. Od súťažiacich podnikateľov sa totiž nevyžaduje vzťah vreľý a priateľský, ale isté minimum slušnosti, ktoré je treba zachovávať v prirodzenom agresívnom hospodárskom boji²⁴³.

Takisto ak skupina fanúšikov príde na športové podujatie v replikách dresov svojho reprezentačného tímu, na ktorých je logo sponzora konkrétneho reprezentačného mužstva, ktorý však nie je sponzorom daného športového podujatia, neznamená to, že sa tento súťažiteľ dopustil konania v rozpore s dobrými mravmi súťaže, ak nijako

²⁴¹ EMMERICH, V.: Unlauterer Wettbewerb, Verlag C. H. Beck, Munchen 2002, s. 25, ISBN: 3-4064-8711-4

²⁴² HAJN, P.: Soutěžní chování a právo proti nekalé soutěži, Masarykova univerzita, Brno 2000, s. 119, ISBN: 8021022825

²⁴³ Hajn, P.: Jak jednat v boji s konkurencí, Linde Praha 1995, s. 172, ISBN: 80-85647-93-1

neovplyvňoval fanúšikov v tom, že majú ísť na štadión takto oblečení a išlo o spontánne rozhodnutie fanúšikov (pripomíname, že podobný prípad sa stal v prípade fanúšikov českej futbalovej reprezentácie na Majstrovstvách Európy 2004 v Portugalsku, ktorí uspeli v spotrebiteľskej súťaži o zájazd na zápasy ME a sponzor českej reprezentácie ich „vyzbrojil“ replikami dresov so svojím logom).

Je otázne, či možno exaktne vyvodíť morálnu alebo etickú povinnosť nesponzorov vykonávať svoje marketingové aktivity úplne mimo tématického priestoru sponzorovaných udalostí²⁴⁴.

Nevidíme nič zlé na tom, ak prevádzkovateľ reštauračného zariadenia pozýva na svojom reklamnom pútači potencionálnych zákazníkov na sledovanie prenosov z Majstrovstiev sveta v hokeji do jeho prevádzkárne. Možno využíva popularitu daného športového podujatia pre svoje podnikanie, ale určite nevyvoláva u spotrebiteľov dojem, že práve on nejakým spôsobom finančne prispel na organizáciu Majstrovstiev sveta.

III. 3. 4. 2. 3. Zmluvná ochrana

V prípade, že právne prostriedky uvedené v predchádzajúcich kapitolách by nepostihli konanie spočívajúce v ambush marketingu, sponzor môže svoje záujmy chrániť najmä vhodnými zmluvnými dojednaniami so sponzorovaným.

Obsahom takýchto dojednaní môže byť záväzok sponzorovaného zabrániť propagácii a predaju produktov konkurentov sponzora na športoviskách, na ktorých sa koná sponzorované podujatie, pojať do zmlúv s televíznymi vysielateľmi zákaz propagácie konkurentov sponzora v rámci reklamných spotov počas vysielania prenosov z tohto podujatia a pod.

Nemeckí teoretici vymedzujú aj možnosť, aby sa sponzorovaní zaviazal, že v rámci predaja vstupeniek na športové podujatie pojme do všeobecných obchodných podmienok záväzných pre nadobúdateľov vstupeniek, zákaz vstupu na športovisko v oblečení, na ktorom by boli výrazné logá či reklamy iných súťažiteľov²⁴⁵.

III. 3. 4. 2. 4. Faktická ochrana

Voči ostatným prejavom ambush marketingu je možné využiť aj rôzne neprávne prostriedky skôr faktického charakteru. Ak súťažitelia využívajúci ambush praktiky sú stále vynaliezavejší, tak aj súťažitelia, ktorí sa proti nim chcú brániť musia preukázať dávku invencie.

²⁴⁴ CROW, D. - HOEK, J.: Ambush Marketing: A Critical Review and Some Practical Advice. Marketing Bulletin, 2003, 14, s. 7

²⁴⁵ Uphoff a kol. strana 9

Teda ak niekto začne predávať svoje produkty v blízkosti štadióna, na ktorom sa uskutočňuje športové podujatie, ktorého nie je sponzorom, bude ho možno ťažké usvedčiť z nekalého súťažného konania, ale je možné iniciovať orgány samosprávy alebo miestnej štátnej správy, aby vykonali kontroly ohľadne splnenia podmienok tohto súťažiteľa na zriadenie predajného miesta či predaj daného tovaru a pod.

Jeden z právnikov anglickej Futbalovej asociácie Chris Mason na konferencii KISS Workshop - Legal organizovanej v dňoch 16.-17.2.2012 pre členské futbalové zväzy UEFA uviedol, že proti nesponzorovi, ktorý sa snaží konkurovať iným súťažiteľom, ktorí sú sponzormi dôležitého futbalového podujatia tak, že v blízkosti štadióna umiestni reklamný teplovzdušný balón ukotvený o obytnú budovu, možno využiť faktickú obranu v tom zmysle, že vlastníčkovi danej budovy zaplatíte dvojnásobnú odmenu, ktorú mu zaplatil nesponzor za ukotvenie balóna, ak tento balón odstráni.

III. 4. ZMLUVNÉ VZŤAHY PRI MERCHANDISINGU

V súčasnom mediálnom veku ovplyvňujú masovokomunikačné médiá do veľkej miery jednotlivých ľudí, ich životné názory, postoje a životný štýl. Vytvorila sa skupina osôb často prezentovaných v spomenutých médiách, pre ktoré sa vžilo označenie „celebrity“. Ide najmä o slávnych umelcov, športovcov, redaktorov či moderátorov, ktorí sa stali skrz svoju činnosť, ktorá je prezentovaná verejne, známi pre širokú verejnosť. Tieto osoby si svojím pôsobením pred verejnosťou, či už ide o umeleckú činnosť alebo športovú činnosť, získavajú v radoch verejnosti svojich fanúšikov, získavajú si ich priazeň, stávajú sa vo väčšej či menšej miere obľúbenými a populárnymi. Ich obľúbenosť a popularita medzi fanúšikmi sa nezriedka prejavuje aj v tom, že fanúšikovia sa identifikujú so svojimi idolmi do tej miery, že sú ochotní prispôsobiť svoje správanie, životný štýl, štýl obliekania či životné postoje práve spôsobu života týchto „celebrít“. Tento jav prináša slávnym športovcom či umelcom nové možnosti získavania príjmov.

Športovci i umelci majú okrem svojich majetkových práv vyplývajúcich z ich záväzkových vzťahov so športovými klubmi či športovými zväzmi (tak ako všetky iné fyzické osoby) aj osobnostné práva resp. práva späté s ich osobnosťou. Tieto osobnostné práva je možné využiť aj komerčným spôsobom, pričom efekt je oveľa väčší, ak ide o osobu, ktorá je populárna alebo všeobecne známa vďaka činnosti, ktorú vykonáva.

Keďže z úspešných športovcov a umelcov sa stávajú vzory pre mnohých ich fanúšikov, podnikatelia sa snažia využiť prirodzenú vlastnosť ľudí (a zároveň ich zákazníkov) nasledovať svoje vzory, tým, že zapájajú tieto osoby do svojich reklamných kampaní, dúfajúc, že fanúšikovia si z nich vezmú príklad a budú ich nasledovať aj pokiaľ ide o nakupovanie tovarov či využívanie služieb, o ktorých športovci či umelci v reklame tvrdia, že ich taktiež nakupujú či využívajú.

Osoby známe vo verejnosti môžu komerčne využívať rôzne stránky svojej osobnosti či už meno a priezvisko alebo rôzne zachytené prejavy osobnej povahy. Každý správny fanúšik totiž túži mať doma športový dres alebo podpisovú kartu svojho obľúbeného športovca či umelca a je za to ochotný poskytnúť protihodnotu. Aj tu platí priama úmera, čím je športovec úspešnejší v športovej oblasti, tým je populárnejší, tým väčší je dopyt po

rôznych suveníroch s jeho podobizňami, tým väčší príjem môže dosahovať zo svojich marketingových aktivít. Ako však upozorňuje *Epstein* niekedy má na popularitu športovca väčší vplyv jeden hviezdny okamih, než dlhodobá výkonnosť počas celej kariéry²⁴⁶.

Priamy predaj upomienkových predmetov či iných nosičov, na ktorých sú zachytené prejavy osobnej povahy určitej populárnej osoby sa zvykne v zahraničnej literatúre označovať ako „merchandising“ alebo obchodné využitie popularity²⁴⁷. *Merchandising* spočíva v komerčnom využití sugestívnych hodnôt, ktoré nadobúdajú vlastné mená, podobizne alebo rozlišovacie označenia, ak sa použijú v rámci určitých obchodných aktivít. Ich sugestívna hodnota umožňuje, aby sa takéto znaky použili na podporu odbytu tovarov alebo služieb v iných obchodných oblastiach, ako sú tie, z ktorých vzišli a pre ktoré sú v prvom rade určené. V kontexte *character merchandising* sú podstatné hlavne svojstojné osobnostné črty, ľahko rozpoznateľné širokou verejnosťou.²⁴⁸ Pokiaľ ide o právnu povahu právnych úkonov pri komerčnom využívaní popularity, marketingové využívanie charakteristických črt známych reálnych alebo fiktívnych postáv pri inzercii, reklame a predaji tovarov je nutné posudzovať ako *questio facti*, diferencovane od prípadu k prípadu²⁴⁹.

Popularitu možno okrem priameho predaja suvenírov so zobrazením mena, priezviska či podobizne populárnej osoby využívať aj komerčným poskytovaním súhlasu na použitie jednotlivých prejavov osobnej povahy alebo mena a priezviska v reklame, či pri inej propagácii tovarov a služieb podnikateľských subjektov, čo možno tiež považovať za jednu z foriem *merchandisingu*.

III. 4. 1. Komerčné využitie mena a priezviska

Meno a priezvisko každej fyzickej osoby požíva právnu ochranu v zmysle slovenského právneho poriadku, mená a priezviská športovcov nevynímajúc. Aj keď ustanovenie § 11 OZ výslovne spomína ako ochrany hodné len meno fyzickej osoby, je zrejme a v slovenskej právnej vede nepochybné²⁵⁰, že ochrana sa vzťahuje aj na priezvisko fyzickej osoby, prípadne na jej pseudonym či prezývku.

Občiansky zákonník poskytuje fyzickým osobám ochranu len proti neoprávneným zásahom do práv k menu a priezvisku. Za neoprávnený zásah určite nemožno považovať

²⁴⁶ EPSTEIN, R. A.: Právo, ekonomie a politika. České vydanie. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 60, ISBN:978-80-7357-529-8

²⁴⁷ HAJN, P.: Umělci a sportovci v reklamě. Právní rozhledy, 1995, č. 2, s. 56, ISSN: 1210-6410

²⁴⁸ ŠVIDROŇ, J.: Základy práva duševného vlastníctva. Bratislava: Jura 2000, s. 208, ISBN: 80-85506-93-9

²⁴⁹ Tamtiež, s. 209

²⁵⁰ VOJČÍK, P. in Vojčík, P. a kol.: Občiansky zákonník. Stručný komentár. Bratislava: Iura edition, 2008, s. 54, (ďalej len „Vojčík, strana“) rovnako CIRÁK, J.: Ochrana osobnosti v slovenskom občianskom práve. Bratislava: VO PF UK, 1994, s. 81, ISBN: 80-7160-060-1 (ďalej len „Cirák, strana“)

používanie zhodného mena a priezviska inou fyzickou osobou, ak takéto meno a priezvisko nadobudla riadne v súlade so zákonom NR SR č. 300/1993 Z. z. o mene a priezvisku v znení neskorších predpisov napr. dohodou rodičov alebo narodením, pretože zákon nevylučuje, aby viaceré fyzické osoby mohli mať rovnaké meno a priezvisko. Nie je vylúčené ani to, aby si niektorá osoba zmenila svoje meno a priezvisko na také meno a priezvisko, ktoré je totožné s menom a priezviskom inej osoby.

Fyzická osoba má právo brániť sa proti tomu, aby niekto používal jej meno na označenie na akékoľvek účely bez jej súhlasu. O neoprávnené používanie mena a priezviska pôjde napr. vtedy, ak nejaká osoba bude používať meno a priezvisko inej osoby so zlým úmyslom, napr. ak by sa vydávala za takúto inú osobu s cieľom získať pre seba alebo pre iného nejaký prospech. V súvislosti s menami a priezviskami športovcov či umelcov sa môže jednať napr. o používanie ich mien v reklamnej kampani s cieľom vzbudiť u spotrebiteľov predstavu, že ich obľúbený športovec používa výrobky alebo využíva služby daného podnikateľa bez toho, aby na to konkrétny športovec dal súhlas. Takéto použitie mena a priezviska by malo byť posudzované ako neoprávnené a špekulatívne použitie mena a priezviska športovca s cieľom získať prospech, na ktorého použitie neexistuje pre danú osobu relevantný právny nárok²⁵¹. Ohľadne práv športovcov a umelcov k ich menu a priezvisku však možno uzavrieť, že ako osoby verejného záujmu vzhľadom na charakter ich činnosti, ktorá sa vykonáva a prezentuje verejne, dávajú už samotným výkonom svojej činnosti určitý konkludentný súhlas na používanie ich mena a priezviska inými osobami²⁵². Tento konkludentný súhlas však možno podľa nášho názoru vzťahovať iba na také použitie, ktoré priamo súvisí s ich výkonom činnosti. Pod túto priamu súvislosť už určite nemožno zahrnúť využívanie ich mena a priezviska podnikateľmi pri propagácii či prezentácii svojich výrobkov a služieb.

Vyššia miera ochrany mena a priezviska bude patriť tým športovcom, ktorí sú podnikateľmi. V zmysle § 9 ods. 1 Obchodného zákonníka (ďalej len „ObchZ“) je totiž meno a priezvisko fyzickej osoby, ktorá je podnikateľom zároveň aj jej obchodným menom. Osoba, ktorej meno a priezvisko je zároveň jej obchodným menom, je chránená aj voči akémukoľvek použitiu nielen zhodného ale aj zameniteľného označenia pre výrobky alebo služby iného podnikateľa, a to bez ohľadu na to, či ide o ochrannú známku, alebo len nezapísané označenie používané pri výkone podnikateľskej činnosti iným subjektom. Má taktiež právo žiadať zmenu obchodného mena od inej fyzickej osoby podnikateľ, ktorý by mal rovnaké meno a priezvisko, a ktorý by si toto svoje obchodné meno zapísal do príslušného registra podnikateľov až neskôr.

Ako sme už spomenuli vyššie, ochranu požíva aj prezývka fyzickej osoby, a to za podmienky, že ňou možno jednoznačne identifikovať konkrétnu fyzickú osobu, a to aspoň u časti verejnosti (napr. športových fanúšikov)²⁵³. V súčasnosti si športovci čoraz častejšie volia určité prezývky, ktorými sa nechávajú označovať a oslovovať pri výkone svojej športovej činnosti. Ak je takáto prezývka konkrétneho športovca dostatočne známa, tak že fanúšikovská obec alebo jej časť pod ňou dokáže identifikovať

²⁵¹ Obdobne Cirák, s. 81

²⁵² Cirák, s. 82

²⁵³ KNAP, K. - ŠVESTKA, J. - JEHLIČKA, O. - PAVLÍK, P. - PLECITÝ, V.: Ochrana osobnosti podle občanského práva, Praha: Linde, 2004, s. 125, ISBN: 80-7160-060-1 (ďalej len „Knap - Švestka - Jehlička - Pavlík - Plecítý, strana“)

konkrétneho športovca, požíva táto jeho prezývka rovnakú mieru ochrany ako jeho meno a priezvisko, a to napríklad aj voči inému športovcovi, ktorý by neskôr začal používať rovnakú prezývku. Ak by však bola prezývka zhodná s menom alebo priezviskom iného športovca, voči tomuto by neprináležala prezývke právna ochrana, keďže nie je možné od fyzickej osoby žiadať, aby sa zdržala používania svojho mena a priezviska.

V súčasnosti už nie je zriedkavé u jednotlivých športovcov nechávať si registrovať prezývku či kombináciu prezývky využívanej pri športovej činnosti a čísla dresu ako ochrannú známku, s tým, že následne takýto športovec uzaviera najmä s podnikateľskými subjektmi odplatné licenčné zmluvy na použitie takejto ochrannej známky v zmysle zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach.

III. 4. 2. Komerčné využitie prejavov osobnej povahy

Z hľadiska možnosti komerčného využitia ďalších stránok osobnosti fyzickej osoby sú potencionálne komerčne využiteľné prejavy osobnej povahy fyzickej osoby.

Medzi prejavy osobnej povahy zaraďujeme:

- a) písomnosti osobnej povahy,
- b) zvukové záznamy osobnej povahy,
- c) obrazové záznamy osobnej povahy,
- d) podobizne a obrazové snímky osobnej povahy.

Prejavy osobnej povahy je možné opäť využívať pri propagácii výrobkov či služieb inej osoby. Pokiaľ však napríklad ide o podobizne či iné prejavy osobnej povahy u športovcov či umelcov, ako sú rôzne predmety s vyobrazením podoby, priezviska či prezývky samotného športovca (športové oblečenie, výstroj, upomienkové predmety, suveníry), tie sú priamo komerčne využiteľné predajom fanúšikom za odplatu.

Prejavy osobnej povahy fyzickej osoby, či už ide o jej písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky, obrazové a zvukové záznamy týkajúce sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej povahy možno v zásade vyhotoviť alebo použiť len so súhlasom tejto osoby. Súhlas dotknutej fyzickej osoby sa teda vyžaduje už pre samotné vyhotovenie podobizne, snímky či obrazového alebo zvukového záznamu fyzickej osoby, bez ohľadu na to, či ho vyhotovovateľ mieni následne nejakou použiť alebo nie.

Pokiaľ by niekto mal súhlas na vyhotovenie podobizne alebo iného zachyteného prejavu osobnej povahy fyzickej osoby, to ešte neznamená, že takto vyhotovený záznam môže použiť. Avšak, ak niekto vyhotoví podobizeň či obrazovú snímku fyzickej osoby neoprávnene, ani následný súhlas danej osoby s použitím neoprávnene vyhotovenej snímky, nemôže nahradiť nedostatok súhlasu s jej vytvorením²⁵⁴.

²⁵⁴ VOJČÍK, P. in Vojčík, P. a kol.: Občiansky zákonník. Stručný komentár. Bratislava: Iura edition, 2008, s. 61

Najslávnejší športovci a umelci dokážu účinkovaním v reklame resp. poskytnutím práv na vytvorenie a použitie ich snímky, podobizne, obrazového, zvukovoobrazového záznamu, alebo iného prejavu osobnej povahy v reklamnej kampani dosiahnuť vyšší príjem než zo svojej činnosti profesionálneho športovca. V daných reklamných spotoch či na reklamných billboardoch nie je také dôležité, čo športovec povie alebo urobí, ale dôležité je, že sa tam vyskytuje jeho osobnosť.

Pokiaľ hovoríme o reklame, považujeme za rozdiel, či je v reklame len použité meno, priezvisko, podobizeň alebo iný prejav športovca osobnej povahy, alebo či športovec v reklame aktívne vystupuje podľa vopred určeného scenára. V druhom prípade už totiž nejde len o využívanie svojich osobnostných práv, ale o činnosť obdobnú ako výkon umeleckej činnosti. Avšak stotožňovať túto činnosť športovcov s účinkovaním umelcov (hercov) v reklame nemožno úplne, keďže herci ako výkonní umelci hrajú fiktívne postavy, teda predstierajú určité situácie v zmysle scenára. Herecká činnosť výkonných umelcov je považovaná za samostatnú zárobkovú činnosť, nie však za podnikanie, pretože ide o využívanie výsledkov tvorivej duševnej činnosti²⁵⁵. Športovci však v reklame spravidla hrajú sami seba, aj keď podľa predpísaného scenára, ale práve prítomnosť ich osoby má presvedčiť spotrebiteľa, ktorý je zároveň aj športovým fanúšikom, aby kupoval prezentovaný produkt. Podľa nášho názoru v tomto prípade je potrebné aj na športovcov prihladať ako na výkonných umelcov a priznať im všetky majetkové práva a osobnomajetkové práva, ako patria výkonným umelcom podľa § 63 ods. 2 zákona č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej „AZ“).

Z hľadiska obsahu tohto právneho vzťahu je pre športovcov dôležité dohodnúť v zmluve, aké produkty budú propagovať, aké bude celkové prevedenie reklamy a v akých médiách bude rozširovaná²⁵⁶.

III. 4. 3. Poskytnutie súhlasu

Osobnostné práva ako práva späté s osobnosťou človeka sú absolútne práva, ktoré pôsobia voči všetkým subjektom, každý je povinný ich rešpektovať a nikto do nich nesmie neoprávnene zasahovať²⁵⁷. Ochrana osobnostných práv je vo všeobecnosti upravená v §§ 11 až 16 slovenského Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Táto právna úprava nadväzuje na ústavnoprávnu úpravu práva na život, súkromie, ochranu cti, dôstojnosti, mena a pod. obsiahnuté v čl. 14 až 19 Ústavy Slovenskej republiky.

V zmysle tejto úpravy je možné zasahovať do práv spätých s osobnosťou fyzickej osoby a využívať jednotlivé stránky osobnosti tejto osoby vo svoj prospech so súhlasom dotknutej osoby.

²⁵⁵ Pozri § 3 ods. 1, písm. b) zákona SNR č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších zmien a doplnkov vo väzbe na Telec, s. 41

²⁵⁶ Blížšie HAJN, P.: Umelci a športovci v reklamě. Právní rozhledy, 1995, č. 2, s. 57

²⁵⁷ Tamtiež, s. 96

Ohľadne práv športovcov a umelcov k jednotlivým stránkam ich osobnosti však možno uzavrieť, že ako osoby verejného záujmu vzhľadom na charakter ich činnosti, ktorá sa vykonáva a prezentuje verejne, dávajú už samotným výkonom svojej činnosti určitý konkludentný súhlas na používanie jednotlivých ich stránok osobnosti inými osobami²⁵⁸. Tento konkludentný súhlas však možno podľa nášho názoru vzťahovať iba na také použitie, ktoré priamo súvisí s ich výkonom činnosti. Pod túto priamu súvislosť už určite nemožno zahrnúť využívanie ich mena a priezviska podnikateľmi pri propagácii či prezentácii svojich výrobkov a služieb.

Používať, zverejňovať či rozširovať alebo inak disponovať s hmotne zachytenými prejavmi osobnosti fyzickej osoby, či už sa jedná o podobizne, obrazové snímky, obrazové či zvukové záznamy možno samozrejme na základe súhlasu fyzickej osoby, ktorej prejav osobnej povahy je takto zachytený. Zákon nešpecifikuje, v akej forme má byť tento súhlas daný, z čoho usudzujeme, že sa môže jednať nielen o písomnú, ale aj ústnu či konkludentnú formu súhlasu.

Práve pokiaľ ide o výkon športovej činnosti športovcami v kolektívnych športoch, možno podľa nášho názoru usudzovať, že športovec podpísaním hráčskej zmluvy so športovým klubom a následným plnením povinností z tejto zmluvy, poskytuje konkludentným spôsobom jeho športovému klubu súhlas na vyhotovenie a použitie záznamov jeho prejavov osobnej povahy spôsobom, ktorý je pri výkone športovej činnosti obvyklý a v rozsahu a na účel, ktorý vyplýva z charakteru jeho športovej činnosti, aj keď tento súhlas nie je v zmluve výslovne uvedený. Na základe takéhoto konkludentného súhlasu má klub právo vyhotovovať a používať obrazové a zvukové záznamy športových výkonov svojho hráča, právo realizovať verejný prenos resp. vysielanie týchto záznamov, prípadne právo použiť podobizňu športovca napr. na svojich internetových stránkach v rámci informácií pre fanúšikov. Niektoré z týchto práv, najmä pokiaľ ide o verejný prenos športových podujatí športové kluby následne poskytujú ďalším subjektom - napr. národným alebo medzinárodným športovým zväzom, ktorých sú členmi, alebo iným subjektom vytvoreným týmito zväzmi za účelom zabezpečenia (či obstarania) televízneho alebo rozhlasového vysielania zo športových podujatí. Ide o tzv. marketingové spoločnosti. V slovenských podmienkach sú takými spoločnosťami napr. PRO-HOKEJ, a. s. pre oblasť hokeja či predtým ŠPORT PROGRESS spol. s r. o. pre oblasť futbalu.

Obdobný konkludentný súhlas dáva aj umelec pri uzavretí zmluvy s divadlom, televíznym vysielateľom, producentskou spoločnosťou či iným subjektom, pre ktorý bude vykonávať umeleckú činnosť, pretože je zřejmé, že jeho umelecký výkon má byť odprezentovaný verejnosti. Podľa toho o aký druh umeleckého výkonu ide (divadelné predstavenie, film, moderovanie priameho prenosu a pod.) možno usudzovať na rozsah a účel využitia umeleckého výkonu, ktorý mohol a mal byť umelcovi pri uzavieraní takejto zmluvy zřejmý.

Dôležité je, aby takýto súhlas na použitie zachytených prejavov osobnosti bol dostatočne určitý a vyplýval z neho spôsob, účel a rozsah využitia týchto prejavov. Prejavy osobnej povahy fyzickej osoby nie je možné využívať či používať nad rámec účelu, spôsobu a rozsahu, s ktorým fyzická osoba prejavila súhlas, a ktorý musel byť tejto osobe známy

²⁵⁸ Cirák, s. 82

už v čase udeľovania súhlasu. Inak by sa jednalo o neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby²⁵⁹.

Natíska sa otázka, či možno výkon profesionálneho športovca v športovej hre alebo súťaži prirovnáť k výkonu výkonného umelca. Obe kategórie osôb vykonávajú činnosť, ktorej podstatou je verejná prezentácia určitého jedinečného výkonu za účelom poskytnutia zážitku divákovi, ktorí tento výkon vnímajú. V prípade akceptácie tejto tézy profesionálnemu športovcovi možno priznať také osobnostné a majetkové práva ako výkonnému umelcovi analogickým použitím autorského zákona. Analogickým použitím ustanovenia § 63 ods. 2 zákona č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej „AZ“) možno dospieť k záveru, že práve športovec je tým subjektom, ktorému patrí právo za primeranú odmenu poskytovať súhlas televíznym vysielateľom na vykonávanie verejného televízneho prenosu zo športového podujatia.

Vysielateľ však nevysiela len jednotlivé individuálne výkony hráčov, ale vysiela zároveň kolektívny výkon určitého športového tímu reprezentujúceho určitý športový klub a zároveň vysiela priebeh vzájomného súperenia športových kolektívov, teda vysiela určitý zápas ako časť určitej športovej súťaže. Tu opätovne odkazujeme na úvahy o tom, kto by mal byť v konečnom dôsledku oprávneným subjektom na udeľovanie súhlasu s vysielaním televíznych prenosov, ktoré sme prezentovali už na inom mieste tejto práce.

Poskytnutím súhlasu na použitie prejavu osobnej povahy fyzická osoba vykonáva svoje dispozičné oprávnenie s osobnostnými právami, nedochádza však k prevodu jej osobnostných práv, pretože tie sú viazané na konkrétnu fyzickú osobu a sú nescudziteľné²⁶⁰. Súhlas s použitím prejavu osobnej povahy je možné poskytovať za odplatu a realizovať tak majetkovú hodnotu tohto osobnostného práva. Dochádza teda k uzavretiu zmluvy medzi fyzickou osobou a subjektom, ktorému je súhlas poskytnutý, ktorej obsahom je záväzok fyzickej osoby strpieť v určitom rozsahu, určitým spôsobom a na určitý účel zásahy do jej osobnostnej sféry a záväzok zmluvného partnera zaplatiť jej odplatu.

III. 4. 4. Právna povaha zmluvy o komerčnom využití jednotlivých stránok osobnosti fyzickej osoby

Uvedená zmluva sa v slovenskom právnom prostredí bude považovať za tzv. inominátnu alebo nepomenovanú zmluvu, keďže v právnych predpisoch absentuje jej explicitná právna úprava ako zmluvného typu. Vyvstáva otázka, či takáto zmluva bude v slovenskom právnom prostredí podliehať režimu Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka, vzhľadom na aktuálny dualizmus právnej úpravy záväzkových vzťahov v podmienkach Slovenskej republiky v týchto dvoch kódexoch.

²⁵⁹ Cirák, s. 57, obdobne Knap – Švestka – Jehlička – Pavlík – Plecítý, s. 110

²⁶⁰ Knap – Švestka – Jehlička – Pavlík – Plecítý, s. 92, 98

V zmysle § 261 ods. 1 ObchZ sa za obchodné záväzkové vzťahy považujú vzťahy medzi podnikateľmi, ak je pri ich vzniku s prihliadnutím na všetky okolnosti zrejmé, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti. Opäť teda bude potrebné posudzovať právne postavenie účastníkov zmluvy z hľadiska ich prípadného podnikateľského statusu a súvislosti predmetu zmluvy s ich podnikateľskou činnosťou.

Ak teda nejakú inominátnu zmluvu uzavrujú subjekty, z ktorých aspoň jeden nie je podnikateľ, alebo ak oba subjekty zmluvy sú podnikateľmi, ale pri uzavretí zmluvy nie je zrejmé, že sa táto zmluva týka ich podnikateľskej činnosti, tak potom sa takáto zmluva nebude posudzovať podľa ObchZ ale podľa ObčZ. Rozdiely medzi občianskoprávnou a obchodnoprávnou úpravou pritom spočívajú v absencii niektorých pravidiel určených na ochranu tzv. slabšej strany (pokiaľ ide o obchodnoprávnu úpravu), v spôsobe zabezpečenia či zániku zmluvného vzťahu, ako aj v dĺžke premlčacej lehoty na uplatnenie majetkových práv. V neposlednom rade rozdiel spočíva aj v tom, že zodpovednosť za škodu spôsobenú porušením obchodného záväzku je postavená na objektívnom princípe²⁶¹, kým zodpovednosť za porušenie občianskeho záväzku je subjektívna.

Podriadenie tejto zmluvy právnemu režimu ObchZ alebo ObčZ bude závisieť od právneho statusu subjektov poskytujúcich súhlas a od posúdenia či takéto využívanie majetkového potenciálu jeho osobnostných práv možno považovať za súvisiace s jeho podnikateľskou činnosťou alebo priamo za podnikateľskú činnosť.

Umelci, ktorí vykonávajú len umeleckú činnosť, nemajú postavenie podnikateľov. Využívanie výsledkov tvorivej duševnej činnosti nie je živnosťou²⁶² a neexistuje žiadny osobitný zákon, ktorý by túto činnosť ponímal ako podnikanie a upravoval podmienky vydania osobitného podnikateľského oprávnenia na túto činnosť.

Pokiaľ sa jedná o podnikateľský status športovcov, v Slovenskej republike posiaľ nie je športová činnosť profesionálnych športovcov vnímaná ako podnikanie. Športovci vykonávajúci športovú činnosť v kolektívnych športových odvetviach sú v právnom vzťahu ku športovým klubom, ktorý podľa prevládajúcej myienky v posiaľ málo početnej slovenskej právnej obci zaoberajúcej sa vzťahom športu a práva, je potrebné posudzovať podľa pracovnoprávných predpisov²⁶³.

Podnikateľský status však potenciálne prichádza do úvahy pri športovcoch vykonávajúcich športovú činnosť v individuálnych športových odvetviach. Žiaden právny predpis v Slovenskej republike túto otázku explicitne neupravuje. K prípadnému podnikateľskému statusu individuálnych športovcov sme sa už tiež vyjadrili vyššie.

²⁶¹ Bližšie k tomu pozri napr. SUCHOŽA, J. in Suchoža, J. – Husár, J. a kol.: Obchodné právo. Bratislava: Iura edition, 2009, s. 756 a nasl., ISBN: 978-80-8078-290-0

²⁶² Pozri § 3 ods. 1, písm. b) zákona SNR č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších zmien a doplnkov vo väzbe na Telec, s. 41

²⁶³ Pozri napr. ČORBA, J.: Obchodovanie s bielym mäsom? Právne aspekty zmluvných vzťahov pri prestupoch športovcov. In: Husár, J. (ed.): Právo a obchodovanie. Zborník príspevkov účastníkov vedeckej konferencie doktorandov konanej 7. júna 2007 v Košiciach, Košice: UPJŠ, 2008, s. 46 – 56, dostupné na http://www.upjs.sk/public/media/1084/zbornik_2.pdf, DOLOBÁČ, M. in Kolektív autorů: Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva, 2008, s. , KRIŽAN, L.: Mal by mať profesionálny futbalista na Slovensku postavenie zamestnanca? Bulletin slovenskej advokácie, XV, 2009, č. 3, s. 28 a nasl.

Vychádzajúc z tézy o podnikateľskom charaktere činnosti individuálnych športovcov, ak by uzatváral športovec vykonávajúci individuálny šport ako svoju podnikateľskú činnosť, zmluva ktorú by uzavrel s iným podnikateľom o odplatnom využívaní jeho prejavov osobnej povahy by mohla založiť obchodný záväzkový vzťah za predpokladu, že by súvisela s podnikateľskou činnosťou tohto športovca. Súvislosť s podnikateľskou činnosťou konajúcej osoby môže byť daná v rôznej intenzite. Nemusí ísť vyložené o realizáciu jeho predmetu činnosti (v tomto prípade športová činnosť), stačí ak ide o zabezpečenie realizácie jeho športovej činnosti²⁶⁴. Napriek potrebe voľnejšieho vnímania súvislosti s podnikateľskou činnosťou sa nám odplatné poskytovanie súhlasu na využívanie prejavov osobnej povahy nejaví ako súvisiace s realizáciou športovej činnosti, pretože pre športovcov nie je potrebné na zabezpečenie výkonu ich športovej činnosti komerčne využívať ich jednotlivé stránky osobnosti.

Ak by však športovec či umelec chcel využívať skutočnosť, že je známy verejnosti a určitým vzorom pre mnohých fanúšikov a na základe tejto skutočnosti by mali rôzni podnikatelia záujem, aby propagoval ich produkty či služby, pričom táto osoba by sústavne (nie príležitostne) vystupovala v reklamných kampaniach, či poskytovala súhlas na použitie jeho podobizne, mena a priezviska či obrazových a zvukových záznamov na propagáciu iných podnikateľov za odplatu, s cieľom dosahovať z tejto činnosti zisk, takúto jeho činnosť by bolo možné považovať za podnikateľskú činnosť. Odplatné využívanie predmetov duševného vlastníctva považuje za možný predmet podnikania napr. *Telec*²⁶⁵.

Ak je športovec alebo umelec držiteľom živnostenského oprávnenia na reklamnú a marketingovú činnosť, ide nepochybne o obchodnoprávny vzťah založený zmluvou o odplatnom poskytnutí súhlasu na využitie jeho osobnostných práv²⁶⁶. Ak takýmto oprávnením nedisponuje, a túto činnosť vykonáva sústavne za účelom dosiahnutia zisku, podnikateľským spôsobom, potom sa môže dopúšťať neoprávneného podnikania. Aj v takomto prípade sa podľa prevládajúcej mienky, bude na daný právny vzťah aplikovať Obchodný zákonník²⁶⁷. Aplikácia ObchZ nastupuje za účelom ochrany predstavy zmluvného partnera, že uzatvára zmluvu s podnikateľom, ako aj s celkovým materiálnym účelom Obchodného zákonníka, ktorý sa má vzťahovať na také právne vzťahy, pri ktorých sa realizujú činnosti vykonávané podnikateľským (živnostenským) spôsobom, teda pri ktorých ide o realizáciu obchodov v zmysle ich pôvodného významu²⁶⁸.

²⁶⁴ BEJČEK, J. in Bejček, J. – Eliáš, K. – Raban, P. a kol.: Kurs obchodního práva. Obchodní závazky. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 26

²⁶⁵ TELEC, I.: Tvůrčí práva duševního vlastnictví. Brno: Masarykova univerzita, 1994, s. 46, ISBN: ISBN 80-210-0885-7

²⁶⁶ Oprávnená osoba musí dať súhlas na vytvorenie a zverejnenie svojej podobizne na reklamné účely bez ohľadu na to, či ide o podobizeň osobnej povahy alebo o fotografické autorské dielo – VOJČÍK, P. in Vojčík, P. a kol.: Občiansky zákonník. Stručný komentár, Bratislava: Iura edition, 2008, s. 57

²⁶⁷ Napr. OVEČKOVÁ, O. in Ovečková, O. a kol.: Obchodný zákonník. Komentár, 1. diel, Bratislava: Iura edition, 2005, s. 28

²⁶⁸ V českom obchodnom zákonníku, ktorý má podstatu v rovnakom právnom predpise ako slovenský obchodný zákonník, keďže pôvodne išlo o spoločný právny predpis, ktorý sa v roku 1992 uplatňoval rovnako v Českej i Slovenskej republike, je tento princíp vyjadrený priamo

III. 5. ZÁVÄZKOVÉ VZŤAHY PRI ORGANIZOVANÍ ŠPORTOVÝCH PODUJATÍ

V poslednom čase sa výrazná pozornosť v právnej vede i v legislatívnej praxi venuje problematike organizácie športových podujatí. Bohužiaľ často je to najmä preto, lebo je potrebné hľadať optimálne riešenie na vyváženie presadenia verejného záujmu na konaní verejných športových podujatí a verejného záujmu na ochrane verejného poriadku, života, zdravia či majetku. Regulácia organizovania športových podujatí je teda zameraná najmä na potlačanie prejavov násilností na týchto podujatiach.

U niektorých jedincov prerastá oddanosť k svojmu obľúbenému športovému klubu či ku svojej krajine až k nenávisti ku všetkým ostatným, čím sa zdravá športová rivalita medzi niektorými skupinami návštevníkov športových podujatí mení na agresívne násilné boje. Vytvorili sa skupiny športových chuligánov, často veľmi dobre organizovaných, ktorých cieľom nie je vychutnať si na športovom podujatí športový zážitok, ale ničiť majetok a ublížiť na zdraví fanúšikom súpera, teda v ich ponímaní nepriateľom.

Športová i právna legislatíva sa snaží rôznymi opatreniami tieto negatívne javy potláčať a znemožňovať takýmto osobám účasť na športových podujatiach²⁶⁹. Ukazuje sa, že boj proti športovým chuligánom a proti násilnostiam na športových podujatiach je náročný a nie je ešte úplne vyhratý.

Prijímajú sa opatrenia a predpisy smerujúce k zlepšeniu infraštruktúry a vybavenia štadiónov či športových hál, k posilneniu oprávnení organizátora športových podujatí a členov usporiadateľskej služby zakročiť voči účastníkom narušujúcim verejný poriadok, ako aj opatrenia týkajúce sa zabezpečenia technického vybavenia umožňujúceho lepšiu identifikáciu divákov za účelom ich prípadného administratívneho alebo trestného stíhania

Možno konštatovať, že pri organizácii športových podujatí vzniká množstvo zmluvných i mimozmluvných záväzkových vzťahov. Vznikajú tu napr. zmluvné vzťahy medzi organizátorom a účastníkmi športových podujatí, medzi organizátorom a zápasovým agentom, medzi organizátorom a divákmi či zmluvné vzťahy organizátora a súkromnej bezpečnostnej služby či Policajného zboru o zabezpečení bezpečnosti na podujatí.

Okrem toho v súvislosti so športovými podujatiami majú či už zúčastnení športovci, športové kluby, usporiadatelia alebo diváci rôzne mimozmluvné povinnosti, ktoré vytvárajú obsah ich mimozmluvného záväzkového vzťahu k iným zúčastneným subjektom, pričom ďalšie mimozmluvné záväzkové vzťahy môžu vzniknúť z dôvodu porušenia týchto povinností.

V nasledujúcich statiach sa pokúsime analyzovať niektoré špecifické vzťahy súvisiace s organizáciou verejných športových podujatí.

v normatívnom texte § 3a, kde je uvedené, že v prípade uzavretia právneho úkonu neoprávneným podnikateľom nie je dotknutá platnosť ani povaha tohto právneho úkonu. Pozri: PELIKÁNOVÁ, I.: Komentár k obchodnímu zákonníku. 1. díl, 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2003, s. 62

²⁶⁹ K aktuálnym legislatívnym opatreniam na boj proti násiliu a neviazanosti divákov na športovom podujatí pozri: SEPEŠI, P.: Násilie a neviazanosť divákov v právnych a sociálnych podmienkach Slovenskej republiky. Príspevok uverejnený dňa 21.01.2012 na

http://www.ucps.sk/Nasilie_a_neviazanost_divakov_v_pravnych_a_socialnych_podmienkach_S
R

III. 5. 1. Organizácia športových podujatí

Povinnosti smerujúce k zabezpečeniu verejného poriadku na športových podujatiach a tým aj k ochrane zdravia či majetku ukladá zákon č. 479/2008 Z. z. o organizovaní verejných telovýchovných podujatí, športových podujatí a turistických podujatí a o zmene a doplnení niektorých zákonov organizátorovi športového podujatia. Konkrétne však nevymedzuje, koho je potrebné považovať za organizátora športového podujatia. V ustanovení § 2 sa uvádza iba toľko, že ním môže byť právnická alebo fyzická osoba. Ani Európsky dohovor o násilí a neviazanosti divákov počas športových podujatí, a najmä na futbalových zápasoch prijatý na pôde Rady Európy, publikovaný pod č. 295/1993 Z. z. nie je konkrétnejší v otázke, kto má byť zodpovedný za bezpečnosť, ochranu verejného poriadku, majetku, života či zdravia na športových podujatiach, zaväzuje len členské štáty na prijatie potrebných legislatívnych opatrení na zabezpečenie poriadku na športových podujatiach, pričom ponecháva na jednotlivých členských štátoch v zmysle čl. 3 ods. 4 Dohovoru, či adresátom týchto opatrení budú športové zväzy, športové kluby, vlastníci štadiónov alebo štátne orgány.

Tu môže vyvstať otázka najmä v dlhodobějších súťažiach (tzv. ligách), či je potrebné za organizátora považovať športový zväz, ktorý organizuje danú dlhodobú súťaž, alebo športový klub, ktorý usporiada konkrétne podujatie (napr. futbalový zápas) v rámci danej súťaže. Podobné problémy môžu vzniknúť aj pri organizácii turnajových súťaží, jednorázových súťaží alebo medzinárodných turnajových súťaží. Slovenský právny predpis, ktorý má vykonať záväzky Slovenskej republiky z uvedeného Európskeho dohovoru, a ktorým je vyššie spomínaný zákon č. 479/2008 Z. z. príliš jasnú odpoveď na túto otázku nedáva.

Otázka, koho je potrebné považovať za organizátora športového podujatia nie je otvorená len v našom právnom priestore. *Heermann* tiež poukazuje na to, že je obtiažne posúdiť, kto by mal byť považovaný za organizátora športového podujatia. Z hľadiska komerčného využitia práv spojených so športovým podujatím (ako sú napríklad práva na vysielanie televízneho prenosu z takéhoto podujatia) sa stavajú do pozície organizátora a tým aj subjektu oprávneného na udeľovanie súhlasu na výrobu a šírenie prenosu z takéhoto podujatia športové zväzy, avšak z hľadiska zabezpečenia priebehu podujatia označujú za organizátorov športové kluby, na ktorých športoviskách sa podujatie uskutočňuje. Ani Európska komisia v tejto otázke nezaujala jasné stanovisko a odkázala aj na národné právne úpravy jednotlivých krajín. Podľa jeho názoru by sa mal za organizátora považovať ten, kto z organizačného a finančného hľadiska je za podujatie zodpovedný, preberá jeho prípravu a priebeh a nesie pritom podnikateľské riziko²⁷⁰.

Javí sa nám, že zákon ani dôsledne nerozlišuje medzi organizovaním dlhodobých športových súťaží a organizáciou konkrétneho športového podujatia v rámci tejto súťaže, keď základné povinnosti organizátora v zmysle § 4 zák. č. 479/2008 Z. z. adresuje organizátorovi podujatia, ktorý organizuje medzinárodnú súťaž riadenú medzinárodnými športovými organizáciami alebo najvyššiu celoštátnu súťaž dospelých, najmä futbalové podujatie alebo hokejové podujatie. Z takejto formulácie zrejme vyplýva,

²⁷⁰ HEERMANN, P. – W.: Haftung im Sport. Stuttgart: Richard Boorberg Verlag, 2008, s. 79-82, ISBN: 978-3-415-04170-7

že v zmysle zákona je organizátor dlhodobej športovej súťaže zároveň organizátorom jednotlivých podujatí v rámci tejto súťaže.

V zmysle § 8 ods. 2 písm. d) zákona č. 300/2008 Z. z. o organizácii a podpore športu v znení neskorších zmien a doplnkov (ďalej „ZOPŠ“) organizuje športové súťaže národný športový zväz, ktorý však aj môže povoliť ich organizovanie inou osobou. Vzhľadom na to, že nie všetky športové zväzy majú postavenie národných športových zväzov, ako aj s poukazom na to, že súťaž nemusí organizovať priamo zväz, ale jej organizáciou možno poveriť inú osobu, nemožno podľa nášho názoru vyvodiť, že organizátorom športového podujatia je vždy športový zväz. Okrem toho pojem „organizovanie“ športových súťaží podľa ZOPŠ nemusí plne korešpondovať s „organizovaním“ športových súťaží či podujatí podľa zákona č. 479/2008 Z. z.

Nazdávame sa, že by bolo na mieste zmeniť súčasnú právnu úpravu v tom zmysle, aby rozlišovala medzi športovými súťažami a športovými podujatiami, pretože okrem súťaží jednorázového alebo turnajového charakteru existujú mnohé dlhodobejšie súťaže, v rámci ktorých sa uskutočňuje množstvo športových podujatí.

Vlastné pravidlá ohľadne organizácie športových podujatí si prijímajú jednotlivé športové zväzy, ktoré vyhlasujú a organizujú športové súťaže. V rámci týchto pravidiel zároveň určujú, kto má byť zodpovedný za zachovanie bezpečnosti a verejného poriadku na športovisku, a kto má teda plniť úlohy, ktoré organizátorovi ukladá zákon č. 479/2008 Z. z. a niesť tomu zodpovedajúcu zodpovednosť.

Je nepochybné, že v rámci široko akceptovanej autonómie športu sú športové zväzy oprávnené samy si regulovať rôzne otázky spojené s organizáciou športových súťaží, hoci ich voľnosť pri prijímaní vlastných pravidiel nie je absolútna a je limitovaná kogentnými ustanoveniami právneho poriadku²⁷¹. V tomto zmysle by súťažné poriadky alebo iné organizačné predpisy športových zväzov nemali byť v rozpore s ustanoveniami zákona č. 479/2008 Z. z. Avšak ťažko hovoriť o rozpore tam, kde zákon presnejšiu špecifikáciu neobsahuje a športové pravidlá v podstate vyplňajú určitú medzeru v zákone, alebo dopĺňujú zákonnú úpravu o konkretizáciu jeho všeobecných ustanovení.

Pokiaľ sa pozrieme na dlhodobé súťaže v dvoch najpopulárnejších športoch na Slovensku, riadiace zväzy týchto súťaží upravujú tieto otázky vo svojich súťažných poriadkoch. V zmysle čl. 43 Súťažného poriadku Slovenského futbalového zväzu (ďalej „SFZ“) sa pri organizovaní športových súťaží riadených SFZ používa pojem „usporiadateľ“, ktorým sa má na myslí klub, ktorý má podľa vyžrebovania riadiaceho orgánu voľbu ihriska a ktorý je v rozpise súťaží uvádzaný na prvom mieste²⁷². Tento klub má v zmysle čl. 44 tohto Súťažného poriadku povinnosti v súvislosti so zabezpečením riadneho priebehu futbalového zápasu, ktoré korešpondujú s povinnosťami organizátora v zmysle § 4 zák. č. 479/2008 Z. z. Ide tu o určitú nekonzistentnosť pojmov medzi športovými pravidlami a právnymi predpismi, pretože subjekt, ktorý sa v zmysle Súťažného poriadku SFZ označujem pojmom „usporiadateľ“ sa podľa zákona označuje pojmom „organizátor“. Zákon používa pojem „usporiadateľ“

²⁷¹ Napr. SUMMERER, T. in Fritzweiler, J. - Pfister, B. - Summerer, T. strana. 103,

²⁷²

http://www.futbalsfz.sk/fileadmin/user_upload/Dokumenty/Normy_SFZ/Novelizacia_2012/20120626_sutazny_poriadok_futbalu.pdf (navštívené 31.07.2012)

len pre fyzickú osobu, ktorá ako člen usporiadateľskej služby priamo na štadióne alebo inom športovisku vykonáva povinnosti organizátora. Súťažný poriadok však tiež označuje členov usporiadateľskej služby pojmom „usporiadateľ“.

Každopádne by však v zmysle Súťažného poriadku SFZ mal za bezpečnosť a dodržiavanie verejného poriadku na jednotlivých športových podujatiach zodpovedať domáci športový klub, t. j. klub, na ktorého ihrisku sa odohrá stretnutie, pričom, ak si tieto povinnosti nesplní, môžu mu byť uložené disciplinárne i herné sankcie. Hostujúci klub je povinný v zmysle čl. 52 Súťažného poriadku napomáhať usporiadateľovi pri zaisťovaní bezpečnosti na ihrisku a hladkého a regulárneho priebehu stretnutia.

Problematické je toto ustanovenie vo vzťahu k organizovaniu finálového zápasu Slovenského pohára, kde nemajú zúčastnené kluby možnosť voľby ihriska, pričom sa tento zápas hrá na neutrálnom ihrisku, na ktorom zvyčajne hráva svoje zápasy iný klub. Tu zrejme nie je celkom v možnostiach niektorého z klubov zúčastnených vo finálovom zápase zabezpečiť povinnosti usporiadateľa stretnutia podľa čl. 44 Súťažného poriadku. V praxi preberá zodpovednosť za organizáciu takéhoto zápasu športový zväz (SFZ), ktorý si za týmto účelom prenajíma konkrétny štadión resp. ihrisko.

V zmysle čl. 26 Súťažného poriadku Slovenského zväzu ľadového hokeja²⁷³ (ďalej „SZLH“ sa za organizátora v zmysle zák. č. 479/2008 Z. z. považuje usporiadateľ stretnutia. Súťažný poriadok ďalej nevymedzuje, koho je potrebné považovať za usporiadateľa stretnutia, dbajúceho o riadny a bezpečný priebeh stretnutia v zmysle čl. 27 Súťažného poriadku SZLH, možno len dedukovať, že sa bude zrejme jednať o športový klub, na ktorého štadióne sa bude stretnutie konať, resp. ktorý bude v rozpise súťaže uvedený ako prvý.

Pravidlá UEFA pre Ligu majstrov 2012/2013 tiež ukladajú domácemu športovému klubu povinnosti zabezpečiť poriadok a bezpečnosť pred počas a po zápase v rámci medzinárodnej klubovej súťaže Liga majstrov (ďalej „LM“). Avšak v zmysle druhej vety čl. 6.03 spomenutých Pravidiel môže byť disciplinárna zodpovednosť za incidenty vzniknuté na zápase vyvodená nielen voči usporiadateľskému klubu, ale aj voči tzv. hostiteľskému národnému futbalovému zväzu, t. j. voči zväzu v územnom obvode ktorého sa koná daný futbalový zápas (toto pravidlo sa zrejme uplatní pri finálovom zápase LM, ktorý sa uskutočňuje na neutrálnej pôde, čiže žiadny zo zúčastnených klubov nemôže byť považovaný za domáci klub²⁷⁴, aj keď to tak v uvedených výslovné upravené nie je.

Iná je situácia pokiaľ ide o športové podujatia v rámci medzinárodných súťaží, v ktorých súťažia národné športové družstvá, teda družstvá nominované národnými športovými zväzmi a nie klubmi. V týchto prípadoch sa športový klub, ktorý zvyčajne prevádzkuje svoju športovú činnosť na športovisku, na ktorom sa má uskutočniť takéto medzinárodné podujatie, podieľa na samotnej organizácii medzinárodného športového podujatia v obmedzenej miere alebo sa na nej vôbec nepodieľa. Z uvedeného dôvodu

²⁷³ <http://www.hockeyslovakia.sk/userfiles/file/Stanovy/A4-kompletne-stanovy-2011.pdf> (navštívené 31.07.2012)

²⁷⁴

http://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/Regulations/competitions/Regulations/01/79/68/69/1796869_DOWNLOAD.pdf (navštívené 07.08.2012)

napr. v zmysle čl. 4.03 Pravidiel UEFA pre európske futbalové majstrovstvá 2010-2012 je hostiteľský národný futbalový zväz (teda zväz v územnom obvode ktorého sa koná kvalifikačný zápas alebo záverečný turnaj Majstrovstiev Európy vo futbale) zodpovedný za poriadok a bezpečnosť pred počas a po zápase v rámci toho ktorého konkrétneho zápasu kvalifikácie alebo záverečného turnaja²⁷⁵.

Pri organizovaní jednorázových športových súťaží či pretekov, ktoré sa uskutočňujú najmä v individuálnych športoch, nebývajú predpisy jednotlivých športových zväzov o organizovaní týchto športových podujatí príliš konkrétne vo vzťahu k vymedzeniu zodpovednosti za bezpečnosť a riadny priebeh športových podujatí.

Napr. v zmysle čl. 2.11.3. Športovo – technických predpisov Slovenského zväzu cyklistiky sa uvádza iba toľko, že za zaistenie priebehu pretekov z hľadiska bezpečnosti a organizácie zodpovedá riaditeľ pretekov²⁷⁶.

III. 5. 2. Zodpovednosť organizátora

Organizátor športového podujatia má ohľadne zabezpečenia organizácie podujatia a jeho riadneho priebehu množstvo povinností, ktorých porušením mu vznikajú zodpovednostné záväzky. Zákonnú úpravu jeho povinností tu zvykne dopĺňať ešte úprava obsiahnutá v športových predpisoch, ktorá špecifikuje osobu organizátora i povinnosti organizátora vo vzťahu k organizácii športového podujatia. Tieto športové pravidlá navyše ešte dopĺňajú zodpovednosť organizátora o športovú disciplinárnu zodpovednosť, stanovovaním disciplinárnych a súťažných sankcií pre porušenie povinností organizátora.

Ak vychádzame zo zmluvného základu športových predpisov, ktorý je daný tým, že športové predpisy sú prijímané športovými zväzmi ako súkromnoprávnymi dobrovoľnými združeniami fyzických a právnických osôb, ktoré sa dobrovoľne zaväzujú dodržiavať tieto predpisy, je potom otázne, či pri zodpovednosti organizátora ide o záväzkovú alebo deliktuálnu zodpovednosť.

Ako sme totiž demonštrovali vyššie práve v športových predpisoch ako sú rôzne súťažné poriadky vydávané športovými zväzmi je prejavovaný konsenzus medzi športovými zväzmi, športovými klubmi a ostatnými ich členmi, o tom, kto je organizátorom jednotlivých športových podujatí a aké práva a povinnosti má v súvislosti s usporiadaním konkrétneho športového podujatia.

Okrem toho, v súvislosti s usporiadaním konkrétneho športového podujatia vzniká množstvo ďalších právnych vzťahov na zmluvnom základe, s ktorých organizátorovi vyplývajú určité práva a povinnosti vo vzťahu k organizovaniu športového podujatia.

²⁷⁵

http://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/Regulations/competitions/Regulations/91/48/36/914836_DOWNLOAD.pdf (navštívené 07.08.2012)

²⁷⁶ Získané z <http://www.cyklistikaszc.sk/sk/struktura-organov> dňa 13.08.2012

Možno však konštatovať, že zodpovednosť organizátora športového podujatia za jeho bezpečný a riadny priebeh sa prejavuje vo viacerých rovinách.

III. 5. 2. 1. Administratívnoprávna zodpovednosť

Spomínaný zákon č. 479/2008 Z. z. vymedzuje povinnosti organizátora ohľadne zabezpečenia bezpečného priebehu športového podujatia, pričom ide najmä o takéto povinnosti:

- a) zriadiť usporiadateľskú službu, zabezpečiť potrebný počet členov usporiadateľskej služby a dať im záväzné pokyny, určiť hlavného usporiadateľa zodpovedného za riadenie činnosti usporiadateľskej služby a spoluprácu s Policajným zborom, obcou, so súkromnou bezpečnostnou službou a s inými orgánmi,
- b) zabezpečiť ochranu objektov a verejný poriadok v priestoroch a na verejných priestranstvách, kde sa podujatie koná, a v priestoroch a priestranstvách bezprostredne k nim patriacim prostredníctvom usporiadateľskej služby alebo ak počet usporiadateľov nie je postačujúci, prostredníctvom súkromnej bezpečnostnej služby podľa osobitného predpisu,
- c) vykonať prehliadku priestorov určených pre účastníkov podujatia bezprostredne pred konaním podujatia, ktoré sa koná na štadióne, a zabezpečiť, aby sa v nich nenachádzali nebezpečné predmety
- d) zabezpečiť dodržiavanie zákazu predaja, podávania a požívania alkoholických nápojov v priestoroch a na verejných priestranstvách, kde sa podujatie koná, vrátane toho, aby všetky predávané, podávané a donesené nápoje boli v obaloch, ktoré nemôžu spôsobiť ujmu na zdraví,
- e) oddeliť od seba skupiny priaznivcov súťažiacich družstiev alebo priaznivcov športovcov a pre organizovaných priaznivcov hosťujúceho súpera vyčleniť samostatné vstupenky a samostatné priestory
- f) zabezpečiť efektívny systém spojenia s účastníkmi podujatia a vhodným spôsobom ich viesť k pokojnému správaniu
- g) prerušiť podujatie alebo skončiť podujatie podľa športových pravidiel v prípade závažného porušenia verejného poriadku, ak nie je možné obnoviť verejný poriadok iným spôsobom,
- h) dodržiavať bezpečnostné, zdravotnícke, hygienické, protipožiarne, technické a iné právne predpisy a umožniť výkon dozoru na to oprávnených orgánov,
- i) umožniť účasť len takému počtu účastníkov podujatia, ktorý zodpovedá projektovanej kapacite priestorov a verejných priestranstiev, kde sa podujatie koná
- j) požiadať písomne obec a Policajný zbor o pomoc pri zabezpečení ochrany verejného poriadku na podujatí, ak je podujatie označené za rizikové.

Usporiadateľská služba, ktorú má organizátor zriadiť by potom v rámci svojich oprávnení podľa zákona mala

- a) presvedčiť sa, či sa na podujatí chce zúčastniť iba fyzická osoba na to oprávnená,
- b) presvedčiť sa zrakom, hmatom alebo technickými prostriedkami, či fyzická osoba, ktorá vstupuje do priestorov alebo verejných priestranstiev, kde sa podujatie koná, nemá pri sebe alebo na sebe nebezpečné predmety
- c) neumožniť vstup alebo zabrániť vstupu na podujatie fyzickej osobe, ktorá vnáša do priestorov alebo verejných priestranstiev, kde sa podujatie koná, nebezpečné predmety, alebo je zjavne pod vplyvom alkoholu, drog alebo iných omamných látok,
- d) neumožniť vstup na podujatie fyzickej osobe, ktorej súd uložil obmedzenie v rámci probačného dohľadu alebo ktorej príslušný orgán uložil obmedzujúce opatrenie
- e) dať pokyn účastníkovi podujatia na opustenie podujatia, ak po upozornení pokračujú v nevhodnom správaní,
- f) vyviešť účastníkov podujatia a ich ďalšiu účasť na podujatí zakázať, ak neuposlúchli pokyn podľa písmena e).

Okrem týchto povinností zákon ukladá organizátorom usporiadať verejné priestranstvá a priestory, v ktorých sa majú konať športové podujatia tak, aby umožňovali rozmiestnenie bezpečnostných prepážok, či jednoduchý prístup policajných, protipožiarnych alebo zdravotníckych zložiek. Pri priestoroch podujatí s kapacitou nad 4 000 divákov a verejných priestranstiev s kapacitou nad 10 000 divákov už musí dôjsť k rozdeleniu týchto priestorov na sektory tak, aby sa diváci nemohli voľne pohybovať zo sektoru do sektoru. Pri rizikových podujatiach a všetkých hokejových a futbalových zápasoch dvoch najvyšších celoslovenských súťaží s kapacitou štadiónov nad 2000 divákov musí organizátor dokonca zriadiť kamerový systém, ktorý umožní identifikáciu osôb zúčastňujúcich sa na podujatí a zaznamenávania nasnímaných sekvencií.

Porušením týchto povinností sa môže organizátor dopustiť správneho deliktu alebo priestupku, za ktorý mu môže obec uložiť v administratívnom konaní pokutu do výšky 100.000,- Sk (t. j. 3.319,39 eur), s tým, že za priestupok môže byť postihnutá iba fyzická osoba, vrátane fyzickej osoby, ktorá bola oprávnená konať v mene organizátora, ktorý je právnickou osobou a nesplnil si vyššie uvedené povinnosti (§ 6 zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov).

III. 5. 2. 2. Súkromnoprávna zodpovednosť

Porušením povinností ustanovených na zabezpečenie riadneho priebehu športového podujatia môže organizátorovi vzniknúť aj zodpovednosť vo vzťahu k iným subjektom súkromného práva. Táto zodpovednosť sa prejaví najmä ako zodpovednosť za náhradu škody.

V zmysle § 420 ods. 1 ObčZ každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti. Z tohto základného konceptu všeobecnej zodpovednosti za škodu v súkromnom práve teda možno vyvodit', že ak organizátor športového podujatia poruší nejakú právnu povinnosť, ktorú má v súvislosti s organizáciou tohto podujatia, bude musieť nahradiť škodu, ktorá vznikla v dôsledku porušenia tejto povinnosti.

Možno hovoriť najmä o zodpovednosti organizátora voči účastníkom športovej súťaže a voči zúčastneným divákom.

III. 5. 2. 3. Disciplinárna zodpovednosť

Následky porušenia povinností organizátora, ktoré sú ustanovené športovými predpismi sa v zmysle týchto predpisov prejavia aj vo vzniku disciplinárnej povinnosti. Máme tu na mysli disciplinárnu zodpovednosť v zmysle športových predpisov, prejavujúcu sa v rámci vzťahu medzi športovým zväzom ako občianskym združením a organizátorom (športový klub alebo členský športový zväz), ktorá je uplatňovaná, stíhaná a sankcionovaná v medziach športovej autonómie. Ide tu o špecifické konanie podľa športových predpisov a uplatňovanie špecifických sankcií.

Povinnosti organizátorov, ktoré vyplývajú zo športových predpisov v mnohom kopírujú zákonné povinnosti, ktoré sme príkladom uvádzali vyššie. V dôsledku porušenia alebo zanedbania povinnosti môže teda disciplinárna zodpovednosť organizátora vzniknúť popri zákonnej administratívnej zodpovednosti a samozrejme aj popri súkromnoprávnej zodpovednosti.

Následkom porušenia povinností podľa športových predpisov môže byť povinnosť strpieť uplatnenie disciplinárnych opatrení, ale aj herných dôsledkov²⁷⁷. O herných dôsledkoch rozhodne riadiaci orgán súťaže a môžu spočívať napr. v kontumovaní výsledku zápasu v neprospech klubu, ktorý porušil svoje povinnosti (či už ako organizátor alebo ako iný účastník športového stretnutia).

Disciplinárne opatrenia sú upravené spravidla v osobitných predpisoch – disciplinárnych poriadkoch a zahrňujú spravidla peňažnú pokutu, uzavretie ihriska, povinnosť odohrať stretnutie s vylúčením prítomnosti verejnosti, povinnosť zvýšiť počet členov usporiadateľskej služby alebo aj vylúčenie zo súťaže.

²⁷⁷ Pozri napr. čl. 51 Súťažného poriadku SFZ zo dňa 10.07.1993 naposledy v znení zo dňa 26.06.2012, dostupné na http://www.futbalsfz.sk/fileadmin/user_upload/Dokumenty/Normy_SFZ/Novelizacia_2012/20120626_sutazny_poriadok_futbalu.pdf

III. 5. 3. Vzťah organizátora k účastníkom podujatia

Pri organizovaní športových podujatí odchádza v podstate vždy ku vzniku záväzkového vzťahu medzi organizátorom a zúčastnenými športovcami či športovými klubmi, ktorý je buď upravený výslovne konkrétnou zmluvou, alebo ktorého obsah možno vyabstrahovať zo športových predpisov, ktoré sa zaviazali rešpektovať všetci účastníci športovej súťaže i organizátor a v zmysle ktorého vzniká voči účastníkom povinnosť, zabezpečiť v požadovanom a predpokladateľnom rozsahu priebeh športového podujatia, ktorý by vylučoval alebo obmedzoval vznik nehôd.²⁷⁸

Možno teda konštatovať, že povinnosti organizátora nevyplývajú len zo zákona, ale aj zo záväzkového vzťahu s účastníkmi športovej súťaže, do ktorého sú inkorporované príslušné ustanovenia športových pravidiel.

Uvedené ešte neznamená, že organizátor bude vždy zodpovedať za akúkoľvek škodu, ktorá vznikne účastníkom športového podujatia v prípade narušenia verejného poriadku na športovom podujatí alebo v prípade neviazaného správania divákov. Je potrebné skúmať, či boli naplnené všetky predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu, t. j. protiprávne konanie, zavinenie, vznik škody a príčinná súvislosť medzi vznikom škody a protiprávnym konaním škodcu²⁷⁹.

Aby bolo možné vyvodzovať zodpovednosť za škodu voči organizátorovi, bude musieť byť preukázané, že sa dopustil protiprávneho konania, t. j. že porušil svoje povinnosti, alebo opomenul splniť niektorú povinnosť, ktorú mu ukladá zákon, alebo ktorú sa zaviazal plniť na základe športových predpisov o organizácii športových podujatí. Podľa nášho názoru totiž môžu nastať prípady, kedy dôjde k narušeniu verejného poriadku či násilnostiam zo strany fanúšikov, v dôsledku ktorých vzniknú škody na majetku či na zdraví zúčastnených osôb, aj vtedy, keď si organizátor splní všetky svoje povinnosti smerom k zabezpečeniu bezpečnosti a riadneho priebehu športového podujatia. V takýchto prípadoch by mohla absentovať protiprávnosť konania organizátora ako jeden zo základných predpokladov vzniku škody.

V zmysle teórie zodpovednosti za škodu, môže byť predpoklad protiprávnosti splnený aj vtedy, keď nastane určitá kvalifikovaná udalosť bez ohľadu na porušenie právnej povinnosti škodcom – tzv. zodpovednosť za protiprávny stav. Zodpovednosť je niekedy daná aj v prípade pôsobenia určitej kvalifikovanej udalosti alebo správania, teda zákon v určitých prípadoch vyžaduje namiesto protiprávneho úkonu, iba právne kvalifikovanú udalosť, ktorá má za následok vznik škody²⁸⁰ (aj keď podľa niektorých názorov by tu už nebolo na mieste hovoriť o klasickej právnej zodpovednosti, ale len o zákonnej povinnosti nahradiť spôsobenú ujmu)²⁸¹. Nazdávame sa, že v takýchto prípadoch musí

²⁷⁸ HEERMANN, P. – W.: Haftung im Sport. Stuttgart: Richard Boorberg Verlag, 2008, s. 156, ISBN: 978-3-415-04170-7 (ďalej „Heermann, Haftung im Sport, strana“)

²⁷⁹ Napr. VOJČÍK, P.: Občianske právo hmotné II. Košice: UPJŠ, 2006, s. 207-208, ISBN: 80-7097-631-4 (ďalej „Vojčík, strana“)

²⁸⁰ Vojčík, s. 208

²⁸¹ SUCHOŽA, J. in Csach, K. – Doležal, T. – Husár, J. – Suchoža, J. – Širicová, E: Profesijsná zodpovednosť. Zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone vybraných činností s akcentom na europeizáciu deliktuálneho práva. Košice: UPJŠ, 2011, s. 35, ISBN: 978-80-7097-891-7

zákon definovať takúto kvalifikovanú udalosť a vyjadriť, kto zodpovedá za škodu, vzniknutú v dôsledku takejto udalosti²⁸².

Jednou z povinností, ktorú zákon ustanovuje organizátorovi športového podujatia v zmysle § 4 ods. 3 písm. c) zák. č. 479/2008 Z. z. je zabezpečiť verejný poriadok v priestoroch a na verejných priestranstvách, kde sa podujatie koná prostredníctvom usporiadateľskej služby alebo súkromnej bezpečnostnej služby. Ide o veľmi široko koncipovanú povinnosť, ktorú však zrejme nemožno považovať za kvalifikovanú skutočnosť zakladajúcu protiprávny stav. Narušenie verejného poriadku teda nebude možné považovať za navodenie protiprávneho stavu, ktorý spôsobuje objektívne vznik povinnosti organizátora nahradiť škodu spôsobenú týmto protiprávnym stavom, ale za porušenie povinnosti organizátora zabezpečiť verejný poriadok.

Ak teda nespratní fanúšikovia narušia na štadióne verejný poriadok, bude možné konštatovať, že povinnosť organizátora zabezpečiť verejný poriadok nebola splnená. To však ešte neznamená, že by musel zodpovedať za škodu, ktorá vznikla v dôsledku narušenia verejného poriadku. K protiprávnosti tu musí totiž nastúpiť aj ďalší predpoklad a tým je zavinenie, ako psychický vzťah toho, kto sa správa určitým spôsobom, k výsledku jeho správania²⁸³, a to vo forme úmyslu alebo nedbanlivosti. Ak organizátor vykonal všetko, čo od neho možno spravodlivo požadovať smerom k zabezpečeniu verejného poriadku tak, že je možné usudzovať, že si neželal porušenie verejného poriadku, ani v záujme zabezpečenia plynulého a riadneho priebehu športového podujatia nič nezanedbal, nebude možné tvrdiť, že porušil svoje povinnosti zavinené²⁸⁴.

Uvedené úvahy trochu pripomínajú koncept nemeckého *Verkehrspflichten* v zmysle § 823 ods. 1 nemeckého občianskeho zákonníka (BGB), podľa ktorého sú niektorým osobám uložené povinnosti zabezpečiť ochranu verejného styku pred rizikami. Ako uvádza *Csach* podstatou tohto konceptu, je uloženie všeobecnej povinnosti tomu, kto pre verejnosť sprístupní určitý priestor, zabezpečiť pri využívaní tohto priestoru bezpečnosť a odstrániť riziká tam pôsobiace. Koncept všeobecných povinností ochrany verejnosti sa v ostatnom čase rozšíril a zhutnil do osobitného konceptu povinností ohľaduplného styku (*Verkehrspflichten*), ako povinností toho, kto vytvoril alebo ovláda zdroj nebezpečenstva uskutočniť nevyhnutné a rozumné opatrenia na zamedzenie vzniku škôd iným subjektom²⁸⁵. Športové podujatie by predstavovalo ten zdroj nebezpečenstva odohrávajúci sa na verejne prístupnom mieste, pričom organizátor, ako subjekt ovládajúci tento zdroj nebezpečenstva, by bol povinný zamedziť vzniku škody iným

²⁸² Aj *Tomsa* poukazuje na to, že povinnosť nahradiť škodu bez ohľadu na to, či došlo k porušeniu právnej povinnosti je daná len v špeciálnych prípadoch, TOMSA, M. in Štenglová, I. - Plíva, S. - Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentár. 12. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 967, ISBN: 978-80-7400-055-3

²⁸³ KNAPP, V.: Teorie práva. Praha: C. H. Beck, 1. vydání, 1995, s. 201, ISBN: 80-7179-028-1

²⁸⁴ Aj nemecká právna veda zaujíma stanovisko, že v snahe ochrániť účastníkov športovej súťaže od vzniku škody nie je možné zabrániť akýmkoľvek poškodeniam, ale od organizátora možno vyžadovať len také bezpečnostné opatrenia, ktoré by mohol za nevyhnutné považovať rozumný, obozretný a v rozumných hraniciach opatrný človek. - pozri Heermann, s. 159

²⁸⁵ CSACH, K. in Csach, K. - Doležal, T. - Husár, J. - Suchoža, J. - Širicová, E: Profesijsná zodpovednosť. Zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone vybraných činností s akcentom na europeizáciu deliktúálneho práva. Košice: UPJŠ, 2011, s. 99, ISBN: 978-80-7097-891-7

subjektom (hráči, funkcionári, rozhodcovia, diváci) a jeho povinnosť by sa považovala za splnenú, ak by vykonal všetky rozumné a nevyhnutné opatrenia na zabránenie vzniku škôd.

V našom právnom poriadku nie je takáto koncepcia výslovne upravená, pričom aj v nemeckom právnom prostredí bola dointerpretovaná súdmi a právnou vedou, ale nazdávame sa, že aj povinnosti organizátora v zmysle § 4 zákona č. 479/2008 Z. z. by bolo potrebné vykladať ako povinnosti vykonať všetky rozumné, nevyhnutné a od obozretného organizátora spravodlivo požadované opatrenia na zabránenie narušenia plynulého priebehu športového podujatia či na ochranu verejného poriadku, pričom by zodpovedal za škodu vzniknutú v dôsledku nesplnenia týchto povinností, a nie za akúkoľvek škodu vzniknutú v dôsledku narušenia verejného poriadku.

Organizátor môže mať povinnosti ustanovené aj na základe zmluvy, pod čo môžeme zaradiť aj povinnosti uložené v pravidlách športových zväzov, ako sú napr. súťažné poriadky. Napr. zo spomínaného Súťažného poriadku SFZ vyplýva organizátorovi povinnosť zabezpečiť poriadok na ihrisku počas športového podujatia, pričom organizátor zodpovedá za bezpečnosť hráčov, rozhodcov, delegovaných osôb a divákov²⁸⁶. Podobné povinnosti má usporiadateľ stretnutia (za ktoré sa považuje klub uvedený v rozpise súťaží na prvom mieste) v zmysle čl. 20 ods. 2, písm. b) Súťažného poriadku Slovenského zväzu hádzanej zo dňa 13.06.2011²⁸⁷, aj keď v hádzanej je aj hosťujúci klub povinný pomáhať usporiadávajúcemu oddielu pri zabezpečovaní poriadku a bezpečnosti na ihrisku a k regulárnemu priebehu stretnutia.

Opäť môžeme uvažovať či ide iba o dojednanie širokej povinnosti zabezpečiť poriadok na ihrisku, pričom v prípade nezachovania poriadku z akýchkoľvek dôvodov, zodpovedá za škodu organizátor, alebo ide o zmluvné dojednanie zodpovednosti za protiprávny stav, ktorým je porušenie bezpečnosti hráčov a iných vymenovaných osôb.

V prvom prípade by išlo o zodpovednosť organizátora za škodu vzniknutú porušením záväzkovej povinnosti zabezpečiť poriadok na ihrisku. Narušením poriadku by došlo k porušeniu povinnosti organizátora, pričom by však nemusel zodpovedať za škodu, ak by k narušeniu poriadku nedošlo jeho zavinením. Ak by však išlo o záväzkovú povinnosť z obchodnoprávneho vzťahu (čo teoreticky prichádza do úvahy vo vzťahu medzi organizátorom, ktorý je obchodnou spoločnosťou a hosťujúcim športovým klubom, ktorý je tiež obchodnou spoločnosťou), už by sme neskúmali, či narušenie poriadku organizátor zavinil, alebo nie, ale prípadne iba, či nebolo spôsobené v dôsledku okolností vylučujúcich protiprávnosť podľa § 374 ObchZ. Následne by sme skúmali, či škoda, ktorá vznikla dotknutým subjektom skutočne vznikla v príčinnej súvislosti s narušením poriadku na ihrisku, alebo bolo príčinou protiprávne konanie nejakej inej osoby (diváka), ktoré však zároveň znamenalo narušenie poriadku na ihrisku. Teda, ak by aj bolo možné hovoriť o porušení záväzku zo strany organizátora, ak napr. diváci vtrhli na ihrisko, narušili poriadok a spôsobili škody na majetku účastníkov stretnutia alebo škodu na zdraví hráčov, či rozhodcov, bolo by potrebné zrejme skúmať, či škody vznikli v príčinnej súvislosti s porušením povinností organizátora, alebo v príčinnej

²⁸⁶ Čl. 44 ods. 1, písm. b) Súťažného poriadku SFZ zo dňa 26.06.2012

²⁸⁷

http://web.slovakhandball.sk/files/skupiny_files/780/S%C3%BA%C5%A5a%C5%BE%C3%BD%20poriadok%20SZH.pdf (navštívené 23.08.2012)

súvislosti s konaním týchto divákov. Nie je vylúčené, že by organizátor spoluzodpovedal za škodu spolu s týmito divákmi.

V druhom prípade vzniká otázka, či možno na seba zmluvne prevziať aj zodpovednosť za škodu vzniknutú v dôsledku protiprávneho stavu, a to zrejme nad rámec zákonných predpokladov zodpovednosti za škodu. Vzniká otázka, či sa niekto môže platne zaviazat' nahradiť škodu, aj v prípadoch, v ktorých mu to nevyplýva zo zákona. Účel kogentnosti niektorých ustanovení zákona o náhrade škody má podľa nášho názoru skôr zabrániť zužovaniu predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu a obmedzovaniu rozsahu náhrady škody, nie naopak.

Na druhej strane možno nie je potrebné preceňovať či extenzívne vykladať ustanovenia súťažných poriadkov jednotlivých športových zväzov. Ich účelom nie je zrejme rozširovať zodpovednosť za škodu spôsobenú výtržnosťami či neviazaným správaním divákov aj na iné osoby než sú protiprávne konajúci diváci, ale skôr zabezpečiť plnenie povinností zachovať verejný poriadok počas športových podujatí hrozbou uloženia disciplinárnych sankcií alebo herných sankcií, ak nebude zachovaný poriadok a bezpečnosť účastníkov športového podujatia. Zároveň by hrozba herných či disciplinárnych sankcií voči usporiadateľskému klubu mala preventívne vplývať aj na jeho fanúšikov, aby sa na športových podujatiach nedopúšťali protiprávneho konania.

V prípade nezabezpečenia verejného poriadku či bezpečnosti zúčastnených osôb na športovom podujatí bude prichádzať vo futbale do úvahy uloženie disciplinárneho opatrenia uzavretia ihriska podľa čl. 12 alebo zvýšenia počtu usporiadateľov na zabezpečenie bezpečnosti na štadióne podľa čl. 13b Disciplinárneho poriadku SFZ zo dňa 10.7.1993 v znení neskorších predpisov.

V prípade výtržností divákov počas majstrovských hokejových stretnutí je možné v zmysle čl. 52 vo väzbe na čl. 53 písm. j) Súťažného poriadku SZLH tiež uložiť disciplinárne opatrenia vrátane uzavretia zimného štadióna.

V zmysle čl. 14 Disciplinárneho poriadku UEFA môžu byť za výtržnosti divákov uložené aj také disciplinárne opatrenia, ktoré spočívajú v odrátení dosiahnutých bodov či dokonca až vo vylúčení zo súťaže²⁸⁸.

III. 5. 4. Právny vzťah organizátora športového podujatia k divákom

Diváci sú hybnou silou športového priemyslu. Platia za zhladnutie športových podujatí či už naživo alebo prostredníctvom televízneho vysielania, kupujú si športové suveníry, zaujímajú sa o športové dianie, cestujú za športovými podujatiami. Šport je pre mnohých ľudí tak dôležitý, že aj podnikatelia dokážu prostredníctvom športu oslovit' divákov a vzbudiť u nich záujem o svoje tovary a služby.

²⁸⁸ Pozri Disciplinárny poriadok UEFA na http://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/Tech/uefaorg/General/01/81/94/48/1819448_DOWNLOAD.pdf

Pokiaľ používame termín športový priemysel, v ktorom športovci, športové kluby či športové združenia ponúkajú určité služby, možno povedať, že práve diváci sú príjemcami týchto služieb a vo vzťahu k športovým klubom, športovcom ich možno považovať za spotrebiteľov. Ak v zmysle § 2 ods. 1, písm. a) zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov je spotrebiteľom fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá nakupuje výrobky alebo používa služby pre osobnú potrebu alebo pre potrebu príslušníkov svojej domácnosti, potom aj diváci, ktorí sledujú športové podujatia sú spotrebiteľmi.

Za divákov pritom podľa môjho názoru možno považovať len fyzické osoby, pretože divákovi môže byť len osoba, ktorá je schopná fyzicky svojimi zmyslami vnímať priebeh športovej hry alebo športovej súťaže. V praxi sa možno stretnúť s prípadmi, keď vstupenky na športové podujatie kupuje právnická osoba (napr. pre svojich zamestnancov alebo členov), ale vnímať športový zážitok, prostredníctvom účasti na športovom podujatí môže iba osoba fyzická. Vstupenka len poskytuje právo zúčastniť sa ako divák na športovom podujatí, ale sama o sebe neposkytuje športový zážitok. Právnická osoba je umelo vytvorený útvar, ktorý je subjektom práva, má spôsobilosť na práva a povinnosti, ako aj spôsobilosť na právne úkony²⁸⁹, môže teda nadobudnúť vstupenku na športové podujatie, ale nemôže prijať plnenie športovca či športového klubu spočívajúce v poskytnutí športového zážitku.

Medzi organizátorom športového podujatia a divákovi dochádza k uzavretiu zmluvného vzťahu, ktorý je spravidla potvrdený tým, že divák dostáva od organizátora vstupenku, na základe ktorej má právo vstupu na štadión či iné miesto, kde sa uskutočňuje športové podujatie, prípadne má aj právo na užívanie konkrétneho miesta (sedačky) na danom športovisku.

Z uvedenej zmluvy vznikajú organizátorovi aj divákovi viaceré práva a povinnosti. Divák sa napr. zaväzuje zaplatiť vstupné, zdržať sa rušenia priebehu športového podujatia či zdržať sa rušenia ostatných divákov. Ďalšie povinnosti alebo obmedzenia divákov zvyknú byť obsahom všeobecných obchodných alebo prevádzkových podmienok, často inkorporovaných priamo na vstupenke, aj keď niekedy môže byť ich relevancia pochybná, keďže sa s nimi divák má možnosť oboznámiť až po uzavretí zmluvy²⁹⁰.

Organizátor má povinnosti zorganizovať dané podujatie, zabezpečiť jeho riadny priebeh, niekedy aj prenechať divákovi na užívanie konkrétne miesto na štadióne, prípadne poskytovať divákovi ďalšie služby (občerstvenie a pod.), ktoré častokrát závisia od druhu vstupenky (obyčajná, VIP a pod.). Minimálne ako vedľajšia povinnosť vyplývajúca z tejto zmluvy aj povinnosť starostlivosti o zdravie a majetok divákov²⁹¹.

²⁸⁹ VOJČÍK, P. in Vojčík, P. a kol.: Občiansky zákonník. Stručný komentár, Bratislava: Iura edition, 2008, s. 70

²⁹⁰ Csach uvádza, že platnou súčasťou zmluvy sa nemôžu stať ustanovenia, ktorých obsah strana pred uzavretím nepoznala ani nemohla poznať. CSACH, K.: Štandardné zmluvy. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 62, ISBN: 978-80-7380-199-1

²⁹¹ Heermann, Haftung im Sport, s. 172

Diváci, sa môžu zúčastniť na športových podujatiach, aby priamo vnímali športový zážitok spravidla na základe vstupenky. Vstupenka je listinou, s ktorou sa spája právo účasti na športovom podujatí (konkrétne napr. právo vstupu na športový štadión) a preukazuje sa ňou zaplatenie ceny za služby, ktoré sú divákovi poskytované športovcami či športovými klubmi a prejavujú sa ako zážitok zo športového výkonu. Plnenie, ktoré prijímajú diváci, poskytujú oba športové kluby zúčastňujúce sa športového zápolenia, avšak vstupné, ktoré platia diváci je príjmom iba domáceho klubu, ktorý organizuje dané športové podujatie.

Vstupenka má niektoré podobné charakteristické črty ako napr. cenné papiere. Cenný papier je považovaný v najvšeobecnejšej podobe za listinu, ktorá stelesňuje určitý nárok majiteľa voči vystaviteľovi tejto listiny²⁹². Je to určitý peniazmi ocenený zápis, s ktorým sú spojené určité oprávnenia voči iným osobám. Tieto oprávnenia spravidla patria doručiteľovi vstupenky. Napr. ide o oprávnenie dožadovať sa vstupu na športový štadión voči organizátorovi športovej súťaže alebo prevádzkovateľovi športoviska, na ktorom takáto súťaž prebieha, právo využiť konkrétne miesto na sedenie či státie a právo využívať ďalšie služby, ktoré sú poskytované na štadióne.

Na rozdiel od cenných papierov však vstupenka nie je zápisom v zákonom stanovenej forme a okruh povinných osôb, voči ktorým patrí právo zo vstupenky tiež nie je určený zákonom. Vstupenka nepatrí ani do sústavy cenných papierov, ktorá v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov predstavuje tzv. *numerus clausus* druhov cenných papierov. Zákon SNR č. 315/1992 Zb. o verejných telovýchovných, športových a turistických podujatiach neurčuje, že organizátor športového podujatia má vystaviť vstupenky v predpísanej forme.

Vstupenky majú svoju nominálnu hodnotu, ktorú je kupujúci povinný zaplatiť pri prvom nadobudnutí vstupenky od vystaviteľa, zároveň však majú aj svoju „trhovú“ hodnotu, ktorá je rozdielna od nominálnej hodnoty, a ktorá závisí od pomeru ponuky a dopytu na tzv. čiernom trhu so vstupenkami. Ak ide o atraktívne športové podujatie, ktoré má záujem naživo sledovať podstatne viac divákov než je kapacita daného športového štadióna a vstupenky sú už vypredané, záujemcovia, ktorí nedisponujú vstupenkou, sú často ochotní zaplatiť majiteľovi vstupenky aj niekoľko násobne vyššiu cenu, než je menovitá hodnota vstupenky. Avšak ak o športové podujatie nie je záujem, majiteľ, ktorý pôvodne kúpil vstupenku, ale nemôže alebo nechce sa zúčastniť na danom športovom podujatí, bude ťažko hľadať potenciálneho kupujúceho takejto vstupenky a bude ochotný predať vstupenku aj za nižšiu hodnotu, než za akú ju nadobudol od „vystaviteľa“ a aká predstavuje jej menovitú hodnotu. To isté platí aj o vstupenkách na atraktívne športové podujatia, ktorých „kurz“ na čiernom trhu síce s blížiacim sa začiatkom športového podujatia prudko rastie, avšak v okamihu, keď sa podujatie začne, cena vstupenky prudko klesá, pričom po športovom podujatí už nemá žiadnu hodnotu.

Mnohí, poznajúc tento fenomén, preto úmyselne nakupujú väčšie množstvá vstupeniek na jedno športové podujatie, s úmyslom predať ich iným záujemcom, keď už budú

²⁹² VÍTEK, J. in: Kotásek, J. - Pokorná, J. - Raban, P. a kol.: Kurs obchodního práva. Právo cenných papírů. 4. vydání, Praha: C. H. Beck, 2005, s. 4, ISBN: 80-7179-855-X

vstupenky vypredané a keď ich cena na čiernom trhu bude veľmi vysoká, aby tak dosiahli istý príjem. Rozvinutie čierneho trhu so vstupenkami je jav, ktorý sa snažia športové združenia potlačiť, pretože v konečnom dôsledku tým utrpí divák, ktorý skutočne chce naživo zhliadnuť športové podujatie, ale nemá možnosť zakúpiť si vstupenku za jej riadnu nominálnu hodnotu, ale iba za podstatne vyššiu hodnotu na čiernom trhu. Na čiernom trhu so vstupenkami sú často niektoré osoby aktívne pravidelne, pričom pred každým športovým podujatím sa snažia zakúpiť, čo najviac vstupeniiek, s úmyslom predat' ich neskôr iným záujemcom za vyššiu cenu. Takéto konanie vo svojej podstate naplňa znaky neoprávneného podnikania.

Napríklad pred MS vo futbale v roku 2006 sa Nemecký futbalový zväz (DFB) pokúsil zamedziť predaju vstupeniiek na futbalové zápasy zákazom ich prevodu v zmysle § 399 BGB²⁹³. Ide o obdobné ustanovenie ako § 525 ods. 2 OZ, v zmysle ktorého nemožno postúpiť pohľadávku, ak by postúpenie odporovalo dohode s dlžníkom. Takýto zákaz je v podstate nerealizovateľný pri bežných vstupenkách, kde právo vyplývajúce zo vstupenky patrí doručiteľovi a nie je možnosť skontrolovať, či doručiteľ nadobudol túto vstupenku priamo od vystaviteľa alebo od iného nadobúdateľa v rozpore s dohodou pôvodného veriteľa s dlžníkom. V Nemecku sú takéto vstupenky zaradované medzi tzv. *kleine Inhaberpapiere* podľa § 807 BGB, u ktorých je zákaz prevoditeľnosti vylúčený²⁹⁴. DFB však vydával časť vstupeniiek na zápasy MS na meno oprávneného, kde bol kupujúci pri kúpe vstupeniiek povinný oznámiť svoje identifikačné údaje a prejavíť súhlas so všeobecnými predajnými podmienkami vstupeniiek, vydaných DFB, ktoré obsahovali ustanovenie o zákaze prevodu vstupeniiek na ďalšie osoby. Tieto predajné podmienky sa mali výslovným súhlasom kupujúceho inkorporovať do zmluvy o kúpe vstupenky a založiť dohodu s veriteľom, ktorej by odporovalo postúpenie pohľadávky zo vstupenky. Identifikačné údaje kupujúceho pritom neboli vytlačené priamo na vstupenke, ale pomocou čítacieho technického zariadenia bolo možné identifikovať oprávnenú osobu zo vstupenky, pričom doručiteľ pri preukazovaní sa vstupenkou pri vstupe na štadión sa musel taktiež identifikovať. Takéto vstupenky možno vnímať ako tzv. *Legitimationspapiere* alebo *Namenspapiere mit Inhaberklausel* podľa § 808 BGB²⁹⁵, ktoré oprávňujú veriteľa splniť záväzok aj doručiteľovi, ale neoprávňujú doručiteľa, ktorého meno nie je v papieri označené, dožadovať sa plnenia od veriteľa. V prípade takýchto vstupeniiek je zistiteľné, či doručiteľ vstupenky je osobou skutočne legitimovanou na plnenie od veriteľa podľa pôvodnej dohody s veriteľom. V zmysle všeobecných predajných podmienok potom DFB odoprel vstup na štadión osobám, ktoré síce mali vstupenku, ale takáto legitimácia im nepatrila.

V nemeckej právnej spisbe bol postup DFB kritizovaný, pretože neodôvodnene obmedzoval majiteľov vstupeniiek, ktorí si v predstihu zakúpili vstupenky za účelom návštevy futbalových stretnutí, nie za účelom zisku z ich ďalšieho predaja, previesť vstupenku na inú osobu, v prípade, ak sa z objektívnych dôvodov sa nemohli neskôr futbalového zápasu zúčastniť. DFB odôvodňoval tento krok záujmom na zabránení vstupu na štadión osobám, u ktorých je predpoklad, že by páchali násilnosti a narúšali

²⁹³ Bürgerliches Gesetzbuch – nemecký občiansky zákoník

²⁹⁴ WELLER, M.-P.: Das Übertragungsverbot der Fußball-WM-Tickets – eine angreifbare Vinkulierung durch den DFB. Neue Juristische Wochenschrift, 58, 2005, č. 14, s. 936, ISSN: 0341-1915

²⁹⁵ Tamtiež

poriadok počas futbalových zápasov (v niektorých krajinách existujú zoznamy osôb, ktoré sú „fanúšikovskými výtržníkmi“ a prípadne majú uložený zákaz návštevy športových podujatí), jednako však liberalizoval svoje pravidlá tak, že umožnil prevod vstupenky v odôvodnených prípadoch, so súhlasom DFB za poplatok 10 eur.

Pravdupovediac však nevidieť príliš relevantné dôvody na to, aby športový fanúšik, ktorý si riadne zakúpi vstupenku na športové podujatie, zaplatí za ňu, ale napokon sa nemôže zúčastniť na športovom podujatí z rôznych príčin (choroba, pracovná vyťaženosť, potreba šetrenia finančných prostriedkov) alebo jednoducho stratí záujem sledovať dané podujatie, mal byť obmedzovaný v jeho práve previesť zakúpenú vstupenku, ktorej je riadnym majiteľom na inú osobu nad či pod jej kúpnu cenu²⁹⁶. Pokiaľ ide o iné druhy tovarov, tiež nie je nikomu bránené, aby zakúpený tovar predal, alebo právo na objednanú službu postúpil inému. Pokiaľ týmto spôsobom dosiahne príjem, je v zmysle zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov povinný ho zdaňovať a pokiaľ tak robí sústavne za účelom dosiahnutia zisku a nedisponuje podnikateľským oprávnením na takúto činnosť dopúšťa sa neoprávneného podnikania.

Obmedzovať prevoditeľnosť vstupeniek z dôvodu, aby sa zabránilo účasti problémovým osobám dopúšťajúcim sa vandalizmu, nie je potrebné. Bez zákonného podkladu je problematické neumožniť vstup na štadión osobám, u ktorých je predpoklad, že budú narúšať verejný poriadok a priebeh športového podujatia, pretože by išlo o zásah do ich ľudských práv. Pokiaľ však ide o osoby, ktorým bol uložený zákaz návštev športových podujatí v zmysle § 51 ods. 3, písm. a) trestného zákona, organizátor športového podujatia, je podľa môjho názoru oprávnený, odoprieť týmto osobám právo vstupu na športový štadión bez ohľadu na to, či sa preukázali vstupenkou alebo nie, lebo takto v podstate prispieva k realizácii úradného rozhodnutia.

Divák, ktorý si zakúpi vstupenku na športové podujatie, nemá len právo zúčastniť sa na športovom podujatí a zhliaďnúť priebeh športového podujatia, ale má zároveň právo vnímať skutočné športové výkony, skutočné športové súťaženie, teda právo na poskytnutie toho tzv. športového produktu. Toto jeho právo nie je naplnené v prípade, keď je priebeh športovej hry zmanipulovaný, zinscenovaný či úmyselne ovplyvnený rozhodcom, a teda športový výsledok, ktorý sa zrodí v priebehu športovej hry nie je výsledkom skutočného športového súperenia v rámci pravidiel *fair play*, ale je výsledkom vopred pripravených nešportových manipulácií. V prípade, ak je priebeh športovej hry úmyselne ovplyvnený rozhodcom, vznikajú viaceré občianskoprávne či obchodnoprávne nároky a divákom vzniká nárok na vrátenie vstupného, alebo na bezplatný vstup na opakované športové podujatie, ak v zmysle športových pravidiel je následkom zmanipulovania športového zápasu alebo súťaže povinnosť zopakovať súťaž. Otázkou ostáva, voči komu si majú diváci nárok na vrátenie vstupného v takýchto prípadoch uplatňovať, komu svedčí pasívna legitímácia. Diváci sú totiž v zmluvnom vzťahu s organizátorom športového podujatia (napr. športový klub, na ktorého športovisku sa odohrá športový zápas) a voči nemu majú právo na vstup na štadión a zhliaďnutie zápasu. Organizujúci športový klub však často nemôže ovplyvniť situáciu, aby nebol výsledok zápasu vopred dohodnutý. Ak výsledok zápasu úmyselne ovplyvní rozhodca, z dôvodu, že sa na za odmenu dohodol so stávkovou kanceláriou, potom práve rozhodca

²⁹⁶ Tamtiež, s. 936-937

je ten, kto spôsobil, že športový zážitok nie je skutočne športový a voči nemu by mal smerovať nárok na náhradu škody.

Lenže rozhodca je v členskom vzťahu k športovému združeniu, ktoré športovú súťaž riadi a ktoré daného rozhodcu poverilo rozhodovaním v priebehu športového zápasu. Riadiace športové združenie zodpovedá za to, že športová súťaž, ktorú organizuje bude prebiehať športovo v rámci *fair play*. Podľa niektorých názorov protiprávne konanie rozhodcu, ktorý úmyselne v rozpore s pravidlami športovej hry ovplyvní zápas možno pričítať športovému združeniu, ktoré ho poverilo rozhodovaním napr. v zmysle § 31 nemeckého BGB²⁹⁷. V našich podmienkach pojednáva o možnosti pričítateľnosti zodpovednosti za škodu ustanovenie § 420 ods. 2 OZ, ktoré je však vymedzené užšie ako spomínaný § 31 BGB a je otáznne, či ho možno aplikovať aj na členský vzťah medzi rozhodcom a športovým združením.

Berúc do úvahy obsah právneho vzťahu medzi organizátorom a divákom bola v nemeckej právnej vede táto zmluva považovaná za zmluvu o dielo. Voči uvedenému záveru bolo namietané, že organizátor predsa nie je zodpovedný za výsledok športového podujatia resp. kvalitu predvedených športových výkonov, preto nemôže ísť o zmluvu o dielo, ale skôr o zmluvu o službách (*Dienstleistung*)²⁹⁸. Ustalať sa však právny názor, že ide o inominátnu zmluvu, prípadne o zmiešaný typ zmluvy, ktorý okrem zmluvy o službách obsahuje aj prvky nájomnej zmluvy či iných zmlúv²⁹⁹. V našich podmienkach by sa jednalo skôr o inominátnu zmluvu (prípadne aj s prvkami nájomnej zmluvy), pretože inštitút zmluvy o službách nie je v našich súkromnoprávných kódexoch upravený, a ani napriek kritickým hlasom sa jeho zákonné ukotvenie nejaví ako pravdepodobné³⁰⁰.

Môžeme teda tvrdiť, že povinnosť zabezpečiť bezpečnosť divákov a nerušené sledovanie priebehu športového podujatia vyplýva organizátorovi aj zo zmluvného vzťahu s divákmi, a to preto, že túto povinnosť možno vyabstrahovať z povahy zmluvných dojednaní medzi organizátorom a divákom, ako aj z ustanovení o nájomnej zmluve, ktoré snád možno subsidiárne vzťahovať na túto zmluvu, prípadne aj zo zákona č. 479/2008 Z. z.

Podľa nášho názoru by nedošlo k porušeniu zmluvy medzi organizátorom a divákom samotným narušením verejného poriadku na športovom podujatí zo strany iných divákov, ale až vtedy, ak by nespratní či neviazaní diváci narušili priebeh športového podujatia alebo by svojím správaním obťažovali daného konkrétneho diváka, či nebudaj zasiahli ho na zdraví alebo na majetku.

Uvažujúc nad nárokmi diváka pri takomto porušení zmluvy zastávame názor, že vzhľadom na občianskoprávny charakter tejto zmluvy sa organizátor môže exkulovať od povinnosti nahradiť divákovi škodu, ak preukáže, že porušenie povinnosti nezavinil,

²⁹⁷ SCHWAB, R.: Das zivilrechtliche Nachspiel im Fall Hoyzer. Neue Juristische Wochenschrift, 58, 2005, č. 14, s. 940, ISSN: 0341-1915

²⁹⁸ FRITZWEILER, J. in Fritzweiler, J. - Pfister, B. - Summerer, T., s. 318,

²⁹⁹ O tom zhodne Heermann, Haftung im Sport, s. 171 ako aj Fritzweiler, s. 318

³⁰⁰ Absenciu zmluvného typu zmluvy o službách kritizuje napr. Vykráčová, pozri: VYKROČOVÁ, J.: Typy zmlúv o investičných službách, in: Husár, J. (ed.): Súčasná a perspektívy právnej regulácie obchodných zmlúv II. Zborník príspevkov účastníkov vedeckej konferencie konanej v dňoch 19.-21. októbra 2009 v Starej Lesnej, Košice: UPJŠ, 2009, s. 211, ISBN: 978-80-7097-782-8

čo by malo byť preukázateľné opäť v prípade, že organizátor vykonal všetky preventívne a bezpečnostné opatrenia, ktoré od neho možno spravodlivo požadovať. Nemecký Najvyšší súd už raz judikoval, že organizátor nemôže byť zodpovedný ani vtedy, ak úmyselne konajúci násilní diváci sa dopustili atypického, doteraz nepoznaného konania, ktorým spôsobili také nebezpečenstvo, ku ktorému predtým na športových podujatiach nedošlo³⁰¹. Ak teda nezabránil narušeniu, ktoré nemohol ani očakávať alebo rozumne predpokladať, nedopustil sa ani nevedomej nedbanlivosti.

Narušenie priebehu podujatia diváckymi chuligánmi však môže mať následky ohľadne trvania zmluvného vzťahu medzi organizátorom a divákom a následne spôsobiť vznik kompenzačných nárokov. Najmä ak ide o športové podujatia pri ktorých má divák užívať konkrétne miesto na štadióne alebo v športovej hale, pričom v dôsledku výtržností iných divákov, by mu bolo znemožnené ďalšie užívanie tohto miesta, mohol by v zmysle §§ 673, 674 žiadať vrátiť vstupné, alebo pomernú časť vstupného, či v zmysle § 679 OZ odstúpiť od zmluvy a žiadať vrátenie vstupného.

Ak by násilnosti na štadióne nabrali takú intenzitu, že by došlo k zrušeniu športového podujatia, nastávajú iné právne následky. Tu by totiž nešlo o prekážku užívania prenajatého priestoru, ale skôr o nemožnosť plnenia záväzku zo strany organizátora. Opäť však je potrebné rozlišovať viaceré situácie. Ak by došlo len k odloženiu športového podujatia na iný termín, zrejme by nedošlo k zániku záväzku organizátora v dôsledku nemožnosti plnenia, pretože záväzok by bol splniteľný po dojednanom čase plnenia (§ 575 ods. 2 OZ), avšak divákovi nemusí náhradný termín konania podujatia vyhovovať. Záväzok usporiadať športové podujatie v konkrétnom čase by sme však mohli považovať za tzv. fixný záväzok³⁰², ktorý by pri preložení športového podujatia na iný termín zanikol v zmysle § 518 OZ, ak by divák bez zbytočného odkladu neoznámil, že mu vyhovuje aj náhradný termín.

V oboch prípadoch však dochádza k zániku záväzku organizátora a divákovi vzniká právo na vrátenie vstupného, inak by sa organizátor bezdôvodne obohatil.

Odlíšná situácia môže nastať, ak dôjde k násilnostiam, ktoré budú mať za následok zrušenie podujatia, až v priebehu podujatia. V takomto prípade sa stáva nemožným iba časť záväzku organizátora, pričom následky sa budú odlišovať v závislosti od charakteru podujatia.

V prípade, že pôjde o násilnosti napr. počas futbalového zápasu, hoci aj v jeho 80. minúte, a zápas bude zrušený, možno tvrdiť, že nemožným sa stala len časť plnenia organizátora, ale divák by mal mať právo odstúpiť od zmluvy aj v rozsahu plnenia, ktoré bolo uskutočnené, pretože zhliadnutie časti zápasu (aj keď pomerne prevažnej) preňho nemá žiaden hospodársky význam, ak sa nedozvie výsledok zápasu.

Ak by však v dôsledku násilnosti divákov bol ukončený napr. atletický míting, potom čo niektoré disciplíny riadne prebehli aj so zverejnením výsledkov, alebo jeden zo zápasov viacdňového tenisového turnaja, nemali by mať diváci právo odstúpiť od zmluvy ohľadne tých zápasov alebo pretekov, ktoré mali možnosť nerušene zhliadnúť, pretože tieto pre nich význam mali³⁰³. V zmysle pravidiel o bezdôvodnom obohatení by

³⁰¹ Pozri Heermann, Haftung im Sport, s. 176

³⁰² VOJČÍK, P.: Občianske právo hmotné II. Košice: UPJŠ, 2006, s. 38, ISBN: 80-7097-631-4

³⁰³ K tomu pozri Heermann, Haftung im Sport, s. 171

prichádzalo do úvahy, aby si u organizátora uplatnili nárok na vrátenie pomernej časti vstupného.

Pokiaľ by došlo k násilnostiam aj v dôsledku toho, že si organizátor nesplnil povinnosti smerujúce k zabezpečeniu verejného poriadku a bezpečnosti na štadióne, a teda by sa nevedel vyvinúť zo spoluzodpovednosti za škodu spôsobenú násilnosťami divákov, do úvahy by prichádzala nielen náhrada škody na zdraví, či na majetku, ktorá by divákovi vznikla bezprostredne, ale prípadne aj náhrada nákladov vynaložených na cestovanie na športové podujatie, či na ubytovanie.

III. 5. 5. Zodpovednosť hosťujúceho klubu

Z doterajšieho výkladu vyplýva, že povinnosti zabezpečiť verejný poriadok na športovom podujatí a vykonať opatrenia na zabránenie diváckym násilnostiam má usporiadateľský športový klub, ktorým je spravidla ten, na ktorého ihrisku či štadióne sa športové podujatie uskutočňuje, teda tzv. domáci klub.

V ostatnom období sa však vyskytli prípady, kedy bola zodpovednosť za divácke násilie uplatnená nielen voči domácejmu klubu ale aj voči iným klubom, teda hosťujúcim klubom.

V zmysle čl. 6 ods. 1 Disciplinárneho poriadku UEFA je zväz ako aj klub zodpovedný za konanie ich hráčov, funkcionárov, členov, fanúšikov a iných osôb, ktoré vykonávajú funkciu na účet zväzu alebo klubu, alebo v konkrétnom zápase.

Podobne na násilnosti na štadiónoch reagoval aj Slovenský futbalový zväz, ktorý v Prílohe č. 2 k svojmu Disciplinárnemu poriadku zo dňa 10.07.1993 naposledy v znení zo dňa 26.06.2012 ustanovuje, že za výtržnosti medzi divákmi môže byť disciplinárne opatrenie uložené aj klubu, ktorého „priaznivci“ sa dopustili výtržností. Takmer doslovne prevzal znenie čl. 6 ods. 1 Disciplinárneho poriadku UEFA aj Nemecký futbalový zväz, ktorý ho zakotvil v § 9a ods. 1 Právneho a procesného poriadku.

Týmto bola v športe zavedená tzv. prísna zodpovednosť (*strict liability*) klubov za konanie svojich divákov. Tieto pravidlá odobril aj Športový arbitrážny súd (CAS) v Lausanne vo svojom rozhodnutí č. CAS 2007/A/1217 Feyenoord Rotterdam v/UEFA z 30.04.2007, v ktorom potvrdil rozhodnutie UEFA o vyradení futbalového klubu Feyenoord Rotterdam z Pohára UEFA, uložení pokuty 100.000.- CHF a povinnosti nahradiť škodu klubu AS Nancy - Lorraine, z dôvodu, že fanúšikovia Feyenoordu sa dopustili výtržností na futbalovom zápase Pohára UEFA v Nancy dňa 30. novembra 2006. Športový arbitrážny súd však podobne ako UEFA neuznal za relevantnú argumentáciu zástupcov Feyenoordu, že osoby, ktoré sa dopustili vandalizmu nepricestovali na zápas v sprievode Feyenoordu, nekúpili si vstupenky cez oficiálny systém Feyenoordu - niektoré z nich mali dokonca v Holandsku úradný zákaz návštevy športových podujatí - a nemali ani len oblečenie symbolizujúce ich príslušnosť k Feyenoordu. CAS však uznal, že išlo o osoby, ktoré potencionálne mohli byť spájané s Feyenoordom a že UEFA v predpisoch, kde zaväzuje svoje členské športové kluby k zodpovednosti za správanie svojich fanúšikov neuvádza definíciu fanúšika ani

nerozlišuje medzi oficiálnym a neoficiálnym fanúšikom. Dotknuté predpisy UEFA teda treba vykladať široko a vzťahovať ich na všetkých fanúšikov športového klubu, pričom nie je potrebné vymedzovať presne, kto má byť považovaný za fanúšika daného klubu, pretože takáto definícia by nemala zmysel a v praxi nie je problematické fanúšikov jednotlivých klubov rozlíšiť. Presnejšia definícia by pritom podľa CAS prinášala nebezpečenstvo, že kluby by mohli ľahko obísť ustanovenia o fanúšikoch tak, aby boli za ich fanúšikov považované len tie osoby, o ktorých si to ten ktorý klub želá.

Podľa niektorých názorov v tomto prípade judikoval CAS natoľko prísnu objektívnu zodpovednosť športového klubu za konanie svojich fanúšikov (priaznivcov), že sa jej nemôže zbaviť ani preukázaním preventívnych opatrení, ktoré uskutočnil v snahe znížiť riziko násilného správania svojich fanúšikov³⁰⁴. Paradoxne by tak zodpovednosť hosťujúceho klubu bola ešte prísnejšia než zodpovednosť organizátora.

Podľa nášho názoru je problém najmä v tom, že dotknuté pravidlá zavádzajú pričítateľnosť protiprávneho konania inej osoby športovému klubu v takej miere, ktorá prekračuje zákonom ustanovený rámec, a to podľa nás nie prípustným spôsobom. Nemožno spravodlivo požadovať od niekoho, aby zodpovedal za protiprávne konanie inej osoby, ktorej konanie nemohol nijako ovplyvniť. Zodpovednosť hosťujúceho klubu by bolo možné vyvodzovať v prípade výtržnosti fanúšikov, ktorých povedzme sám poveril povzbudzovaním svojho mužstva na jednotlivých zápasov, za týmto účelom ich zorganizoval, zaobstaral im vstupenky, prípadne aj zájazd na uvedené športové podujatie. Mnohokrát môže byť medzi športovým klubom a určitou skupinou fanúšikov dokonca členský vzťah. Tu by sa možno dalo argumentáciu o zodpovednosti za konanie svojich fanúšikov oprieť aj o ustanovenie § 424 OZ.

V prípadoch, keď sa chuligánske skupiny divákov organizujú samostatne, nezávisle od klubu, zaobstarajú si lístky na čiernom trhu a cestujú na podujatie nie s cieľom podporiť svoj klub, ale vyvolať násilnosti a ruvačky, sa nám zdá postih klubu, ktorého artefakty zhodou okolností banda chuligánov používa pri svojom vyčinení ako neprímerane prísny. Nehovoriac o tom, že by sa uvedené pravidlá dali zneužiť v tom zmysle, že by sa skupina chuligánov zaodela do farieb znepriateleného klubu, aby vyvolala dojem, že ide o jeho fanúšikov, a v takomto prestrojení by spáchali výtržnosti. Z praxe sú známe dokonca prípady tzv. družieb medzi fanúšikovskými skupinami, keď napr. priaznivci Baníka Ostrava cestovali na zápasy trnavského Spartaka, aby pomáhali v bitke napr. proti košickému fanúšikom, ktorým pomáhali osoby z tvrdého jadra fanúšikov Sparty Praha.

Vyvodenie negatívnych právnych následkov voči klubu, ku ktorému sa hlásia násilne konajúci fanúšikovia sa však v súčasnosti zrejme javí ako jediný efektívny prostriedok na potlačanie takýchto javov³⁰⁵, za predpokladu, že chuligáni³⁰⁶ v radoch divákov si dokážu

³⁰⁴ Pozri COENEN, P.: True Supporters, Strict Liability, and Feyenoord: The Problem of Fan-Related Violence in Soccer. *The International Sports Law Journal*, 2008, č. 1-2, s. 63, ISSN: 1567-7559

³⁰⁵ Súhlasí s tým aj Coenen – pozri vyššie citovaný článok, s. 65

³⁰⁶ V literatúre sa objavuje rozlišovanie návštevníkov športových podujatí na tri kategórie, a to a) diváci, b) fanúšikovia, c) chuligáni. Pričom skupina uvedená sub c) sa vyznačuje tým, že jej primárnym cieľom je vyvolať na športovom podujatí konflikt s protivníkom. Zjednocujú sa ako prívrženci určitého športového klubu, pričom ich okrem klubovej rivality spája aj nenávisť k nepriateľským chuligánskym skupinám, politické, rasové, náboženské, národnostné, regionálne

uvedomiť, že svojím protiprávnym konaním škodia vlastnému klubu. Prax však ukazuje, že ani sankcionovanie klubu, ku ktorému sa delikventi hlásia ako jeho priaznivci, nemusí byť efektívnym prostriedkom v boji proti násilnostiam na športových podujatiach, pretože ani prípadný postih obľúbeného klubu chuligánov neodradzuje od páchania výtržností, ba naopak, v niektorých prípadoch to môže byť motívom, ako sa klubu „pomstiť“ za razantný postup klubu voči vlastným nesprávnym fanúšikom³⁰⁷.

Negatívne právne následky by podľa nášho názoru mali ostávať v disciplinárnej rovine, a prejavíť sa ako sankcie v podobe uzavretia ihriska, odrátania bodov, v krajnom prípade vylúčenia zo súťaže. Ustálenie pravidiel o disciplinárnych opatreniach je v kompetencii športových zväzov v rámci ich rešpektovanej autonómie pri organizovaní športových súťaží a ich spravovaní. Vyvodzovanie striktnej zodpovednosti za škodu spôsobenú fanúšikmi voči športovému klubu, bez ohľadu na to, či medzi športovým klubom a konaním jeho fanúšikov existuje nejaká právna súvislosť však už považujeme za priečiace sa zákonným pravidlám o zodpovednosti za škodu. Napokon aj CAS v odôvodnení svojho rozsudku sa venoval najmä disciplinárnym opatreniam, ktoré UEFA uložila Feyenoordu Rotterdam, a ktoré považoval za primerané a proporcionálne. Otázke náhrady škody sa CAS bližšie nevenoval, aj keď napadnuté rozhodnutie Odvolacieho orgánu UEFA potvrdil v celom rozsahu, teda aj vo výroku týkajúcom sa náhrady škody, ktorým UEFA uložila Feyenoordu kontaktovať AS Nancy ohľadne náhrady škody spôsobenej holandskými fanúšikmi. Konkrétne povinnosť nahradiť škodu v určitej výške však nebola napadnutým rozhodnutím uložená.

Samozrejme, hosťujúci klub, ktorý napokon bude nútený vykonať uložené sankcie, zaplatiť pokutu a nahradiť škodu, by si mohol potom uplatňovať náhradu týchto vynaložených výdavkov voči konkrétnym fyzickým osobám, ktoré sa protiprávneho konania na športovom podujatí dopustili, ale častokrát bude konfrontovaný s problémom jasnej identifikácie takejto osoby alebo osôb, ďalej s problémom preukázania jej protiprávneho konania v následnom súdnom konaní a napokon s problémom reálneho vymoženého priznanej náhrady, keďže väčšinou ide o osoby zo sociálne slabých pomerov.

či sociálne motívy. Bližšie pozri: ŠIMÁŠEK, M.: Green street hooligans a právny postih protiprávnej činnosti návštevníkov športových podujatí v podmienkach Slovenskej republiky, in: Hamulák, O. (ed.): Právo v umení a umění v právu. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Olomoucké debaty mladých právnikov konanej v dňoch 11.9.-13.9.2011 v Hrubej Vode. Praha: Leges, 2011, s. 179 a nasl., ISBN: 978-80-87576-14-4

³⁰⁷ K tejto problematike pozri BOBÁK, M. – MAJTÁN, M.: Je prenášanie zodpovednosti za prejavy diváckeho násillia na futbalové kluby správny nástroj na ich potlačanie? Magister Officiorum, 2012, II, č. 4-5,

http://www.ucps.sk/JE_PRENASANIE_ZODPOVEDNOSTI_ZA_PREJAVY_DIVACKEHO_NASILLIA_NA_FUTBALOVE_KLUBY_S_PRAVNY_NASTROJ_NA_ICH_POTLACANIE

IV. ŠPORTOVÁ SÚŤAŽ A HOSPODÁRSKA SÚŤAŽ

Na viacerých miestach tejto práce sme sa dotýkali súťažnoprávných aspektov výkonu športovej činnosti. V nasledujúcich riadkoch by sme chceli poukázať na súvislosti medzi športovou súťažou a hospodárskou súťažou a zamyslieť sa nad uplatnením súťažnoprávných mechanizmov v športovej súťaži.

IV. 1. VŠEOBECNÉ POZNÁMKY

Hospodárska súťaž sa v súčasnosti všeobecne akceptovaným spôsobom definuje ako súbežná snaha subjektov ponuky a dopytu na trhu ohľadne určitého druhu tovarov alebo služieb, ktorého cieľom je dosiahnutie určitých výhod pred ostatnými v oblasti hospodárskych výsledkov a ktorá vzájomne ovplyvňuje ich hospodársku činnosť³⁰⁸. Dôsledne sa s týmto pojmom vysporiadava O. Ovečková, ktorá chápe hospodársku súťaž ako vzťah (súperenie) medzi podnikateľmi s určitým druhom tovaru na určitom území, kde každý z nich sa usiluje o dosiahnutie čo najlepších hospodárskych výsledkov pri čo najnižších nákladoch s tým, že o efektivosti tohto úsilia rozhoduje spotrebiteľ³⁰⁹. Podstatu hospodárskej súťaže možno vidieť v tom, že každý podnikateľ používa v hospodárskom styku všetky dovolené prostriedky, aby sa na trhu čo najlepšie uplatnil a dosiahol čo najväčší odbyt svojich výrobkov, výsledkov svojich výkonov, prác a služieb a tým aj zisk, aj za cenu zničenia konkurencie, ale slušným spôsobom a dovolenými prostriedkami³¹⁰.

Berúc do úvahy skutočne všetky atribúty hospodárskej súťaže, najvýstižnejšie ju zdefinoval K. Knap, ktorý ju chápe ako súperenie dvoch alebo viacerých hospodárskych subjektov na tej istej strane trhových vzťahov (ponuky či dopytu) o dosiahnutie hospodárskeho výsledku spočívajúce v uskutočnení výmeny výrobkov alebo služieb s tými istými potenciálnymi účastníkmi trhu, a to také súperenie, ktoré vzájomne ovplyvňuje hospodársku činnosť subjektov a vytvára na strane druhých potenciálnych účastníkov trhových vzťahov objektívnu možnosť voľby medzi rôznymi súťažnými ponukami či dopytmi³¹¹.

Súperenie, ktoré prebieha v hospodárskej súťaži, prebieha zároveň aj v športovej súťaži. Vhodne to postrehol J. Husár, ktorý zároveň naznačil, aké sú odlišnosti medzi hospodárskou súťažou a športovou súťažou. Podľa neho hospodárskou súťažou chápeme špecifickú formu súperenia /súťaženia/, ktorá prebieha vo sfére hospodárstva a ktorá sa vyznačuje tým, že je to súťaž, ktorej sa súťažiaci zúčastňujú bez toho, aby sa do súťaže prihlásili, a ani im nemusí byť zrejmé s kým súťažia nie sú výkonnostné kategórie, neexistuje „prvá liga“ ani „druhá liga“ ani ďalšie kategórie súťaže, prebieha

³⁰⁸ Napr.: ČERNÁ, A.: Nekalá súťaž v obchodných vzťahoch, In: Obchodné právo, I, 2001 č. 3, s. 28, ISSN: 1335-6674

³⁰⁹ OVEČKOVÁ, O. a kol.: Slovník obchodného práva, Bratislava: Iura edition, 1994, s. 100, ISBN: 80-88715-11-3

³¹⁰ VYPARINA, S.: Duševné vlastníctvo podnikateľa, Bratislava: Firma a Trh, 1995, s. 151

³¹¹ KNAP, K.: Právo hospodárskej súťaže. Praha: Orbis, 1973, s. 17, ISBN: 24.00

permanentne, v súťaži nie sú prestávky, ani sa nezačína, ani sa nekončí sezóna súťaže, má pre súťažiacich existenčný charakter a jej zmyslom nie je byť najlepší, najväčší, najsilnejší, najrýchlejší, ale získať čo najviac zákazníkov, čo najviac zákaziek³¹².

Berúc do úvahy vyššie uvedené definície, nazdávame sa, že súperenie v športovej súťaži o góly, body, športové výsledky, zároveň predstavuje aj súperenie v hospodárskej súťaži. Prezentačným svojich športových výkonov poskytujú určité služby, pričom sa snažia nielen dosiahnuť očakávaný športový výsledok, ale aj získať odmenu za svoje športové výsledky, získať záujem divákov, sponzorov, televíznych či rozhlasových vysielateľov a tým maximalizovať svoje príjmy. Nazdávame sa, že jednotliví účastníci športovej súťaže sú zároveň medzi sebou navzájom v súťažnom vzťahu, a to nielen v športovom zmysle, ale aj v hospodárskom zmysle³¹³.

Možno konštatovať, že vo vzájomnom súťažnom (konkurenčnom) vzťahu sú nielen účastníci rovnakej športovej súťaže, ale aj športovci či kluby z rôznych športových odvetví. Deje sa tak najmä vtedy, keď termíny konania rôznych športových podujatí kolidujú a divák si musí vybrať, ktoré uprednostní.

Nie je pritom dôležité, či športové kluby zúčastňujúce sa súťaže majú podnikateľský status alebo nie. Súťažiteľ v takomto ponímaní nemusí nevyhnutne byť podnikateľom. Môže ísť napr. o nadácie, neziskové organizácie, slobodne tvoriacich umelcov, štát i verejnoprávne inštitúcie³¹⁴. Vyplýva to zo samotného textu ustanovenia § 41 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „ObchZ“), zo slov „...aj keď nie sú podnikateľmi“. Súťažiteľmi môžu byť dokonca aj subjekty vykonávajúce nelegálnu činnosť.³¹⁵ Podstatná je tu existencia určitých ekonomických prvkov v činnosti týchto subjektov³¹⁶. Nie je pritom rozhodujúce, nakoľko sú tieto prvky v činnosti týchto súťažiteľov intenzívne a pre ich činnosť významné, alebo či sa v ich činnosti prejavujú trvale alebo periodicky či len príležitostne.³¹⁷

Skutočnosti, že športové kluby či športovci sú zároveň účastníkmi hospodárskej súťaže, zodpovedá aj judikatúra Súdneho dvora Európskych spoločenstiev (ďalej „ESD“), z ktorej vyplýva, že na prevádzkovanie športovej činnosti sa vzťahujú aj ustanovenie Zmluvy o Európskom spoločenstve (ďalej „ZES“).³¹⁸

³¹² HUSÁR, J.: Právna regulácia ingerencie orgánov verejnej moci do podnikania. (Hospodárske právo – náčrt teórie a systému), 1. vydanie, Košice: Equilibria, 2007, s. 232, ISBN: 978-80-89284-05-4

³¹³ Jednoznačne sa k takémuto záveru prikláňa aj *prof. Heermann*, pozri HEERMANN, P. – W.: Professionelle Sportligen auf der Flucht vor dem Kartellrecht. Rechtsvergleichende Beobachtungen zum Umspielen unliebsamer Rechtsvorschriften. Rabelszeitschrift, 2003, 67, s. 106, ISSN: 0033-7250

³¹⁴ K tomu bližšie: HAJN, P.: Jak jednat v boji s konkurencí, Praha: Linde 1995, s. 18; ELIÁŠ, K. – BEJČEK, J. – HAJN, P. – JEŽEK, J. a kol.: Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo, Praha: C. H. Beck, 2004, s. 301

³¹⁵ FEKETE, I.: Reklamné právo pre podnikateľov, Bratislava: Epos, 1996, s. 35, ISBN: 80-88810-60-4

³¹⁶ HAJN, P.: Právo nekalé soutěže, Brno: Masarykova univerzita, 1993, s. 18, ISBN: 80-210-0923-3

³¹⁷ ELIÁŠ, K. – BEJČEK, J. – HAJN, P. – JEŽEK, J. a kol.: Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo, Praha: C. H. Beck, 2004, s. 301-302

³¹⁸ Z viacerých relevantných rozhodnutí ESD spomeňme aspoň jedno z tých novších - rozsudok ESD vo veci C-519/04 P *David Meca – Medina a Igor Majcen* proti *Komisií Ú. v. EÚ* (2006/C 244/14), kde súd v odsekoch 27-28. uviedol, že predpis má čisto športovú povahu, ešte nevylučuje osobu, ktorá vykonáva činnosť upravenú týmto predpisom, alebo orgán, ktorý ho stanovil z pôsobnosti ZES, a teda ak predmetná športová činnosť spadá do pôsobnosti ZES,

Zákon ukladá súťažiteľom dve základné povinnosti. Prvou z nich je povinnosť dbať na záväzné pravidlá hospodárskej súťaže. Záväznými pravidlami hospodárskej súťaže rozumieme všeobecne záväzné právne normy, ktoré sú upravené v V. hlave I. časti ObchZ, a vlastne v celom ObchZ, ale aj v ďalších predpisoch upravujúcich hospodársku súťaž. Takým bude najmä zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona SNR č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy v znení neskorších predpisov (ďalej len ZOHS), či niektoré ďalšie. Právne záväzné pravidlá hospodárskej súťaže však nie sú obsiahnuté len vo všeobecne záväzných právnych predpisoch, ale môžu vyplývať aj z obchodných zvyklostí³¹⁹, dobrých mravov a v oblasti športu nepochybne aj z pravidiel o organizácii jednotlivých športových súťaží prijímaných jednotlivými športovými združeniami ako samosprávnymi organizáciami (často vytvorených v právnej forme občianskych združení), ktoré organizujú a riadia športové súťaže. Každý, kto sa chce zúčastniť určitej športovej súťaže, musí prijať pravidlá organizácie tejto súťaže, čím na seba prevezme povinnosť dbať na dodržiavanie týchto pravidiel.

Súťažné právo pri regulácii športu musí akceptovať existenciu určitých pravidiel, ktoré určujú, ktoré subjekty sa môžu zúčastniť konkrétnej športovej súťaže a ktoré sú z nej vylúčené, pričom tieto pravidlá musia byť odôvodnené a nesmú pôsobiť diskriminačne. Taktiež v športovej súťaži je odôvodnená existencia pravidiel obmedzujúcich jednotlivých súťažiteľov (či už ide o platové stropy, transferový systém, transferové obdobia), smerujúcich k zabezpečeniu určitej rovnosti súťažiteľov, v záujme zaistenia nepredvídateľnosti športového výsledku. Ide o rešpektovanie špecifickej podstaty športu, o ktorej sme podrobnejšie pojednávali v kapitole I. 2..

IV. 2. POSTAVENIE V HOSPODÁRSKEJ SÚŤAŽI

Ak vychádzame z premisy, že účastníci športovej súťaže súťažia medzi sebou zároveň aj v ekonomickom zmysle, vyplýva z toho, že športové kluby a športovcov, najmä pokiaľ ide o účastníkov profesionálnych súťaží, pre ktorých prevádzkovanie športu predstavuje zároveň zárobkovú činnosť, je treba považovať za účastníkov hospodárskej súťaže.

Postavenie športových zväzov v rámci hospodárskej súťaže bolo predmetom diskusií okrem iného aj v konaniach pred ESD. V právnej veci *Piau v. Komisia*³²⁰ žalobca namietal, že športové zväzy sú tiež účastníkom hospodárskej súťaže, pričom majú na trhu s poradenskými službami pre hráčov dominantné postavenie, ktoré zneužívajú

podmienky jej vykonávania sú podriadené súhrnu povinností, ktoré vyplývajú z rozličných ustanovení ZES. Z toho vyplýva, že predpisy, ktoré upravujú predmetnú činnosť, musia spĺňať podmienky uplatnenia týchto ustanovení, ktoré smerujú najmä k zabezpečeniu voľného pohybu pracovníkov, slobody usadenia sa, slobodného poskytovania služieb alebo hospodárskej súťaže

³¹⁹ O aplikácii obchodných zvyklostí v obchodnoprávných vzťahoch pozri: SUCHOŽA, J. – HUSÁR, J.: Obchodné zvyklosti a zásady Obchodného zákonníka. Právnik, 2007, č. 11, s. 1193 a nasl., ISSN: 0231-6625

³²⁰ Rozsudok Súdu prvého stupňa vo veci T-193/02 Laurent Piau proti Komisii Európskych spoločenstiev z 22.04.2004 dostupný na <http://curia.europa.eu/>

stanovením prísnych pravidiel pre výkon činnosti hráčskeho agenta. Tento názor žalobcu bol nesprávny a napokon sa v konaní nepresadil, pretože v danom prípade športový zväz (konkrétne FIFA) nevystupoval ako účastník hospodárskej súťaže ani na strane ponuky ani na strane dopytu na relevantnom trhu, ale vystupoval ako regulátor, ktorí určoval záväzné pravidlá súťaže. Ovplyvniť hospodársku súťaž mohol tak, že by neodôvodnene prísnymi pravidlami zabraňoval subjektom v prístupe na relevantný trh, alebo by umožňoval vstup na trh za diskriminačných podmienok.

Športový zväz môže vystupovať aj ako súťažiteľ, ale to najmä vtedy, ak ponúka služby alebo vyjadruje dopyt po tovaroch a službách. Na strane ponuky vystupuje napríklad pri predaji vysielacích práv na prenosy zo športových podujatí, na strane dopytu napr. pri zakúpení výstroja, alebo objednávaní leteniek pre potreby športovej reprezentácie.

Športový zväz môže zároveň súťažiť o priazeň sponzorov či divákov s inými športovými zväzmi z iných športových odvetví. Súperia v podstate aj o dotácie z verejných zdrojov. Efekt tohto súťaženia sa prejaví len v dlhodobom horizonte, ale možno povedať, že miera popularita jednotlivých športov sa v priebehu období mení. Športové zväzy sa snažia podnietiť už deti, aby inklinovali k ich športu, čo môže v budúcnosti priniesť športovému zväzu viac peňažných prostriedkov. Snažia sa dostať svoj šport na televízne obrazovky, či do programu olympijských hier.

Zároveň je potrebné mať na pamäti, že účastníci športovej súťaže, a teda zároveň aj účastníci hospodárskej súťaže v oblasti športového priemyslu sú členmi určitého športového zväzu, takže zväzy sú združeniami podnikateľov a ich záväzné rozhodnutia, ako aj predpisy, ktoré vydávajú za účelom regulácie športových súťaží sú zároveň rozhodnutiami združení podnikateľov, ktoré ak obsahujú pravidlá, ktoré v zmysle čl. 101 ZFEÚ alebo § 4 ZOHS predstavujú jednu z foriem zakázaných dohôd obmedzujúcich súťaž.

IV. 3. OBMEDZOVANIE HOSPODÁRSKEJ SÚŤAŽE PRI PREVÁDZKOVANÍ ŠPORTOVEJ ČINNOSTI

Právna úprava na komunitárnej i národnej úrovni pozná tri základné formy obmedzovania hospodárskej súťaže: zakázanými kartelovými dohodami, zneužívaním dominantného postavenia a nepovolenou koncentráciou. V nasledujúcich riadkoch sa zamyslíme nad tým, či aj v športovom súťažení dochádza k takýmto neželaným javom, ktoré by sa negatívne neprejavili len v športovej súťaži ale aj v hospodárskej súťaži medzi športovými klubmi alebo športovcami.

IV. 3. 1. Dohody obmedzujúce súťaž

Zákon výslovne zakazuje dohody súťažiteľov (ako aj ich zosúladené postupy, či rozhodnutia združení podnikateľov), ktoré majú za cieľ alebo môžu mať za následok

obmedzenie súťaže. Ide najmä o dohody, zosúladené postupy či rozhodnutia združení podnikateľov (ďalej „kartelové dohody“), ktoré obsahujú

- a) priame alebo nepriame určenie cien tovaru alebo iných obchodných podmienok,
- b) záväzok obmedzenia alebo kontroly výroby, odbytu, technického rozvoja alebo investícií,
- c) rozdelenie trhu alebo zdrojov zásobovania,
- d) záväzok účastníkov dohody, že voči jednotlivým podnikateľom budú pri zhodnom alebo porovnateľnom plnení uplatňovať rozdielne podmienky, ktorými sú alebo môžu byť títo podnikatelia znevýhodňovaní v súťaži,
- e) podmienenie uzatvárania zmlúv tak, aby zmluvné strany prijali ďalšie záväzky, ktoré povahou alebo podľa obchodných zvyklostí nesúvisia s predmetom týchto zmlúv, alebo
- f) znaky koluzívneho správania, v ktorého dôsledku podnikatelia koordinujú svoje správanie, najmä v procese verejného obstarávania.

Môže sa samozrejme jednať i o nejaké iné dohody, ktorých cieľom alebo následkom bude obmedzenie hospodárskej súťaže, keďže vyššie uvedený výpočet najčastejších spôsobov obmedzovania súťaže je len demonštratívny.

Samotné uzavretie kartelových dohôd v zmysle dosiahnutia konsenzu o obmedzovaní súťaže medzi viacerými súťažiteľmi však nie je protiprávne. Protiprávnosť kartelov nastáva až vtedy, ak súťažitelia uzavretú kartelovú dohodu v skutočnosti realizujú, čím dochádza k hrozbe, že hospodárska súťaž bude na relevantnom trhu obmedzená v dôsledku realizácie tejto dohody. Za protiprávnu (protisúťažnú) nie je dôvod považovať samotnú existenciu protisúťažného konsenzu (t.j. konsenzu eliminovať pôsobenie inak prirodzených trhových síl), ale až jeho realizáciu³²¹. Vychádzame z predpokladu, že protisúťažná myšlienka, aj keď vzájomne vyjadrená v zhodných prejavoch vôle súťažiteľov ešte nie je spôsobilá obmedziť súťaž ani vyvolať hrozbu obmedzenia súťaže. To môže nastať, až keď takto nepoctivo zmýšľajúci súťažitelia svoje protisúťažné úmysly realizujú.

Charakter dohôd obmedzujúcich súťaž môžu mať pravidlá športových zväzov napr. v oblasti cudzineckých klauzúl (obmedzovanie počtu cudzincov v športovej súťaži), regulácia transferov či centrálny kolektívny predaj vysielacích práv³²². Okrem toho sa môže ako obmedzujúce kritérium javiť už samotné teritoriálne rozdelenie športových súťaží, nutnosť splniť licenčné podmienky na účasť v súťaži a pod. Ako sme uviedli už v kapitole I. 2. opodstatnenosť mnohých z týchto pravidiel možno odôvodniť špecifickým charakterom športu, a preto sa nebudú považovať za rozhodnutia združení podnikateľov, ktoré by obmedzovali hospodársku súťaž.

Dohodami obmedzujúcimi súťaž môžu v športovej sfére byť dohody jednotlivých účastníkov súťaží o konečnom výsledku športovej súťaže, uzavreté ešte pred súťažou samotnou. Takéto dohody potom vážnym spôsobom skresľujú výsledok športovej

³²¹ RAUS, D. – ORŠULOVÁ, A.: Kartelové dohody. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 2 (ďalej „Raus – Oršulová, strana“), ISBN 978-80-7400-016-4

³²² NOLTE, M.: Sport und Recht. Ein Lehrbuch zum internationalen, europäischen, und deutschen Sportrecht, Schorndorf: Hofmann, 2004, s. 51, ISBN: 3-7780-1961-9

súťaže, ktorý nie je dosiahnutý na základe športových výkonov, ale na základe predchádzajúcich dohôd. Výsledok športovej súťaže má potom dopad aj na pozíciu jednotlivých súťažiteľov v hospodárskej súťaži a na ich celkový hospodársky výsledok. Takéto protisúťažné praktiky sa rozmohli najmä v kolektívnych športoch.

Celý zmysel športového súťaženia a existencie športu ako takého spočíva v tom, že šport má prinášať ľuďom zábavu, relax, uvoľnenie. Pokiaľ ide o pasívne sledovanie športových zápolení zo strany divákov, toto má pre nich zmysel iba vtedy, ak diváci nepoznajú vopred výsledok športového súperenia a ak súperiace družstvá alebo jednotlivci sa snažia podať čo najlepší športový výkon, aby svojho súpera zdolali. Ak sa zúčastnené strany dohodnú vopred na výsledku, nebudú sa snažiť podať, čo najlepší výkon, pretože svoj výkon prispôbia dohodnutému výsledku a ich vzájomné zápolenie i súťaženie sa stáva fingovaným, pričom zo športového hľadiska stráca význam. Ak by výsledky všetkých zápasov boli vopred dohodnuté, alebo ak by diváci stratili dôveru v čestnosť športového zápolenia a v to, že výsledok bude skutočne závisieť od snahy športovcov, potom organizovanie športových súťaží nebude mať žiaden význam.

Boj proti nekalým praktikám športovcov či športových klubov je však ťažký, pretože proces ovplyvňovania výsledkov športových zápasov sa uskutočňuje veľmi latentne a častokrát cez nastrčené tretie osoby, ktoré zdanlivo nemajú žiadny vzťah k nejakému účastníkovi športovej súťaže.

Reagujúc na takéto praktiky zaviedla Talianska futbalová asociácia (FIGC) do svojho disciplinárneho poriadku pravidlo o tzv. predpokladanej zodpovednosti, v zmysle ktorého ak bude tretia osoba pristihnutá pri ovplyvňovaní výsledku futbalových stretnutí, bude disciplinárne postihnutý ten futbalový klub, v prospech ktorého má byť dohodnutý výsledok stretnutia. Klub sa bude môcť zbaviť zodpovednosti, ak preukáže že neexistuje žiadne prepojenie medzi ním a osobou manipulujúcou výsledky zápasov, a že o prípadnom ovplyvňovaní výsledku nemal žiadnu vedomosť³²³.

Ide o koncepciu zodpovednosti, ktorá je nepochybne zaujímavá, a ktorá by mohla pomôcť pri postihovaní aj civilnoprávných deliktov nekalej súťaže, ba možno aj kartelových deliktov. Avšak je treba vnímať skutočnosť, že osoba ovplyvňujúca výsledok zápasu nemusí sledovať len prospech športového klubu, ale najmä prospech vlastný, pričom získanie prospechu športového klubu (napr. zisk bodov) v dôsledku ovplyvnenia výsledku zápasu, bolo len vedľajším „produktom“ manipulatívneho konania. Okrem toho, je ťažké prestaviť si preukazovanie neexistencie nejakého vzťahu alebo neexistencie súvislosti medzi športovým klubom a osobou, ktorá sa dopustila protiprávneho konania. Zrejme by išlo o príliš ťažké dôkazné bremeno kladené na dobromyseľných účastníkov športovej súťaže, ktorí by dosiahli úspešný športový výsledok preto, že ich súper by sa nesnažil podať optimálny výkon, súc motivovaný osobami, ktoré by profitovali na takomto výsledku športového podujatia napr. na základe stávkových hier.

Preto sa nazdávame, že aj k tomuto konceptu je potrebné pristupovať veľmi citlivo, s uvedením si toho, že vyvodenie disciplinárnej zodpovednosti športového klubu bude mať vždy následky v jeho majetkovej sfére.

³²³ LA PORTA, S.: Collection of Evidence in Match Fixing Disciplinary Cases in Italy. Príspevok prezentovaný na UEFA KISS Legal Workshop, 16.02.2012 v Madride, publikované na www.media.fame.uefa.com

Uvažovať možno aj nad tým, či v rozpore so záväznými pravidlami hospodárskej súťaže sú aj také postupy, keď jeden športový klub sa snaží osobitnými odmenami motivovať iného účastníka športovej súťaže, aby podal, čo najlepší výkon v súboji proti inému účastníkovi, ktorý je priamym konkurentom tohto športového klubu v boji o dosiahnutie nejakého športového výsledku resp. umiestnenia v športovej súťaži. Napr. v ruskej futbalovej súťaži nedávno niektoré kluby verejne sľúbili finančnú odmenu iným klubom, ktoré zdolajú ich priamych konkurentov v boji o titul ruského šampióna. Takéto praktiky však podľa nášho názoru nie sú protisúťažné, pretože naopak podporujú intenzitu súťaže. Aj keď by sme dospeli k záveru, že takéto konanie je v rozpore s dobrými mravmi, nemožno tvrdiť, že je spôsobilé privodiť ujmu iným súťažiteľom.

IV. 3. 2. Zneužívanie dominantného postavenia

Ďalšou formou obmedzovania hospodárskej súťaže je zneužívanie dominantného postavenia na trhu. Získanie dominantného postavenia na relevantnom trhu nie je teda zakázané, avšak je neprípustné a teda zakázané takéto dominantné postavenie zneužívať na úkor iných súťažiacich či na úkor spotrebiteľov³²⁴.

Dominantné postavenie má v zmysle ZOHS podnikateľ alebo niekoľko podnikateľov, ktorí nie sú vystavení podstatnej súťaži a ktorí sa vzhľadom na svoju ekonomickú silu môžu správať nezávisle. Takéto vymedzenie dominantného postavenia, ktoré nezávisí len na objektívne merateľných kritériách (obrat, podiel na trhu) môže niekedy spôsobovať problémy pri posudzovaní dominantnosti toho ktorého súťažiteľa. Na druhej strane takéto vymedzenie umožňuje vziať na zreteľ špecifiká toho ktorého relevantného trhu a vyžaduje individuálne posúdenie každého jednotlivého prípadu. Situácia na jednotlivých relevantných trhoch je natoľko odlišná, že nie je vhodné univerzálne nastoliť merateľné kritériá posudzovania dominantnosti, pretože kritérium, ktoré by na konkrétnom relevantnom trhu platilo, zlyhávalo by na inom relevantnom trhu. Dominantnosť postavenia na trhu totiž môže závisieť od rôznych faktorov, ako je napr. počet súťažiteľov, špecifické požiadavky na strane dopytu, regionálne tradície, dostupnosť trhu, zameniteľnosť ponúkaných tovarov či služieb a pod.

V ustanovení § 8 ods. 2 ZOHS sú vymedzené demonštratívny spôsobom prípady zneužitia dominantného postavenia, ktoré sú zakázané. V tomto prípade teda právne prostriedky proti obmedzovaniu hospodárskej súťaže zasahujú až vtedy, keď zneužitím dominantného postavenia dochádza k obmedzovaniu hospodárskej súťaže.

V oblasti športu majú dominantné postavenie najmä športové zväzy, a to najmä pokiaľ ide o uplatňovanie pyramídového modelu športu. Zväzy totiž organizujú športovú súťaž, pričom takmer výlučne existuje pre každý šport len jeden pyramídovo usporiadaný systém súťaží. Športové zväzy určujú pravidlá týchto súťaží ako ja podmienky prístupu k týmto súťažiam. Kto nie je ochotný rešpektovať pravidlá

³²⁴ HUSÁR, J.: Právna regulácia ingerencie orgánov verejnej moci do podnikania. (Hospodárske právo – náčrt teórie a systému), 1. vydanie, Košice: Equilibria, 2007, s. 261, ISBN: 978-80-89284-05-4

a nespĺňa podmienky na účasť v súťaži, nebude môcť vykonávať športovú činnosť a nebude mať prístup ani na iné trhy, ktoré súvisia so športovým súťažením. V tejto súvislosti možno vnímať športovú súťaž ako unikátne zariadenie patriace športovému zväzu, pričom bránenie prístupu k tomuto unikátnemu zariadeniu z dôvodov, ktoré by neboli proporcionálne smerom k zachovaniu podstaty športovej súťaže, alebo ktoré by zohľadňovali špecifickosť športu, by mohlo byť považované za zneužívanie dominantného postavenia v zmysle § 8 ods. 5 ZOHS.

K vzniku dominantného postavenia dochádza aj na niektorých relevantných trhoch. Napríklad na trhu s vysielacími právami zo športových podujatí dochádza vzhľadom na spomínaný systém kolektívneho predaja k vzniku dominantného postavenia športových zväzov. Z toho dôvodu často vzniká nebezpečenstvo vynuodenia neprimeraných cien voči jednotlivým televíznym vysielateľom. Z vlastnej nedávnej histórie poznáme prípady, keď exkluzívny predajc práv na vysielanie zápasov slovenskej reprezentácie ponúkal tieto práva za takú cenu, za ktorú ich nebol ochotný zakúpiť žiaden vysielateľ. Takéto správanie predajcu napokon najviac ovplyvnilo spotrebiteľa, ktorý nemal možnosť tieto zápasy sledovať. Domnievame sa, že prijatie Smernice 97/36/ES Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 89/552/EHS o koordinácii určitých ustanovení zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení v členských štátoch týkajúcich sa vykonávania činností televízneho vysielania, a ktorú sme analyzovali v stati II. 1. 4. 1., bolo motivované aj snahou o potieranie takýchto konaní.

Podľa *Nolteho* nemusí dominantné postavenie spočívať iba v dominancii jedného subjektu na trhu, ale aj v kolektívnom dominantnom postavení viacerých subjektov na trhu. Uvádza, že športové kluby majú kolektívne dominantné postavenie na trhu hráčskych služieb, ktoré vytvárajú na strane dopytu. Pravidlá o platení odstúpného pri prestupoch alebo pravidlá o obmedzení počtu cudzincov v športových súťažiach, ktoré sú vo svojej podstate výsledkom prieniku vôle športových klubov, môžu predstavovať zneužitie tohto kolektívneho dominantného postavenia, ktoré sa negatívne prejavuje u hráčov, lebo to pre nich znamená znižovanie odmeny za ich služby, ktorá sa na trhu vygeneruje³²⁵.

IV. 3. 3. Koncentrácia

Koncentrácia ako forma obmedzovania hospodárskej súťaže znamená proces ekonomického spájania podnikateľov a to buď ich zlúčením alebo splynutím alebo získaním priamej alebo nepriamej kontroly jedným podnikateľom alebo viacerými podnikateľmi nad podnikom alebo časťou podniku iného podnikateľa či iných podnikateľov³²⁶. Pri koncentrácii sa výrazne prejavuje preventívna funkcia práva proti

³²⁵ NOLTE, M.: Sport und Recht. Ein Lehrbuch zum internationalen, europäischen, und deutschen Sportrecht, Schorndorf: Hofmann, 2004, s. 56-60, ISBN: 3-7780-1961-9

³²⁶ HUSÁR, J.: Právna regulácia ingerencie orgánov verejnej moci do podnikania. (Hospodárske právo – náčrt teórie a systému), 1. vydanie, Košice: Equilibria, 2007, s. 267, ISBN: 978-80-89284-05-4

obmedzovaniu hospodárskej súťaže, pretože koncentrácia síce zo zákona nie je zakázaná, ale pokiaľ ide o koncentráciu subjektov, ktorých obrat dosahuje zákonom stanovené limity, podlieha táto koncentrácia kontrole Protimonopolného úradu Slovenskej republiky (PÚ SR). Na základe vykonania kontroly však môže PÚ SR zakázať koncentráciu, ak dospeje k záveru, že koncentrácia vytvára alebo posilňuje dominantné postavenie, ktorého dôsledkom sú významné prekážky efektívnej súťaže na relevantnom trhu, alebo koordinácia súťažného správania, ktorá môže byť klasifikovaná ako kartelová dohoda. Z uvedeného vyplýva, že koncentrácia, akoby nebola osobitnou formou obmedzovania hospodárskej súťaže, ale môže mať za následok vznik ľahko zneužívateľného dominantného správania či kartelové správanie.

Kontrola PÚ SR tu pôsobí preventívne, keďže PÚ SR posudzuje proces koncentrácie ešte predtým, než koncentrácia súťažiteľov mohla vyústiť v obmedzenie trhu, keďže z ustanovenia § 10 ods. 9 ZOHS vyplýva, že koncentrácia podliehajúca kontrole musí byť oznámená úradu ešte predtým, než sa začnú vykonávať práva a povinnosti vyplývajúce z koncentrácie. V zmysle § 10 ods. 10 ZOHS môže PÚ SR posudzovať už zámer koncentrácie.

Zabránenie vzniku koncentrácie je v podstate preventívnym opatrením, ktoré sa uplatňuje predtým než by účastníci koncentrácie mohli zneužiť svoju dominanciu na trhu, alebo dôsledky koncentrácie vôbec.

Možno konštatovať, že aj športové predpisy obsahujú podobné opatrenia. Ide o pravidlá, ktoré majú zabrániť spolupráci viacerých klubov pôsobiacich v rovnakej súťaži zákazom ich personálneho alebo majetkového prepojenia³²⁷. U takto prepojených klubov totiž vzniká predpoklad, že budú svoje postavenie v športovej súťaži zneužívať, vopred si dohadovať výsledok svojho zápasu, alebo výsledky niektorých iných zápasov, čo by mohol skresliť výsledky športovej súťaže a tým aj hospodárskej súťaže.

³²⁷ Napríklad čl. 7bis ods. 5 Stanov UEFA z 25.03.2010, alebo čl. 39 ods. 8 Stanov SFz zo dňa 28.09.2012

V. RIEŠENIE SPOROV V OBLASTI ŠPORTU

Autonómia športu sa prejavuje aj v otázke riešenia sporov vznikajúcich ohľadne športových súťaží. Športové hnutie si chce svoje spory vyriešiť samostatne. Dôvodom je zrejme nedôvera v promptnosť súdneho konania, ktorého prípadná zdĺhavosť by mohla spochybniť regulárnosť nadväzujúcich športových súťaží v po sebe nasledujúcich obdobiach a tým viesť do systému športu určitý chaos, ktorý by mohol viesť k oslabeniu záujmu divákov o šport a v konečnom dôsledku mať aj negatívny dopad na výšku príjmov športových klubov, zväzov či iných subjektov.

V podmienkach Slovenskej republiky našli hlasy predstaviteľov športového hnutia, volajúce po konkrétnom vyjadrení autonómie športu a vymedzení istých hraníc medzi oblasťou, ktorú si môžu športové zväzy upraviť vlastnými pravidlami a oblasťou ingerencie štátu odozvu v zákone č. 300/2008 Z. z. o organizácii a podpore športu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej „ZOPŠ“). Tento predpis definoval národné športové zväzy, ktoré sú v podstate občianskymi združeniami a priznal im konkrétne právomoci pri organizácii športových súťaží, určovaní ich pravidiel a rozhodovaní sporov vznikajúcich pri organizovaní športových súťaží.

Štvrtá časť ZOPŠ pojednáva v ustanoveniach §§ 24 - 27 o riešení sporov vznikajúcich pri športovej činnosti. Zákon pritom rozlišuje riešenie sporov

- a) v priebehu konkrétnej kolektívnej športovej hry alebo individuálneho výkonu
- b) a mimo priebehu hry.

V. 1. ROZHODOVANIE SPOROV V PRIEBEHU KONKRÉTNEJ ŠPORTOVEJ HRY

Spory vzniknuté v priebehu konkrétnej kolektívnej športovej hry alebo individuálneho výkonu sú zrejme spory, ktoré sa týkajú porušenia konkrétnych pravidiel športovej hry alebo športovej súťaže ako tzv. *rules of field*. Ide o pravidlá, ktoré sú upravené výsostne v športových predpisoch (*lex sportiva*) a nie sú regulované všeobecne záväznými právnymi predpismi. Rozhodovanie týchto sporov zákon ponecháva v kompetencii národných športových zväzov resp. nimi určeným rozhodcom podľa pravidiel prijatých športovým zväzom.

V právnom poriadku sa však pojem rozhodca nepoužíva len v tomto jedinom význame. Pojem rozhodca používajú jednak právne predpisy, ktoré regulujú otázky spojené s výkonom športovej činnosti, pričom tým rozumejú osobu vykonávajúcu špecializovanú činnosť v oblasti telesnej kultúry, a to rozhodovanie o dodržiavaní či porušovaní pravidiel v priebehu športovej hry alebo konkrétneho individuálneho športového výkonu a zároveň rozhodujú o výsledku tejto hry či výkonu. Na druhej strane sa pojem rozhodca používa v zmysle zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších zmien a doplnkov (ďalej „ZRK“), na označenie subjektu rozhodujúceho majetkové spory mimo súdneho konania na základe tohto zákona.

Podľa nášho názoru sa jedná o použitie rovnakého pojmu pre dva odlišné právne inštitúty, čo nie je v súlade s požiadavkou terminologickej čistoty v právnom poriadku. Predpokladáme, že je to spôsobené skutočnosťou, že zákon o rozhodcovskom konaní, ktorý zaviedol legálne pojmy rozhodcovské konanie a rozhodca bol prijatý ešte pred prijatím ZOPŠ a zákonodarca zvolil pojem rozhodca na rozdiel od povedzme predtým používaného pojmu „arbitrer“ „arbitráž“, ktorých právny základ pred rokom 1989 bol o niečo širší, než je právny rámec inštitútu rozhodcovského konania, ktorého právna úprava sa začala tvoriť v 90. rokoch 20. storočia³²⁸. Postavenie štátneho arbitra v zmysle vládneho nariadenia č. 47/1953 Zb. o štátnej arbitráži bolo totiž výrazne odlišné od postavenia rozhodcu ako „zmluvného arbitra“ v zmysle zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZRK“). Následne pri príprave legislatívneho textu zákona o organizácii a podpore športu nechcel zákonodarca opustiť v športe a športovej terminológii tradičný a dlhodobo používaný pojem „rozhodca“ pre označenie osoby rozhodujúcej priamo v priebehu športovej hry. Pojem arbitrer či arbitráž je však aj v súčasnosti súčasťou slovenského právneho poriadku, minimálne pokiaľ ide o Európsky dohovor o medzinárodnej obchodnej arbitráži, publikovaný v Zbierke zákonov pod č. 176/1964 Zb. Pojmy „arbitrer“ a „rozhodca“ v zmysle ZRK sa v právnej spisbe dodnes zvyknú používať promiscue³²⁹.

Nejde o klasické rozhodcovské konanie pre riešenie majetkových sporov, ktoré je na Slovensku upravené zákonom č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní (ďalej „ZRK“), a v ktorom právomoc je potrebné založiť písomnou zmluvou, ale o špecifický spôsob rozhodovania sporov použiteľný len v rámci športovej hry.

Isté paralely medzi rozhodovaním sporov rozhodcami v športových súťažiach a rozhodovaním sporov v rozhodcovskom konaní možno predsa len badať.

V. 1. 1. Spoločné črty rozhodcovského konania a rozhodovania rozhodcov v športe

A) *Zmluvný základ.* Predpokladom rozhodovania sporov v rozhodcovskom konaní je uzavretie rozhodcovskej zmluvy alebo dojednanie rozhodcovskej doložky v inej zmluve, z ktorej by vyplývala právomoc konkrétneho rozhodcovského súdu alebo rozhodcu rozhodovať určité spory. V oblasti športu vyplýva právomoc rozhodcov rozhodovať spory zo športových pravidiel, ktoré sa jednotliví účastníci súťaže zaväzujú rešpektovať na základe vlastného prejavu vôle. Tento prejav vôle je výslovný napr. pri podaní

³²⁸ SUCHOŽA, J.: Tradície a inovácie v rozhodcovskom konaní (legislatívne peripetie a aplikačné paradoxy), In: Suchoža, J. - Husár, J. (eds.): Obchodné právo a jeho širšie kontexty. Zborník vedeckých prác. Košice: UPJŠ, 2010, s. 86

³²⁹ K tomu bližšie pozri napr. SUCHOŽA, J.: Pravový status i odgovornost' arbitra, In: V-tyj jubilejnyj meždunarodnyj juridičeskij forum stran SNG i Baltii: 1.-4. oktjabrja 2006 goda, GK „Jalta-Unturist“, Jalta: 2006, s. 69-74, SUCHOŽA, J. - PALKOVÁ, R.: Právna úprava rozhodcovského konania v Slovenskej republike (niektoré úvahy jej zdokonalenia), In: Právni fórum: mesačník venovaný súkromému právu, VII, 2010, č. 3, s. 1189-1210, SUCHOŽA, J. - PALKOVÁ, R.: Vybrané aspekty rozhodcovského konania, In: Dny práva - 2009 - Days of law: 3. ročník medzinárodnej konferencie. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 1831-1855

prihlášky do športového zväzu alebo do konkrétnej športovej súťaže alebo konkludentný napr. ak športovec uzavrie zmluvu so športovým klubom o výkone športovej činnosti, ktorou sa zaviazne vykonávať v mene klubu športovú činnosť v športových súťažiach, čím si musí byť vedomý, že bude musieť rešpektovať pravidlá danej športovej súťaže. Pripájame sa k názoru, že vzhľadom na takéto prejavy vôle akceptujúce uplatnenie športových pravidiel, možno hovoriť o zmluvnom základe týchto športových pravidiel³³⁰, hoci v súčasnosti už oprávnenie športových zväzov určovať pravidlá športových súťaží explicitne vyplýva z ustanovenia § 8 ods. 3 ZOPŠ. Niektorí autori dokonca tieto pravidlá prirovnávajú k takým systémom pravidiel, ako sú napr. *lex mercatoria*³³¹.

B) *Osobitné pravidlá rozhodovania*. V rozhodcovskom konaní si spravidla jednotlivé inštitucionálne rozhodcovské sudy prijímajú vlastné rozhodcovské pravidlá vo forme rokovacieho poriadku, ktoré regulujú proces tohto konania, samozrejme za rešpektovania základných zásad každého takého procesu, ako sú napr. zásady spravodlivosti, rovnosti účastníkov a pod. Existujú aj rôzne iné pravidlá pre rozhodovanie sporov v rozhodcovskom konaní, ktoré nemajú všeobecne záväzný charakter, ale sú napr. prijaté ako modelové zákony³³². Rozhodcovia *ad hoc* postupujú podľa pravidiel dohodnutých účastníkmi konania, resp. podľa vlastnej úvahy tak, aby sa skutkový stav zistil úplne, rýchlo a hospodárne. Takisto rozhodovanie športových sporov prebieha na základe vlastných osobitných pravidiel, ktoré sú vlastne obsiahnuté priamo v pravidlách danej športovej hry či športového preteku. Tieto pravidlá rovnako spočívajú na zásadách, ktoré smerujú k tomu, aby rozhodcovia rozhodovali spravodlivo, nestranne a aby bola zachovaná rovnosť účastníkov športovej súťaže. V snahe o objektivizáciu rozhodovacieho procesu sa v niektorých športoch (ľadový hokej, tenis) prejavujú tendencie využívania technických pomôcok (inštitúcia videorozhodcu v ľadovom hokeji či tzv. „jastrabieho oka“ v tenise) na dosiahnutie spravodlivého rozhodnutia.

C) *Nižšia miera formálnosti konania*. Možno povedať, že rozhodcovské konanie je oproti občianskemu súdnemu konaniu oveľa menej formalizované³³³ a platí to aj o konaní v rámci ktorého rozhodca rozhoduje športové spory v priebehu konkrétnej športovej hry. Nevyžadujú sa nejaké formálne návrhy či iné podania účastníkov konania, rozhodca rozhoduje priamo na ihrisku, rozhodnutia deklaruje hvizdom, gestom či slovné, ale spravidla ich nevyhotovuje v písomnej forme ani nedoručuje účastníkovi s výnimkou azda niektorých rozhodnutí ako sú trebárs rozhodnutia o konečnom výsledku zápasu či pretekov.

D) *Konečnosť rozhodnutia*. V zásade platí, že rozhodnutia v rozhodcovskom konaní a aj rozhodnutia rozhodcov v priebehu športovej hry sú konečné, nie je možné ich preskúmať v opravnom konaní, prijímajú sa v jednoinstančnom konaní. Samozrejme,

³³⁰ FOSTER, K.: *Lex Sportiva: Transnational Law in Action*. The International Sports Law Journal, 2010, č. 3-4, s. 21

³³¹ KOLEV, B.: *Lex Sportiva and Lex Mercatoria*. The International Sports Law Journal, 2008, č. 1-2

³³² Napr. Modelový zákon UNCITRAL (UNCITRAL Model Law On International Commercial Arbitration) prijatý Komisiou OSN pre medzinárodné obchodné právo dňa 21.06.1985

³³³ KUBÍČEK, P.: Činnosť rozhodcovského súdu SOPK a jej legislatívny rámec, In: Suchoža, J. - Husár, J. (eds.): *Obchodné právo a jeho širšie kontexty*. Zborník vedeckých prác. Košice: UPJŠ, 2010, s. 81, ISBN: 978-80-7097-838-2 (ďalej „Kubíček, strana“)

v rozhodcovskom konaní možno na základe dohody účastníkov pripustiť preskúmanie rozhodcovského rozsudku iným rozhodcom v zmysle § 37 ZRK a z taxatívne vymenovaných dôvodov môže zákonnosť právoplatného rozhodcovského rozsudku preskúmať súd na základe žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku.

V športových otázkach je v zmysle § 24 ZOPŠ rozhodnutie rozhodcov konečné. Zákon teda jednoznačne stanovuje, že rozhodnutia rozhodcov nie sú ďalej preskúmateľné žiadnym iným orgánom. Odstraňujú sa tým pochybnosti, či v prípadnom spore o náhradu škody, ktorej sa domáha športový klub, ktorý sa cíti byť ukrátený rozhodnutím rozhodcu v priebehu zápasu, sa má súd zaoberať správnosťou verdiktu rozhodcu učeného v priebehu tejto hry.

Pri týchto sporoch ide o sféru výlučne športových pravidiel, ktorá patrí do výsostnej autonómnej právomoci športových zväzov, a nie je žiaduce, aby do týchto oblastí zasahoval štát prostredníctvom svojho aparátu štátnych orgánov. Konečnosť rozhodnutia rozhodcov zrejme sleduje cieľ, aby rozhodnutie nebolo preskúmateľné v odvolacom konaní alebo v osobitných konaniach, aby tým nebola narušená plynulosť športových súťaží. Tým zrejme zákonodarca chcel odstrániť pochybnosti o tom, či by sa mohlo rozhodnutie rozhodcu považovať za preskúmateľné v zmysle § 15 zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov. Ide totiž o rozhodnutia, ktoré sa týkajú tzv. čisto športových pravidiel – či bol dosiahnutý gól, či je potrebné nariadiť priamy kop vo futbale, či mal skokan do diaľky prešľap a pod. Takéto otázky nie sú vôbec upravené právnymi normami a ťažko ich považovať za *questio iuris*, ktoré by skutočne mali posudzovať súdy³³⁴.

Predsa len je možné dosiahnuť zmenu aj takéhoto rozhodnutia rozhodcov. V zmysle § 24 ods. 4 ZOPŠ, ak došlo v konkrétnej hre k takému vážnemu porušeniu pravidiel športovej súťaže, že je tým narušená rovnosť súťaženia, národný športový zväz môže v rozsahu a spôsobom vyplývajúcim z pravidiel športovej súťaže dosiahnutý výsledok alebo výkon anulovať a začať disciplinárne konanie voči rozhodcovi, športovcovi alebo športovému klubu. Úprava možnosti anulovania výsledku športovej súťaže je teda tiež ponechaná národnému športovému zväzu, ktorý si sám stanoví podmienky, na základe ktorých je možné negovať inak konečné rozhodnutie rozhodcov. Budú to prípady najvážnejších porušení športových noriem, najmä v prípade korupčného správania a pod.

Ak sa však niektorý z účastníkov športovej súťaže bude cítiť poškodený rozhodnutím rozhodcu v rámci priebehu športovej hry, nemožno vylúčiť, že sa obráti na všeobecný súd napr. so žalobou o náhradu škody, tvrdiac, že v dôsledku nesprávneho rozhodnutia rozhodcu, neuspel v športovej súťaži, v dôsledku čoho mu vznikla škoda vo forme ušlého zisku, ktorý by bol dosiahol povedzme ako odmenu za úspech v športovej súťaži. Uplatnenie nároku na náhradu škody je typickým občianskoprávnym (prípadne obchodnoprávnym) sporom a súd sa ním bude musieť zaoberať, inak by došlo k odmietnutiu spravodlivosti (*denegatio iustitiae*).

Samozrejme, pri preukazovaní takejto zodpovednosti, vždy vzniká problém príčinnej súvislosti medzi nesprávnym rozhodnutím rozhodcu a vznikom škody. Ťažko totiž nájsť

³³⁴ Takéto športové pravidlá ani spôsoby ich výkladu a aplikácie principiálne nepodliehajú právnej kontrole – NOVÁK, F. in Kolektív autorů: Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 17

príčinú súvislosť medzi rozhodnutím rozhodcu nariadiť pokutový kop proti určitému mužstvu v 10. min. futbalového zápasu a škodou, ktorá vznikla klubu, ktorý v danom zápase prehral 0:1 práve gólom z tohto pokutového kopu. Medzitým sa totiž za ďalších viac než 80 minút hracieho času udialo toľko udalostí, ktoré by mohli mať vplyv na výsledok zápasu, že príčinu neúspechu porazeného mužstva nie je možné určiť. Predpokladom vzniku zodpovednosti za škodu je vo všeobecnosti, aby protiprávne konanie bolo bezprostrednou príčinou vzniku škody³³⁵. Pri vyvodzovaní zodpovednosti rozhodcu za škodu spôsobenú nesprávnym verdiktom by snáď bolo možné siahnuť po teórii adekvátnej príčinnej súvislosti, v zmysle ktorej by im bolo možné pričítať zodpovednosť len, ak by ich zlé rozhodnutie bolo spôsobilé objektívne (bez vyžadovania splnenia ďalších špecifických a nepravdepodobných podmienok) privolať škodlivý následok³³⁶. Aby sme vôbec mohli uvažovať o bezprostrednej príčinnej súvislosti medzi rozhodnutím rozhodcu a vznikom škody, muselo by ísť o rozhodnutie v posledných momentoch hry posledného zápasu športovej súťaže či sezóny.

Otázkou však bolo, či v krajných prípadoch má súd ísť do takých dôsledkov, aby preskúmaval správnosť rozhodnutia rozhodcu napr. o nariadení pokutového kopu, pričom ak by súd dospel k názoru, že nebolo porušené pravidlo športovej hry, ktoré by odôvodňovalo nariadenie pokutového kopu, mohol by vyvodzovať zodpovednosť za škodu rozhodcu, či zväzu, ktorý ho nominoval na dané futbalové stretnutie. Po prijatí ZOPŠ sa podľa nášho názoru táto otázka vyriešila smerom k nemožnosti takéhoto prieskumu rozhodnutia rozhodcu súdom, ale ak by v zmysle § 24 ods. 4 ZOPŠ národný športový zväz výsledok konkrétneho športového zápasu či súťaže pre závažné pochybenie rozhodcu anuloval, prichádza táto otázka znovu do úvahy.

V. 1. 2. Rozdielnosti medzi rozhodcovským konaním a rozhodnutiami rozhodcov v športe

Musíme však konštatovať, že okrem uvedených podobných znakov rozhodcovského konania a rozhodovanie rozhodcov v športe, existuje medzi týmito dvoma druhmi procesov množstvo rozdielov. Medzi základné rozdiely patria tieto:

A) Predpoklady na výkon funkcie rozhodcu

Predpoklady na výkon funkcie rozhodcu v rozhodcovskom konaní sú stanovené zákonom a sú pomerne liberálne (plnoletosť, spôsobilosť na právne úkony, skúsenosti na výkon funkcie rozhodcu a bezúhonnosť). Osoba, ktorá chce vykonávať funkciu rozhodcu nepotrebuje na výkon tejto činnosti žiadne podnikateľské oprávnenie ani žiadne iné povolenie či registráciu.

³³⁵ SUCHOŽA, J. in Suchoža, J. - Husár, J. a kol.: Obchodné právo. Bratislava: Iura edition, 2009, s. 765, rovnako BEJČEK, J. in Bejček, J. - Eliáš, K. - Raban, P. a kol. Kurs obchodného práva. Obchodní závazky. 4. vydání, Praha: C. H. Beck, 2007, s. 108

³³⁶ Pozri CSACH, K.: Zodpovednosť auditorov v práve obchodných spoločností - súčasný stav a európske inšpirácie, in: Suchoža, J. - Husár, J. (eds.): Obchodné právo a jeho širšie kontexty. Zborník vedeckých prác. Košice: UPJŠ, 2010, s. 213, ISBN: 978-80-7097-838-2

Rozhodca v športových sporoch potrebuje na výkon svojej činnosti živnostenské oprávnenie. Ide o viazanú živnosť v zmysle položky č. 30 prílohy č. 2 zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenského zákona, na nadobudnutie ktorej sa vyžaduje doklad o získanej odbornej spôsobilosti vydaný príslušným akreditovaným vzdelávacím zariadením podľa vyhlášky Ministerstva školstva SR č. 444/2008 Z. z. o akreditačnej komisii pre oblasť telesnej kultúry a o Jednotnom vzdelávacom systéme odborníkov v športe Slovenskej republiky. Uvedené vyhláška rozlišuje tri kvalifikačné stupne rozhodcov v závislosti od rozsahu a úrovne vzdelávacieho procesu.

Okrem toho ZOPŠ oprávňuje jednotlivé národné športové zväzy, aby určili ďalšie kritériá, pre výkon činnosti rozhodcu v konkrétnych športových súťažiach. Ide o kritériá týkajúce sa odbornej spôsobilosti, bezúhonnosti a fyzickej zdatnosti. Spravidla sa vo vyšších súťažiach vyžaduje vyšší kvalifikačný stupeň než v nižších – amatérskych súťažiach. Je v kompetencii príslušného športového zväzu rozhodnúť, aký kvalifikačný stupeň bude vyžadovať v ktorej súťaži. Ďalej si zväzy zvyknú určovať ďalšie vlastné kritériá, ako napr. vedomostné kritériá (ovládanie pravidiel jednotlivých športových hier či súťaží), či kondičné kritériá. Zväzy nielen určujú tieto kritériá, ale určujú aj spôsob preverovania splnenia týchto kritérií.

B) Spôsob ustanovenia rozhodcu do funkcie.

V rozhodcovskom konaní majú možnosť ovplyvniť výber funkcie rozhodcu priamo účastníci sporu. V zásade si priamo účastníci volia rozhodcu, ktorý bude rozhodovať ich spor, alebo každý účastník volí jedného z viacerých (napr. troch) rozhodcov. Pravda, v inštitucionálnych konaniach býva spravidla ich možnosť výberu obmedzená na zoznam rozhodcov, ktorý vedie rozhodcovský súd, ktorému mienia predložiť spor na rozhodnutie.

V športových súťažiach nominujú rozhodcov na jednotlivé zápasy či preteky výlučne športové zväzy³³⁷, samotní účastníci zápasu či pretekov nemajú oprávnenie vybrať rozhodcov, aj keď v niektorých prípadoch im pravidlá súťaže umožňujú ovplyvniť výber rozhodcov prostredníctvom negovania určitej osoby, o ktorej prehlásia, že si neželajú, aby rozhodovala v ich zápase či pretekoch.

C) Aktivita účastníkov konania.

Rozhodcovské konanie je postavené na zásade kontradiktórnosti konania. Účastníci konania majú právo navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k jednotlivým dôkazom ako aj k všetkým ostatným skutočnostiam, ktoré sú prejednávané v konaní, v konaní sa od nich vyžaduje aktívna spolupráca, pričom rozhodcovský súd vykonáva len dôkazy navrhnuté účastníkmi konania³³⁸.

Pri rozhodovaní športových sporov v priebehu hry alebo pretekov nemajú účastníci, o ktorých právach a povinnostiach sa rozhoduje právo ovplyvňovať priebeh konania. Nemajú iniciatívnu právomoc vo vzťahu k produkovaniu dôkazov, spravidla sa vykonávanie dôkazov (s výnimkou napr. videozáznamu v ľadovom hokeji) v konaní nepredpokladá, účastníci nemajú možnosť k ničomu sa vyjadrovať, sú len povinný rešpektovať rozhodnutie rozhodcu a strpieť jeho následky. Celé rozhodovanie sa

³³⁷ Viď § 24 ods. 2 ZOPŠ

³³⁸ Viď § 27 ZRK

uskutočňuje okamžite bez nejakého predchádzajúceho procesného postupu a spočíva výlučne na osobe rozhodcu.

D) Verejnosc konania.

Rozhodcovské konanie je zásadne neverejné³³⁹, naopak rozhodovanie v rámci priebehu športovej hry alebo pretekov prebieha zásadne za účasti verejnosti, ktorú reprezentujú diváci prítomní na športovom podujatí, či sledujúci športové podujatie pomocou masovokomunikačných prostriedkov.

E) Písomnosť konania.

Rozhodcovské konania je zásadne písomné, konanie v športových sporoch v priebehu hry je zásadne ústne. Ako sme už uviedli vyššie, komunikácia medzi rozhodcom a účastníkmi zápasu či pretekov prebieha ústne, alebo pomocou gestikulácie či rôznych znakov a posunkov, pričom ani samotné rozhodnutia sa nevyhotovujú písomne a nedoručujú účastníkom v písomnej forme, snáď s výnimkou výsledkových listín, zápisov o stretnutí a podobne.

F) Vynútitel'nosť rozhodnutí.

Rozhodnutia v rozhodcovskom konaní sú riadnymi exekučnými titulmi a ich vynútenie je späté so štátnomocenským donútením³⁴⁰. Rozhodnutia rozhodcov v športových záležitostiach takúto vlastnosť nemajú. Napriek tomu je ich vymožitel'nosť takmer stopercentná. Je daná faktickou autoritou športových zväzov a nimi nominovaných rozhodcov, ako aj hrozbou uloženia disciplinárnych opatrení voči subjektom, ktoré by nerešpektovali rozhodnutie rozhodcu, pričom najprísnejším následkom v tomto prípade by mohlo byť vylúčenie príslušného účastníka zo športovej súťaže, čím by sa mu fakticky znemožnil výkon jeho športovej činnosti. Keďže jednotlivé športové zväzy majú vo svojich športových odvetviach monopolné postavenie a spravidla existuje len jedna štruktúra súťaží v každom športovom odvetví, vylúčený účastník by fakticky stratil možnosť vykonávať svoju športovú činnosť, keďže neexistuje iná súťaž, do ktorej by sa mohol prihlásiť.

V. 2. ROZHODOVANIE SPOROV MIMO PRIEBEHU ŠPORTOVEJ HRY

Právomoc pri rozhodovaní sporov, ktoré nevznikajú z uplatňovania pravidiel športovej hry priamo v jej priebehu rozdeľuje ZOPŠ medzi oblasť športovej samosprávy a oblasť štátnej ingerencie, keď priznáva právomoc rozhodovať niektoré tieto spory národným športovým zväzom s tým, že o ostatných sporoch rozhodujú všeobecné súdy. Došlo tým k legitimizovaniu rozhodovacej činnosti jednotlivých orgánov športových zväzov v disciplinárnych, licenčných, zmierovacích či iných konaniach, ktoré zvyknú upravovať športové pravidlá.

³³⁹ Aj v záujme zabezpečenia zachovania obchodného tajomstva – Kubíček, strana 80

³⁴⁰ SUCHOŽA, J.: Tradície a inovácie v rozhodcovskom konaní (legislatívne peripetie a aplikačné paradoxy), In: Suchoža, J. - Husár, J. (eds.): Obchodné právo a jeho širšie kontexty. Zborník vedeckých prác. Košice: UPJŠ, 2010, s. 94, ISBN: 978-80-7097-838-2

V. 2. 1. Rozhodovacia právomoc národných športových zväzov

Národné športové zväzy sú oprávnené rozhodovať aj spory vznikajúce mimo priebehu konkrétnej hry z porušenia pravidiel športovej súťaže alebo z porušenia stanov národného zväzu, a to pokiaľ ide o spory medzi

- a) organizátorom športového podujatia a športovým klubom zúčastneným na tomto športovom podujatí alebo športovcom, ak vystupuje samostatne vo vlastnom mene,
- b) športovými klubmi, ktoré sú členmi národného športového zväzu, ak sa netýkajú obchodnoprávných vzťahov alebo ich majetku,
- c) športovým klubom, ktorý je členom národného športového zväzu, a športovcom alebo športovým odborníkom, ktorý je v členskom alebo v zmluvnom vzťahu k športovému klubu, ak sa netýkajú plnenia v oblasti pracovnoprávných alebo občianskoprávných zmluvných nárokov, ktoré sú príslušné rozhodovať súdy.

Na základe vyššie uvedeného možno konštatovať, že národným športovým zväzom zákon zveruje rozhodovanie o sporoch vyplývajúcich z uplatňovania členských práv mimo občianskoprávných, pracovnoprávných či obchodnoprávných nárokov zo zmlúv. Predmetom rozhodovania je porušenie členských povinností alebo pravidiel súťaže.

Zákonodarca sa teda starostlivo snaží rozdeliť kompetencie medzi národné športové zväzy a súdy. Vymedzením rozhodovacej právomoci národných zväzov v zákone sa posilňuje celkové postavenie národných zväzov a legitimita ich rozhodnutí. Je potrebné oceniť prínos nového zákona v tejto oblasti, ktorý jasne deklaruje, že záležitosti úzko spojené s organizáciou športových súťaží predstavujú oblasť športovej autonómie, kde štát so svojimi mechanizmami nemá zbytočne zasahovať. To však podľa nás neznamená, že takéto rozhodnutia národných zväzov nemôžu byť preskúmané všeobecnými súdmi v zmysle spomínaného § 15 zákona SNR č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov. Rozhodnutia národných zväzov učené mimo priebehu konkrétnej športovej hry ZOPŠ neoznačuje za konečné (ako pri prvom spomínanom druhu rozhodnutí). Všeobecný súd sa tu potom obmedzí na skúmanie, či rozhodnutie národného zväzu nie je v rozpore s jeho stanovami či pravidlami alebo v rozpore s takými ustanoveniami zákona, ktoré majú prednosť pred stanovami športových zväzov či pravidlami športových súťaží. Národné zväzy by pritom nemali suplovať úlohu všeobecných súdov, pretože zákon vyníma z ich právomoci rozhodovanie obchodnoprávných sporov medzi športovými klubmi (nevedno prečo nie aj občianskoprávných) a rozhodovanie občianskoprávných a pracovnoprávných nárokov zo zmluvných vzťahov³⁴¹ medzi klubmi a športovcami či trénermi. Ide o spory, ktorých rozhodovanie patrí v zmysle § 7 O. s. p. do právomoci všeobecných súdov. To však nevylučuje možnosť v týchto veciach vylúčiť právomoc všeobecných súdov cestou rozhodcovského konania.

³⁴¹ Zaujímavosťou je, že z právomoci národných zväzov ZOŠP vylučuje len rozhodovanie o zmluvných občianskoprávných a pracovnoprávných nárokoch. Zákonodarca zrejme pozabudol ešte na prípadné mimozmluvné nároky, u ktorých je rozhodovacia právomoc športových zväzov ešte menej odôvodnená, keďže sa nejedná o spory vzniknuté zo zmluvného vzťahu ich členov.

Na rozhodovanie takýchto sporov si národné športové zväzy často vytvárajú osobitné orgány (disciplinárne komisie, licenčné komisie), ktoré rozhodujú podľa osobitne vytvorených procesných pravidiel a ukladajú špecifické sankcie. Niekedy zavádzajú dvojinštančné konanie v rámci rozhodovania sporov zo svojich vnútorných vzťahov, keď pripúšťajú opravný prostriedok voči rozhodnutiu svojho orgánu, na základe ktorého rozhodnutie preskúma iný orgán daného zväzu.

Typickými spormi, ktoré budú rozhodovať národné zväzy mimo priebehu športovej hry môžu byť napr. spory o udelenie resp. neudelenie licencie na účasť v športovej súťaži. O prípadnom nároku na náhradu škody športového klubu, ktorému nebola udelená licencia na účasť v športovej súťaži však už bude oprávnený rozhodovať všeobecný súd.

Za povšimnutie stojí, že zákon predpokladá, že medzi športovými klubmi navzájom môžu vzniknúť najmä obchodnoprávne vzťahy. Vo väzbe na ustanovenie § 261 ods. 1 ObchZ by to znamenalo, že športové kluby by mohli byť aj podnikatelia uzatvárajúci medzi sebou zmluvy týkajúce sa ich podnikateľskej činnosti. V zmysle § 9 ods. 2 ZOPŠ však športové kluby môžu byť iba také obchodné spoločnosti, ktoré sú založené za iným účelom než podnikanie. Nepodnikateľský účel založenia obchodnej spoločnosti zrejme nevyklučuje, že takáto spoločnosť nemôže vykonávať aj nejakú podnikateľskú činnosť. Výkon podnikateľskej činnosti by však nemal byť hlavným účelom činnosti takéhoto športového klubu, ale mal by mať charakter vedľajšej činnosti. Budú sa teda za obchodnoprávne vzťahy považovať iba také zmluvné vzťahy športových klubov, ktoré sa budú týkať nejakej vedľajšej podnikateľskej činnosti športových klubov?

Podľa nášho názoru v prípade obchodných spoločností založených za iným účelom než podnikanie nie je potrebné rozlišovať, či sa ich zmluvné vzťahy týkajú ich podnikateľskej alebo nepodnikateľskej činnosti. Ak ide o záväzkové vzťahy, ktoré súvisia s ich predmetom činnosti, budú sa spravovať ustanoveniami tretej časti Obchodného zákonníka

Rozhodovanie sporov vo vnútri športového zväzu ním vytvorenými orgánmi je poznačené tým, že daný športový zväz je často stranou v konaní pred orgánom, ktorý vytvoril. Neúspešnej protistrane nemožno uprieť právo, aby jej vec mohol posúdiť nezávislý a nestranný orgán. K tomu smeruje aj spomínané ustanovenie o súdnej preskúmateľnosti rozhodnutí orgánov občianskeho združenia.

Súdne konanie však nie je jediným procesom, v ktorom možno autoritatívne rozhodnúť o právach a povinnostiach fyzických či právnických osôb. Alternatívou voči súdnemu konaniu je rozhodcovské konanie, u nás upravené v ZRK.

V. 2. 2. Rozhodovanie športových sporov v rozhodcovskom konaní

Rozhodcovské konanie sa v poslednom období čoraz viac využíva na riešenie sporov v Českej republike i v Slovenskej republike. S rozširovaním uplatnenia rozhodcovského konania rastie výrazne aj počet rozhodcov.

Rozhodcovské konanie je spôsob alternatívneho riešenia sporov založený na dobrovoľnej dohode účastníkov sporu, ktorí súhlasia s tým, aby o ich vzájomnom spore nerozhodoval štátom ustanovený všeobecný súd vybavený štátnou mocou, ale nimi zvolená inštitúcia či osoba, ktorá požíva ich dôveru v to, že rozhodne spravodlivo, kvalifikovane, bez zbytočných prieťahov a nákladov. Na základe súkromnej vôle strán dochádza k zvereniu spornej veci na rozhodovanie určitým osobám alebo súkromnoprávnym inštitúciám, čím sa vec odníma štátnym súdom³⁴².

Rozhodca je práve takou osobou, ktorá spory medzi procesnými stranami meritórne rozhoduje. Možno ho označiť za akéhosi *quasisudcu*³⁴³. Podľa *Suchožu* je jeho legitimita odvodzovaná práve z rozhodcovskej zmluvy a má konsenzuálny základ³⁴⁴.

Športová samospráva vidí v rozhodcovskom konaní možnosť, ako zachovať právo športových klubov, športovcov či iných osôb v športových súťažiach na prejednanie a rozhodnutie ich vecí pred nestranným a nezávislým orgánom a zároveň sa vyhnúť zdĺhavému a formálnemu súdному procesu, ktorý by mohol narušiť kontinuitu športových súťaží. Preto si už aj jednotlivé športové zväzy³⁴⁵ začali vytvárať vlastné rozhodcovské súdy³⁴⁶.

Právo na súdnu ochranu je základným ľudským právom a je neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné. Nikomu nemožno odňať jeho právo na súdnu ochranu proti jeho vôli, nikto sa ho ani nemôže vzdať. Dobrovoľná dohoda medzi účastníkmi právneho vzťahu o tom, že spory, ktoré medzi nimi vzniknú budú rozhodovať nimi vopred určené osoby, sa však nevníma ako odňatie práva na súdnu ochranu³⁴⁷.

³⁴² KUBÍČEK, P.: Činnosť rozhodcovského súdu SOPK a jej legislatívny rámec, In: Suchoža, J. - Husár, J. (eds.): Obchodné právo a jeho širšie kontexty. Zborník vedeckých prác. Košice: UPJŠ, 2010, s. 79

³⁴³ PALKOVÁ, R. in Kolektív autorov: Vybrané otázky zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym profesijným postupom. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Košice, 2010, s. 141

³⁴⁴ SUCHOŽA, J.: Tradície a inovácie v rozhodcovskom konaní (legislatívne peripetie a aplikačné paradoxy), In: Suchoža, J. - Husár, J. (eds.): Obchodné právo a jeho širšie kontexty. Zborník vedeckých prác. Košice: UPJŠ, 2010, s. 94

³⁴⁵ V zmysle § 12 ods. 1 ZRK si rozhodcovský súd môže zriadiť a udržiavať každá právnická osoba.

³⁴⁶ Napr. v zmysle čl. 4 ods. 4 Stanov Slovenského futbalového zväzu (SFZ) schválených Konferenciou SFZ 25.09.2010, sa členovia zväzu zaväzujú v prípade vzniku sporov v rámci zväzu alebo v sporoch ovplyvňujúcich súťaže, účastníkov súťaží, hráčov, funkcionárov a iných zväzových funkcionárov a predstaviteľov, rešpektovať právomoc riešiť takéto spory príslušnými orgánmi SFZ a rešpektovať právomoc Rozhodcovského súdu SFZ. Opravný prostriedok je možné podať k príslušnému orgánu UEFA alebo FIFA, v prípade, že bol spor riešený Rozhodcovským súdom SFZ iba podľa ZRK.

³⁴⁷ SVÁK, J.: Rozhodovanie sporov pri výkone športovej činnosti. Justičná revue, 55, 2003, č. 8-9, s. 746, ISSN: 1335-6461

V. 2. 2. 1. Spôsob uzavretia rozhodcovskej zmluvy

Právomoc rozhodcu *ad hoc* alebo rozhodcovského súdu možno v zmysle § 4 ZRK založiť písomnou rozhodcovskou zmluvou alebo písomnou rozhodcovskou doložkou k inej zmluve. Musí tu byť teda daný výslovný písomný prejav vôle budúcich účastníkov rozhodcovského konania, z ktorého bude určitým a zrozumiteľným spôsobom vyplývať, že konkrétne spory vzniknuté medzi nimi má rozhodovať konkrétny rozhodcovský súd, resp. konkrétny rozhodca. Zákon ako spôsob založenia právomoci rozhodcovského súdu uvádza len uzavretie samostatnej rozhodcovskej zmluvy alebo implementovanie rozhodcovskej doložky do inej zmluvy uzavretej medzi účastníkmi sporu.

Účastníci jednotlivých športových súťaží však medzi sebou nezvyknú uzavierať osobitné zmluvy, a to ani vo vzťahu k športovému zväzu, ktorý túto súťaž organizuje. Medzi subjektami vystupujúcimi v športových súťažiach sú spravidla členské vzťahy, vyplývajúce zo skutočnosti, že športový zväz, ktorý súťaž organizuje je občianske združenie, členmi sú jednotlivé športové kluby zúčastnené v tejto súťaži. Ich vzájomné práva a povinnosti, ako aj podmienky účasti v športovej súťaži sú upravené v stanovách či iných predpisoch daného športového zväzu. Rozhodcovské doložky, na základe ktorých by mali byť spory medzi zväzom a športovými klubmi, či medzi športovými klubmi navzájom riešené v rozhodcovskom konaní zvyknú byť obsiahnuté práve v týchto stanovách. Aj v prípade rozhodcovských súdov, zriadených pri rôznych športových zväzoch (napr. aj SFZ, UEFA), vyplýva ich právomoc zo stanov daného zväzu³⁴⁸.

Otázkou je, či takéto zakotvenie rozhodcovskej doložky v rámci stanov športového zväzu je v súlade s požiadavkami ZRK a je spôsobilé založiť právomoc rozhodcovského súdu.

Všetci členovia športového zväzu pri vzniku ich členstva podávajú písomnú prihlášku, v ktorej vyjadrujú vôľu byť viazaný stanovami daného zväzu a ostatnými predpismi, ktoré zväz prijme. Možno takúto prihlášku v kontexte so stanovami zároveň považovať za písomnú rozhodcovskú zmluvu, ktorou sa založí právomoc na rozhodovanie sporov medzi zväzom a jeho členom resp. medzi členmi navzájom príslušným rozhodcovským súdom? Ak by sme vychádzali z prísne formalistického hľadiska, tak nie, ale ak uvážime, že ide o písomný prejav vôle a vyplýva z neho odkaz na písomné pravidlá, ktoré obsahujú rozhodcovskú doložku, sme náchylný tvrdiť, že by to mohol byť spôsob založenia právomoci rozhodcovského súdu. Nachádzame tú istú paralelu s inkorporáciou všeobecných obchodných podmienok obsahujúcich rozhodcovskú doložku do nejakej individuálne dojednanej obchodnej zmluvy³⁴⁹. Jednoducho člen národného športového zväzu sa písomne prihlási o svoje členstvo a zároveň písomne vyjadrí, že sa bude riadiť všetkými predpismi, ktoré tento zväz prijíma za účelom regulácie svojich právnych vzťahov ku svojim členom, ako aj vzťahov medzi členmi

³⁴⁸ Pozri čl. 4 ods. 4 Stanov SFZ schválené Konferenciou SFZ dňa 25.09.2010 na http://www.futbalsfz.sk/fileadmin/user_upload/Dokumenty/Normy_SFZ/15-stanovy-sfz.pdf alebo čl. 61-62 Stanov Únie európskych futbalových asociácií naposledy zo dňa 25.03.2010 na www.uefa.com

³⁴⁹ Podrobne o spôsoboch inkorporácie všeobecných obchodných podmienok do zmluvy: CSACH, K.: Štandardné zmluvy. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 56 a nasl., ISBN: 978-80-7380-199-1

navzájom. Založenie právomoci na základe odkazu v obsiahnutého v pravidlách určitého športového zväzu rešpektuje aj Športový arbitrážny súd (*Court of Arbitration for Sport – CAS*)³⁵⁰, ktorý požíva významnú autoritu nielen v športových kruhoch, ale aj v širšej sfére. V slovenskej právnej spisbe však evidujeme aj opačné názory³⁵¹.

Prikláňame sa k názoru, že stanovy prípadne iné pravidlá športových zväzov majú vo svojej podstate zmluvný základ, aj keď mechanizmus uzavretia takejto zmluvy je iný, než pri klasických zmluvách³⁵².

V kolektívnych športoch sa však jednotliví hráči nestávajú členmi športového zväzu. Členstvo v športovom zväze má spravidla iba klub, s ktorým hráč uzatvára hráčsku zmluvu. Pre založenie právomoci rozhodcovského súdu, na ktorý odkazujú stanovy športového zväzu, aj pre spory, v ktorých účastníkmi sú jednotliví hráči je potrebné, aby ich hráčske zmluvy obsahovali rozhodcovskú doložku v tomto zmysle. Vzhľadom na požiadavku písomnej formy nepostačí podľa nášho názoru skutočnosť, že hráč sa dobrovoľne zúčastnil športovej súťaže a tým fakticky súhlasil s jej pravidlami vrátane podriadenia sa právomoci rozhodcovského súdu.

V. 2. 2. 2. Dobrovoľnosť uzavretia rozhodcovskej zmluvy

Uzavretie rozhodcovskej zmluvy, či iný písomný úkon, na základe ktorého by malo dôjsť k založeniu právomoci rozhodcovského súdu rozhodovať spory medzi určitými osobami, musí vyplývať zo slobodnej vôle konajúceho, ktorý sa dobrovoľne rozhodne, že nechce, aby o jeho právach a povinnostiach rozhodoval všeobecný súd, ale rozhodcovský súd či určený rozhodca. Zásada dobrovoľnosti rozhodcovského konania môže byť v oblasti športu sporná.

V každom športovom odvetví existuje len jedna štruktúra športových súťaží, len jedna štruktúra športových zväzov (hoc na rôznych regionálnych úrovniach), ktorá tieto súťaže organizuje. Fakticky neexistujú paralelné športové súťaže, medzi ktorými by si mohli športovci či športové kluby vyberať tú súťaž, do ktorej sa chcú zapojiť. Inými slovami, ak chce niekto na Slovensku súťažiť v atletických súťažiach, môže súťažiť len v takých, ktoré sú organizované Slovenským atletickým zväzom. Iné atletické súťaže sa na Slovensku neorganizujú. Bolo by síce možné vytvoriť celú paralelnú organizačnú štruktúru športových združení na všetkých úrovniach v tom ktorom odvetví športu, ktoré by organizovali vlastné nadnárodné či medzištátne súťaže, v súčasnosti by sa však už nestretli so záujmom, pretože fanúšikovia vždy budú uznávať len jedného majstra sveta, len jedného majstra Európy, len jedného majstra svojej krajiny, a za takého uznajú iba víťaza súťaže, ktorá má najväčšiu tradíciu a kde je najväčšia konkurencia.

³⁵⁰ Pozri čl. R27 Procedurálnych pravidiel CAS na http://www.tas-cas.org/d2wfiles/document/4962/5048/0/Code20201020_en_2001.07.11.pdf

³⁵¹ Gábriš, s. 440

³⁵² FOSTER, K.: Lex Sportiva: Transnational Law in Action. The International Sports Law Journal, 2010, č. 3-4, s. 21

Z uvedeného dôvodu je potrebné citlivo vnímať dobrovoľnosť akceptácie právomoci rozhodcovských súdov pre rozhodovanie sporov v športových súťažiach. Ak sa totiž voľba rozhodcovského konania dostáva do roviny nevyhnutnej podmienky, ktorej splnenie je potrebné pre možnosť zapojiť sa do konkrétnej športovej súťaže, predstavuje prekážku slobody poskytovania služieb či slobodného výkonu povolania. Možno to vnímať aj ako isté obmedzenie slobodnej voľby povolania, či práva podnikateľ a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť v zmysle čl. 35 Ústavy. Ak totiž športovec či klub odmietne súhlasiť s podriadením sa právomoci daného rozhodcovského súdu, nemá inú možnosť ako vykonávať svoju športovú činnosť. Ak niekomu nie je mu daná možnosť rozhodnúť sa medzi dvoma alternatívami a súťažiť bez podriadenia sa rozhodcovskému konaniu, potom je obmedzená možnosť jeho voľby medzi všeobecnými súdmi a rozhodcovským súdom. Takýmto spôsobom býva zakladaná právomoc CAS na riešenie sporov vzniknutých v rámci priebehu olympijských hier, kde platí, že bez súhlasu s riešením sporov na olympiáde pred CAS sa nemožno vôbec olympiády zúčastniť³⁵³.

Súdny dvor Európskej únie síce vo svojej judikatúre dospel k záveru, že športové pravidlá, či pravidlá športových zväzov môžu do istej miery obmedziť slobodu poskytovania služieb či iné práva a slobody garantované ZFEÚ, avšak opatrenia, ktoré predstavujú prekážku vykonávania týchto slobôd, môžu byť prijaté iba v tom prípade, ak sledujú legitímny cieľ zlučiteľný so ZFEÚ, sú odôvodnené naliehavými dôvodmi všeobecného záujmu a nejdú nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie tohto cieľa³⁵⁴. Pokiaľ ide o našu vnútroštátnu rovinu, obmedzenia výkonu povolania alebo iných zárobkových činností môže ustanoviť len zákon. Pravidlá športových zväzov vyžadujúce rešpektovanie právomoci rozhodcovského súdu ako podmienku účasti v športovej súťaži nie sú samozrejme zákonom. V súčasnosti síce už možno namietat, že tieto pravidlá sú vydávané na základe zákona, keďže ZOPŠ výslovne priznáva niektorým športovým zväzom (ktoré spĺňajú kritériá národných športových zväzoch v zmysle § 8 ods. 1 ZOPŠ) právo prijímať pravidlá športovej súťaže, obmedzenie slobody voľby rozhodcovského konania spôsobom „podpíš, lebo nehráš“ sa nám však javí ako neprímerané. Voľbu rozhodcovského konania nepovažujeme za opatrenie, ktoré je nevyhnutné pre riadny priebeh a fungovanie športových súťaží, aj keď pripúšťame, že pre rozhodovanie sporov vznikajúcich v rámci športových súťaží, je rozhodcovské konanie vhodnejšie než konanie súdne. V tomto súhlasíme s názorom *Pavla Hamerníka*, že právo na odmietnutie prístupu k súdu by mal predsa len mať právomoc uskutočniť iba parlament³⁵⁵.

³⁵³ HAMERNÍK, P. in Kolektív autorů: Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva, 2008, s. 114

³⁵⁴ Bod 38. rozsudku ESD vo veci č. C-325/08 *Olympique Lyonnais SASP v. Olivier Bernard, Newcastle United FC Ú. v. EÚ 2010/C 134/05*

³⁵⁵ HAMERNÍK, P. in Kolektív autorů: Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva, 2008, s. 118

V. 2. 2. 3. Požiadavka nezávislosti rozhodcovského súdu

Určitý problém pri rozhodovaní sporov v športovej oblasti môže predstavovať požiadavka nezávislosti rozhodcovského súdu a jednotlivých rozhodcov. V zmysle § 12 ods. 1 ZRK môže akákoľvek právnická osoba (a teda aj športový zväz) na svoje náklady zriadiť a udržiavať stály rozhodcovský súd. Avšak ak rozhodcovský súd zriaďuje a udržiava športový zväz a tento súd má potom rozhodovať spory, v ktorých daný zväz často vystupuje ako procesná strana, istým spôsobom tu dochádza k narušeniu dôvery v nezávislosť a objektivitu rozhodcovského súdu, pričom samotný inštitút námietky predpojatosti rozhodcov nie je dostatočným riešením tohto problému. Práve kvôli problému s nezávislosťou bol medzinárodný arbitrážny súd pre šport – *Court of Arbitration for Sport* v Lausanne (skrátene CAS) v roku 1994 odčlenený od Medzinárodného olympijského výboru a na novo zriadený Medzinárodnou radou pre športovú arbitráž (ICAS)³⁵⁶.

V. 2. 2. 4. Arbitrabilita sporov v oblasti športu

V zmysle § 1 ods. 2 ZRK možno v rozhodcovskom konaní rozhodovať len také spory, ktoré môže účastníci skončiť súdnym zmiernom. Zákon vymedzuje arbitrabilitu aj negatívnym spôsobom, keď ustanovuje, ktoré spory nemôžu byť rozhodované v rozhodcovskom konaní. Ide o spory o vzniku, zmene alebo zániku vlastníckeho práva alebo iných vecných práv k nehnuteľnostiam, spory o osobnom stave, spory súvisiace s núteným výkonom rozhodnutí a spory v priebehu konkurzného konania alebo reštrukturalizácie.

Športové zväzy sa otázkou arbitrability sporov vznikajúcich pri organizovaní športových súťaží vo svojich stanovách alebo iných pravidlách príliš nezaoberajú. Vyššie citované ustanovenie Stanov SFZ tomu nasvedčuje. Pokiaľ ide o futbal, snaha o rozhodovanie všetkých sporov v rozhodcovskom konaní vyplýva z čl. 60 Stanov Únie európskych futbalových asociácií (UEFA), že každý členský zväz by mal do svojich stanov pojať pravidlo, v zmysle ktorého by všetky spory národnej úrovne vznikajúce zo stanov, alebo týkajúce sa stanov, mali byť v rámci príslušného národného poriadku, v poslednej inštancii predložené na rozhodnutie nezávislému a nestrannému rozhodcovskému súdu, s vylúčením všeobecného súdu.

Dôležitú úlohu zohráva práve vsuvka „v rámci národného právneho poriadku“, keďže si UEFA uvedomovala, že národný právny poriadok toho ktorého štátu nemusí pripúšťať vo všetkých prípadoch rozhodcovské konanie.

Podľa nášho názoru vymedzenie objektívnej arbitrability v zmysle slovenského ZRK neumožňuje rozhodovať všetky spory vznikajúce v oblasti športu prostredníctvom rozhodcovského konania. Rozhodcovské konanie by zrejme nebolo prípustné v sporoch,

³⁵⁶ HAMERNÍK, P.: Sportovní právo s mezinárodním prvkem. Praha: Auditorium, 2007, s. 128, ISBN: 978-80903786-1-2

ktoré vymedzujeme v kapitole I. 2. tohto príspevku, a ktoré zákon primárne zveruje na rozhodnutie športovým zväzom. Rozhodcovské konanie nie je možné podľa nášho názoru využiť na preskúmanie rozhodnutia orgánov príslušného športového zväzu, napr. v oblasti disciplinárnych právomocí (rozhodnutie o zákaze činnosti hráča, ktorému bola vo futbalovom zápase udelená červená karta) alebo v oblasti posúdenia podmienok na účasť v súťaži a pod. (neudelenie licencie na účasť v športovej súťaži v rámci tzv. licenčného konania). Hoci uvedené rozhodnutia orgánov športových zväzov nepochybne majú svoje následky v majetkovej sfére športového klubu či športovca, ktorý je ich adresátom, nie sú to podľa nášho názoru majetkové spory ako také. V tomto prípade ide o špecifický druh konaní v rámci správneho súdnictva, v ktorom nemôže rozhodcovský súd suplovať úlohu všeobecného súdu. V uvedených konaniach sa zisťuje, či rozhodnutie občianskeho združenia je v súlade so zákonom a jeho stanovami, o čom podľa nášho názoru nemožno uzavrieť zmiernie.

Podľa názoru, ktorý sa objavil v slovenskej justícii nemožno v rozhodcovskom konaní rozhodovať ani o tzv. určovacích žalobách, teda žalobách o určenie či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je.

V zmysle rozhodnutia Okresného súdu Bratislava III³⁵⁷ nemožno v rozhodcovskom konaní rozhodovať o určení platnosti či neplatnosti dodatku k profesionálnej zmluve medzi športovým klubom a hráčom, a to z dôvodu, že údajne nejde o majetkový spor a nemožno ho skončiť súdnym zmierom. Súd uviedol, že v spore o určenie platnosti či neplatnosti zmluvy nejde o majetkové právo účastníkov, s predmetom ktorého môžu voľne disponovať, i keď rozhodnutie o platnosti takéhoto úkonu spravidla má vplyv na majetkové práva účastníkov, avšak až v súvislosti s faktickými následkami platnosti či neplatnosti napadnutého úkonu. Uvedené rozhodnutie je trochu zarážajúce, ak si uvedomíme, že súd by v tomto prípade nemal problém, ak by v rozhodcovskom konaní bolo rozhodované o povinnosti plniť plnenie z danej profesionálnej zmluvy. Otázka platnosti tejto profesionálnej zmluvy by však pri takomto predmete konania bola prejudiciálnou otázkou, ktorú si rozhodcovský súd musí pred rozhodnutím o majetkovom plnení vyriešiť.

Na arbitrabilitu sporov vyplývajúcich zo zmluvy medzi športovým klubom a športovcom sa však dá pozrieť aj z iného pohľadu. Ako sme už v tejto práci uviedli, v zahraničí je právny vzťah medzi profesionálnym športovcom a športovým klubom v kolektívnom športe považovaný za vzťah závislej práce³⁵⁸, a teda profesionálna hráčska zmluva takéhoto športovca má charakter pracovnoprávnej zmluvy. V domácej právnej spisbe sa tiež presadzuje názor, že vymedzenie závislej práce, ako ho upravuje aktuálne znenie Zákonníka práce zahŕňa aj zmluvný vzťah profesionálneho športovca k svojmu klubu.

Ak vychádzame z predpokladu, že vzťah medzi športovcom a športovým klubom v kolektívnom športe je vzťahom pracovnoprávnym, vyvstávajú otázky, či spory z takéhoto právneho vzťahu možno skončiť zmierom, a teda, či sú arbitrabilné v zmysle vyššie citovaných ustanovení ZRK. Vo väčšine európskych štátov sa pripúšťa rozhodovanie sporov z pracovnoprávných vzťahov, najmä pokiaľ ide o majetkové spory

³⁵⁷ Rozsudok Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 10C 12/2008 zo dňa 15.06.2009, ktorým súd zrušil rozsudok Rozhodcovského súdu SFZ

³⁵⁸ Pozri výklad v časti II. 3. 1.

v rozhodcovskom konaní³⁵⁹. Po prijatí nového Zákonníka práce č. 262/2006 Sb³⁶⁰ je tomu tak aj v Českej republike, a to s výhradou, že pokiaľ by išlo o spory týkajúce sa napr. platnosti či neplatnosti skončenia pracovného pomeru, tu je potrebné možnosť rozhodcovského konania odmietnuť, keďže ide o otázku právneho statusu zamestnanca³⁶¹. Bolo by možné namietat', že aj v majetkových sporoch vyplývajúcich z pracovného pomeru, ak ide napr. o spor o vyplatenie mzdy či náhrady mzdy, spor o náhradu škody spôsobenej zamestnancom alebo vzniknutej zamestnancovi, je potrebné najskôr vyriešiť otázku platnosti pracovného pomeru, a teda či je konkrétna osoba v postavení zamestnanca voči konkrétnemu zamestnávateľovi. Je však možné súhlasiť s tým, že pokiaľ otázka platnosti pracovného pomeru nie je medzi stranami sporná a sporný je iba určitý nárok na majetkové plnenie, v zmysle ustanovení ZRK by si strany mohli zvolit' na vyriešenie tohto majetkového sporu rozhodcovský súd či rozhodcu *ad hoc*³⁶².

Nacrtnuté riešenie komplikuje v Slovenskej republike ustanovenie § 18 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce (ďalej len „ZP“), ktoré je vlastne premietnutím ustanovenia § 244 ods. 1 pôvodného Zákonníka práce č. 65/1965 Zb. („pôvodný ZP“) do aktuálneho znenia pracovnoprávneho kódexu, v zmysle ktorého je zmluva podľa tohto zákona alebo iných pracovnoprávnych predpisov uzatvorená, len čo sa účastníci dohodli na jej obsahu. Z uvedeného ustanovenia právna veda vyvodzuje pravidlo o „*numerus clausus*“ zmlúv v pracovnom práve³⁶³, teda že pre pracovnoprávne vzťahy nie je možné uzatvárať iné zmluvy a dohody než tie, ktoré explicitne upravuje Zákonník práce. Tento záver sa v doktríne pracovného práva rozšíril na základe nálezů Ústavného súdu Českej republiky, ktorým bolo interpretované spomenuté ustanovenie § 244 ods. 1 pôvodného Zákonníka práce³⁶⁴. Odhladnuc od toho, že sa nemôžeme ubrániť dojmu, že aj pri tomto rozhodnutí sa Ústavný súd ČR postavil do role „*ultima ratio*“, jeho záver podľa nášho názoru nebol celkom znením vtedajšieho ustanovenia § 244 ods. 1 ZP podopretý. Podľa nášho názoru ustanovenie § 244 ods. 1 pôvodného ZP a ustanovenie § 18 súčasne platného ZP nevypovedá primárne o možnosti či nemožnosti uzavierať inominátne zmluvy v pracovnom práve, ale ide len o snád' nadbytočné špeciálne ustanovenie vo

³⁵⁹ BĚLOHLÁVEK, A. J.: Arbitrabilita pracovněprávních sporů. Bulletin advokacie, 2007, č. 9, s. 23 a nasl., ISSN: 1210-6348 (ďalej len „Bělohávek, strana“)

³⁶⁰ Do nového pracovnoprávneho kódexu nebolo pojaté obdobné ustanovenie ako § 244 ods. 1 zákona č. 65/1965 Zb., o ktorého vplyve na možnosť dojednania rozhodcovskej doložky uvažujeme nižšie v texte

³⁶¹ Bělohávek, s. 26

³⁶² S použiteľnosťou tohto záveru aj pre oblasť slovenského právneho poriadku súhlasí Palková; pozri PALKOVÁ, R.: Rozhodcovské konanie z pohľadu súčasnej legislatívy a praxe (Quo vadis mimosúdne riešenie sporov?) in: Suchoža, J. – Husár, J: (eds.): Obchodné právo a jeho širšie kontexty. Zborník vedeckých prác. Košice: UPJŠ, 2010, s. 139, ISBN: 978-80-7097-838-2

³⁶³ Napr. BARANCOVÁ, H.: Zákonník práce. Komentár. 1. vydanie, Praha: C.H. Beck, 2010, s. 137, ISBN: 978-80-7400-172-7

³⁶⁴ V zmysle rozhodnutia Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 27/1996 Zákonník práce predpokladá uzatvorenie zmlúv (dohód) „podľa príslušných ustanovení pracovnoprávnych predpisov“ a neobsahuje také ustanovenia, ako napr. Občiansky zákonník v § 51...V prípade ak pracovnoprávne predpisy účastníkom pracovnoprávnych vzťahov neumožňujú odchýlnú úpravu vzájomných práv a povinností, treba to, čo týmto predpisom nevyhovuje považovať za zakázané...Vzhľadom na kogentnú povahu Zákonníka práce môžu účastníci pracovnoprávnych vzťahov uzavrieť len také zmluvy, ktoré sú typovo upravené pracovnoprávnymi predpismi.

vzťahu k § 44 Občianskeho zákonníka, ktoré upravuje moment vzniku zmluvy v pracovnom práve. Ďalšie závery smerom k argumentácii, že na základe tohto ustanovenia je možné v pracovnom práve uzavierať len také zmluvy, ktoré sú typovo upravené pracovnoprávnymi predpismi, spočívajú na určitej dointerpretácii daného ustanovenia, na ktorú podľa nášho názoru nie je dôvod. Preto vzhľadom na subsidiárnu pôsobnosť Občianskeho zákonníka v zmysle § 1 ods. 4 ZP by mal byť priestor aj v pracovnom práve na využitie ustanovenia § 51 Občianskeho zákonníka o možnostiach uzavierania inominálnych zmlúv s rešpektovaním § 1 ods. 6 ZP. Súhlasíť musíme aj s názorom *Dolobúča*, v zmysle ktorého zásada o uzavretosti zmluvných typov v pracovnom práve, opierajúca sa o interpretáciu § 18 ZP, ktorú ponúkol Ústavný súd ČR sa javí byť značne oslabená ústavnou zásadou autonómie vôle vyplývajúcou z čl. 2 ods. 3 či čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky a v rozpore so základnou konštrukciou súkromného práva, postavenou na zásade „čo nie je zakázané, je dovolené“³⁶⁵. Zrejme aj z tohto dôvodu český zákonodarca pri tvorbe nového Zákonníka práce neprevzal ustanovenie § 244 ods. 1 pôvodného Zákonníka práce do nového textu.

Podľa nášho názoru by teda malo byť možné aj v pracovnoprávných vzťahoch uzavierať zmluvy, ktoré nie sú predpokladané pracovnoprávnymi predpismi, ak sa nimi zvýhodňujú podmienky zamestnania a pracovné podmienky zamestnanca. Je však ťažké posúdiť, či by sa uzavretím rozhodcovskej zmluvy zlepšila alebo zhoršila pozícia zamestnanca. Opäť možno siahnuť po paralele so spotrebiteľským právom, ktoré je tiež zamerané na ochranu tzv. slabšej strany³⁶⁶ v záväzkovoprávných vzťahoch. Pravda, niekedy sa dá pochybovať, či je spotrebiteľ slabšou stranou v rámci negociačného procesu, ak záväzkový vzťah uzatvára arabský ropný šejk ako spotrebiteľ s nejakým živnostníkom, ktorý povedzme vykonáva klenotnícke práce³⁶⁷. Rovnako to platí v oblasti športu. Nie vždy musí byť pri dojednávaní zmluvy so športovým klubom v „slabšom“ postavení hráč. Ide napr. o prípady, kedy o uzavretí zmluvy rokujú niektoré športové superhviezdy so svojimi klubmi, pričom kluby v záujme získania takýchto hráčov sú ochotné urobiť mnohé ústupky oproti zmluvám, ktoré uzavierajú s inými hráčmi.

V spotrebiteľskom práve sa považuje dojednanie rozhodcovskej doložky v spotrebiteľskej zmluve za neprijateľnú podmienku v zmysle § 53 ods. 4 písm. r) OZ. Takéto dojednanie však nie je neplatné, ak mal spotrebiteľ reálnu možnosť vybrať si medzi súdnym a rozhodcovským konaním³⁶⁸. Podľa nášho názoru by bolo možné oblasti športu taktiež postupovať podľa tohto modelu. Ak by športovec (alebo aj športový klub) mal možnosť reálne sa rozhodnúť, či spory zo svojho záväzkového vzťahu so športovým klubom či organizátorom športového podujatia podriadi súdnemu alebo rozhodcovskému konaniu a mal by možnosť zúčastniť sa športovej súťaže aj bez akceptácie rozhodcovskej doložky, potom by jeho voľbu rozhodcovského konania bolo možné považovať za dobrovoľnú, a nie za nútené vzdanie sa práva na súdnu ochranu.

³⁶⁵ DOLOBÁČ, M.: Zásada zmluvnej slobody v pracovnom práve., in: Hamuľák, O. (ed.): Principy a zásady v právu – teorie a praxe. Sborník z konferencie Olomoucké debaty mladých právnikov 2010. Praha: leges, 2010, s. 223, ISBN: 978-80-87212-59-2

³⁶⁶ VOJČÍK, P. in Vojčík, P.: Občiansky zákonník. Stručný komentár. Bratislava: Iura edition, 2008, s. 186, Podrobne o dôvodoch ochrany spotrebiteľa ako „slabšej strany“ pozri CSACH, K.: Štandardné zmluvy. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 121 a nasl. (ďalej „Csach, strana“)

³⁶⁷ Csach, s. 171

³⁶⁸ Csach, s. 214

Ak však rešpektujeme vyššie uvedený ustálený záver súdnej praxe i pracovnoprávnej doktríny o „*numerus clausus*“ zmluvných typov v pracovnom práve, potom by nemalo byť možné platne dojednať v pracovnej zmluve rozhodcovskú doložku. Rozmenené na drobné to znamená, že profesionálny športovec v kolektívnom športe nemôže dohodou so svojim športovým klubom platne založiť právomoc rozhodcovského súdu na rozhodovanie majetkových sporov vyplývajúcich z ich zmluvného vzťahu. Cesta, ktorou sa vydala športová prax najmä v oblasti futbalu, kde už osobitný rozhodcovský súd pôsobí, môže byť teda veľmi jednoducho zahataná všeobecnými súdmi, ktoré by mohli zrušovať rozsudky Rozhodcovského súdu Slovenského futbalového zväzu práve pre nedostatok právomoci rozhodovať spor medzi športovým klubom a športovcom, vyplývajúcim z jeho profesionálnej zmluvy.

Tieto problémy majú aj svoj medzinárodný rozmer, pretože z vyššie uvedených dôvodov by mohla byť odmietnutá právomoc rozhodcovského súdu aj vo vzťahoch medzi slovenskými športovcami, športovými klubmi či zväzmi a takýmito subjektami z iných krajín, vždy vtedy, ak by sa platnosť nimi uzavretej rozhodcovskej zmluvy mala posudzovať podľa slovenského právneho poriadku.

ZÁVER

V tejto práci sme sa snažili ponúknuť analýzu obchodnoprávných ako aj súťažnoprávných aspektov výkonu profesionálnej športovej činnosti. Zaoberali sme sa preto len takými stránkami športu, v ktorých podľa nášho názoru dochádza k pôsobeniu noriem obchodného práva alebo súťažného práva, čiastočne k prelínaniu športovej a právnej regulácie.

Práve existenciou pomerne prepracovaného vlastného regulačného systému sa šport do istej miery odlišuje od niektorých iných oblastí spoločenského života. Šport je dobrovoľnou aktivitou organizovanou na samosprávnom princípe, pričom vykazuje veľkú mieru autoregulácie. Samospráva však nemôže znamenať absolútnu nezávislosť. Športová činnosť môže byť rovnako ako každá iná ľudská činnosť vykonávaná iba v medziach stanovených právnym poriadkom. V zásade platí režim čl. 2 ods. 3 Ústavy „čo nie je zakázané, je dovolené“. Z tejto premisy však zároveň vyplýva, že „čo je zakázané, nie je dovolené“, pričom tento postulát musí platiť aj v športe. Príkazom a zákazom, ktoré sú obsahom všeobecne záväzných právnych predpisov, a ktoré nepripúšťajú odchýlnu úpravu na základe prejavu vôle adresátov týchto noriem sa musí podriadiť aj športová regulácia či športová prax.

Na druhej strane však vývoj názorov na vzťah športu a práva dospel k záverom, ktoré sú vyjadrené nielen v právnej spisbe či judikatúre, ale už aj v normatívnych textoch právnych predpisov, a v zmysle ktorých je šport natoľko špecifický, že niektoré príkazy, zákazy či iné záväzné pravidlá nebude možné v oblasti športu aplikovať. Úlohou právnikov či už v rovine teoretickej alebo aplikačnej je hľadanie hraníc medzi športovou samosprávou a právnym poriadkom, posúdenie miery ingerencie práva do oblasti športu a identifikovanie tých športových noriem, ktoré musia ustúpiť normám právnym.

Našou snahou bolo naznačeným spôsobom vymedziť oblasti vplyvu noriem obchodného práva a súťažného práva na prevádzkovanie profesionálnej športovej činnosti a športové súťaženie, ako aj poukázanie na špecifiká športu, ktoré odôvodňujú odlišnú aplikáciu týchto noriem v oblasti športu.

Pri posudzovaní vzťahu športovej a právnej regulácie sme vychádzali z názoru, že športové pravidlá majú zmluvný charakter a sú v podstate vyjadrením konsenzu športových klubov či športovcov združených v športových zväzoch, ktoré tieto predpisy vydávajú. Zákon č. 300/2008 Z. z. o organizácii a podpore športu koncepciu zmluvného charakteru športových pravidiel narušil, najmä pokiaľ ide o pravidlá vydávané národnými športovými zväzmi. Došlo tým však k posilneniu právneho postavenia tých športových zväzov, ktoré možno považovať za národné športové zväzy i k posilneniu ich právomocí vo vzťahu k ich členom či iným subjektom športového hnutia.

Normy obchodného práva sa v oblasti športu uplatňujú napr. na postavenie a niektoré právne vzťahy športových klubov. Športové kluby v niektorých profesionálnych súťažiach musia mať právnu formu obchodných spoločností. V právnej vede nepanuje jednotný názor na to, či takéto športové kluby vykonávajú podnikateľskú činnosť. V našich podmienkach je pomerne ťažko predstaviteľné, aby bolo možné túto činnosť vykonávať za účelom dosiahnutia zisku, čo je jeden zo základných znakov podnikateľskej činnosti, hoci dosahovanie zisku touto činnosťou nie je vylúčené.

Slovenský zákonodarca vychádza z toho, že ide o obchodné spoločnosti založené za iným účelom než podnikanie. Napriek tomu sme v práci objasnili, že športové kluby sa venujú aj takým činnostiam, ktoré sú typickými podnikateľskými činnosťami, hoci možno to pre ne nie je ich hlavná činnosť a príjmy dosahované z týchto aktivít používajú na vykrytie nákladov, ktoré im vznikajú z podnikateľskej činnosti. Dospeli sme k záveru, že účel založenia športového klubu nemá právny význam pre možnosť prevádzkovania podnikateľských činností alebo pre nakladanie s dosiahnutým ziskom. Platí to aj pre posúdenie záväzkových právnych vzťahov, ktoré kluby uzavierajú s inými podnikateľmi, ktoré sa budú bez ohľadu na účel založenia klubu spravovať Obchodným zákonníkom, pokiaľ je zřejmé, že súvisia s predmetom činnosti športového klubu, resp. s predmetom podnikania zmluvného partnera.

Z uvedených dôvodov sa budú Obchodným zákonníkom spravovať najmä zmluvy o prestupoch športovcov, o hosťovaní športovcov, zmluvy uzavierané v súvislosti s merchandisingom (komerčným využitím osobnostných práv alebo popularity či nehmotných statkov) alebo sponzorské zmluvy. Je potrebné si uvedomiť, že sponzorská zmluva je zmluvou odplatnou, takže zo strany sponzora nejde o nezištnú donátorskú činnosť, ale sponzor sleduje uzavretím takejto zmluvy tiež dosiahnutie určitého prospechu.

Podľa nášho názoru ostávajú stále nevyriešené otázky právneho postavenia športovcov. Profesionálni športovci v individuálnych športoch sú považovaní za samostatne zárobkovo činné osoby, avšak nie za podnikateľov, hoci ich činnosť sa od podnikateľskej činnosti neodlišuje, a nie je daný zákonný dôvod na vylúčenie tejto činnosti z okruhu podnikateľských činností. Rovnako sa nahliada na postavenie športovcov v kolektívnych športoch, povaha ich činnosti sa vzhľadom na prvky závislosti a podriadenosti k športovému klubu od činnosti individuálnych športovcov výrazne odlišuje. Táto činnosť pripomína závislú prácu, čo korešponduje s nazeraním na tento právny pomer, ktoré sa presadilo naprieč Európou. Riešenie tejto otázky bude vyžadovať buď výslovné vylúčenie športovej činnosti spod aplikácie Zákonníka práce, alebo zakotvenie osobitného režimu pracovného pomeru športovcov.

Športovec sa zmluvou so športovým klubom zaväzuje poskytovať pre tento športový klub svoje športové výkony. Právo, ktoré športový klub takto získava, má svoju majetkovú hodnotu a je významnou súčasťou aktív športového klubu. V praxi je niekedy problematické určiť hodnotu tohto práva, napríklad v súvislosti so stanovením transferovej odplaty, alebo výšky škody, ktorú klub utrpí v prípade neodôvodneného jednostranného ukončenia profesionálnej zmluvy zo strany hráča, či pri určovaní hodnoty konkurznej podstaty športového klubu, ktorý je v úpadku. Rôzne spôsoby určovania hodnoty týchto práv boli použité v rozhodovacej činnosti Športového arbitrážneho súdu, pričom sme sa vyjadrovali, ktorú metódu považujeme za správnejšiu.

V oblasti športu pôsobia niektoré ďalšie subjekty, ktoré majú postavenie podnikateľov, a na ktorých status ako aj záväzkové vzťahy sa vzťahujú predpisy obchodného práva, či už sa jedná o hráčskych agentov, zápasových agentov, trénerov či rozhodcov.

Športové kluby a športovci ako účastníci športovej súťaže zároveň medzi sebou súťažajú aj v hospodárskej súťaži. Rovnako ako iní súťažiteľia v hospodárskej súťaži, dopúšťajú sa protisúťažných konaní, či už pri ovplyvňovaní výsledkov športových súťaží nekalými súťažnými konaniami alebo kartelovými dohodami. Na potieranie týchto konaní možno

okrem športových disciplinárnych sankcií využívať štandardné právne prostriedky ochrany hospodárskej súťaže.

Niektoré obmedzenia športovej súťaže a tým aj hospodárskej súťaže vyplývajú z podstaty športového súťaženia a zo špecifických znakov športu. V týchto prípadoch nie je na mieste trvať na uplatňovaní noriem súťažného práva, najmä pokiaľ ide o otázky obmedzovania prístupu k športovým súťažiam z kvantitatívneho hľadiska na základe kvalitatívnych kritérií, ale aj pokiaľ ide o niektoré ustanovenia transferových pravidiel a podobne.

Pravidlá, ktorými športové zväzy obmedzujú prístup k športovým súťažiam z relevantných športových dôvodov však nesmú byť uplatňované diskriminačne, pretože by sa mohlo jednať o zneužívanie dominantného postavenia športových zväzov alebo o neprípustné kartelové dohody, keďže rozhodnutia a predpisy športových zväzov možno vnímať aj ako rozhodnutia združenia podnikateľov.

Z hľadiska organizácie športových súťaží majú športové zväzy dominantné ba až monopolné postavenie na trhu. Zároveň je možné športové súťaže vnímať aj ako unikátne zariadenie, ku ktorému poskytujú športové zväzy prístup. Je preto úlohou protimonopolných orgánov dohliadať na to, či športové zväzy toto svoje postavenie nezneužívajú, či neposkytujú prístup k športovým súťažiam diskriminačným spôsobom, prípadne na základe požiadaviek, ktoré nemožno spravodlivo požadovať od účastníkov športových súťaží. V niektorých prípadoch totiž účastníci športových súťaží sú postavení pred imperatív spočívajúci v tom, že ak nespĺnia podmienky vyžadované od športových zväzov, nemôžu súťažiť. Buď akceptuješ naše podmienky, alebo nehráš! Pritom nemajú možnosť vybrať si účasť v inej obdobnej súťaži, kde by boli podmienky účasti priaznivejšie, keďže ďalšie paralelné súťaže jednoducho neexistujú.

Okrem toho športové zväzy majú dominantné postavenie aj ohľadne komerčného využitia práv spojených s organizáciou športových súťaží, či už sa jedná o merchandisingové aktivity, alebo predaj vysielacích práv k športovým súťažiam. V tejto oblasti sa už objavili aj konkrétne právne regulácie, ktoré by mali brániť športovým zväzom v zneužívaní dominantného postavenia na tomto relevantnom trhu. Je však potrebné nájsť rovnováhu medzi verejným záujmom na ochrane hospodárskej súťaže a záujmom na ochrane zmluvnej voľnosti súťažiteľov.

Dovolíme si tvrdiť, že riešenia, ktoré sú snáď v tejto práci načrtnuté nie sú konečné, vzhľadom na neustále dynamicky sa vyvíjajúce športové súťaže a meniace sa športové predpisy, ktorými sú tieto súťaže regulované. Šport ostáva aj naďalej vo víre boja športového hnutia o zachovanie si svojho autonómneho postavenia voči verejnej moci, ktorá sa snaží vlastnými mechanizmami ochrániť v športe oprávnené záujmy jednotlivých subjektov, ako aj verejný záujem, ktorý môže byť športovými reguláciami dotknutý.

POUŽITÁ LITERATÚRA:

ALLISON, L.: The Political Economy of Sport: Conceptual Problems and Regulatory Dilemmas. Sport, Politics and Public Policy, at the European Consortium for Political Research Joint Sessions of Workshops, Nicosia, Cyprus, 2006, dostupné na www.lincolnthinks.co.uk

ARNAUT, J. L.: Independent European Sport Review, 2006, s. 27 a nasl., publikované na www.uefa.com

ARTER, O. (ed.): Sport und Recht. Bern: Stämpfli Verlag, 2005, s. 284 , ISBN: 978-3-7272-9024-4

BARANCOVÁ, H.: Zákonník práce. Komentár. 1. vydanie, Praha: C.H. Beck, 2010, s. 704, ISBN: 978-80-7400-172-7

BEJČEK, J. - ELIÁŠ, K. - RABAN, P. a kol.: Kurs obchodního práva. Obchodní závazky. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 549, ISBN: 80-7179-685-9

BEJČEK, J. - ELIÁŠ, K. - RABAN, P. a kol.: Kurs obchodního práva. Obchodní závazky. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, 247s., ISBN: 978-80-7179-781-4

BĚLOHLÁVEK, A. J.: Arbitrabilita pracovněprávních sporů. Bulletin advokacie, 2007, č. 9, s. 23 -31, ISSN: 1210-6348

BLANPAIN, R.: The Legal Status of Sportsmen and Sportswomen under International, European and Belgian National and Regional Law.: Den Haag: Kluwer Law International, 2003, s. 280, ISBN: 90-411-1980-9

BOBÁK, M. - MAJTÁN, M.: Je prenášanie zodpovednosti za prejavy diváckeho násilia na futbalové kluby správny nástroj na ich potláčanie? Magister Officiorum, 2012, II, č. 4-5, http://www.ucps.sk/JE_PRENASANIE_ZODPOVEDNOSTI_ZA_PREJAVY_DIVACKE_HO_NASILIA_NA_FUTBALOVE_KLUBY_S_PRAVNY_NASTROJ_NA_ICH_POTLACANIE

BOGUSZAK, J. - ČAPEK, J. - GERLOCH, A.: Teórie práva. Praha: ASPI Publishing, 2004, 348s., ISBN: 80-7357-030-0

BRÖSTL, A. - DOBROVIČOVÁ, G. - KANÁRIK, I.: Teória práva, Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2004, s. 46

CAIGER, A. - GARDINER, S. (eds.): Professional Sport in European Union: Regulation and Re-Regulation, T.M.C. Asser Press, Den Haag 2000, ISBN: 90-670-4126-2

CIRÁK, J.: Ochrana osobnosti v slovenskom občianskom práve. Bratislava: VO PF UK, 1994, 105s., ISBN: 80-7160-060-1

COENEN, P.: True Supporters, Strict Liability, and Feyenoord: The Problem of Fan-Related Violence in Soccer. The International Sports Law Journal, 2008, č. 1-2, s. 63, ISSN: 1567-7559

CROW, D. - HOEK, J.: Ambush Marketing: A Critical Review and Some Practical Advice. Marketing Bulletin, 2003, 14, s. 1-14

CSACH, K.: Miesto dispozitívnych a kogentných právnych noriem (nielen) v obchodnom práve. I. časť – Všeobecné otázky a rozbor kogentných noriem. Právny obzor, 90, 2007, č. 2, s. 102 – 121, ISSN: 0032-6984

CSACH, K.: Ochranné združenia spotrebiteľov a podnikateľov ako kolektívne mechanizmy presadzovania práva v SR, in: Bejček, J. (ed.): Regulate, deregulate, autoregulate : sborník príspevků z V. konferencie Katedry obchodního práva Masarykovy univerzity pořádané dne 18. prosince 2006 Brno: Masarykova univerzita 2007, ISBN 978-80-210-4257-5, s. 140 – 158

CSACH, K.: Štandardné zmluvy. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 331 s., ISBN: 978-80-7380-199-1

CSACH, K.: Vojna svetov (vzostup a pád § 261 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka pod taktovkou ochrany spotrebiteľa. in: Husár, J. (ed.): *Právo a obchodovanie*. Zborník z vedeckej konferencie konanej 7.6.2007 v Košiciach, Košice: UPJŠ, 2008, s. 17-32, ISBN: 978-80-7097-702-6

CSACH, K.: Zodpovednosť audítorov v práve obchodných spoločností – súčasný stav a európske inšpirácie, in: Suchoža, J. - Husár, J. (eds.): *Obchodné právo a jeho širšie kontexty*. Zborník vedeckých prác. Košice: UPJŠ, 2010, s. 212-232, ISBN: 978-80-7097-838-2

CSACH, K. - DOLEŽAL, T. - HUSÁR, J. - SUCHOŽA, J. - ŠIRICOVÁ, L.: Profesijná zodpovednosť. Zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone vybraných činností s akcentom na europeizáciu deliktuálneho práva. Košice: UPJŠ, 2011, 530s., ISBN: 978-80-7097-891-7

ČERNÁ, A.: Nekalá súťaž v obchodných vzťahoch, In: *Obchodné právo*, I, 2001 č. 3, s. 28-30, ISSN: 1335-6674

ČORBA, J.: Obchodovanie s bielym mäsom? Právne aspekty zmluvných vzťahov pri prestupoch športovcov. In: Husár, J. (ed.): *Právo a obchodovanie*. Zborník príspevkov účastníkov vedeckej konferencie doktorandov konanej 7. júna 2007 v Košiciach, Košice: UPJŠ, 2008, s. 46 – 56, ISBN: 978-80-7097-702-6

ČORBA, J.: Športové kluby – podnikatelia *pro forma*? In: Knoll, V. - Karhanová, M. (eds.): *Naděje právní vědy*. Býkov 2007. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 271 – 277, ISBN: 978-80-7380-122-9

DI PIETRO, D.: The Dual Nature of Football Clubs and the Need for Special Legislation. In: *The International Sports Law Journal*, 2003, č. 2, s. 24 – 28, ISSN: 1567-7559

DOLOBÁČ, M.: Právne aspekty televízneho a rozhlasového vysielania prostredníctvom internetu. *Duševné vlastníctvo*, 2007, roč. XI, č.3, s.17-19, ISSN: 1335-2881

DOLOBÁČ, M.: Právne postavenie športovca, In: *Justičná revue*, LXII, 2010, č. 6-7, 796-801, ISSN: 1335-6461

DOLOBÁČ, M.: Zásada zmluvnej slobody v pracovnom práve., in: Hamulák, O. (ed.): *Principy a zásady v právu – teorie a praxe*. Sborník z konferencie Olomoucké debaty mladých právníků 2010. Praha: leges, 2010, s. 221-225, ISBN: 978-80-87212-59-2

DOLOBÁČ, M. a kol.: *Vybrané otázky sociálneho práva Európskej únie*. Košice: UPJŠ, 2012, s. 299, ISBN: 978-80-7097-977-8

- ĎURICA, M. - HUSÁR, J.: Sprievodca konkurzným právom, Bratislava: Ministerstvo spravodlivosti SR, 2008, s. 67, publikované na <http://wwwold.justice.sk/dwn/r0/sprievodca/SprievodcaKonkurznymPravom.pdf>
- ELIÁŠ, K. - BEJČEK, J. - HAJN, P. - JEŽEK, J. a kol.: Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo, Praha: C. H. Beck, 2004
- EMMERICH, V.: Unlauterer Wettbewerb, Verlag C. H. Beck, München 2002, s. 25, ISBN: 3-4064-8711-4
- EPSTEIN, R. A.: Právo, ekonomie a politika. České vydanie. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 288, ISBN:978-80-7357-529-8
- FEKETE, I.: Reklamné právo pre podnikateľov, Bratislava: Epos, 1996, 208 s., ISBN: 80-88810-60-4
- FOSTER, K.: Is There a Global Sports Law? Entertainment Law, Vol. 2, No. 1, 2003, s. 1-10, ISSN: 1473-0987
- FOSTER, K.: Transnational Law in Action. International Sports Law Journal, 2010, č. 3-4, s. 20-24, ISSN: 1567-7559
- FRITZWEILER, J. - PFISTER, B. - SUMMERER, T.: Praxishandbuch Sportrecht, 2. vydanie, C. H. Beck, München, 2007, s. 855, ISBN: 13 978 3 40653856 8
- GÁBRIŠ, T.: Športové právo. Bratislava: Eurokódex, 2011, s. 544, ISBN: 978-80-89447-52-7
- GÁBRIŠ, T.: Zmluvné záväzky a základné práva športovcov. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 2011, s. 196, ISBN: 978-80-7165-849-8
- GARDINER, S. - JAMES, M. - O'LEARY, J. - WELCH, R. - BLACKSHAW, I. - BOYES, S. - CAIGER, A.: Sports Law. 3. vydanie, London: Cavendish Publishing, 2006, ISBN: 978-1-859-41894-9
- GARDINER, S. - PARRISH, R. - SIEKMANN, R. (eds.): EU, Sport, Law and Policy. Regulation, Re-regulation and Representation. The Hague: T. M. C. Asser Press, 2009, s. 580, ISBN: 978-90-6704-292-5
- GREXA, A.: Problém dejín športu na Slovensku. Historický časopis, 55, 2007, č. 1, s. 107, ISSN: 0018-2575
- HAJN, P.: Jak jednat v boji s konkurencí, Linde Praha 1995, s. 239, ISBN: 80-85647-93-1
- HAJN, P.: Právo nekalé soutěže, Brno: Masarykova univerzita, 1993, 146 s., ISBN: 80-210-0923-3
- HAJN, P.: Soutěžní chování a právo proti nekalé soutěži, Masarykova univerzita, Brno 2000, s. 328, ISBN: 8021022825
- HAJN, P.: Umělci a sportovci v reklamě. Právní rozhledy, 1995, č. 2, s. 56, ISSN: 1210-6410
- HAMERNÍK, P.: Sportovní právo s mezinárodním prvkem. Praha: Auditorium. 2007, s. 142, ISBN: 978-80-903786-1-2
- HEERMANN, P. - W.: Haftung im Sport. Stuttgart: Richard Boorberg Verlag, 2008, 318s., ISBN: 978-3-415-04170-7

HEERMANN, P.-W.: Haftungsrisiken des Sportverbandes bei Lizenzierungsverfahren im Ligasport. In: Causa Sport, 2004, č. 3-4, s. 184-195, ISSN: 1660-8399

HEERMANN, P. - W.: Professionelle Sportligen auf der Flucht vor dem Kartellrecht. Rechtsvergleichende Beobachtungen zum Umspielen unliebsamer Rechtsvorschriften. Rabelszeitschrift, 2003, 67, s. 106-139, ISSN: 0033-7250

HOLZKE, F.: Begriff Sport im deutschen und im europäischen Recht. Inaugural - Dissertation, Köln: Hohe Rechtswissenschaftliche Fakultät der Universität zu Köln, 2001, s. 157

HULMÁK, M.: Uzavírání smluv v civilním právu. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 218, ISBN: 978-80-7400-062-1

HURDÍK, J.: Právnícké osoby a jejich typologie. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 91, ISBN: 80-7179-790-1

HUSÁR, J.: Právna regulácia ingerencie orgánov verejnej moci do podnikania. (Hospodárske právo - náčrt teórie a systému), 1. vydanie, Košice: Equilibria, 2007, 266 s., ISBN: 978-80-89284-05-4

HUSÁR, J. - SUCHOŽA, J. a kol.: Obchodné právo. Bratislava: Iura edition, 2009, s. 588, ISBN: 978-80-8078-190-0

JUREVIČIUS, R. - VAIGAUŠKAITĖ, D.: Legal Regulation of the Relationship between Football Clubs and Professional Players in Lithuania, The International Sports Law Journal, 2004. č. 1-2, s. 34, ISSN: 1567-7559

KIJOWSKI, A. (ed.) : Status prawny sportowców. Poznań: Polskie Towarzystwo Prawa Sportowego, 2001, s. 275, ISBN: 83-7177-021-9

KLEINER, J.: Breach of an Employment Contract by a Professional Player. UEFA KISS Legal workshop. Madrid, 16.02.2012, dostupné na https://uefa.fame.uefa.com/KissVideos/Uploaded_files/legal/GLEle48/pointeur_droit_e.swf

KNAP, K.: Právo hospodárske súťaže. Praha: Orbis, 1973, 210 s., ISBN: 24.00

KNAP, K. - ŠVESTKA, J. - JEHLIČKA, O. - PAVLÍK, P. - PLECITÝ, V.: Ochrana osobnosti podle občanského práva, Praha: Linde, 2004, 319 s., ISBN: 80-7160-060-1

KNAPP, V.: Teorie práva. Praha: C. H. Beck, 1. vydání, 1995, s. 201, ISBN: 80-7179-028-1

Kolektiv autorů: Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva, 2008, s. 127, ISBN: 978-80-904024-1-6

Kolektiv autorov: Study on the Equal Treatment of Non-nationals in Individual Sport Competitions, Den Haag: T. M. C. Asser Instituut, Edge Hill University, Leiden University, 2010, přístupná na http://ec.europa.eu/sport/news/news982_en.htm

Kolektiv autorov: Vybrané otázky zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym profesijným postupom. Košice: UPJŠ, 2010, ISBN: 978-80-89284-54-2

KOLEV, B.: Lex Sportiva and Lex Mercatoria. International Sports Law Journal, 2008, č. 1-2, s. 57-62, ISSN: 1567-7559

- KOPÁL, L.: K problematike športovej činnosti v podmienkach živnostenského podnikania. *Obchodné právo* 2002, č. 12, s. 25 a nasl., ISSN: 1335-6674
- KOTÁSEK, J. - POKORNÁ, J. - RABAN, P. a kol.: *Kurs obchodního práva. Právo cenných papírů*. 4. vydání, Praha: C. H. Beck, 2005, ISBN: 80-7179-855-X
- KRÁLÍK, M.: *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001, 278s. , ISBN: 80-7179-532-1,
- KRÁLÍK, M.: Zamyšlení nad tzv. sportovním právem. *Právní rozhledy*, VI, 1998, č. 10, s. 491 a nasl., ISSN: 1210-6410
- KRIŽAN, L.: Mal by mať profesionálny futbalista na Slovensku postavenie zamestnanca? *Bulletin slovenskej advokácie*, XV, 2009, s. 28 a nasl., ISSN: 1335-1079
- KUBÍČEK, P.: Činnost rozhodcovského soudu SOPK a jej legislatívny rámec, In: Suchoža, J. - Husár, J. (eds.): *Obchodné právo a jeho širšie kontexty. Zborník vedeckých prác*. Košice: UPJŠ, 2010, s. 79-84, ISBN: 978-80-7097-838-2
- LA PORTA, S.: Collection of Evidence in Match Fixing Disciplinary Cases in Italy. Príspevok prezentovaný na UEFA KISS Legal Workshop, 16.02.2012 v Madride, publikované na www.media.fame.uefa.com
- LEONE, L.: Ambush Marketing: Criminal Offence or Free Enterprise?. *International Sports Law Journal*, 2008, č. 3-4, s. 73-85, ISSN: 1567-7559
- LUBY, Š.: *Základy všeobecného súkromného práva*. III. vydanie pôvodného diela, Šamorín: Heuréka, 2002, 287s., ISBN: 80-89122-00-0
- MAGUROVÁ, Z.: Sponzorstvo. *Nonprofit*, 1999, č. 1, s. 18-19
- MAREK, K.: *Smluvní obchodní právo. Kontrakty*. Brno: Masarykova univerzita, 2006, s. 477, ISBN: 978-80-210-4619-1
- MARTINEC, J.: Požičiavanie zamestnancov z pohľadu pracovného práva - vybrané otázky, In: Husár, J. (ed.): *Právo a obchodovanie. Zborník príspevkov účastníkov vedeckej konferencie doktorandov konanej 7. júna 2007 v Košiciach*, Košice: UPJŠ, 2008, s. 46 - 56, ISBN: 978-80-7097-702-6
- MUNKOVÁ, J.: *Právo proti nekalé soutěž. Komentář* 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2008, 234 s., ISBN: 978-80-7179-543-8
- NOLTE, M.: *Sport und Recht. Ein Lehrbuch zum internationalen, europäischen und deutschen Sportrecht*, Schorndorf: Hofmann, 2004, 253s. ISBN: 3-7780-1961-9
- NOLTE, M. - HORST, J. (eds) : *Handbuch Sportrecht, Beiträge zur Lehre und Forschung im Sport*. Schorndorf: Hofmann-Verlag, 2009, s. 280, ISBN: 978-3-7780-4690-6
- O'LEARY, J.: "What a Waste of Money". The English High Court Dips Its Toe in the Murky Waters of Transfer Valuations and Negotiations, *The International Sports Law Journal*, 2005, č. 3-4, s. 54, ISSN: 1567-7559
- OVEČKOVÁ, O. a kol.: *Obchodný zákonník. Komentár*. 2. časť, Bratislava: Iura edition, 2005, s. 663, ISBN: 80-8078-027-7
- OVEČKOVÁ, O. a kol.: *Obchodný zákonník. Komentár*. 1. diel, Bratislava: Iura edition, 2008, s. 1786, ISBN: 978-80-8078-205-4

- OVEČKOVÁ, O. a kol.: Obchodný zákonník. Komentár, 2. diel, 2. vydanie, Bratislava: Iura edition, 2008, s. 803, ISBN: 978-80-8078-205-4
- OVEČKOVÁ, O. a kol.: Slovník obchodného práva, Bratislava: Iura edition, 1994, 366 s., ISBN: 80-88715- 11-3
- PALA, R. – PALOVÁ, I. – LEONTIEV, A.: Cezhraničné fúzie. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 14, ISBN: 978-80-7400-171-0
- PALKOVÁ, R.: Rozhodcovské konanie z pohľadu súčasnej legislatívy a praxe (Quo vadis mimosúdne riešenie sporov?) in: Suchoža, J. – Husár, J: (eds.): Obchodné právo a jeho širšie kontexty. Zborník vedeckých prác. Košice: UPJŠ, 2010, s. 131-146, ISBN: 978-80-7097-838-2
- PANAGIOTOPOULOS, D.: The Greek Transfer System for Athletes. The International Law Sports Journal, 2004, č. 1-2, s. 38 a nasl., ISSN: 1567-7559
- PARRISH, R.: Sports Law nad Policy in the European Union. Manchester: Manchester University Press, 2003, 280s. ISBN: 0 7190 6606 9
- PATAKYOVÁ, M. a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2006, 1005 s., ISBN: 80-7179-510-0
- PELIKÁNOVÁ, I.: Komentár k obchodnímu zákonníku. 1. díl, 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2003, 614s., ISBN: 80-7201-420-X
- POLONČÁK, M. – BAUMÖHL, E. – LYÓCSA, Š. – SCHWARTZOVÁ, Z.: Oceňovanie profesionálnych futbalových klubov, in: Znalectvo v odboroch Stavebníctvo a Podnikové hospodárstvo, XVI, 2011, č. 1, s. 48, ISSN: 1335-809X
- PONS, J.-F.: Sport and European Competiton Policy. 26th Annual Conference on International Antitrust Law & Policy 14.-15. October 1999, New York: Fordham Corporate Law Institute, s. 16 a nasl.
- PRUSÁK, J.: Šport a právo (Úvod do dejín, teórie a praxe právnej zodpovednosti v športe). Bratislava: Šport, slovenské telovýchovné vydavateľstvo, 1984, s. 248, ISBN: 77-033-85 11-4
- RAUS, D. – ORŠULOVÁ, A.: Kartelové dohody. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, 355 s., ISBN 978-80-7400-016-4
- SCHAUB, A.: Sport and Competition: Broadcasting Rights of Sport Events, prednáška prednesená na konferencii Jornada día de la competentia, Madrid, 26.02.2002, <http://ec.europa.eu/sport>
- SCHWAB, R.: Das zivilrechtliche Nachspiel im Fall Hoyzer. Neue Juristische Wochenschrift, 58, 2005, č. 14, s. 940, ISSN: 0341-1915
- SEPEŠI, P.: Násilie a neviazanosť divákov v právnych a sociálnych podmienkach Slovenskej republiky. Príspevok uverejnený dňa 21.01.2012 na http://www.ucps.sk/Nasilie_a_neviazanost_divakov_v_pravnych_a_socialnych_podmienkach_SR
- SIEKMANN, R.: What is Sports Law? *Lex Sportiva* and *Lex Ludica*: a Reassessment of Content and Terminology. International Sports Law Journal 2011, č. 3-4, s. 3-12, ISSN: 1567-7559,

SIEKMANN, R. - PARRISH, R. - MARTINS, R. - SOEK, J. (eds.): *Players' Agents Worldwide Legal Aspects*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2007, 900 s., ISBN: 978-90-6704-245-1

SLUKA, T.: *Profesionální sportovec (právní a ekonomické aspekty)*. Praha: Havlíček Brain Team, 2007, s. 196, ISBN: 80-903609-5-5,

SOBCZAK, J.: *Prawo sportowe (wybór aktów normatywnych)*, Toruń: Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa, 1998, s. 401. ISBN: 83-87673-06-4

SOEK, J.: *Termination of International Employment Agreements and the „Just Cause“ Concept in the Case Law of FIFA Dispute Resolution Chamber, The International Sports Law Journal*, 2007, č. 3-4, s. 28 a nasl. ISSN: 1567-7559

STÖVER, K.: *Sportübertragungsrechte in Profi- und Amateurfussball*. Regensburg: Lit Verlag, 2010, s. 246, ISBN: 978-3-643-10881-4

SUCHOŽA, J. a kol.: *Obchodný zákonník a súvisiace predpisy. Komentár*, Bratislava: Eurounion, 2007, 1024 s., ISBN: 978-80-88984-98-6

SUCHOŽA, J.: *Pravovyj status i otvetstvennosť arbitra*, In: *V-tyj jubilejnyj meždunarodnyj juridičeskij forum stran SNG i Baltii: 1.-4. oktjabrja 2006 goda*, GK „Jalta-Unturist“, Jalta: 2006, s. 69-74

SUCHOŽA, J.: *Tradičie a inovácie v rozhodcovskom konaní (legislatívne peripetie a aplikačné paradoxy)*, In: *Suchoža, J. - Husár, J. (eds.): Obchodné právo a jeho širšie kontexty. Zborník vedeckých prác*. Košice: UPJŠ, 2010, s. 94, ISBN: 978-80-7097-838-2

SUCHOŽA, J. - HUSÁR, J. a kol.: *Obchodné právo*. Bratislava: Iura edition, 2009, 1100s., ISBN: 978-80-8078-290-0

SUCHOŽA, J. - HUSÁR, J.(eds.): *Obchodné právo a jeho širšie kontexty. Zborník vedeckých prác*, Košice: UPJŠ, 2010, s. 314, ISBN: 978-80-7097-838-2

SUCHOŽA, J. - HUSÁR, J.: *Obchodné zvyklosti a zásady Obchodného zákonníka*. *Právnik*, 2007, č. 11, s. 1189-1210, ISSN: 0231-6625

SUCHOŽA, J. - PALKOVÁ, R.: *Právna úprava rozhodcovského konania v Slovenskej republike (niektoré úvahy jej zdokonalenia)*, In: *Právni fórum: mesačník venovaný súkromému právu*, VII, 2010, č. 3, s. 1189-1210

SUCHOŽA, J. - PALKOVÁ, R.: *Vybrané aspekty rozhodcovského konania*, In: *Dny práva - 2009 - Days of law: 3. ročník medzinárodnej konferencie*. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 1831-1855

SVÁK, J.: *Rozhodovanie sporov pri výkone športovej činnosti*. *Justičná revue*, 55, 2003, č. 8-9, s. 743-756, ISSN: 1335-6461

ŠIMÁŠEK, M.: *Green street hooligans a právný postih protiprávnej činnosti návštevníkov športových podujatí v podmienkach Slovenskej republiky*, in: *Hamulák, O. (ed.): Právo v umění a umění v právu. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Olomoucké debaty mladých právníků konanej v dňoch 11.9.-13.9.2011 v Hrubej Vode*. Praha: Leges, 2011, s. 179 a nasl., ISBN: 978-80-87576-14-4

ŠTENGLOVÁ, I. - PLÍVA, S. - TOMSA, M. a kol.: *Obchodní zákoník. Komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1397, ISBN: 978-80-7400-055-3

- ŠVIDROŇ, J.: Základy práva duševného vlastníctva. Bratislava: Jura 2000, s. 252, ISBN: 80-85506-93-9
- TELEC, I.: Tvůrčí práva duševního vlastnictví. Brno: Masarykova univerzita, 1994, s. 344, ISBN 80-210-0885-7
- TOFT, T.: TV Rights of Sport Events, Európska komisia, Brusel 2003, s. 9, dostupné na <http://ec.europa.eu/sport>
- TRAUSCHEL, T.: Ende territorialer Exklusivität – Der EuGH als Totengräber? Welche Folgen hat der „Karen-Murphy-Case“? Zeitschrift für Urheber- und Medienrecht, 2012, zošit 3, s. 194-201, ISSN: 0177-6762
- UNGERER, H.: Commercialising Sport. Understanding the TV Rights Debate. European Commission. COMP/C/2/HU/rdu, Barcelona 2.10.2003, s. 10, <http://ec.europa.eu/sport>
- UPHOFF, B. - COHEN, L. - BROWN, S. - MASSEY, R. - BOSLING, T.: Ambush marketing, in: McDermott, Will & Emery International News, Issue 1, 2006, s. 10-12
- VEDDER, C.: Ende territorialer Exklusivität – Totengräber EuGH? Zeitschrift für Urheber- und Medienrecht, 2012, zošit 3, s. 190-194, ISSN: 0177-6762
- VÍTEK, J.: Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 338, ISBN: 978-80-7357-862-6
- VOJČÍK, P.: Občianske právo hmotné II. Košice: UPJŠ, 2006, 288 s., ISBN: 80-7097-631-4
- VOJČÍK, P.: Právo priemyselného vlastníctva, Bratislava: Iura edition, 1998, 445 s., ISBN: 80-88715-38-5
- VOJČÍK, P. a kol.: Občiansky zákonník. Stručný komentár. Bratislava: Iura edition, 2008, s. 1191, ISBN: 978-80-8078-183-5
- VOJČÍK, P. – MIŠČÍKOVÁ, R.: Základy práva duševného vlastníctva. 1. Vydanie, Košice: Typopress, 2004, s. 342, ISBN 80-89089-22-4
- VYKROČOVÁ, J.: Typy zmlúv o investičných službách, in: Husár, J. (ed.): Súčasnosť a perspektívy právnej regulácie obchodných zmlúv II. Zborník príspevkov účastníkov vedeckej konferencie konanej v dňoch 19.-21. októbra 2009 v Starej Lesnej, Košice: UPJŠ, 2009, s. 204-211, ISBN: 978-80-7097-782-8
- VYPARINA, S.: Duševné vlastníctvo podnikateľa, Bratislava: Firma a Trh, 1995
- WELLER, M.-P.: Das Übertragungsverbot der Fußball-WM-Tickets – eine angreifbare Vinkulierung durch den DFB. Neue Juristische Wochenschrift, 58, 2005, č. 14, s. 934-937, ISSN: 0341-1915
- WINKLER, M. : Obchodné zastúpenie vo vnútroštátnom a zahraničnom obchode, Praha: Linde, 2010, s. 312, ISBN: 978-807201-818-5
- WINTER, F.: Právo a reklama v praxi. Praha: Linde, 2007, 335 s., ISBN: 978-80-7201-654-9
- WOLFF, J.: Die aktienrechtliche Zulässigkeit von Sponsoringaktivitäten, Eine Untersuchung anhand der Zuständigkeit und insbesondere der allgemeinen Berechtigung des Vorstands einer Aktiengesellschaft bei der Entscheidung über die Planung und Durchführung von Sponsoraktivitäten. Berlin: Tenea, 2003, 234s., ISBN: 3-86504-012-8

ZUKLÍNOVÁ, M.: Smlouva (K otázkám československé občanskoprávní smluvní teorie).
Praha: Academia, 1985, s. 135-136

Obchodnoprávne a súťažnoprávne aspekty športu

Autor: JUDr. Jozef Čorba, PhD.

Vydavateľ: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Odborné poradenstvo: Univerzitná knižnica UPJŠ v Košiciach

<http://www.upjs.sk/pracoviska/univerzitna-kniznica>

Rok vydania: 2012

Náklad: 100

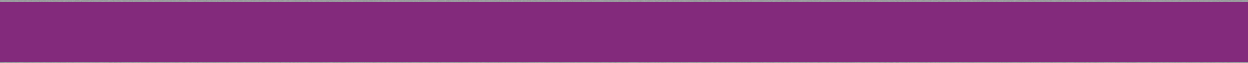
Rozsah strán: 202

Rozsah: 15 AH

Vydanie: prvé

Tlač: EQUILIBRIA, s. r. o.

ISBN 978-80-7097-994-5

ISBN 978-80-7097-994-5

9 788070 979945